

Krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõu seletuskiri (Basel III regulatsioon)

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
1.1. Sisukokkuvõte	3
1.2. Eelnõu ettevalmistajad	3
1.3. Märkused	4
2. Seaduse eesmärk	4
2.1. Basel III pakett	4
2.1.1. Üldine taust	4
2.1.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	6
(i) CRR III muudatused	6
(ii) CRD VI muudatused	8
2.2. Pangandusregulatsiooni parandused	14
2.2.1. Üldine taust	14
2.2.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	16
2.3. Audiitori aruande kohustuslikkus ühinemisel või jagunemisel ning krediidiasutusesisesed komiteed	17
2.3.1. Üldine taust	17
(i) Audiitori aruanne	17
(ii) Krediidiasutuse komiteed	17
2.3.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	17
(i) Audiitori aruanne	17
(ii) Krediidiasutuse komiteed	18
3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs	19
3.1. Eelnõu ülesehitus	19
3.2. Eelnõu § 1 – muudatused krediidiasutuste seaduses	19
3.3. Eelnõu § 2 – muudatused Finantsinspektsiooni seaduses	94
3.4. Eelnõu § 3 – muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses	107
3.5. Eelnõu § 4 – muudatused investeerimisfondide seaduses	108
3.6. Eelnõu § 5 – muudatused kindlustustegevuse seaduses	109
3.7. Eelnõu § 6 – muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses	110
3.8. Eelnõu § 7 – muudatused makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses	110
3.9. Eelnõu § 8 – muudatused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses	111
3.10. Eelnõu § 9 – muudatused väärtpaberiturust seaduses	111
3.11. Eelnõu § 10 – seaduse jõustumine	121
4. Terminoloogia	121
5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele	123
6. Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele	123
6.1. Põhiõiguse esemeline kaitseala	123
6.1.1. Õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus	124
6.1.2. Omandipõhiõigus	125
6.1.3. Õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta	125
6.1.4. Ühinemisvabadus	126
6.2. Riive põhiseaduslik õigustamine	126
6.3. Riive formaalne põhiseaduspärasus	126

6.4. Riive materiaalne põhiseaduspärasus.....	126
6.4.1. Legitiimne eesmärk.....	127
6.4.2. Sobivus.....	127
6.4.3. Vajalikkus.....	127
6.4.4. Mõõdukus.....	128
7. Seaduse mõjud.....	129
7.1 CRD VI muudatused.....	129
7.1.1. Finantsinspektsiooni töötajate ja juhtide ametipiirangud.....	129
(i) Sihtrühm: Finantsinspektsiooni töötajad ja juhatuse liikmed.....	129
7.1.2. Olulise osaluse võõrandamine.....	132
(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused.....	132
(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspektsioon.....	132
7.1.3. Ühinemine ja jagunemine.....	133
(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused, finantsvaldusettevõtjad, segafinantsvaldusettevõtjad, investeerimisühingud, finantseerimisasutused, abiettevõtjad ning Euroopa Liidu lepinguriikides asutatud krediidasutused.....	133
(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspektsioon.....	134
7.1.4. Oluliste varade ja kohustuste ülekandmine.....	135
(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused, finantsvaldusettevõtjad, segafinantsvaldusettevõtjad ja investeerimisühingud.....	135
(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspektsioon.....	136
7.1.5. Kolmanda riigi krediidasutuse filiaal.....	136
(i) Sihtrühm 1: kolmanda riigi krediidasutused.....	136
(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspektsioon.....	137
(iii) Sihtrühm 3: Eestis tegutsevad krediidasutused ja Euroopa Liidu liikmesriikide krediidasutuste filiaalid.....	138
7.1.6. Keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid.....	140
(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused ja investeerimisühingud.....	140
7.4. Andmekaitse mõjuhinnang muudatustele.....	142
7.5. Kokkuvõtte mõjudest.....	142
8. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud.....	143
9. Rakendusaktid.....	143
10. Seaduse jõustumine.....	143
11. Huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine.....	144

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõu (edaspidi *eelnõu*) peamisteks eesmärkideks on:

- 1) näha ette nõuded, kuidas krediidiasutused peavad oma tegevuses arvestama keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisriske (ehk ESG riske);
- 2) näha ette üldised krüptovaradesse investeerimise põhimõtted;
- 2) sätestada täpsemad nõuded krediidiasutuste juhtide (nõukogu ja juhatuse liikmete) ja võtmeisikute (näiteks finantsjuhtide) valimisele ja ametisse määramisele;
- 3) ühtlustada erinevate krediidiasutuse komiteede moodustamise nõudeid ning vähendada tingimusi krediidiasutuse sisekontrollile;
- 4) näha ette täpsemad reeglid krediidiasutuste, investeerimisühingute ja valdusettevõtjate ühinemisele ja jagunemisele sealhulgas kaotada audiitori aruande esitamise kohustuslikkus ühinemis- või jagunemislepingu tingimuste kontrollimisel;
- 5) sätestada nõuded krediidiasutuste, investeerimisühingute ja valdusettevõtjate oluliste varade ja kohustuste ülekandmisele, nii pangandusgrupi sees kui grupi väliselt, ning olulise osaluse võõrandamisele;
- 7) sätestada alused kolmanda riigi krediidiasutuse filiaali asutamisele Eestis;
- 8) näha ette nõuded Finantsinspektsiooni juhtidele ja töötajatele, mis muu hulgas puudutavad juhtide valimist, juhtide ja töötajate ametiaja piiranguid ning nõudeid konkureerimisele ja isiklikele investeringutele.

Muudatuste fookuses on krediidiasutused, valdusettevõtjad ja investeerimisühingud. Eelnõu põhineb krediidiasutuste kapitalinõuete direktiivi muutmisdirektiivil (edaspidi *CRD VI*¹). Seda täiendab omakorda krediidiasutuste kapitalinõuete määruse muutmismäärus (edaspidi *CRR III*²). Mõlemad eelnimetatud õigusaktid on osa Euroopa Liidus Basel III standardite ülevõtmise paketist, mille ettepanekud avaldas Euroopa Komisjon 2021. aasta sügisel.

Lisaks tehakse eelnõus muudatusi, mis tulenevad Euroopa Komisjoni tähelepanekutest lähtuvalt CRD V³ ülevõtmisest Eesti õigusesse 2021. aastal.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonnajuhataja asetäitja Thomas Auväärt (thomas.auvaart@fin.ee, 611 3633; keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid, krüptovarad ning krediidiasutuse komiteed) ja sama osakonna nõunikud Anastasia Nõmmik (anastasia.nommik@fin.ee, 5854 5096; Finantsinspektsiooni juhtide ja töötajate piirangud, ühinemine ja jagunemine, kolmandate riikide krediidiasutuste filiaalid, oluliste varade ja kohustuste ülekandmine, audiitori aruande kohustuslikkus ühinemisel ja

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1619, 31. mai 2024, millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses järelevalvevolituste, sanktsioonide, kolmandate riikide filiaalide ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401619#tit_1

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1623, 31. mai 2024, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidiriski, kredidiväärtuse korrigeerimise riski, operatsiooniriski, tururiski ja minimaalse väljundmäära nõuetega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32024R1623>

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/878, 20. mai 2019, millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses vabastatud üksuste, finantsvaldusettevõtjate, segafinantsvaldusettevõtjate, tasustamise, järelevalvemeetmete ja -volituste ning kapitali säilitamise meetmetega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32019L0878>

jagunemisel, parandused seadustes tulenevalt Euroopa Komisjoni ettepanekutest), Mirjam Rannula (mirjam.rannula@fin.ee, 5646 7227; olulise osaluse üleandmine, nõuded krediitiasutuse juhtidele) ning Kadri Martin (kadri.martin@fin.ee, 58851368; CRR liikmesriigi valikud, makrotasandi usaldatavusnormatiivid).

Eelnõu koostamisel tehti koostööd Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni esindajatega.

Eelnõu ja seletuskirja keelelist ning juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee, 5885 1423).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõus esitatud muudatustel puudub otsene seos Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga, sest eelnõu aluseks on Euroopa Liidu õigusaktides (direktiivis ja määruses) sätestatud nõuded. Kuna hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (edaspidi HÕNTE) § 1 lõike 2 punkti 2 kohaselt ei ole väljatöötamiskavatsus nõutav, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva Euroopa Liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtutud HÕNTE § 1 lõikes 1 sätestatud nõuetest, siis ei ole antud eelnõu osas tehtud väljatöötamiskavatsust.

Eesti õigusaktid, mis puudutavad pangandust ning mida eelnõuga muudetakse, on järgmised:

- krediitiasutuste seadus (edaspidi ka *KAS*) redaktsioonis RT I, 03.12.2024, 12;
- Finantsinspektsiooni seadus (edaspidi ka *FIS*) redaktsioonis RT I, 31.12.2024, 43;
- finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadus (edaspidi ka *FELS*) redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 5;
- investeerimisfondide seadus (edaspidi ka *IFS*) redaktsioonis RT I, 03.12.2024, 2,
- kindlustustegevuse seadus (edaspidi ka *KindlITS*) redaktsioonis RT I, 03.12.2024, 10,
- makseasutuste ja e-raha asutuste seadus (edaspidi ka *MERAS*) redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 16,
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus (edaspidi ka *RahaPTS*) redaktsioonis RT I, 14.03.2025, 23;
- väärtpaberituru seadus (edaspidi ka *VPTS*) redaktsioonis RT I, 07.01.2025, 4.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik lihthäälteenamus.

2. Seaduse eesmärk

2.1. Basel III pakett

2.1.1. Üldine taust

1974. aastal asutas kümme tolle aja juhtriiki (n-ö G-10 riigid) Baseli Pangandusjärelevalve Komitee, et leppida kokku ühtsetes pangandusreeglites ning aidata kaasa nende reeglite rakendamisele rahvusvahelisel tasandil ning pangandusjärelevalve toimimisele. Komitee kiitis 1988. aastal heaks Basel I paketi, mille G-10 riigid võtsid üle oma siseriiklikusse õigusesse 1992. aastal. Esimese paketiga klassifitseeriti pankade varad viite kategooriasse sõltuvalt nende krediidiriskist ning pankasid, mis toimetasid piiriüleselt, kohustati hoidma tagatisena minimaalselt 8 protsenti riskiga kaalutud varasid.

Basel I edasiarenduseks on 2004. aastal avaldatud Basel II pakett, millega võeti kasutusele n-ö kolme samba kontseptsioon:

- I sammas: miinimumkapitalinõuded (erinevate riskinäitajate muutmine tundlikumaks erinevatele turu ja pangasisestele olukordadele ning sise- ja standardiseeritud mudelite kasutuselevõtt miinimumkapitalinõuete arvutamiseks);
- II sammas: järelevalvevolitused (järelevalveasutused said õiguse jälgida, kas pangad on hinnanud oma kapitali adekvaatsust korrektselt ning kas neil on piisavalt kapitali riskide tagamiseks);
- III sammas: turudistsipliin (pankasid kohustati andma teavet nende riskipositsioonide, kapitali adekvaatsuse jms nõuete kohta, et suurendada läbipaistvust ning jagada täpsemat informatsiooni investoritele).⁴

Kahele Baseli paketile vaatamata tõestas 2008. aastal alguse saanud ülemaailmne majanduskriis, et nõuded, mis puudutasid näiteks finantsvõimenduse määra ja likviidsuspuhvreid, ei olnud piisavad vältimaks pankade maksejõuetust ning taolised puudujäägid mõjutavad otseselt Euroopa Liidu majanduse jätkusuutlikkust ja vastupidavust kriisidele. Majandusraskuste tuules avaldati Basel III pakett juba 2010. aastal, millele on tehtud mitmeid täiendusi. 2016. aastal avalikustas Euroopa Komisjon ettepanekud (n-ö Euroopa Liidu panganduspakett) muutmaks pangandusregulatsiooni ajendatuna möödunud kümnendi majanduskriisist. Ettepanekud kiideti heaks 2019. aastal ning nende koostamisel võeti aluseks nii Baseli Pangandusjärelevalve Komitee paketid (Basel I, II ja III) kui ka Finantsstabiilsusnõukogu standardid. Eelnimetatud paketid ja standardid ei ole iseseisva õigusjõuga õigusaktid, vaid rahvusvaheliste nõuete kogum, mistõttu eeldab nende rakendamine ülevõtmist seadustesse. Seetõttu võttis Euroopa Liit need aluseks panganduspaketi koostamisel ning rakendamiseks kohustati liikmesriike direktiivis sisalduvaid norme üle võtma oma siseriiklikusse õigusesse. Panganduspaketi esimeses osas kokkulepitud muudatusi kajastati õigusaktides CRD V, SRMR II⁵ ja CRR II⁶ ning liikmesriigid pidid direktiivist tulenevad muudatused enda õigusesse üle võtma 2020. aasta 28. detsembriks. Eesti õigusesse võeti CRD V üle krediidasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusena⁷ 2021. aasta 12. mail ja muudatused hakkasid kehtima sama aasta 2. juunil.

Käesolev eelnõu väljendab panganduspaketi teises osas kokkulepitud muudatusi, mida kajastavad CRR III ja CRD VI ning mille kohta kasutatakse kokkuvõtvat terminit Basel III, sest 2024. aastal heaks kiidetud muudatused on n-ö osa Basel III paketi lõppmängust või viimasest faasist. Paketi koostamisel palus Euroopa Komisjon esitada liikmesriikidel omapoolsed seisukohad, et ühildada rahvusvahelisi reegleid nii siseturu kui ka liikmesriikide eripärade ja vajadustega. Eesti esitas oma seisukohad Euroopa Komisjoni ettepanekute kohta 2022. aasta veebruaris.⁸ CRD VI muudatused peavad liikmesriigid võtma oma õigusesse üle hiljemalt 2026. aasta 11. jaanuariks. CRR III muudatused hakkasid kehtima kahes jaos 2024. aasta 9. juulist ja 2025. aasta 1. jaanuarist.

⁴ Euroopa Keskpank. Financial Stability Review. Detsember 2004. Kättesaadav: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/fsr/art/ecb.fsrart200412_04.en.pdf

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/877, 20. mai 2019, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014 seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapitalizeerimisvõimega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02019R0877-20190607>

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/876, 20. mai 2019, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses finantsvõimenduse määra, stabiilse netorahastamise kordaja, omavahendite ja kõlblike kohustuste nõuete, vastaspoole krediidiriski, tururiski, keskses vastaspooltes olevate positsioonide, ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjates olevate riskipositsioonide, riskide kontsentreerumise, aruandlus- ja avalikustamismäärustega ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02019R0876-20200627>

⁷ Krediidasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 312 SE. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/0a837639-7184-4ef3-bf4f-7be5dca340a7/>

⁸ Vabariigi Valitsuse 17.02.2022. a istungi kommenteeritud päevakord. Kättesaadav: <https://valitsus.ee/uudised/valitsuse-172-istungi-kommenteeritud-paevakord>, punkt 16.

2.1.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

(i) CRR III muudatused

CRR III kui otsekohalduv määrus ei vaja Eesti õigusesse eraldi ülevõtmist. Samas avaldab pangandusmäärus pangandussektorile olulist mõju, sest see:

- 1) piirab omavahendite nõuete arvutamist sisemudeli meetodi alusel, korrigeerides seejuures standardmeetodite parameetreid lähtuvalt riskitundlikkusest;
- 2) sätestab panga sisemudelite alusel arvutavate omavahendite nõuete alampiiriks ehk minimaalseks väljundmääraks 72,5 protsenti omavahendite nõudest, mida kohaldataks standardmeetodi kasutamise korral;
- 3) võtab kasutusele uue operatsiooniriski raamistiku, et käsitleda paremini pangasiseste protsesside, inimtegevuse ja süsteemide ebaadekvaatsust toimimisest või mittetoimimisest või väliste sündmuste kahju saamise riski.

Hoolimata sellest, et CRR-d ei tule Eesti õigusesse üle võtta, tuleb eelnõu koostajate hinnangul KAS-is siiski täpsustada Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vahelist infovahetust lähtuvalt CRR III artiklitest 124 ja 164, mis puudutavad kinnisvarale seotud hüpoteegiga tagatud riskipositsioonide ja tagatiste hindamist. Kuigi artikli 124 sõnastust on muudetud tervikuna detailsemaks, ei sätesta määrus, kas riskipositsioonide kohaldamise ja hindamise eest vastutab mikro- või makrofinantsjärelevalve asutus. Vastava asutuse määramise kohustus on jäetud liikmesriikidele. Eestis teostab makrofinantsjärelevalvet Eesti Pank ning mikrofinantsjärelevalve eest vastutavaks asutuseks on Finantsinspeksioon. *Status quo* säilitamise eesmärgil on kõige mõistlikum jätta artiklite 124 ja 164 eest vastutavaks asutuseks Eesti Pank, kuid nende sätete tõhus rakendamine eeldab ligipääsu laenulepingutega seotud andmetele ning pädevusi pankade poolt aktsepteeritava kinnisvara tagatiste hindamise ja arvestamise meetodika kohta, mille kohta kogub teavet ja haldab Finantsinspeksioon. Seega põrkuvad omavahel makrofinantsjärelevalve teostamise meetmed ja mikrofinantsjärelevalve käigus kogutud ja kättesaadavaks tehtud teave.

CRR artiklid 124 ja 164 kohustavad määratud asutust:

- rakendama riskipositsioone ühetaoliselt kõikidele, mitte üksikutele pankadele;
- teavitama kümme tööpäeva enne riskipositsioonide kehtestamise otsuse tegemist meetme rakendamise kavatsusest Euroopa Keskpanga (edaspidi ka *EKP*), kaaluma EKP võimalikku negatiivset tagasisidet kavatsusele ning otsustama, kas ta jätkab riskipositsioonide rakendamise menetlusega;
- teavitama Euroopa Pangandusjärelevalve Asutust (edaspidi ka *EBA*) ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (edaspidi ka *ESRB*) riskikaaludest ja kriteeriumitest.

Pädevaks asutuseks määramise küsimuses pidas Rahandusministeerium kolmepoolseid läbirääkimisi Eesti Panga ja Finantsinspeksiooniga. Järgnevalt on välja toodud kaalutlused, mida Rahandusministeerium on analüüsinud lähtuvalt mõlema asutuse rollist, pädevustest ning suhestumisest artiklitega 124 ja 164.

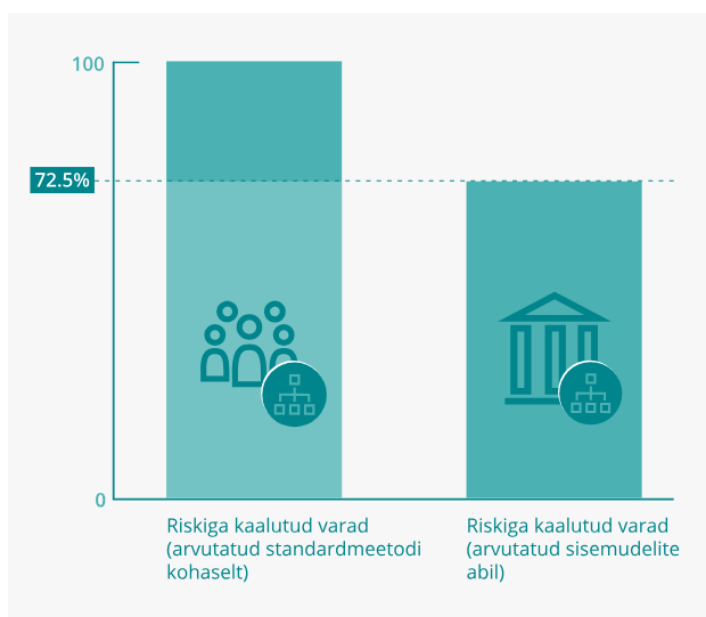
Tabel 1. Rahandusministeeriumi kaalutlused CRR III artiklite 124 ja 164 alusel pädeva asutuse määramisel.

Asutus	Eesti Pank	Finantsinspeksioon
Soodustavad tingimused	<ul style="list-style-type: none"> - omab finantsstabiilsusest laia vaadet; - makrofinantsjärelevalve meetmete rakendamise kogemus; - Euroopa Liidu tasandil meetmete kooskõlastamise ja protseduuride järgimise kogemus; - Eesti seadusandluses ja institutsionaalsetes põhimõtetes ei kaasne olulisi muudatusi. 	<ul style="list-style-type: none"> - omab ligipääsu laenulepingutega seotud andmetele; - pädevus pankade poolse või pankade poolt aktsepteeritava kinnisvara tagatise hindamise ja metoodika üle; - EKP Ühtse järelevalvemehhanismi koostöökogemus.
Väljakutsed	<ul style="list-style-type: none"> - puudub ligipääs ja pädevus laenulepingutega seotud andmetele ning kinnisvara tagatise hindamise ja arvestamise metoodikale; - rakendamiseks tuleb sätestada Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vaheline koordineerimise ja teabevahetuse reeglid 	<ul style="list-style-type: none"> - ei oma makrofinantsjärelevalve vaadet ja riskipilti kogu kinnisvaraturust; - huvide konflikti tekkimise oht, kui Finantsinspeksioon kehtestab turuüleselt riskikaalud ja kriteeriumid ning kontrollib nende täitmist; - rakendamiseks tuleb sätestada Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vaheline koordineerimise ja teabevahetuse reeglid; - Eesti seadusandluses ja institutsionaalsetes põhimõtetes kaasnevad olulised muudatused.

Läbirääkimiste käigus jõudsid Rahandusministeerium, Eesti Pank ja Finantsinspeksioon kokkuleppele, et senise õigusraamistiku muutmine vaid seetõttu, et kaks asutust peavad omavahel hakkama rohkem informatsiooni vahetama, ei ole proportsioonis artiklites 124 ja 164 sätestatuga. Kuivõrd Eesti Pank juba teostab makrofinantsjärelevalvet ning omab kõige paremat ülevaadet Eesti kinnisvaraturust, lepitati kokku, et riskipositsioonide kehtestamise pädevus jääb Eesti Pangale ning Finantsinspeksioon peab omapoolse teabega toetama keskpanga tööd. CRR III muudatuste ülevõtmiseks muudetakse KAS §-i 85⁴.

Minimaalse väljundmääraga (ingl. k. *output floor*) piiratakse kapitali ülemäärase vähendamise riski, mis võib tuleneda krediidasutuse sisemudelit kasutamisest omavahendite nõuete arvutamisel. Juhul, kui krediidasutus kasutab standardmeetodi asemel sisemudelit, kehtestatakse tema sisemudeli alusel arvutatavate omavahendite nõuete alampiiriks 72,5 protsenti. Sel viisil minimeerib minimaalne väljundmäär omavahendite nõuete põhjendamatud varieerumist ning ühtlustab piire, mille toimes võivad sisemudeleid rakendavad krediidasutused toimetada (vt sisemudeli ja standardmeetodi võrdlust KAS § 71 lõigete 6¹ ja 6² lisamise selgituste juures). Piiriüleste pangagruppide puhul kohaldatakse minimaalset väljundmäära nii emapanga (konsolideerimisgrupi tasandil) kui ka iga tütarettevõtja tasandil.

Joonis 1. Riskiga kaalutud vaade standardmeetodi ja sisemudeli võrdlus⁹

CRR artikkel 465 annab liikmesriikidele võimaluse lubada minimaalse väljundmäära kohaldamise ülemineku perioodil madalamate riskikaalude määramist elamukinnisvarale seatud hüpoteegiga tagatud riskipositsioonidele. Selle valiku eesmärk on anda rohkem aega riikidele, kus riskikaalud on väikesed, et need riigid jõuaksid minimaalse väljundmäära nõudega kohaneda. Eesti Panga ja Finantsinspektsiooniga ning piirkonna riikidega konsulteerimise tulemusel, otsustasid eelnõu ettevalmistajad Eestis liikmesriigi valikut mitte kasutada. Selle valiku rakendamine võimaldab eluasemelaenu riskikaalu (elamukinnisvarale seatud hüpoteegiga tagatud riskipositsiooni) ajutiselt väga madalale tuua, mis ei ole aga riskidega kooskõlas ja ei suudaks majanduse rahastamisele oma positiivset mõju oma ajutise iseloomu tõttu. Kuivõrd siinses piirkonnas on riskikaalud pangandussektoris juba praegu konservatiivsel tasemel, siis ei ole ajutine riskikaalude madalamale seadmine põhjendatud.

Minimaalse väljundimääraga seotud muudatused kajastuvad KAS §-de 86⁴⁸, 86⁴⁹ ja 104² muudatustes.

(ii) CRD VI muudatused

Esimene muudatus, mis kaasneb CRD VI-ga, on järelevalveasutuste juhtide ametiajale maksimumaja sätestamine, milleks on artikli 4a kohaselt 14 aastat. Piirangu eesmärk on tagada järelevalveasutuste iseseisvus ja objektiivsus. Ametiaja kogupikkust hakatakse arvestama alates 2026. aasta 11. jaanuarist (CRD VI ülevõtmise tähtaeg liikmesriikidele) ning juba ametis oldud aega selle perioodi sisse ei arvestata. Lisaks juhtidele, seab direktiiv täiendavalt piiranguid juhtide ja töötajate edasiliikumisele finantsturu osaliste ja finantsjärelevalve subjektide juurde peale töö- või ametiaja lõppemist järelevalveasutuse juures, et vältida huvide konflikti ja nn pöördukse (ingl. k. *revolving doors*) efekti. Juhtide ja töötajate edasiliikumist erasektoris ei keelata ära, kuid finantsjärelevalve asutusele antakse õigus rakendada töö- või ametisuhte lõpetanud isiku suhtes ooteaega, mis on võrreldav töölepinguseaduse (edaspidi ka *TLS*) §-s 23 kirjeldatud konkurentsipiiranguga. Sõltuvalt isiku varasemast ametipositsioonist järelevalveasutuses (töötaja või juhatuse liige) on ooteaeg vähemalt kuue või 12 kuu pikkune

⁹ Euroopa Keskpank. Mis on sisemudelid? Kättesaadav: https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/banking-supervision-explained/html/internal_models.et.html

ning selle aja jooksul ei või isik alustada töötamist finantsjärelevalve subjekti või finantsturuosalise juures. Ooteaega on võimalik teatud tingimustel lühendada ning ooteajal viibimise eest peab töötajale ja juhatuse liikmele maksma hüvitist. Lisaks eelnevale keelab direktiiv finantsjärelevalveasutuse töötajatel ja juhatuse liikmetel omada aktsiaid, osakuid jms finantsinstrumente, kui need on välja andnud finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud ettevõtja, ning nendega kaubelda.

Artikli 4a ülevõtmiseks muudetakse Finantsinspektsiooni seadust ning Rahandusministri 8. oktoobri 2021. a määrust nr 86 „Finantsinspektsiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete esitamise vormi kehtestamine“¹⁰.

Teine teema, millele märkimisväärne osa direktiivist keskendub, on kolmanda riigi krediidasutuste filiaalid ning nende asutamise tingimused liikmesriikides. 2023. aastal tegutses Euroopa Liidu liikmesriikides kokku 105 kolmanda riigi krediidasutuse filiaali.¹¹ Nendest 16 filiaali varade maht jäi vahemikku 10–30 miljardit eurot, mis kujutab märkimisväärset riski nii liidu kui ka liimesriikide finantsstabiilsusele, sest puuduvad harmoniseerivad reeglid taoliste filiaalide tegevuse reguleerimiseks ning nende tegevus allub vaid vastavate liikmesriikide siseriiklikule õigusele. CRD VI-ga harmoniseeritakse kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes kohaldatavaid turule sisenemise ja asutamise nõudeid.

CRD VI artikli 48a lõige 4 jätab liikmesriikidele valikukoha oma kehtivate siseriiklike normide rakendamiseks taoliste filiaalide suhtes, mis on vähemalt Eesti kontekstis rangemad, kui direktiiv sätestab. Kolmandate riikide krediidasutuse filiaali käsitlevad sätted on artiklid 21c ja 48–48l. Rahandusministeerium on valikukoha rakendamise osas konsulteerinud Finantsinspektsiooniga ja otsustanud, et kolmandate riikide krediidasutustele ei kohaldata samu nõudeid, mida n-ö tavapankadele. Seetõttu täiendatakse KAS-i 8¹. peatükiga, mis reguleerib spetsiifiliselt filiaali asutamise tingimusi. Eelnõu koostajad leiavad, et leebemate nõuete kohaldamine kolmandate riikide krediidasutustele aitab vähendada turule sisenemise takistusi, sest ainuüksi tavalise krediidasutuse tegevusloa taotlemiseks kulub Eestis ligi üks aasta. Taotlusprotsessi käigus viib Finantsinspektsioon läbi põhjaliku krediidasutuse ärimudeli ja tegevuste analüüsi, hindab varade ja kapitali adekvaatsust ning juhatajate ja töötajate sobivust. Olukorras, kus kolmandas riigis on krediidasutusele juba tegevusluba antud ning selline krediidasutus soovib siin oma filiaali asutada, peaksid tegevuse alustamisele eelnevad formaalsused olema proportsionaalsed filiaali olemusega, sest filiaal ei ole iseseisev juriidiline isik (äriseadustiku (edaspidi ka *ÄS*) § 384 lõige 2) nagu on krediidasutus, vaid tema asutanud ettevõtja haruosakond teises riigis. Kuigi filiaal võib pakkuda samu tooteid või teenuseid, mida pank, on ei ole filiaal oma tegevuses iseseisev, sest tal puudub kontrollorgan (nõukogu) ning tema äritegevus on liidetud peakontori ja emaettevõtja äritegevusega. Kuivõrd tegu on Eesti pangandusõiguses uue regulatsiooniga, ei saa eelnõu koostamise hetkeks täpselt hinnata, kui kaua võiks kolmanda riigi krediidasutuse filiaali tegevusloa taotlemine aega võtta.

Uute turuosaliste tulemine Eesti pangandusturule toob kaasa konkurentsi suurenemise, mis omakorda omab positiivset mõju tarbijatele, majandusele ning ka konkurentidele. Tarbijate

¹⁰ Rahandusministri 8. oktoobri 2021. a määrus nr 86 „Finantsinspektsiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete vormi kehtestamine“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

¹¹ EBA. The EBA publishes 2023 list of third country groups and third country branches operating in the EU/EEA. Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-2023-list-third-country-groups-and-third>

2024. aastaks oli vastav filiaalide arv vähenenud seitsme võrra. Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-updates-list-third-country-groups-and-branches-operating-european-union-and-european-economic>

perspektiivist suureneb turul pakutavate teenuste maht ja odavnevad nende hinnad. Samuti võib laenude kättesaadavus paraneda ning klientide hoidmiseks püüavad krediitiasutused pakkuda tarbijatele paremaid tingimusi või hüvesid. Riigi seisukohalt on filiaali asutamisega seotud suurimaks kasuteguriks suurem maksutulu. Kuigi filiaalide maksustamisele kohaldatakse nende asutaja ettevõtja riigi maksunorme, arvatakse tulumaksuseaduse § 53 lõigete 1 ja 4 kohaselt filiaali kasumist, mille filiaal viib välja peakontorisse või emaettevõtjasse, maha tulumaks. Finantsinspeksiooni andmetel on Eestis asutanud oma filiaali viis Euroopa Liidus liikmesriigi krediitiasutust.¹² Kolmanda riigi krediitiasutuse filiaale ega esindusi seni Eestis asutatud ei ole. Maksu- ja Tolliameti 2024. aasta IV kvartali statistika kohaselt maksid eelnimetatud filiaalid riiklikke makse vahemikes 42 919 kuni 5 379 989 eurot.¹³ Krediitiasutuste filiaalide poolt maksustatav tulu on kordades väiksem kui Eesti krediitiasutustel, kuid tuues siia paralleeli Rahandusministeeriumi 2025. aasta eelarvega, saaks eelnimetatud filiaalidelt maksudena laekunud summadest katta ära näiteks Audiitorkogu järelevalvenõukogu toetuse (42 750 eurot) või rahatarga riigi programmi tööjõukulud (4 955 624 eurot).¹⁴ Eelnõu koostajad ei prognoosi, et peale filiaale käsitleva regulatsiooni vastuvõtmist tõuseks kolmandate riikide krediitiasutuste filiaalide asutamine hüppeliselt, kuid selleks hetkeks, kui mõni krediitiasutus soovib vastavat filiaali siin asutada, peab õigusraam olema valmis ja toetav, sest nagu eelpool illustreeritud, saab filiaalide poolt teenitud kasumi arvelt maksudeks makstud summast katta nii mõnegi riigieelarve kulu. Lisaks suurendab filiaalide asutamine konkurentsi Eesti pangandusturul, tõstab turu atraktiivsust ning parandab tarbijatele pakutavate finantstoodete ja -teenuste mahtu ning tingimusi.

Peamised erisused tavaliste krediitiasutuste ja filiaalide vahel, on pädevate asutuste kohustus liigitada ja kvalifitseerida filiaali sõltuvalt tema riskantsusest, aruanded, mida filiaal peab esitama oma kolmanda riigi peakontori kohta ning Finantsinspeksiooni õigus nõuda kolmanda riigi krediitiasutuselt tütarettevõtja asutamist, kui Eestis asutatud filiaali varade mahud või tegevus on suurenenud sellisel määral, et direktiivi alusel lubatud leebemate nõuete kohaldamine ei ole proportsioonis enam filiaali olulisusega. Kuigi seadusega on võetud üle direktiivis sätestatud miinimumnõuded, on näiteks aruandlust, raamatupidamist, tagatiskapitali, likviidsust ja süsteemset olulisust puudutavates teemades jäetud Finantsinspeksioonile õigus sätestada täiendavaid nõudeid või vastavaid nõudeid vähendada, kui see on vajalik filiaali äritegevuse kohta parema ülevaate saamiseks või esinevad asjaolud, mis tõstatavad vajaduse sekkuda rangemalt filiaali juhtimisega seonduvasse, et vältida selle maksejõuetust. Järgneva tabeliga illustreeritakse krediitiasutuste ja kolmandate riikide krediitiasutuste filiaalide suhtes sätestatud nõuete ühisusi ja erisusi.

Tabel 2. Krediitiasutuste ja kolmandate riikide krediitiasutuste filiaalide suhtes kohaldatavate sätete võrdlus.

Kolmanda riigi krediitiasutuse filiaal	Nõue	Eesti krediitiasutus (n-ö tavapank)
JAH (§ 21)	Tegevusluba	JAH (§ 13)

¹² Finantsinspeksioon. Välisriikide krediitiasutuste filiaalid. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0/pangandus-ja-krediit/krediitiasutused/valisriikide-krediitiasutuste-filiaalid>

¹³ Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/eraklient/amet-uudised-ja-kontakt/uudised-pressiinfo-statistika/statistika-ja-avaandmed#ettevotluse-statistika>

¹⁴ Rahandusministeerium. Rahandusministeeriumi 2025. aasta eelarve. Kättesaadav: https://www.fin.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/organisatsioon/strateegilised-dokumendid?view_instance=0¤t_page=1

Tagatiskapital, sõltuvalt filiaali liigitusest 2,5% või 0,5% keskmistest kohustustest, kuid min. vastavalt 10 või 5 miljonit eurot (§ 95 ² lõiked 1 ja 2)	Kapital	Aktiikapital, minimaalselt 5 miljonit eurot (§ 35 lõige 1)
Sõltuvalt filiaali liigitusest kohustus järgida CRR-is sätestatud või omama 30 päeva jagu koormamata ja likviidset vara väljavoolu katmiseks.	Likviidsus	Kohustus tagada likviidsus igal ajal (§ 80 lõige 1) ja järgida CRR-is sätestatud
JAH (§ 95 ³)	Aruandlus	JAH (§-d 91, 92, 92 ² , 92 ³ , 93)
JAH (§ 95 ³)	Raamatupidamine	JAH (§-d 63, 71, 91)
Min. kaks juhatajat ja sõltuvalt Finantsinspektsiooni otsusest kohalik juhtkomitee (§ 95 ³ lõiked 1 ja 3)	Juhtimine	Juhatus (min. kolm liiget) ja nõukogu (min. viis liiget)(§ 48 lõige 1, § 52 lõige 1 ja § 56 lõige 1)
JAH (§ 95 ³ lõiked 1 ja 2)	Tingimused juhtide sobivusele	JAH (§ 48)
JAH (§ 95 ¹ lõiked 1–3)	Liigitamine klassi	EI
JAH (§ 95 ¹ lõige 4)	Kvalifitseerimine	EI
JAH (§ 95 ⁴)	Tütarettevõtja asutamine	EI
JAH (§ 95 ⁵)	Süsteemne olulisus	JAH (§-d 86 ⁴⁷ ja 86 ⁴⁸)

Olulisel kohal direktiivis on krediitiasutuste ühinemise ja jagunemise, oluliste varade ja kohustuste ülekandmise ning oluliste varade võõrandamise teemade harmoniseerimine. Seni on liikmesriikidel olnud nendes teemades teatav reguleerimisvabadus tingimusel, et koosõla üldiste Euroopa Liidu ühinguõigust reguleerivate õigusaktidega on tagatud. CRD VI-ga võetakse samm harmoniseerimise suunas, sest erinevad tavad ja nõuded liikmesriigiti komplitseerivad vastavate tegevuste läbiviimist.

Direktiiv reguleerib olulise osaluse omandamist olukorras, kus omandajaks on finantsinstitutsioon ning artikli 21a lõike 1 kohaldamisalasse kuuluv finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja¹⁵. KAS-i tähenduses on tegemist § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtjaga. Nimetatud ettevõtjatel on kohustus teavitada Finantsinspektsiooni osaluse omandamisest ning inspektsioon viib läbi sobivushindamise. Kehtiv KAS reguleerib küll osaluse omandamist krediitiasutuses, ent puuduvad sätted, mis normeeriksid olukorda, kus krediitiasutus, investimisühing või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja ise omandab osaluse. Direktiivi üle võtmiseks selles osas täiendatakse KAS-i peatükiga 3¹ ja VPTS-i 9. peatükki 3. jaoga.

Selleks, et krediitiasutus saaks ühineda või jaguneda, peab ühinemine ja jagunemine vastama teatud kriteeriumitele. Kui krediitiasutuse tegevus ei vasta vähemalt ühele esitatud

¹⁵ CRD artikli 21a lõike 1 kohaselt peab liikmesriigis või ELis emaettevõtjana tegutsev finantsvaldusettevõtja ja liikmesriigis või ELis emaettevõtjana tegutsev segafinantsvaldusettevõtja taotlema heakskiitmist koosõlas artikliga 21.

kriteeriumile vastavast alaliigist, ei ole direktiivi mõistes ühinemise või jagunemisega ning ei kuulu pädeva asutuse poolt heakskiitmisele. Ühinev või jagunev krediidasutus peab teavitama oma tegevusest pädevat asutust ning esitama vastava kavandi. Seejärel hindab pädev asutus, kas ühinemine või jagunemine on kooskõlas hindamiskriteeriumitega, kas esineb muid vastuolusid või riske. Juhul, kui kõik tingimused on täidetud, annab pädev asutus oma heakskiidu. Heakskiitmist ei pea taotlema ühingud, kes kuuluvad samasse krediidasutuse konsolideerimisgruppi. CRD VI seab liikmesriikidele kohustuse sätestada sanktsiooninorm ühinemisest või jagunemisest mitte teavitamise puhul ning annab vabaduse ise määrata, milliseid dokumente ja informatsiooni võib pädev asutus nõuda ühinevalt või jagunevalt ühingu.

Kõrvutades direktiivi ühinemiste ja jagunemiste artiklid 27h–27l KAS-i 6. peatükis ja VPTS-i 13. peatükis sätestatud ühinemise ja jagunemise sätetega, selgub tugev kontrast CRD VI leebete nõuete ning KAS-i ja VPTS-i loakohustuse vahel. Nimelt seab Eesti õigus eelduseks, et krediidasutuse ühinemiseks ja jagunemiseks ning investeerimisühingu ühinemiseks¹⁶ tuleb saada Finantsinspeksioonilt vastav luba, mitte heakskiit, ning ühinemiseks või jagunemiseks peavad olema täidetud kindlad tingimused. Samuti ei näe KAS ja VPTS ette erisusi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate üksustele erinevaid menetlusreegleid, kui ühinemine või jagunemine toimub grupisiselt. Direktiivis, KAS-is ja VPTS-is sätestatud ühinemis- ja jagunemisreeglite erisust väljendab järgnev tabel.

Tabel 3. Ühinemiste ja jagunemiste nõuded krediidasutuste seaduses ja CRD VI-s*

Nõue/piirang/kriteerium	CRD VI	KAS ja VPTS
Teavitamiskohustus	+	+
Loa taotlemise kohustus	–	+
Eeltingimused ühinemisele/jagunemisele	+	–
Eeltingimused ühinemises/jagunemises osalevatele pooltele	–	+
Audiitori määramine pädeva asutuse poolt ja audiitori aruande koostamise kohustus	–	+
Ühinemise/jagunemise hindamine pädeva asutuse poolt	+	+
Pädeva asutuse õigus keelduda ühinemise/jagunemise heakskiitmisest/ loa andmisest	+	+
Erisused grupisisestele ühinemistele/jagunemistele	+	–
Pädeva asutuse õigus kohustada jagunevat krediidasutust taotlema jagunemisluba	–	+
Pädeva asutuse õigus sätestada kõrvaltingimusi ühinemise/jagunemise läbiviimisele	+	+

¹⁶ VPTS § 114 kohaselt on investeerimisühingu jagunemine keelatud.

Pädeva asutuse kohustus teha koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutava asutusega	+	-
Avalikkuse teavitamise kohustus	-	+

**Sinisega märgitud lahtrid ilmestavad ühinemise ja jagunemise sätete erisusi Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktide vahel.*

Eelnõu koostajate hinnangul on ebamõistlik muuta kehtivat ühinemise ja jagunemise süsteemi direktiivile sarnaselt lihtsaks ja primitiivseks, sest juba haldusmenetluse põhimõtteid arvestades on vastuoluline lubada Finantsinspeksioonil anda ühinevale krediitiasutusele või investeerimisühingule õiguslikult mittesiduv ja pigem soovitusliku iseloomuga heakskiit, mida artikli 27i lõige 9 lubab teha ka vaikimisi. Asjaolu, et CRD VI näeb ette kergemad nõuded võrreldes KAS-i ja VPTS-iga, ei õigusta eelnõu koostajate hinnangul juba kehtiva ja toimiva süsteemi ulatuslikku muutmist, sest olemuslikult ei ole regulatsioonide vahelised erisused piisavalt suured, et muuta kehtivate seaduste loogikat. Veel enam, põhjusel, et direktiivis sätestatu on miinimum, on liikmesriikidel õigus sätestada siseriiklikult rangemad nõuded niikaua, kui CRD VI-s sätestatud miinimum on täidetud ning rangemad nõuded on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Seetõttu täiendatakse KAS-i 6. peatükki ja VPTS-i 13. peatükki, FELS-i ja RahaPTS-i lähtuvalt direktiivi ühinemise ja jagunemise sätetest, millesarnaseid Eesti õigus seni ei sisalda.

Oluliste varade ja kohustuste ülekandmist reguleerib CRD VI-s artikkel 27f. Oma olemuselt sarnaneb ülekandmine kõige enam ühinemisele ja jagunemisele, sest üldistatult seisneb mõlema tehingu põhimõtte selles, et varad ja kohustused liiguvad ühest ühingust teise. Erinevalt ühinemisest ja jagunemisest ei eelda artikkel 27f, et finantsjärelevalve asutus sekkuks otseselt ja aktiivselt ülekandmisesse, vajalik on vaid eelnev teavitus. Varade ja kohustuste ülekandmist kvalifitseeritakse oluliseks, kui tehing moodustab krediitiasutuse või valdusettevõtja koguvaredest või -kohustustest vähemalt kümme protsenti või 15 protsenti, kui ülekandmisel osalevad samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad krediitiasutused või valdusettevõtjad. Tulenevalt oma tegevuse sarnasusest ühinemistele ja jagunemistele, täiendatakse KAS-i 6. peatükki sellekohase jao ja paragrahviga.

ÜRO ja Euroopa Komisjoni poolt juhitud kliimanetraalsuse ja kestliku majandusele ülemineku algatused (eelkõige Pariisi kokkulepe ja Euroopa roheline kokkulepe) ei jäta puutumata ka finantssektorit, sest keskkonna halvenemise ja elurikkuse kadumisest tulenevad probleemid mõjutavad majandust tervikuna ja seeläbi ka finantsturgude stabiilsust. Keskkonnavalade mõjude hindamine ei ole lineaarne ja stabiilne protsess, samuti ei ole võimalik ühel ajahetkel siduvalt ette näha kõiki riskikohti ning nende tekkimise situatsioone. Kuivõrd krediitiasutused on kahjude hajutamiseks seadnud riskipositsioone erinevates sektorites, avaldavad näiteks põllumajanduses või kaevanduses aset leidvad kliimamuutustest tulenevad mõjud (üleujutused, maastikupõlengud, erosioon vms) otsesest efekti krediitiasutuste riskide juhtimisele ja seeläbi ka kasumile ning liikmesriikide finantsstabiilsusele. Võimalike kliimamõjutuste paremaks juhtimiseks ja prognoosimiseks kohustab CRD VI krediitiasutusi hindama keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisalaseid riske (edaspidi ka *ESG*) nii lühikeses, keskmises kui ka pikas perspektiivis. Selleks peavad krediitiasutused vaatama üle oma sisemised protsessid, riskijuhtimise-, juhtimise- ja tasustamispõhimõtted, seadma keskkonnavalade eesmärgid ning tagama nende täitmise.

Olulise teemana käsitleb CRD VI ka krediidasutuste, investeerimisühingute ning artikli 21a lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvate valdusettevõtjate juhtidele ja võtmeisikutele esitatavaid nõudeid. Kehtivad KAS ja VPTS reguleerivad teemat juba arvestatavas ulatuses, ent direktiiv toob endaga kaasa teatud muudatuste tegemise vajaduse. Direktiiviga sätestatakse lähenemine, mida iseloomustavad kolm kriteeriumi:

- 1) juhtide ja võtmeisikute nõuetele vastavuse peab tagama ning sobivushindamise läbi viima krediidasutus, valdusettevõtja või investeerimisühing ise,
- 2) krediidasutus, valdusettevõtja või investeerimisühing peab Finantsinspektsiooni teavitama juhi või võtmeisiku valimisest ning
- 3) Finantsinspektsioon viib läbi enda sobivushindamise menetluse.

Lisaks eelnimetatud mahukamatele teemadele, teeb CRD VI minimaalsemaid korrekture sätetes, mis käsitlevaid järgnevaid teemasid:

- 1) finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmise kohustusest vabastamine;
- 2) minimaalse kapitali taseme vastavus;
- 3) krüptovaraga seotud riskipositsioonide juhtimine;
- 4) puhvrid ja makronõuded.

2.2. Pangandusregulatsiooni parandused

2.2.1. Üldine taust

2016. aasta novembris avaldas Euroopa Komisjon omapoolsed ettepanekud panganduspaketi muutmiseks. Paketi juured ulatusid 2008. aastasse, mil ülemaailmse majanduskriisi tulemusena alustas Euroopa Liit finants- ja pangandussüsteemi puudutavate regulatsioonide reformimist, et tugevdada Euroopa vastupidavust uutele kriisidele ning tagada nende jätkusuutlikkus. Kuigi alates 2009. aastast on vastu võetud mitukümmend finantssektori keskset õigusakti, leiti, et adresseerimata on jäänud veel rida teemasid.

Spetsiifiliselt pangandusdirektiivi vaatest keskendus pakett järgmistele teemadele:

- 1) pankade juhtimise ja juhtide tasustamise nõuded;
- 2) finantsvaldusettevõtjate ja segafinantsvaldusettevõtjate heakskiitmine;
- 3) sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise nõuded;
- 4) pankade omavahendite ja kõlblike kohustuste nõuded;
- 5) lepinguliste kohustuste peatamise muutmine;
- 6) makrofinantsjärelevalvele.

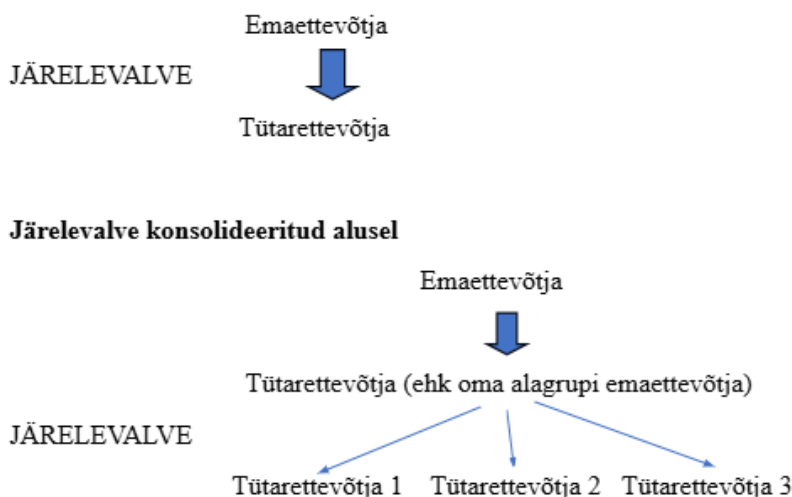
Krediidasutuse juhtidega seotud nõuete ja tingimuste ülevaatamise tulemusena kohustati direktiiviga krediidasutusi rakendama sooneutraalset tasustamispoliitikat ja vähendati tasustamisega seotud aruandlust, kui juhi aastatasud ei ületa 50 000 eurot või tegemist on väikese ja mittekeeruka krediidasutusega. Samuti hõlmati tasustamisnõuetega seotud subjektide ringi lisaks juhatuse liikmetele ka nõukogu.

Liikmesriigis või mujal Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsev finantsvaldusettevõtjal (ingl. k. „*financial holding company*“) ja segafinantsvaldusettevõtjal (ingl. k. „*mixed financial holding company*“) on kohustus taotleda liikmesriigi pädevalt asutuselt heakskiitmist, kui selle liikmesriigi, milles ta tegutseb, pädev asutus, teostab tema üle konsolideeritud järelevalvet. Finantsvaldusettevõtja on finantseerimisasutus, kelle tütarettevõtjatest vähemalt üks on krediidasutus ja ülejäänud tütarettevõtjad või enamik neist on kas krediidi- või finantseerimisasutused või abiettevõtjad. Seega ei ole finantsvaldusettevõtja ise krediidasutus, aga mõni tema tütarettevõtjatest võib olla krediidasutus. Segafinantsvaldusettevõtjana

mõistetakse emaettevõtjat, kes ise ei ole krediidasutus, kindlustusandja ega investeerimisühing, kuid kelle tütarettevõtjatest vähemalt üks on Eestis või Euroopa liidus asutatud krediidasutus, kindlustusandja või investeerimisühing ning kes koos oma tütarettevõtjate ja teiste ettevõtjatega moodustab finantskonglomeraadi ehk grupi või allgrupi, mis koosneb ettevõtjatest, mis tegutsevad paralleelselt pangandus-, investeerimis- ja kindlustussektoris.

Järelevalveks konsolideeritud alusel peetakse usaldatavusnormatiivide arvestamist ema- ja tütarettevõtja suhtes selliselt, nagu nad oleks üks üksus. Sellele vastandub järelevalve teostamine allkonsolideeritud alusel, kus usaldatavusnormatiive arvestatakse emaettevõtjana tegutseva krediidasutuse, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja (välja arvatud üksuste alagrupi) konsolideeritud olukorra alusel või sellise emaettevõtjana tegutseva krediidasutuse, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja konsolideeritud olukorra alusel, kes ei ole kõrgeima tasandi emaettevõtjana tegutsev krediidasutus, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja. Finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja kohta kasutatakse ühist nimetajat valdusettevõtja (ingl.k. „*holding company*“). Eelnõu koostajatele teadaolevalt on Eesti pangandussektoris kaks finantsvaldusettevõtjat (Luminor Holding AS ja LHV Group AS).

Joonis 2. Järelevalve konsolideeritud ja allkonsolideeritud alusel (lihtsustatult)

Järelevalve allkonsolideeritud alusel

Valdusettevõtja heakskiitmine on sisuliselt haldusaktiga nõusoleku andmine taolise ettevõtja tegutsemiseks liikmesriigiks, kui pädev asutus teostab sellise ettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet. Pädeva asutuse heakskiit on võrreldav tegevusloaga, sest selle saamiseks peab finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja esitama vastava taotluse ning pädev asutus seda hindama. Kehtiv seadus¹⁷ näeb ette viis tingimust, mis kõik peavad olema täidetud selleks, et ettevõtja suhtes ei kohaldataks heakskiitmise nõuet.¹⁸ Kui vastavad tingimused on täidetud, siis ei teosta pädev asutus tema suhtes järelevalvet.

¹⁷ Eelnõuga (vt § 13⁴–13⁷ muutmise selgitusi) lisatakse heakskiitmise nõude kohaldamisalast väljajätmise kõrvale valdusettevõtja õigus taotleda Finantsinspeksioonilt heakskiitmise nõude kohustustest vabastamist.

¹⁸ Vt KAS § 13⁷ lõige 1.

Krediidiasutuse maksejõuetuse ennetamiseks täpsustati direktiiviga pädevate asutuste õigust peatada lepinguliste kohustuste täitmine ehk maksete tegemine olukorras, kus pank on maksejõuetu või tõenäoliselt muutub maksejõuetuks ning peatamine aitab ära hoida krediidiasutuse maksejõuetust, et vältida tema finantsolukorra süvenevat halvenemist.

Eesti seadustes kajastasid vastavaid teemasid muudatused KAS-is, FELS-is, FIS-is, VPTS-is, investeerimisfondide seaduses (edaspidi ka *IFS*), Riigikontrolli seaduses ja Tagatisfondi seaduses.

2024. aasta kevadel pöördus Euroopa Komisjon Rahandusministeeriumi poole, olles tuvastanud mõned puudujäägid CRD V ülevõtmises. Direktiivi ülevõtmise kontroll algatati vahetult enne Basel III paketi vastuvõtmist, et liikmesriigid saaksid ühe siseriikliku menetluse või eelnõuga viia siseriikliku õiguse kooskõlla Euroopa Liidu õigusega. Pärast diskussiooni Komisjoniga ning analüüsi leidsid eelnõu koostajad, et nii mõneski kohas on vaja kehtivat regulatsiooni parandada. Kuivõrd CRD VI-ga kaasnevad muudatused on niikuinii vaja Eesti õigusesse vaja üle võtta, leiti, et kõige otstarbekam on kaks tegevust ühendada ühte eelnõusse, et vähendada halduskoormust ja menetluste mahtu. Eelnõuga muudetakse kehtivat õigust ning viiakse sisse vastavad parandused.

2.2.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Puudujäägid, mida Komisjon kontrolli käigus tuvastas, varieerusid ristviidete parandamisest kuni ülevõtmata lõigeteni. Artiklid, millele enim tähelepanu pöörati, olid 21a (finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmine, vt seletuskirja punkti 2.2.1.), 21b (kolmanda riigi konsolideerimisgrupi krediidiasutuse tegevuse aluseid), 113 (ühisotsustusmenetlus kapitali adekvaatsuse ja likviidsuse tagamisel) ning 133 (kapitalipuhvrite nõuded).

Valdusettevõtjate heakskiitmise puhul täiendatakse KAS §-i 13⁷ lõigetega 9 ja 10, mis mõlemad reguleerivad Finantsinspeksiooni koostöökohustust. Esimesel juhul peab Finantsinspeksioon ära ootama EBA otsuse ja tegema sellest lähtuvalt enda otsuse, kui ta ei jõua teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega kokkuleppele valdusettevõtja heakskiitmises ja sellega seonduvates meetmetes. Teisel juhul peab Finantsinspeksioon tegema endast kõik oleneva, et saada segafinantsvaldusettevõtja koordinaatorilt nõusolek vastava valdusettevõtja suhtes rakendatavate meetmete kohaldamises ning vajadusel andma asja EBA-le otsustamiseks.

Artikli 113 ülevõtmises tuvastatud puudused sisaldasid FIS §-s 47³, mis reguleerib ühisotsustusmenetlust kapitali adekvaatsuse ja likviidsuse tagamisel. Täpsemalt puudusid lõikest 3 ristviited KAS-i sätetele, mille alusel tuleb riskihinnang koostada, lõike 7 esimesest lausest täpsustus selle kohta, et suuniste andmine peab toimuma konsolideeritud või allkonsolideeritud alusel (vt seletuskirja punkti 2.2.1.) ning teisest lausest sätestus selle kohta, mis ajaperioodil võib Finantsinspeksioon võtta oma otsuse tegemisel arvesse teiste asjassepuutuvate asutuste seisukohti ja reservatsioone. Lõikes 8 lisatakse viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1093/2010¹⁹ artiklile 19 ning lõike 10 täiendusega pannakse Finantsinspeksioonile kohustus teha kõik endast olenev, et jõuda teise järelevalveasutusega kokkuleppele krediidiasutusele antud suuniste ajakohastamises.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1093/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02010R1093-20241230>

Kapitalipuhvritega seotud muudatused väljenduvad eelkõige KAS §-des 86⁴⁴ ja 86⁴⁹. Eelnõuga täpsustatakse Eesti Panga volitusi puhvrite kehtestamisel ning ühisotsustusmenetluses. Ülejäänud sätted, millele komisjon tähelepanu pööras ning millest tulenevalt tehti KAS-is, FIS-is ja VPTS-is muudatusi, olid artiklid 21b, 97, 104, 104a, 109, 111, 119, 131, 141 ja 141b.

2.3. Audiitori aruande kohustuslikkus ühinemisel või jagunemisel ning krediidasutusesisesed komiteed

2.3.1. Üldine taust

(i) Audiitori aruanne

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1132 ehk äriühinguõiguse direktiivi²⁰ artiklite 125 ja 160f kohaselt peab iga ühineva või jaguneva äriühingu kohta koostama osanikele või aktsionäridele sõltumatu eksperdi aruanne, milles hinnatakse, kas rahaline hüvitis ja osade või aktsiate asendussuhe on õiglane. Direktiiv lubab aruande jätta koostamata, kui selles on kokku leppinud kõik ühineva või jaguneva äriühingu osanikud või aktsionärid. Eesti õiguses reguleerib sõltumatu eksperdi kaasamist ÄS §-d 394 ja 437, kus umbisikuline sõltumatu ekspert on asendatud audiitoriga ning aruande koostamine on kohustuslik siis, kui see on sätestatud seaduses. KAS-i, KindlTS-i, IFS-i, VPTS-i ja MERAS-e koostamisel on varasemalt mindud seda teed, et ÄS-is sätestatud üldpõhimõtetele on valdkonnapõhistes finantsseadustes sätestatud teatud erisused, näiteks millised andmed tuleb esitada Finantsinspeksioonile vastava loa taotluse menetlemiseks ning kui kiiresti peab pädev asutus loa andmise või andmisest keeldumise otsustama. Samas leidub finantsseadustest sarnaselt ÄS-ile sätestuse, et ühinemis- või jagunemislepingut peab kontrollima audiitor, kuid aruandes sisalduv teave võib sõltuvalt seaduses sätestatust erineda. Näiteks KindlTS kohustab audiitorit esitama arvamus selle kohta, kas ühendava või asutatava kindlustusandja tehnilised eraldised ja kattevara vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele, seevastu IFS kohaselt peab aruanne sisaldama arvamust usaldatavusnõuete täitmise kohta.

CRD VI ülevõtmise käigus tegi Finantsinspeksioon ettepaneku jätta seadustest välja audiitori kaasamise nõue, kui võrd aruandest ei selgu järelevalveasutuse jaoks tavaliselt midagi uut ning audiitori kaasamine pikendab loa menetlust. Samas pidas Finantsinspeksioon vajalikuks jätta seadusesse võimalus menetlusse audiitor ikkagi kaasata, kui see on järelevalveasutuse meelest vajalik. Seega peaks Finantsinspeksioonil olema võimalik määrata audiitor vaatamata sellele, et ühineva või jaguneva krediidasutuse kõik osanikud või aktsionärid on hääletanud aruande mitte koostamise poolt.

(ii) Krediidasutuse komiteed

Hetkel on krediidasutusele ja investeerimisühingule ettenähtud viis komiteed ja nende ülesanded on n-õ pillutatud laiali erinevatesse KAS-i ja VPTS-i paragrahvidesse, mistõttu on kohati keeruline aru saada, kas vastava komitee moodustamine on kohustuslik või mitte. Kuigi CRD VI puudutab komiteede temaatikat vaid pinnapealselt, leiavad eelnõu koostajad, et eelnõuga on vajalik vaadata üle ka komiteede regulatsioon, et tagada õigusselgus ning lihtsustada komiteede suhtes esitatavaid nõudeid. Samuti vaadatakse üle nõuded komitee moodustamisele ja selle protseduuridele (eelkõige krediidikomitee osas).

2.3.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/1132, 14. juuni 2017, äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02017L1132-20220812>

(i) Audiitori aruanne

Audiitorkontrolliga seonduvates muudatustes jäetakse eelnõuga KAS-ist, KindITS-ist, IFS-ist, VPTS-ist ja MERAS-est välja audiitori aruande kohustuslikkust käsitlevad sätted ning asendatakse need Finantsinspektsiooni diskretsiooniga määrata ühinemislepingu, ning kui see on kohaldatav, ka jagunemislepingu tingimuste kontrollimiseks audiitor. Vastav diskretsioon lisatakse ka KAVS-i, kus pole ühinemistele ja jagunemistele ette nähtud eriregulatsiooni ning kohaldatakse ÄS-is sätestatud. Muudatustega soovivad eelnõu koostajad lihtsustada loamenetluste läbiviimist ning jätta seadusest välja sätted, mis on minetanud oma praktilise väärtuse ja vajaduse.

(ii) Krediidiasutuse komiteed

Järgmise tabeliga illustreeritakse muudatusi komiteede moodustamises ning ülesannetes.

Tabel 4. Krediidiasutuse komiteede muudatused võrreldes kehtivas seaduses ja eelnõu sätestatuga

Komitee nimetus	Komitee moodustamise kohustuslikkus kehtiva seaduse järgi	Peamised ülesanded (lihtsustatud kujul)	Muutused võrreldes kehtiva seadusega
Auditikomitee	Jah	Juhatuse tegevuse kontrollimine	Selle komitee ülesanded ei muutu.
Krediidikomitee	Jah	Suurte laenude andmise üle otsustamine	Võrreldes kehtiva tühistatakse mitmed nõudeid selle komitee toimimise suhte (näiteks mismoodi peab komitees hääletama jm).
Riskikomitee	Juhul kui see on proportsionaalne arvestades krediidiasutuse suurust	Tagada, et ei võetaks üleliigseid riske	Komitee ülesanded jäävad võrreldes kehtiva seadusega suures osas samaks. Küll aga lisatakse, et tasustamise põhimõtetes tuleb nn boonuste pakkumisel arvestada ka ESG riske.
Nomineerimiskomitee	Juhul kui see on proportsionaalne arvestades krediidiasutuse suurust	Juhatuse kandidaatide väljapakkumine, sealhulgas soolise tasakaalu rakendamine	Komitee ülesanded jäävad võrreldes kehtiva seadusega suures osas samaks. Küll aga lisatakse, et krediidiasutuse juhikandidaatide puhul tuleb arvestada ka mitmekesisuse põhimõttega.

Töötasukomitee	Jah, v.a. juhul kui see on moodustatud emaettevõtte tasandil.	Tasustamise järelevalve ja vastavate põhimõtete kontroll	Võrreldes kehtiva seadusega nähakse ette, et see komitee tuleb moodustada juhul kui see on proportsionaalne arvestades krediitiasutuse suurust. Komitee ülesanded jäävad võrreldes kehtiva seadusega samaks.
----------------	---	--	--

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu ülesehitus

Eelnõu koosneb kümnest paragrahvist. Eelnõus on esikohal KAS-i muudatused põhjusel, et eelnõu põhituum seisneb Eesti õiguse kooskõlla viimises CRD VI-s sätestatuga ning paranduste tegemine johtuvalt CRD V-st. Seetõttu on KAS-i muudatused paigutatud eelnõus esikohale ning alles seejärel on reastatud teised muudetavad seadused pealkirjade tähestikulises järjekorras.

Basel III paketi ülevõtmist kajastavad muudatused KAS-is, VPTS-is, FIS-is, FELS-is ja RahaPTS-is. CRD V ülevõtmise parandusi kajastavad muudatused KAS-is, VPTS-is ja FIS-is. Audiitori auranega seotud nõuete leevendamiseks muudetakse KAS-i, VPTS-i, IFS-i, krediidiandjate ja -vahendajate seadust (edaspidi ka *KAVS*), kindlustustegevuse seadust (edaspidi ka *KindlTS*) ja makseasutuste ja e-raha asutuste seadust (edaspidi ka *MERAS*).

3.2. Eelnõu § 1 – muudatused krediitiasutuste seaduses

Paragrahv 2. Kehtiv § 2 sätestab seaduse kohaldamisala.

Lõike 1 muutmise. Lõike 1 kohaselt kohaldatakse KAS-i kõigile Eestis asutamisel olevatele, asutatud ja tegutsevatele krediitiasutustele, nende Eestis asuvatele ema- ja tütarettevõtjatele, sealhulgas finantsvaldusettevõtjatele, segavaldusettevõtjatele ja segafinantsvaldusettevõtjatele, samuti krediitiasutuste filiaalidele ja esindustele. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 1 sõnastust ja jäetakse sellest välja krediitiasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Lõike 2 muutmise. Seni kehtinud sõnastuses sätestas lõige 2, et seadust kohaldatakse lisaks lõikes 1 nimetatud isikutele ka Eesti krediitiasutuste tütarettevõtjatele, filiaalidele ja esindustele välisriigis, kui nende registreerimiskohaks oleva riigi seadus ei näe ette teisiti, samuti välisriikide krediitiasutuste tütarettevõtjatele, filiaalidele ning esindustele Eestis, kui Eesti välislepingutest ei tulene teisiti.

Lõiget muudetakse selliselt, et sellest jäetakse välja tekstiosa, mis käsitleb Eesti krediitiasutuste tütarettevõtjaid, filiaale ja esindusi. Muutmise põhjuseks on CRD VI täiendamine kolmandate riikide krediitiasutuste filiaale käsitlevate artiklitega 21c ja 48–48r. Liikmesriikidele on jäetud artikli 48a lõikega 4 valikukoht, kas kohaldada kolmandate riikide krediitiasutuste filiaalidele samu nõudeid, mida kohaldatakse n-ö tavapankadele, või võtta üle direktiivis sätestatud erisused, mis on võrreldes riigisisese õigusega leebemad. Eesti on otsustanud jätta artikli 48a lõikes 4 sätestatud valikukoha rakendamata ehk võtab üle direktiivis sätestatud erisused, et avada kolmandate riikide krediitiasutustele võimalus asutada siin oma filiaal. Eelnõu

koostajate hinnangul takistab samade nõuete kehtestamine filiaalidele, mida juba kohaldatakse Eesti pankadele, turule sisenemist ning seeläbi hoiab konkurentsi tarbijate jaoks madalana ning erinevate finantstoodete ja -teenuste hinnad kõrgemad. Eelnõu koostajatele teadaolevalt on Eesti üks vähestest Balti ja Skandinaavia riikidest, kes on otsustanud teha filiaalide suhtes vastava erandi. Seetõttu võib Eesti olla võrreldes naaberriikidega atraktiivsem kolmandate riikide krediidasutustele, kes soovivad siin regioonis oma filiaali asutada. Filiaali asutamisest võiksid olla huvitatud Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikide krediidasutused. Tulenevalt lõike 2 muutmisest täiendatakse paragrahvi 2 lõigetega 2¹, 2² ja 4¹, mis sätestavad KAS-i kohaldamise tingimused kolmandate riikide krediidasutustele ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediidasutustele, mille kohta kasutatakse seaduses ka ühist nimetajat „välisriigi krediidasutus”.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 2¹, 2² ja 4¹. Lõikega 2¹ esitatakse loetelu KAS-i sätetest, mida kohaldatakse Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediidasutusele, sealhulgas tema filiaalile Eestis. Vastavateks säteteks on § 3, § 12 lõige 4, §-d 20⁶ ja 21³–21⁶, § 87 lõige 5⁵, § 91, § 92 lõige 5 ning peatükid 9 ja 12.

Lõikega 2² võetakse üle CRD VI artikli 47 lõige 1 ning sätestatakse loetelu KAS-i sätetest, mida kohaldatakse kolmanda riigi krediidasutuse Eesti filiaalile. Vastavateks säteteks on KAS-i §-d 3, 20⁶, 21, 21²–21³, § 87 lõige 5⁵, § 91, § 92 lõige 5, peatükid 8¹, 9 ja 12, §-d 141¹⁸ ja 141¹⁹ ning FIS-i § 47¹ lõige 6 ja § 47⁵ lõiked 1²–1³, 3–4, 5–7 ja 8–9. Sätete kohaldamiseks on kaks eeltingimust, mis on seotud teenustega, mida filiaal osutab. Esimese tingimuse kohaselt peab filiaal osutama KAS § 6 lõike 1 punktides 2 ja 6 nimetatud teenuseid, mida osutab kolmandas riigis asutatud ettevõtja, kes kvalifitseeruks krediidasutuseks või vastaks CRR-i artikli 4 lõike 1 punkti 1 alapunktis b nimetatud tingimustele, kui ta oleks asutatud Euroopa Liidus. Teise tingimuse kohaselt peab filiaal osutama KAS § 6 lõike 1 punktis 1 nimetatud teenust, mida samuti osutab kolmandas riigis asutatud ettevõtja.

Lõikes 2² sätestatud ei kohaldata **lõike 4¹** kohaselt kolmanda riigi krediidasutuse suhtes, kes osutab VPTS § 43 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuseid, sealhulgas mis tahes kõrvalteenust, mis on seotud hoiuste kaasamise või krediidi või laenu andmisega, kui selle eesmärk on osutada teenuseid KAS-i alusel. Lõikega 4¹ võetakse üle CRD VI artikli 21c lõige 4 ja artikli 47 lõige 2.

Paragrahv 3¹. Kehtiv § 3¹ sätestab seaduses kasutatavate terminid ja nende mõistmissuunised.

Lõike 1 muutmine. Lõike 1 kohaselt kasutatakse KAS-is määratlemata termineid kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 176, 27.06.2013, lk 1–337), tähenduses. Põhjusel, et paragrahvi 2 täiendatakse lõikega 2² ning selle punkt 2 viitab samuti CRR-ile, tuleb määruse täispikk nimi viia üle eespool asuvasse sättesse, milleks § 2 lõike 2² punkt 2 ka on. Seetõttu jäetakse § 3¹ lõike 1 sõnastuses välja CRR-i täispikk nimi ning jäetakse alles viide määruse väljaandjatele ja numbrile.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 3–5. Uute lõigetega defineeritakse kolmanda riigi krediidasutuse filiaali ja peatevõtja ning välisriigi mõisted. **Lõikega 3** võetakse üle CRD VI artikli 47 lõike 3 punkt 1 ning defineeritakse kolmanda riigi krediidasutuse filiaal, mille peab olema asutanud ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ning kes teostab KAS § 2 lõikes 2² nimetatud tegevusi (**punkt 1**) või krediidasutus, mille peakontor asub kolmandas riigis (**punkt 2**).

Kolmanda riigi peaettevõtja on **lõike 4** ja artikli 47 lõike 3 punkti 2 kohaselt ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ja kes on asutatud Eestis kolmanda riigi krediidasutuse filiaali, ja kui see on kohaldatav, selle ettevõtja vahepealsed või kõrgema tasandi emaettevõtjad.

Lõike 5 lisamine ei tulene CRD VI-st, kuid eelnõu koostajad leiavad, et välisriigi mõiste defineerimine on vajalik seaduse paremaks mõistmiseks, sest seni kehtinud sõnastuses vastavat definitsiooni ei olnud esitatud. Seega pidi mõistet defineerima läbi erinevate sätete, mis aga raskendab seaduse selget mõistmist. Tulenevalt kolmandate riikide krediidasutuste filiaale reguleerivate sätete lisamisest KAS-i ning §-s 2 kohaldamisala täpsustamisest, lisatakse paragrahvi lõige 5 ja sätestatakse, et mõiste „välisriik” hõlmab nii Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike kui ka kolmandaid riike.

Paragrahvi 11 kehtetuks tunnistamine.

Seni kehtinud § 11 sätestas krediidasutuse esinduse mõiste ning esinduses äritegevuse teostamise keelu. Krediidasutuse esinduseks peeti krediidasutuse asukohast eraldiasetsevat struktuuriüksust, mille tegevuse eesmärgiks oli krediidasutuse esindamine ja tema huvide kaitsmine teataval territooriumil. Esindus § 11 mõistes ei olnud filiaali tegevuskoht või pangakontor, vaid mingid ruumid, kus töötasid isikud, kes tegid krediidasutusele lobitegevust või osalesid krediidasutusi ühendavate liitude või ühingute töös. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse kehtetuks ka § 11, kuivõrd esinduse kui eraldiasetseva struktuuriüksuse funktsiooni praktikas ei teostata ning äritegevuse teostamiseks läbi tütarettevõtja või filiaali peab välisriigi krediidasutusel olema selleks vastav Finantsinspeksiooni luba.

Paragrahv 13¹. Kehtiv § 13¹ sätestab dokumentide ja andmete nimekirja, mida tuleb esitada tegevusloa taotlemisel.

Lõike 1 täiendamine punktiga 19. Uue punktiga 19 tekib krediidasutuse tegevusloba taotleval äriühingul kohustus esitada Finantsinspeksioonile muu hulgas ülevaade nõukogu ja juhatuse kõigi liikmete ning võtmeisikute töökohustuste kohta, sealhulgas üksikasjalikud andmed aruandlus- ja vastutusahelate kohta.

Lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Seni kehtinud lõige 2 kohustab tegevusloa taotlejat esitama Finantsinspeksioonile viivitamata uuendatud andmed või dokumendid, kui tegevusloa menetlemise ajal toimuvad andmetes ja dokumentides muudatused. Samasisuline kohustus kehtib ka olukorras, kus taotleja ise on teada saanud vastavatest muudatustest. Lõike 2 kehtetuks tunnistamine on seotud § 13³ lõike 1 muutmisega ning sama paragrahvi täiendamisega lõikega 1¹ ning nendel muudatustel on kaks põhjust. Esiteks, erinevalt teistest finantssektorit käsitlevatest seadustest (KAVS § 14 lõige 3, VPTS § 55 lõige 1¹, kindlustustegevuse seadus § 19 lõige 2, investeerimisfondide seadus § 314 lõige 7), on dokumentide ja andmete uuendamisega seotud kohustused sätestatud tegevusloa taotlemist reguleerivas paragrahvis, mitte paragrahvis, mis nimetab tegevusloa taotlemisel esitatavaid dokumente ja andmeid. Teiseks, eelviidatud teiste seaduste sätted lubavad Finantsinspeksioonil määrata menetlusele uue algustähtaja ehk kuupäeva, mil järelevalveasutus sai kätte uuendatud dokumendid, kui vastavad muudatused on olnud tema hinnangul olulised. Sellisel juhul peab Finantsinspeksioon teavitama taotlejat uuest menetluse alguskuupäevast. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku harmoniseerida KAS teiste seadustega. Eelnõu koostajate hinnangul on muudatuste tegemine vajalik ja põhjendatud, et tagada finantsvaldkonna seaduste ühetaolisus ning koondada Finantsinspeksiooni õigused korrektsetesse paragrahvidesse. Seetõttu

tunnistatakse lõige 2 formaalselt kehtetuks, kuid selle senine sõnastus viiakse üle § 13³ lõikesse 1¹ koos vastavate täiendustega.

Paragrahv 13³. Kehtiv § 13³ reguleerib tegevusloa taotluse läbivaatamist.

Lõike 1 täiendamine. Lõike 1 kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda taotlejalt puuduste kõrvaldamist, kui taotleja ei ole tegevusloa taotlemisel esitanud kõiki §-s 13¹ nimetatud andmeid ja dokumente või need ei ole täielikult või nõuetekohaselt vormistatud. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku täiendada lõiget 1 õigusega jätta esitatud taotlus läbi vaatamata, kui sellega seoses esineb puudusi. Vastav õigus on antud Finantsinspeksioonile teiste seaduste (näiteks KAVS § 14 lõige 1, VPTS § 55 lõige 4¹ ja KindlITS § 19 lõige 1) alusel, kuid jäänud harmoneerimata KAS-is. Eelnõu koostajate hinnangul on järelevalveasutuse märkus asjakohane ja mõistlik, võttes arvesse Finantsinspeksiooni ressursse ning kohustust juba taotluse esitamisel tagada, et esitatud andmed ja dokumendid on korrektsed ning nendes ei esine olulisi puudusi. Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 1 sõnastust ning lubatakse Finantsinspeksioonil jätta taotlus läbi vaatamata.

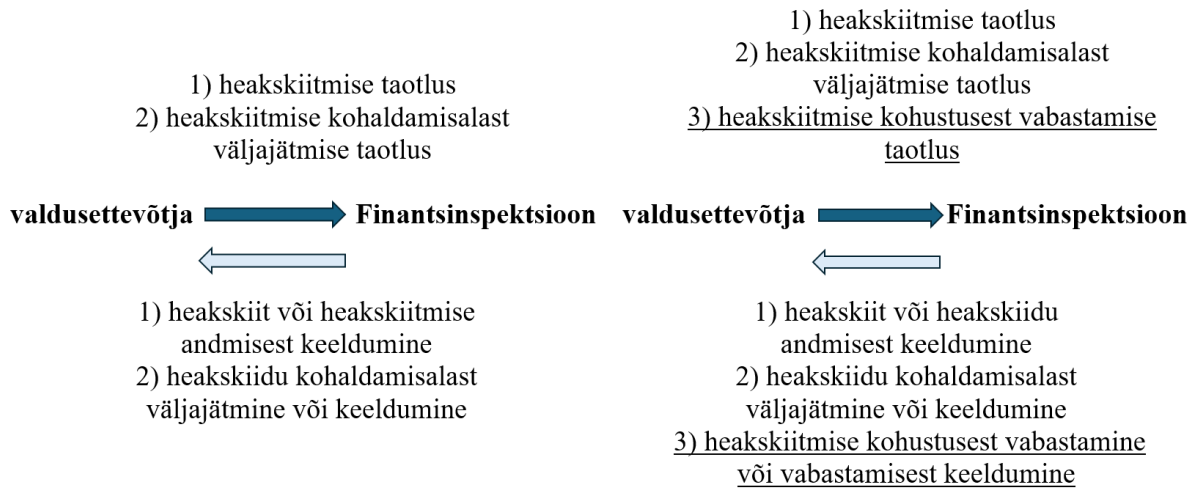
Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Uue lõikega sätestatakse, et kui tegevusloa taotluse menetlemise ajal muutuvad KAS §-s 13¹ nimetatud andmed või dokumendid, esitab taotleja viivitamata pärast muudatuste tegemist või nendest teadasaamist Finantsinspeksioonile vastavad andmed või dokumendid uuendatud kujul. Kui muudatus on oluline, võib Finantsinspeksioon lugeda menetlustähtaja alguseks selle olulise muudatuse kättesaamise hetke. Sellisel juhul peab Finantsinspeksioon teatama taotlejale uuest menetlustähtajast. Uue lõikega võetakse üle § 13¹ lõike 2 sõnastus ning viiakse see kooskõlla teiste finantssektorit käsitlevates seadustes sätestatuga (vt § 13¹ lõike 2 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv 13⁴. Kehtiv § 13⁴ reguleerib finantsvaldusettevõtjana või segafinantsvaldusettevõtjana tegutsemise heakskiitmist.

Paragrahvidega 13⁴–13⁷ on võetud üle CRD artikkel 21a, mis reguleerib valdusettevõtja heakskiitmist (vt seletuskirja punkti 2.2.1. selgitusi). Seni kehtinud direktiivi ja KAS-i sõnastus nägid ette erandi, mille kohaselt on pädeval asutusel õigus jätta finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmise kohaldamisalast kõrvale, kui olid täidetud kõik artikli 21a lõike 4 esimeses alalõikes või KAS § 13⁷ lõikes 1 sätestatud tingimused. CRD VI-ga lisatakse artiklisse 21a lõige 4a, mis näeb lisaks kohaldamisalast kõrvale jätmisele ette teise erandi heakskiitmise kohustusele. Selleks uueks erandiks on heakskiitmise nõudest vabastamine, mille saamiseks peab valdusettevõtja esitama pädevale asutusele vastava taotluse. Juhul, kui valdusettevõtjale vastav vabastus antakse, kohtleb pädev asutus teda sarnaselt heakskiitmise kohaldamisalast välja jäänud ettevõtjana ehk tema suhtes kohaldatakse üldisi CRR-ist tulenevaid nõudeid, kuid pädev asutus ei tee tema tegevuse üle järelevalvet.

Eelnõuga võetakse §-s 13⁴ kasutusele määratud ettevõtja mõiste ning reguleeritakse kohapealse läbivaatuse teostamist krediidasutuse emettevõtjas, §-s 13⁵ reguleeritakse heakskiitmise menetlust tulenevalt artikli 27a lisamisest direktiivi, §-s 13⁶ tehakse sõnastuslikke muudatusi tulenevalt uue heakskiitmise erandi lisamisest ning §-s 13⁷ reguleeritakse heakskiitmise nõude kohustusest vabastamist ja vastava taotluse menetlemist. Alljärgneva joonisega illustreeritakse eelmainitud muudatusi.

Joonis 3. Valdusettevõtja heakskiitmise regulatsiooni muudatused (allajoonitult)

Lõike 1 teise lause täiendamine. Lõike 1 esimese lausega sätestatakse Eestis või mujal Euroopa Liidus emaeettevõtjana tegutsevale finantsvaldusettevõtjale või segafinantsvaldusettevõtjale kohustus taotleda Finantsinspeksioonilt tegutsemiseks heakskiitmist või heakskiitmise nõude kohaldamata jätmist, kui Finantsinspeksioon teostab tema üle konsolideeritud järelevalvet. Teise lause kohaselt peab muu valdusettevõtja taotlema heakskiitmist, kui ta on kohustatud järgima KAS-is ja CRR-is kehtestatud nõudeid allkonsolideeritud alusel. Lõikega 1 on võetud üle artikli 21a lõige 1.

CRD VI muudab artikli 21a lõiget 1 selliselt, et selle kehtiv sõnastus loetakse esimeseks alalõikeks ning lõiget täiendatakse kolme uue alalõiguga (vt § 13⁴ lõigete 1¹ ja 1² lisamise ning FIS § 53 lõike 4 alusel kehtestatud määruse muutmise selgitusi). Lisaks lisatakse esimesse alalõikesse tingimus, et alternatiivselt KAS-is ja CRR-is sätestatud nõuete järgimisele allkonsolideeritud alusel peab muu valdusettevõtja taotlema heakskiitmist, kui ta on määratud vastutavaks selle eest, et tagada usaldatavusnõuete järgimine konsolideerimisgrupi poolt konsolideeritud alusel vastavalt § 13⁷ lõike 1 punktile 3 (vt eelviidatud sätte muutmise selgitusi). Taolist valdusettevõtjat käsitletakse KAS 2. peatüki tähenduses määratud ettevõtjana.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1¹ ja 1². Uued lõiked reguleerivad Eestis või mujal Euroopa Liidus emaeettevõtjana tegutseva krediitiasutuse tegevuse läbivaatamise teostamist ning nendega võetakse üle CRD VI artikli 21a lõike 1 teine ja kolmas alalõige. **Lõike 1¹** kohaselt peab Finantsinspeksioon jälgima pidevalt, kuid vähemalt kord aastas krediitiasutuse emaeettevõtja tegevuste toimimist ning kontrollima, kas krediitiasutus, KAS § 13 alusel tegevusluba taotlev ettevõtja või määratud ettevõtja on korrektselt nimetanud ettevõtja, kes vastab tingimustele, mille kohaselt saab teda käsitada Eestis või mujal Euroopa Liidus emaeettevõtjana tegutseva finantsvaldusettevõtjana või segafinantsvaldusettevõtjana. Kui lõikes 1¹ nimetatud emaeettevõtja või määratud ettevõtja asub teises Euroopa Liidu liikmesriigis, peab Finantsinspeksioon **lõike 1²** kohaselt tegema kõik endast oleneva, et teha läbivaatamise teostamiseks koostööd tolle liikmesriigi pädeva finantsjärelevalve asutusega.

Lõike 2 punkti 2 täiendamine. Lõikega 2 on sätestatud loetelu andmetest ja dokumentidest, mida valdusettevõtja peab esitama Finantsinspeksioonile, kui ta taotleb lõikes 1 sätestatud heakskiitmist. Punkti 2 kohaselt peab valdusettevõtja esitama oma juhatuse ja nõukogu liikmete kohta KAS § 13¹ lõike 1 punktis 10 nimetatud teabe, milleks on nende nimed, isikukood, elukoht, hariduse kirjeldus, vastutusvaldkonna kirjeldus, usaldusväarsust tõendavad andmed ja

dokumendid. Lõike 2 punktiga 2 on võetud üle CRD artikli 21a lõike 2 esimese alalõike punkt b, kuid CRD VI-ga muudetakse vastavat sätet ning lisatakse tingimus, et valdusettevõtja peab esitama teabe, et kinnitada juhatuse ja nõukogu liikmete vastavust artikli 91 lõikega 1, mis on üle võetud KAS §-ga 48 ning mille lõiked 2–2³, 3–5 ja 7 sätestavad nõuded krediitiasutuse juhtidele, teadmistele, oskustele jms tingimustele. Artikli 21a lõike 2 esimese alalõike punkti b muutmise tulenevalt täiendatakse lõike 2 punkti ka viitega §-le 48 ja selle relevantsetele sätetele ning kohustatakse valdusettevõtjat esitama Finantsinspeksioonile teavet selle kohta, et tema juhid vastavad seaduses sätestatud nõuetele.

Paragrahv 13⁵. Kehtiv § 13⁵ sätestab tingimused heakskiitmise taotluse läbivaatamisele.

Lõike 1 täiendamine. Lõikega 1 on sätestatud Finantsinspeksioonile kohustus koordineerida oma tegevust teiste pädevate asutustega, kui Finantsinspeksioon ei teosta valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet ning valdusettevõtja heakskiitmine toimub olulise osaluse omandamise lubatavuse hindamisega samaaegselt. Lõikega on võetud üle CRD artikli 21a lõike 2 teise alalõike esimene lause, kuid CRD VI-ga muudetakse vastavat alalõiget. Muudatuse tagajärjel peab pädev asutus koordineerima oma tegevust teiste asutustega lisaks olulise osaluse omandamise lubatavuse hindamisele ka olukorras, kus valdusettevõtja taotleb heakskiitmise nõudest vabastamist (vt § 13⁷ muutmise selgitusi). Direktiiviga kooskõla tagamiseks ning järelevalveasutuse kohustuste täpsustamiseks muudetakse paragrahvi lõiget 1 ning lisatakse sinna teine olukord, mille esinemisel peab Finantsinspeksioon tegema teiste asutustega koostööd.

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt peab Finantsinspeksioon peatama lõikes 1 sätestatud juhul KAS § 30¹ lõikes 2 sätestatud tähtaja kulgemise vähemalt 20 tööpäevaks või kuni asjakohane menetlus on lõpule viidud. Paragrahvi 30¹ lõikes 2 sätestatud tähtaja pikkuseks on 50 tööpäeva, mille jooksul võib järelevalveasutus nõuda andmeid ja dokumente, mis seonduvad olulise osaluse omandamise või suurendamise loa taotlemisega. Lõikega 2 on võetud üle CRD artikli 21a lõike 2 teise alalõike teine lause. Tulenevalt CRD VI muudatusest, millega lisatakse artikkel 27a, mis reguleerib krediitiasutuse ja valdusettevõtjate osaluse omandamise ja võõrandamise menetlust ja tähtaegu, täiendatakse artikli 21a lõike 2 teise alalõike teist lauset viitega artikli 27a lõikele 6, millele vastab KAS § 37³ lõige 2 (vt 3¹. peatüki ja § 37³ lõike 2 lisamise selgitusi). Seetõttu lisatakse lõikesse 2 viide § 37³ lõikele 2 ja kohustatakse Finantsinspeksiooni peatama sättes viidatud tähtaeg (60 tööpäeva) kuni 20 päevaks, kui paralleelselt valdusettevõtja heakskiitmisega peab järelevalveasutus otsustama ka sellise ettevõtja olulise osaluse omandamise või suurendamise või heakskiitmise kohustusest vabastamise.

Paragrahv 13⁶. Kehtiv § 13⁶ reguleerib finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja tegevuse heakskiitmise otsuse tegemist.

Lõike 4 muutmine. Lõike 4 kohaselt teeb Finantsinspeksioon valdusettevõtjale heakskiidu andmise või sellest keeldumise kohta nelja kuu jooksul kõigi vajalike nõuetekohaste dokumentide ja andmete saamisest arvates, kuid mitte hiljem kui kuus kuud pärast heakskiitmise taotluse saamist. Lõikega 4 on võetud üle CRD artikli 21a lõike 10 esimene alalõige, mida muudetakse CRD VI-ga ning kohustatakse järelevalveasutust samu tähtaegu järgima ka valdusettevõtja vabastamisel heakskiitmise kohustusest (vt § 13⁷ muutmise selgitusi). Direktiivile sarnane muudatus tehakse ka lõikes 4.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 6 ja 7. Uute lõigete lisamine on seotud KAS 6. peatüki muutmisega tulenevalt CRD VI artiklitest 27f–27k (vt 6. peatüki muutmise selgitusi). Nimelt

kohaldab direktiiv ühinemise, jagunemise ning oluliste varade ja kohustuste ülekandmise artikleid võrdselt krediidasutustele, finantsvaldusettevõtjatele ja segafinantsvaldusettevõtjatele, kuid KAS-i 6. peatükk reguleerib samu tegevusi krediidasutuste keskselt. Tegemist on KAS-i ülesehituse loogikaga, mille kohaselt on seaduse põhisubjektideks krediidasutused ning kui mõni sätte kohaldub ka investeerimisühingutele või valdusettevõtjatele, siis ei hõlmata teda otseselt vastava sätte subjektide ringi, kuid tehakse viide tema suhtes kohalduvale sättele.

Lõikega 6 sätestatakse 6. peatüki 1. jaos sätestatud ühinemise ja jagunemise sätete kohaldamine valdusettevõtjatele. Samasisuline on ka **lõike 7** esimene lause, mis viitab oluliste varade ja kohustuste ülekandmise puhul 6. peatüki 2. jaole. Lõike teise lausega võetakse üle CRD VI artikli 27f lõike 2 teine alalõige ja sätestatakse, et § 70⁶ lõike 2 kohaldamisel rakendatakse sama paragrahvi lõikes 1 osutatud emaettevõtjana tegutseva valdusettevõtja suhtes protsendimäärasid vastavalt konsolideeritud näitajatele. Eelmainitud protsendimäärade suurusest sõltub see, kas varade ja kohustuste ülekandmise maht on piisavalt suur, et sellest Finantsinspektsiooni teavitada.

Paragrahv 13⁷. Kehtiv § 13⁷ sätestab finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmise nõude erisused.

Lõike 1 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõike 1 sissejuhatava lauseosa kohaselt ei kohaldata valdusettevõtja tegutsemisele §-s 13⁴ sätestatud heakskiitmise kohustust, kui on täidetud kõik lauseosale järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Tulenevalt valdusettevõtja heakskiitmise regulatsiooni (vt § 13⁴ muutmise selgitusi) ning artikli 21a lõike 4 esimese alalõike sissejuhatava lauseosa muutmist, sõnastatakse § 13⁷ lõike 1 sissejuhatav lauseosa ümber valdusettevõtja diskretsiooni põhiseks ning sätestatakse, et valdusettevõtja võib taotleda heakskiitmise nõudest vabastamist, kui on täidetud kõik lauseosale järgnevad tingimused.

Lõike 1 punkti 3 täiendamine. Valdusettevõtja heakskiitmise nõudest vabastamise üheks eelduseks on lõike 1 punkti 3 kohaselt asjaolu, et tütarettevõtja on määratud vastutavaks selle eest, et on tagatud usaldatavusnõuete järgimine konsolideerimisgrupi poolt konsolideeritud alusel, ja talle on antud kõik vajalikud vahendid ja õiguslikud volitused vastavate ülesannete tulemuslikuks täitmiseks. CRD VI artikli 21a lõike 4 esimese alalõike punkti c muudatusega lisatakse tütarettevõtjast krediidasutuse kõrvale ka finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, kellele on antud heakskiit. Samasisuline muudatus tehakse ka lõike 1 punktis 3.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 4–10. Lõikega 4 sätestatakse tingimused, mis kõik peavad olema täidetud selleks, et Finantsinspektsioon võiks konsolideeritud järelevalvet tegeva asutusena lubada heakskiitmise nõudest vabastatud valdusettevõtja konsolideerimata jätmise. Nendeks tingimusteks on asjaolu, et konsolideerimata jätmine ei mõjuta tütarettevõtjast krediidasutuse või grupi üle teostatava järelevalve tulemuslikkust (**punkt 1**), valdusettevõtjal ei ole peale omakapitali positsioonide tütarettevõtjast krediidasutuses, vahendajast emaettevõtjana tegutsevas valdusettevõtjas, kes omab kontrolli tütarettevõtjast krediidasutuse üle, muid omakapitali positsioone (**punkt 2**) ning valdusettevõtja ei kasuta ülemäärast finantsvõimendust ja tal ei ole positsioone, mis ei ole seotud tema osalusega tütarettevõtjast krediidasutuses või vahendajast emaettevõtjana tegutsevas valdusettevõtjas, kes omab kontrolli tütarettevõtjast krediidasutuse üle (**punkt 3**). Lõikega 4 võetakse üle artikli 21a lõige 4a.

Lõiked 5–8 reguleerivad Finantsinspeksiooni koostöö kohustusi sõltuvalt sellest, kas ta on valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ning ühisotsustusmenetluse läbiviimist. Lõigetega 9 ja 10 sätestavad Finantsinspeksiooni kohustusi olukorras, kus ta ei jõua teise pädeva asutusega ühisotsusele ning kui ühisotsustusmenetlus tehakse segafinantsvaldusettevõtja suhtes.

Juhul, kui Finantsinspeksioon ei ole valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet tegev asutus, peab ta tegema koostööd asutusega, kes teeb asjaomase valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet (**lõige 5**). Koostöö tegemine on vajalik selleks, et jõuda ühisotsusele heakskiitmise otsuse andmises (**punkt 1**), heakskiitmise nõudest vabastamises (**punkt 2**), konsolideerimise ulatusest väljajätmises (**punkt 3**) ning järelevalvemeetmete kohaldamises (**punkt 4**). Samas, kui Finantsinspeksioon on valdusettevõtja üle konsolideeritud järelevalvet tegev asutus, koostab ta § 13⁶ lõigetes 1–3 ja 5 ning § 13⁷ lõigetes 1–4 nimetatud asjaolude kohta hinnangu ning edastab ta selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele, kus valdusettevõtja on asutatud (**lõige 6**). Ühisotsusele lõikes 5 nimetatud asjaolude kohta tuleb jõuda kahe kuu jooksul alates konsolideeritud järelevalve asutuse hinnangu saamisest (**lõige 7**) ning ühisotsuse saavutamisel peab Finantsinspeksioon seda **lõike 8** kohaselt rakendama Eestis asutatud valdusettevõtja suhtes.

Lõigetega 5–7 võetakse üle CRD VI artikli 21a lõike 8 esimene alalõige ning lõikega 8 sama artikli lõike 8 teine alalõige.

Kui Finantsinspeksioon ei jõua teise lepinguriigi järelevalveasutusega lõikes 5 nimetatud asjaolude suhtes ühisotsuseni, peab ta **lõike 9** kohaselt edastama küsimuse EBA-le ning lükkama EBA-lt otsuse saamiseni oma otsuse tegemise edasi ning teeb seejärel oma otsuse kooskõlas EBA otsusega. Lisaks ei või järelevalveasutus pöörduda EBA poole, kui lõikes 7 nimetatud kahekuuline ühisotsuse aeg kestab või kui mõlemad asutused on jõudnud ühisotsusele.

Olukorras, kus ühisotsuse tegemine käsitleb segafinantsvaldusettevõtjat ning Finantsinspeksioon ei ole sellise ettevõtja koordinaator Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/87/EL²¹ artikli 10 kohaselt, peab Finantsinspeksioon **lõike 10** kohaselt tegema kõik endast oleneva, et taotleda koos konsolideeritud järelevalvet tegeva asutusega koordinaatorilt nõusolekut ühisotsusele. Kui koordinaator vastavat nõusolekut ei anna, teavitab Finantsinspeksioon EBA või Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutust ning kohaldab segafinantsvaldusettevõtjale ühte eelnimetatud asutuste otsust.

Lõikega 9 võetakse üle CRD V artikli 21a lõike 8 kolmas alalõige ning lõikega 10 sama artikli lõike 9 teine alalõige.

Paragrahv 13⁸. Kehtiv § 13⁸ reguleerib krediidiasutuse tegevusloa taotlemist investeerimisühingu poolt.

Pealkirja täiendamine. Paragrahvi pealkirja täiendatakse pärast sõna „taotlemine” sõnadega „ja taotlemise erisused”, et kajastada selgemini paragrahvis reguleeritud tegevusloa taotlemise kohustust ning võimalikke erisusi selle kohustuse suhtes.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/87/EÜ, 16. detsember 2002, milles käsitletakse finantskonglomeraati kuuluvate krediidiasutuste, kindlustusseltside ja investeerimisühingute täiendavat järelevalvet ning millega muudetakse nõukogu direktiive 73/239/EMÜ, 79/267/EMÜ, 92/49/EMÜ, 92/96/EMÜ, 93/6/EMÜ ja 93/22/EMÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/78/EÜ ja 2000/12/EÜ. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02002L0087-20240109>

Lõike 1 punkti 2 täiendamine. Lõige 1 kohaselt peab investeerimisühing esitama tegevusloa taotluse, kui on täidetud vähemalt üks lõikele järgnevas loetelus nimetatud tingimustest. Esimese tingimuse kohaselt peab investeerimisühingu koguvara keskmine maht ühes kuus 12 järjestikuse kuu jooksul olema 30 miljardit või rohkem (punkt 1). Teise tingimuse kohaselt peab vastav koguvara keskmine maht ühes kuus 12 järjestikuse kuu jooksul olema alla 30 miljardi euro ning investeerimisühing kuuluma konsolideerimisgruppi, mille puhul kõigi selliste sinna kuuluvate investeerimisühingute, kes tegelevad väärtpaberitega kauplemisega oma arvel või väärtpaberi garanteerimise, pakkumise, emiteerimise või müümise garanteerimisega ning kellest iga üksiku investeerimisühingu vara koguväärtus on alla 30 miljardi euro, konsolideeritud vara koguväärtus on 30 miljardit eurot või rohkem. Lõikega 1 on võetud üle CRD artikli 8a lõige 1.

CRD VI-ga täiendatakse artikli 8a lõike 1 punkti b ning täpsustatakse, et punktis 2 nimetatud koguvara mahu arvutamisel võetakse arvesse Euroopa Liidus asutatud investeerimisühingute, sealhulgas kõigi nende kolmandas riigi asutatud tütaretevõtjate ja filiaalid, konsolideeritud varade koguväärtust. Täiendi „Euroopa Liidus asutatud” lisamisega kitsendatakse nende investeerimisühingute ringi, kes kvalifitseeruvad tegevusloa taotlemise kohustuse alla, ning hõlmatakse täienditega „kolmandas riigis asutatud tütaretevõtjad” ja „filiaalid” koguvara väärtuse hulka kõik selliste investeerimisühingutest sõltuvad isikud.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5–9. CRD VI lisab artiklisse 8a lõike 3a, mille sisuks on EBA ja pädeva asutuse vaheline koostöö investeerimisühingu tegevusloa kohustusest vabastamisel. Sisult sarnaneb tegevusloa kohustusest vabastamine valdusettevõtjate heakskiitmise kohustusest vabastamisega (vt KAS §-de 13⁴–13⁷ muutmise selgitusi), kuid erisus peitub vastaspooles, kellega koostööd tehakse: valdusettevõtjate puhul on see teise lepinguriigi finantsjärelevalveasutus ja kui see on kohaldatav, segafinantsvaldusettevõtja koordinaator, investeerimisühingute puhul on see EBA. Veel enam, juhul kui pädevad asutused ei saa segafinantsvaldusettevõtja koordinaatorilt heakskiitu kohaldatavate meetmete kohta, siis on otsustusõigus EBA-l, kuid investeerimisühingu tegevusloa kohustuse vabastamisel jääb lõppsõna pädevale asutusele, kelleks KAS-i kontekstis on Finantsinspeksioon.

Lõikega 5 antakse Finantsinspeksioonile õigus vabastada investeerimisühing tegevusloa taotlemise kohustusest, kui investeerimisühing on esitanud vastava taotluse. Järelevalveasutus peab teavitama EBA taotluse saamisest, ootama ära EBA arvamuse ja tegema seejärel enda otsuse. Lõikega 5 võetakse üle artikli 8a lõike 3a esimese alalõike esimene pool, teise alalõike esimene lause ja kolmanda lause esimene pool. Seejärel, kui Finantsinspeksioon on saanud EBA-lt arvamuse, peab ta **lõike 6** kohaselt tegema otsuse, milles võtab arvesse EBA arvamust, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL artikli 95a kohast teavet ning lõikele 6 järgnevas loetelus nimetatud tingimusi. Lõikega 6 võetakse üle artikli 8a lõike 3a esimese alalõike teine pool ja teise alalõike kolmanda lause teine pool. Kui Finantsinspeksiooni otsus erineb EBA arvamusest, peab järelevalveasutus **lõike 7** kohaselt oma otsuses arvamusest kõrvalekaldumist põhjendama. Lisaks on Finantsinspeksioon kohustatud **lõigete 8 ja 9** kohaselt teavitama EBA ja investeerimisühingut oma otsusest ning vaatama otsuse üle iga kolme aasta tagant. Lõigetega 7–9 võetakse üle artikli 8a lõike 3a alalõiked kolm kuni viis.

Paragrahv 15. Kehtiv § 15 sätestab tegevusloa andmisest keeldumise alused.

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõike 2 punkti 2 kohaselt tuleb krediidasutuse tegevusloa taotleja vahendite piisavusel ja kogemuse hindamisel võtta arvesse tema juhtimisega seotud isikute haridust, töökogemust, ärisidemeid, usaldusväärsust ja reputatsiooni. Eelnõuga

asendatakse sõna „reputatsioon” sõnaga „maine” tulenevalt CRD VI ja teiste kehtivate finantsvaldkonda reguleerivate seaduste sõnastuste ühildamisest. Samasisulised muudatused tehakse ka § 48 lõikes 2 ning § 68 lõike 1 punktis 8⁶.

Paragrahv 17. Kehtiv § 17 sätestab tegevusloa ja tunnuskoodi kehtetuks tunnistamise tingimused.

Lõike 1 täiendamine punktiga 18. Uue punktiga sätestatakse täiendav tingimus, millal võib Finantsinspeksioon tunnistada krediidasutuse tegevusloa kehtetuks. Lisatav tingimus sätestab, et loa võib kehtetuks tunnistada, kui esinevad FELS § 39 lõikes 1 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 225, 30.07.2014, lk 1–90) artikli 18 lõike 1 punktides a–c nimetatud tingimustele. Sisuliselt näevad mõlemad õigusaktid ette kolm tingimust, mille esinemisel peab finantskriisi lahendamise eest pädev organ või asutus rakendama meetodeid olukorra halvenemise vältimiseks. Nendeks tingimusteks on ettevõtja maksejõuetus või tõenäoline maksejõuetus, arusaamine, et ükski meede või õigus ei hoia ära ettevõtja maksejõuetust, ning meetme või õiguse kasutamise vajalikkus avaliku huvi seisukohast. Punktiga 18 võetakse üle CRD VI artikli 18 punkt g.

Paragrahv 20¹. Kehtiv § 20¹ sätestab erisused krediidasutuse filiaali asutamisele Euroopa Liidu lepinguriigis.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Lõikega 1 on sätestatud loetelu andmetest ja dokumentidest, mida krediidasutus, kes soovib asutada oma filiaali teises lepinguriigis, peab Finantsinspeksioonile esitama. Punkti 4 koosneb kahest lausest, mis ei ole kooskõlas normitehnika eeskirjadega. Esimese lause kohaselt peab krediidasutus esitama järelevalveasutusele andmed filiaali juhatajate kohta. Teise lause kohaselt tuleb andmed esitada vastavalt § 48 lõikele 7. Eelnõuga lisatakse KAS-i § 48¹ (vt viidatud sätte lisamise selgitusi), mis sätestab juhtidest ja võtmeisikutest teavitamise tingimused. Seetõttu muudetakse punktis 4 viidet ning sõnastatakse see ümber üheks lauseks, et tagada kooskõla normitehnika nõuetega.

Paragrahv 20⁶. Kehtiv § 20⁶ sätestab välisriigi krediidasutuse tegevuse alused Eestis.

Lõike 2 muutmine. Lõikega 2 loetletakse sätteid, mida kohaldatakse sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku suhtes, kui too on asutatud teises lepinguriigis ning ta vastab CRD-s krediidasutusele kehtestatud nõuetele. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 2 sõnastust ning jäetakse sealt välja viide §-le 22 (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Lõike 3 esimese lause muutmine. Lõikega 3 loetletakse sätteid, mida kohaldatakse sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku suhtes, kui too ei vasta lõikes 2 sätestatud nõuetele. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 3 sõnastust ning jäetakse sealt välja viide §-le 22 (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõigetega 3¹–3⁴. CRD VI-ga lisatakse direktiivi artikkel 21c, mis reguleerib kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamise nõuet ja tingimusi. Filiaali asutamise nõue, mis on sätestatud artikli lõikes 1, sisaldub juba §-i 20⁶ lõikes 3 ja hõlmab endas nii kolmandate riikide kui ka Euroopa Majanduspiirkonna krediidasutusi, ei vaja eraldi ülevõtmist. Küll aga tuleb paragrahvi täiendada lõigetega 3¹–3⁴ ja sätestada erisused filiaali asutamise loa taotlemisele.

Lõike 3¹ kohaselt ei pea välisriigi krediidasutus taotlema filiaali asutamisel Finantsinspeksioonilt filiaali asutamise luba, kui välisriigi krediidasutus pakub toodet või teenust Euroopa Liidus asutatud või asuvalle kliendile või vastaspoolele. Taoliseks kliendiks või vastaspooleks võib olla selline jaeklient, võrdne vastaspool või kutseline investor VPTS §-de 6 ja 46 tähenduses, kes on asutatud või asub Euroopa Liidus, kui selline klient või vastaspool pöördub omal initsiatiivil KAS § 2 lõikes 2² nimetatud mis tahes teenuse või tegevuse saamiseks välisriigi ettevõtja poole (**punkt 1**), krediidasutus (**punkt 2**) või välisriigis asutatud krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi kuuluv ettevõtja (**punkt 3**). Lõikega 3¹ võetakse üle artikli 21c lõike 2 esimene alalõige.

Lõigetega 3² ja 3³ täpsustatakse, et kliendi või vastaspoole initsiatiivi tuleb tõlgendada suhteliselt kitsalt ja ühekülgsest, et vältida erandi ärakasutamise võimalust, eesmärgiga vältida loa taotlemise kohustusest kinnipidamist. **Lõike 3² esimene lause** täpsustab, et lõike 3¹ punktis 1 nimetatud kliendi või vastaspoole initsiatiivina ei käsitata olukorda, kus välisriigi ettevõtja nimel või välisriigi ettevõtjast eraldiseisvalt pakub tooteid või teenuseid kolmas isik iseseisvalt või läbi teise isiku jaekliendile, võrdsele vastaspoolele või kutselisele investorile. Seega on üks erandi kohaldamise tingimuseks, et klient või vastaspool on omal algatusel pöördunud välisriigi krediidasutuse poole ilma, et viimane oleks eelnevalt oma tooteid või teenuseid otse või vahendatult personaalselt sellele kliendile või vastaspoolele suunanud või turundanud, eesmärgiga astuda lepingulisse suhtesse. Kliendi või vastaspoole initsiatiiv peab väljendama tema tehinguotsust, mis on puutumata välisriigi krediidasutuse otsestest mõjutustest. Sama lõike **teise lause** kohaselt ei piira esimeses lauses sätestatu lõike 3¹ punkti 3 kohaldamist. Isegi, kui klient või vastaspool pöördub omal initsiatiivil välisriigi krediidasutuse poole, ei anna see **lõike 3³** kohaselt taolisele krediidasutusele õigust pakkuda selliseid tooteid või teenuseid, mille vastu ei ole klient või vastaspool huvi väljendanud. Nimetatud toodete ja teenuste pakkumisele kohaldatakse KAS § 21 lõikes 2 sätestatud, välja arvatud juhul, kui toodete või teenuste pakkumine on tihedalt seotud kliendile või vastaspoolele teenuse osutamisega või kui toodet või teenust osutatakse ajaliselt hiljem. Lõikega 3² võetakse üle artikli 21c lõike 2 teine alalõige ning lõikega 3³ sama artikli lõige 3.

Lõikega 3⁴ sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus nõuda järelevalve teostamiseks välisriigi krediidasutuselt ja tema Eestis asutatud filiaalilt teavet tema Eestis asutatud või asuvate klientide või vastaspoolte kohta, kui klientidele või vastaspooltele osutab teenuseid välisriigi krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi kuuluv ettevõtja, kes on asutatud välisriigis. Lõikega 3⁴ võetaks üle artikli 21c lõike 2 kolmas alalõige.

Paragrahv 21. Kehtiv § 21 sätestab välisriigi krediidasutuse tütaretevõtjast krediidasutuse või filiaali asutamise tingimused Eestis.

Paragrahvi pealkirja muudetakse selliselt, et edaspidi reguleerib see spetsiifiliselt kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamist Eestis. Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriikide krediidasutuste filiaalidele, kes olid varem hõlmatud §-iga 21 läbi välisriigi mõiste, kohaldatakse §-i 21 muutmise tõttu edaspidi §-s 21⁴ sätestatud, sest lepinguriigi mõiste hõlmab nii Euroopa Liidu liimesriike kui ka Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike.

Lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Lõige 1 sätestas, et välisriigi krediidasutuse tütaretevõtjast krediidasutuse asutamisel Eestis tuleb taotleda Finantsinspeksioonilt KAS §-s 13 nimetatud luba. Säte tunnistatakse kehtetuks põhjusel, et sama kohustuse sätestab § 13 lõige 1, mis kohustab tegevusluba taotlema äriühinguid. KAS § 3 lõike 1 kohaselt võib krediidasutus

tegutseda ainult aktsiaseltsi või tulundusühistu ehk äriühingu vormis.²² Seega, isegi kui välisriigi krediidasutus asutab Eestis oma tütarettevõtjast krediidasutuse, peab ka too tegutsema § 3 lõikes 1 nimetatud vormis. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole vajalik hoida seaduses kahte sätet, mis sisuliselt ütlevad samal asja. Veel enam, kuna § 21 lõige 2 juba kohustab välisriigi krediidasutust taotlema Eestis filiaali asutamiseks luba, on seadusega kaetud ka filiaali loakohustus.

Lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõike 2 sissejuhatava lauseosaga sätestatakse välisriigi krediidasutusele kohustus taotleda filiaali asutamiseks Eestis Finantsinspeksioonilt luba. Tulenevalt §-i 21 muutmise kolmanda riigi krediidasutuse filiaali keskseks (vt § 21 pealkirja muutmise selgitusi), asendatakse lõikes 2 välisriigile viitavad sõnad kolmandale riigile viitavate sõnadega.

Lõike 2 täiendamine punktidega 1¹ ja 1². CRD VI artikli 48c lõike 3 kohustab liikmesriike tagama, et kolmanda riigi krediidasutuse filiaali loa taotlemisel esitataks andmeid nii filiaali juhtimise, äritegevuse, ülesehituse kui ka artikli 47 lõikes 1 nimetatud tegevuste kohta. Kuivõrd lõige 2 niikuinii reguleerib andmeid ja dokumente, mida filiaali asutamise loa taotlemisel esitama peab, on see sobivaim koht artikli 48c lõike 3 ülevõtmiseks. Eelnõu koostajate hinnangul katab lõike 2 punkt 1 juba osaliselt direktiivis sätestatud andmete loetelu (tegevuskava, kavandatava tegevuse üksikasjalik kirjeldus, organisatsiooni struktuuri kirjeldus, suhtes asutatava krediidasutusega). Samas ei leidu lõike 2 loetelust sätteid selle kohta, mis kohustaks filiaali asutamisel esitama andmeid filiaali juhtimise korra ning artikli 47 lõikes 1 (võetud üle § 2 lõikega 2²) nimetatud tegevuste kohta. Seetõttu täiendatakse lõiget 2 punktidega 1¹ ja 1² ning sätestatakse vastavate andmete ja dokumentide esitamise kohustus.

Lõike 2 punkti 3 muutmine. Punkti 3 sätestab, et filiaali asutamisel peab esitama Finantsinspeksioonile andmed filiaali juhataja kohta KAS § 48 lõike 7 kohaselt. Tulenevalt § 48 lõike 7 kehtetuks tunnistamisest ning seaduse täiendamisest §-ga 48¹ (vt § 48 lõike 7 kehtetuks tunnistamise ning § 48¹ lisamise selgitusi), asendatakse punktis 3 viide § 48 lõikele 7 viitega § 48¹ lõigetele 6 ja 7.

Lõike 3 muutmine. Lõige 3 kohustab tütarettevõtjast krediidasutuse või filiaali asutamiseks Eestis esitama krediidasutuse päritoluriigi finantsjärelevalve asutuse nõusolek ja kinnitus. Kuivõrd § 21 muudetakse kolmanda riigi krediidasutuse filiaali keskseks (vt § 21 pealkirja muutmise selgitusi), jäetakse lõikest 3 välja tekstiosa tütarettevõtjast krediidasutuse kohta.

Lõike 4 ja lõike 5 punktide 1, 4 ja 5 muutmine. Lõikega 4 sätestatakse välisriigi krediidasutusele kohustus esitada §-s 21 nimetatud võõrkeelsed andmed ja dokumendid koos eestikeelse tõlkega. Lõikega 5 reguleeritakse täiendavaid aluseid lisaks § 15 lõikele 1, mille põhjal võib Finantsinspeksioon keelduda loa andmisest. Vastavateks alusteks on välisriigi krediidasutuse finantsseisund (punkt 1), õiguslike aluste, võimaluste ja valmisolekute puudumine koostöö tegemiseks Finantsinspeksiooniga (punkt 4) ning hoiuste tagamise ja kaitsmisega seotud nõuete täitmata jätmine (punkt 5). Tulenevalt § 21 ümberkorraldamisest ning muutmise kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide põhiseks, asendatakse lõikes 4 ning lõike 5 punktides 1, 4 ja 5 sõna „välisriigi” sõnadega „kolmanda riigi”.

Lõike 5 punkti 2 muutmine. Lõike 5 punkti 2 kohaselt võib Finantsinspeksioon keelduda välisriigi krediidasutusele filiaali asutamise loa andmisest, kui tema Eesti tütarettevõtjast krediidasutuse või filiaali organisatsiooni struktuur ei vasta kavandatava tegevuse sisule. Tulenevalt § 21 muutmise kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide põhiseks, jäetakse

²² ÄS § 2 lõige 1 esimene lause: Äriühing on täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu.

punktist 2 välja tüdarettevõtja element ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib keelduda loa andmisest, kui kolmanda riigi krediidasutuse filiaali organisatsiooni struktuur ei vasta kavandatava tegevuse sisule.

Lõike 5 täiendamine punktiga 6. Uue punktiga lisatakse Finantsinspeksioonile alus keelduda filiaali asutamise loa andmisest, kui kolmanda riigi krediidasutuse peaettevõtja või selle konsolideerimisgrupp ei täida tema suhtes kolmanda riigi õiguse alusel kohaldatavaid usaldatavusnõudeid või esineb põhjendatud kahtlus, et ta ei hakka neid täitma või rikub neid nõudeid järgmise 12 kuu jooksul. Punktiga 6 võetakse üle CRD VI artikli 48d lõike 1 esimese alalõike punkt b. Filiaal ei ole iseseisev juriidiline isik, vaid oma emaettevõtjast, selle vahepealsetest ja kõrgema tasandi emaettevõtjatest sõltuv struktuuriüksus. Filiaalil ei ole eraldiseisvat käivet ehk kõik kulud ja tulud väljenduvad tema emaettevõtja bilansis. Olukorras, kus näiteks filiaali peaettevõtja ei täida näiteks likviidsusnõuet, mida kohaldatakse tema suhtes sama kolmanda riigi õiguse alusel, kus ta on asutatud, on küsitav, kas peaettevõtjal ja seeläbi ka filiaalil on piisavalt likviidseid vahendeid, et anda talle luba tarbijatelt hoiuste kaasamiseks, sest likviidsete varade puudumine võib peaettevõtja jaoks tähendada maksejõuetust ning läbi filiaali peaettevõtjaga sõlminud tarbijate jaoks oma hoiuste kaotamist. Uus punkt võimaldab Finantsinspeksioonil laiemalt vaadelda filiaali suhet temast kõrgemalasuva ettevõtjaga, kellest ta on otseselt sõltuv, ning hinnata erinevatest aspektidest, kas taolise ettevõtja tegevuse toomine Eesti turule võib endast kujutada riski.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5¹–5³. Lõikega 5¹ sätestatakse, et kolmanda riigi krediidasutuse filiaal peab viivitamata teavitama Finantsinspeksiooni KAS lõike 5 punktis 6 nimetatud asjaolude esinemisest. Seega on filiaalil kohustus informeerida Finantsinspeksiooni asjaolust, mille esinemisel loa taotlemise ajal oleks järelevalveasutusel olnud õigus keelduda loa andmisest. Uute asjaolude esinemine ei too automaatselt kaasa loa kehtetuks tunnistamist ning Finantsinspeksioon peab hindama, mis määras ta soovib lõikega 5 antud diskretsiooni teostada. Lõikega 5¹ võetakse üle CRD VI artikli 48d lõike 1 teine alalõige.

Uued lõiked 5² ja 5³ reguleerivad kolmanda riigi krediidasutuse filiaalile loa andmist ning Finantsinspeksiooni koostööd Rahapesu Andmebürooga.

Lõike 5² kohaselt annab Finantsinspeksioon filiaalile loa, kui on täidetud sama paragrahvi lõigetes 2 ja 3 ning lõikele 5² järgnevas loetelus kõik nimetatud tingimused. Nendeks tingimusteks on KAS §-des 95²–95³ sätestatud nõuete täitmine (**punkt 1**), tegevuse, mille jaoks kolmanda riigi peaettevõtja filiaali luba taotleb, hõlmatus selle peaettevõtja tegevusloaga (**punkt 2**), kolmanda riigi peaettevõtja üle järelevalvet teostava järelevalveasutuse informeeritud filiaali asutamisest ning vajalike dokumentide kättesaadavaks tegemine (**punkt 3**), loa piiritletus Eestiga ning keeld osutada loaga lubatud teenuseid teistes Euroopa Liidu liikmesriikides, välja arvatud KAS § 20⁶ lõigetes 3¹ ja 3² sätestatud erandid (**punkt 4**), Finantsinspeksiooni ligipääsetavus peaettevõtja üle järelevalvet teostava järelevalveasutuse käsutuses olevale vajalikule teabele ning asutustevaheline koostöö (**punkt 5**) ning põhjendatud kahtluse puudumine, et filiaali kasutatakse rahapesu või terrorismi rahastamiseks RahaPTS § 4 tähenduses (**punkt 6**). Lõikega 5² võetakse üle artikli 48c lõige 4.

Lõike 5² punktis 6 põhjendatud kahtluse puudumise väljaselgitamiseks peab Finantsinspeksioon **lõike 5³ kohaselt** konsulteerima Rahapesu Andmebürooga ning ootama enne loa andmist ära Rahapesu Andmebüroo kirjaliku kinnituse. Lõige 5³ väljendab artikli 48c lõikes 5 sätestatut.

Paragrahvi täiendamine lõikega 7¹. Uue lõikega sätestatakse, et kolmanda riigi asjaomase pädeva asutusega koostöökokkuleppe puudumisel teeb Finantsinspeksioon kõik endast oleneva, et enne, kui kolmanda riigi krediidasutuse filiaal alustab oma tegevust, sõlmida selle pädeva asutusega koostöökokkulepe, võttes aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 33 lõikes 5 nimetatud Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse näidishalduskokkulepe. Finantsinspeksioon on kohustatud teavitama viivitamata Euroopa Pangandusjärelevalve Asutust sõlmitud koostöökokkuleppest. Lõikega 7¹ võetakse üle CRD VI artikli 48c lõige 2.

Lõiked 8–10 tunnistatakse kehtetuks. Lõiked 8–10 reguleerivad kolmanda riigi krediidasutuse filiaali aruandluskohustust. Tulenevalt filiaaliga seotud aruandlusnõuete koondumisest KAS §-i 95³, tunnistatakse § 21 lõiked 8–10 kehtetuks, sest CRD VI-ga lisatavad filiaali aruandluskohustus läheb lõigetes 8–10 sätestatust kaugemale ja detailsemaks. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole mõistlik lõikeid 8–10 täiendada ajendatuna direktiivi uutest sätetest, sest uus peatükk 8¹ kontsentreerib enamus kolmandate riikide krediidasutuste filiaale reguleerivad sätted ühte peatükki, mis parandab seaduse mõistmist ning selles orienteerumist.

Paragrahv 21². Kehtiv § 21² sätestab filiaali asutamise loa taotluse menetlemise ja kehtetuks tunnistamise tingimused.

Lõike 3 muutmise. Lõikega 3 on sätestatud Finantsinspeksiooni õigus tunnistada filiaali asutamise luba kehtetuks, kui ilmnevad KAS §-s 17 või § 21 lõikes 5 sätestatud asjaolud. Lõike sõnastust muudetakse selleks, et lisada järelevalveasutusele täiendavad alused loa kehtetuks tunnistamisest tulenevalt CRD VI kolmandate riikide krediidasutuste filiaale reguleerivate artiklite lisamisest. Selleks loetakse lõike esimene pool sissejuhatavaks lauseosaks ning viited §-le 17 ja § 21 lõikele 5 **punktiks 1**. Seejärel täiendatakse loetelu punktidega 2 ja 3. **Punkti 2** kohaselt võib loa tunnistada kehtetuks, kui esineb põhjendatud kahtlus, et filiaali peattevõtja või konsolideerimisgrupiga seoses toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamise katse või esineb vastav risk rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 4 tähenduses. **Punkt 3** lubab loa tunnistada kehtetuks, kui filiaal ei vasta KAS 8¹. peatükis sätestatud tingimustele. Punktiga 2 võetakse üle artikli 48d lõike 2 punkti d teine pool.

Paragrahv 21⁴. Kehtiv § 21⁴ sätestab erisused lepinguriigi krediidasutuse filiaali asutamisele Eestis.

Lõike 1 punkti 3 muutmise. Vt analoogselt § 21 lõike 2 punkti 3 muutmise selgitusi.

Paragrahv 21⁶. Kehtiv § 21⁶ sätestab tingimused lepinguriigi krediidasutuse konsolideerimisgruppi kuuluva finantseerimisasutuse filiaali asutamisele ja piiriüleste teenuse osutamisele Eestis.

Lõike 1 muutmise. Lõikega 1 loetletakse sätted, mis kohaldatakse lepinguriigi finantseerimisasutuse, kes on krediidasutuse tütarettevõtja või kelles kaks või enam krediidasutust omavad koos valitsevat mõju ning kelle põhikirjas on lubatud teatud KAS-iga lubatud tehingute ja toimingute tegemine, filiaali asutamisele ja piiriüleste teenuste osutamisele Eestis. Tulenevalt § 22 muutmisest muudetakse lõike 1 sõnastust ja jäetakse sealt välja viide §-le 22 (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi 22 kehtetuks tunnistamine.

Paragrahv 22 reguleeris välisriigi krediidasutuse esinduse avamist Eestis. Sätte põhimõte oli, et kui välisriigi krediidasutus soovib avada Eestis oma esindust, pidi ta Finantsinspeksioonile esitama andmeid ja dokumente ning järelevalveasutus oli kohustatud pidama nimekirja taoliste esinduste kohta. Paragrahv 22 on üks algupäraseid KAS-i sätteid 1999. aastatest, mis on nüüdseks jäänud ajale jalgu, sest esinduse avamiseks peab välisriigi krediidasutus asutama Eestis filiaali. Filiaali asutamine eeldab KAS 2. peatüki kohaselt vastava loa saamist Finantsinspeksioonilt, mitte teavitamiskohustuse täitmist. Seega esineb §-i 22 ja teiste 2. peatüki sätete vahel vastuolu. Veel enam, § 22 lõike 1 punkti 1 kohaselt peab välisriigi krediidasutus esitama Finantsinspeksioonile tema päritoluriigi finantsjärelevalve asutuse kinnituse selle kohta, et krediidasutusel on kehtiv tegevusluba. Seega ei sea § 22 esinduse avamise eeltingimuseks Eestis antud filiaali tegevusloa olemasolu, mis võib tekitada ebavõrdse kohtlemise n-ö kodupankade ja välisriigi krediidasutuste vahel. Eeltoodust tulenevalt tunnistatakse §-d 11 ja 22 kehtetuks ning muudetakse § 2 lõiget 1, § 83 lõiget 2¹, § 85⁴ sissejuhatavat lauseosa, § 97 lõike 1 punkti 4, § 97² pealkirja ja lõiget 2 ning § 113 lõike 3 punkti 1.

Paragrahv 30. Kehtiv § 30 reguleerib osaluse omandamisest teavitamist ja esitatavaid andmeid.

Lõike 2¹ muutmine. Lõike 2¹ muudatusega täpsustatakse aega, mille jooksul peab Finantsinspeksioon teavitama omandajat dokumentide kättesaamisest. Kehtiva sõnastuse kohaselt peab järelevalveasutus omandajat teavitama kahe tööpäeva jooksul asjaomase teate või lisaandmete ja -dokumentide kättesaamisest. Muudatuse kohaselt peab Finantsinspeksioon teavituse tegema viivitamatult, ent mitte hiljem kui kümne tööpäeva jooksul. Muudatus on ajendatud CRD VI artikli 22 lõike 2 esimesest alalõikest, mille kohaselt annavad pädevad asutused lõike 1 kohase teate ja lõike 3 kohase lisateabe kättesaamisest kirjalikult teada kohe ja igal juhul kümne tööpäeva jooksul pärast teate või lisateabe kättesaamist.

Paragrahv 30¹. Kehtiv § 30¹ reguleerib osaluse omandamise menetlust ja tähtaegu.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4¹. Uue lõikega kohustatakse Finantsinspeksioon küsima § 29¹ punktis 5 sätestatud nõude vastavuse kohta arvamust Rahapesu Andmebüroolt. Viidatud punkt sätestab nõude, et krediidasutuses olulist osalust omandada sooviva isiku suhtes ei tohi olla põhjendatud kahtlust, et osaluse omandamine, omamine või suurendamine või kontrolli panga üle on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega või suurendab selliseid riske.

Muudatus on ajendatud CRD VI artikli 23 lõike 1 punkti e teisest alalõikest, mille kohaselt konsulteerivad pädevad asutused kontrolli käigus sama artikli esimese lõike punktis e sätestatud kriteeriumi hindamisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849²³ (edaspidi ka *AML direktiiv*) kohaselt krediidasutuste järelevalve eest vastutavate asutustega. Eestis on selleks pädevaks asutuseks Rahapesu Andmebüroo. Finantsinspeksioon peab vastavasisulise päringu Rahapesu Andmebüroole tegema 30 tööpäeva jooksul omandamise teate esitamisest arvates.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/849, 20. mai 2015, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02015L0849-20241230>

Paragrahv 31. Kehtiv § 31 reguleerib osaluse omandamise tingimusi, keeldumise aluseid ja omandamise otsust.

Lõike 2 täiendamine. Lõike täienduse eesmärk on selguse tagamine. Kehtiv norm sätestab, et olulise osaluse võib omandada, seda suurendada või panga kontrollitavaks äriühinguks muuta, kui Finantsinspeksioon ei keela oma ettekirjutusega olulise osaluse omandamist, selle suurendamist või panga kontrollitavaks äriühinguks muutmist, lähtudes KAS §-s 30¹ ja § 31 lõikes 3 sätestatust.

Muudatusega täpsustatakse, et KAS §-st 30¹ lähtudes tuleb arvesse võtta ka Rahapesu Andmebüroolt KAS § 30¹ lõike 4¹ alusel saadud arvamust. Nõue tuleneb CRD VI artikli 23 lõike 2 teisest alalõikest, mille kohaselt võtab pädev asutus sama lõike kohaldamisel ja seoses sama artikli lõike 1 punktis e sätestatud kriteeriumiga kavandatava omandamise hindamisel nõuetekohaselt arvesse kooskõlas AML-i direktiiviga krediidasutuste järelevalve eest vastutavatelt asutustelt saadud negatiivset arvamust, mille pädevad asutused on saanud 30 tööpäeva jooksul alates esialgse taotluse esitamisest, ning see võib olla mõistlik alus vastuväidete esitamiseks.

Lõike 3 punkti 1 täiendamine. Punkti 1 täiendusega taotletakse suuremat selgust normi rakendamisel. Seni kehtinud sõnastuses näeb punkt 1 Finantsinspeksioonile ette võimaluse ettekirjutusega keelata olulise osaluse omandamise ja suurendamise ning panga kontrollitavaks äriühinguks muutmise muu hulgas juhul, kui omandaja ei vasta KAS §-s 29¹ sätestatud nõuetele. Muudatusega täiendatakse normi selgitusega, et KAS §-s 29¹ sätestatud nõude all peetakse silmas ka olukorda, kui omandaja asub RahaPTS § 3 punktis 18 nimetatud suure riskiga kolmandas riigis, või kolmandas riigis, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu piiravaid meetmeid, ja kui see mõjutab kavandava omandaja suutlikkust rakendada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korra nõuete täitmiseks nõutavaid tavaid ja protsesse.

Muudatus on tingitud CRD VI artikli 23 lõike 1 punkti 3 kolmandast alalõikest, mille kohaselt võib pädev asutus esitada kavandatava omandamise suhtes vastuväite, kui kavandav omandaja asub kolmandas riigis, mis on kantud selliste suure riskiga kolmandate riikide loetellu, kelle rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korras esineb strateegilisi puudusi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 artiklile 9, või kolmandas riigis, mille suhtes kohaldatakse liidu piiravaid meetmeid, ning kui pädev asutus leiab, et see mõjutab kavandava omandaja suutlikkust rakendada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korra nõuete täitmiseks nõutavaid tavaid ja protsesse.

Seaduse täiendamine 3¹. peatükiga. Uus peatükk reguleerib osaluse omandamist ja võõrandamist olukorras, kus omandajaks on krediidasutus või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja.

Uue peatüki eesmärk on luua selged reeglid olukorraks, kus krediidasutus või KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja omandab tähtsust omava künnisega osaluse mõnes ettevõttes ning tagada seeläbi selgus ja õiguskindlus Finantsinspeksiooni läbi viidava hindamise menetluse ja selle tulemuste suhtes.

Paragrahviga 37¹ sätestatakse reeglid osaluse omandamisest teavitamisele, sealhulgas esitatavatele andmetele.

Lõike 1 kohaselt peab krediidasutus ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja (edaspidi ka *kavandav omandaja*), kes

soovib otseselt või kaudselt osaluse omandada või suurendada osalust nii, et see ületab 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist (edaspidi ka *kavandatav omandamine*) teavitama eelnevalt oma kavatsusest Finantsinspeksiooni.

Sätte aluseks on CRD VI artikli 27a lõiked 1 ja 2. Lõike 1 kohaselt nõuavad liikmesriigid artikli 21a lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvatelt finantsinstitutsioonidelt ning finantsvaldusettevõtjatelt ja segafinantsvaldusettevõtjatelt, et nad teavitaksid eelnevalt kirjalikult oma pädevat asutust, kui nad kavatsevad otseselt või kaudselt omandada olulise osaluse. Teade peab sisaldama kavandatava omandamise suurust ja artikli 27b lõikes 5 sätestatud asjakohast teavet. Lõikes 2 sätestatakse sellise osaluse suurus: osalust käsitatakse olulisena, kui see moodustab vähemalt protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist.

Peatükis 3¹ kasutatakse mõiste „oluline osalus” asemel terminit „kavandatav omandamine”, et tagada eristatavus KAS-i 3. peatükist.

Lõige 2 sätestab reeglid künnise kohaldamisele: kui kavandav omandaja on krediidasutus, kohaldatakse künnist 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud näitajate alusel. Muudatus on seotud CRD VI artikli 27a lõikega 3, mis sätestab, et kui kavandav omandaja on finantsinstitutsioon, kohaldatakse lõike 1 kohaldamisel lõikes 2 osutatud künnist nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel.

Lõike 3 kohaselt peab kavandav omandaja teavitama selle lepinguriigi finantsjärelevalveasutust, kus omandaja on asutatud, kui künnist ületatakse ainult individuaalselt. Kui künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud näitajate alusel, peab kavandav omandaja teavitama ka konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust (**lõige 4**).

Lõiked 3 ja 4 on seotud CRD VI artikli 27a lõikega 3, mis sätestab, et kui künnist ületatakse ainult individuaalselt, teavitab kavandav omandaja selle liikmesriigi pädevat asutust, kus omandaja on asutatud. Kõnealune pädev asutus hindab kavandatavat omandamist. Kui künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel, teavitab kavandav omandaja ka konsolideeritud järelevalvet tegevat asutust. Kõnealune konsolideeritud järelevalvet tegev asutus hindab kavandatavat omandamist.

Lõikega 5 sätestatakse reegel olukorraks, kus kavandav omandaja on KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja. Sel juhul kohaldatakse 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist künnist konsolideeritud olukorra alusel ning kavandav omandaja peab eelnevalt teavitama konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust. Muudatus on ajendatud direktiivi artikli 27a lõikest 4.

Lõikes 6 loetletakse kavandavast omandamisest teavitamisel esitatavate andmete ja dokumentide loetelu. CRD VI artikkel 27b lõige 5 kohustab liikmesriiki avaldama hindamiseks vajaliku teabe loetelu. Loetelu kehtestamisel on arvesse võetud Finantsinspeksiooni vajadusi osaluse hindamisel ning eesmärk on tagada, et inspeksioonil on olemas igakülgne info õige otsuse tegemiseks. Nõutav teave peab olema proportsionaalne ja kohandatud vastavalt omandamise laadile. Olukorra võrreldavuse tõttu on eeskujuks võetud nimekiri, mis tuleb esitada juhul, kui omandatakse oluline osalus krediidasutuses (KAS § 30 lõige 3).

Andmed ja dokumendid, mis esitada tuleb, on järgmised:

- 1) omandatava üksuse kirjeldus, mis sisaldab väljavõtet aktsiaraamatust, andmeid kavandava omandaja poolt omandatavate ja talle kuuluvate aktsiate või osade tüübi ja häälte arvu kohta ning vajaduse korral muud informatsiooni;
- 2) kirjeldus omandatava üksuse tegevuse kohta ettevõtluses ning temaga seotud isikute majanduslike ja mittemajanduslike huvide kirjeldus;
- 3) olemasolu korral omandatava üksuse kolme viimase majandusaasta aruanded. Kui viimase majandusaasta lõppemisest on möödunud rohkem kui üheksa kuud, esitatakse auditeeritud vahearuanne majandusaasta esimese poolaasta kohta. Aruannetele tuleb lisada vandeaudiitori aruanne, kui selle koostamine on õigusaktiga ette nähtud;
- 4) konsolideerimisgruppi kuuluva omandatava üksuse puhul konsolideerimisgrupi struktuuri kirjeldus koos andmetega sinna kuuluvate äriühingute osaluse suuruse kohta ja konsolideerimisgrupi kolme viimase majandusaasta aruanded ning vandeaudiitori aruanded;
- 5) andmed ja dokumendid nende rahaliste ja mitterahaliste vahendite päritolu kohta, mille eest kavatakse osalus omandada või seda suurendada;
- 6) kavandava osaluse omandamisega seotud asjaolud ;
- 7) pärast kavandava osaluse omandamist omatava osaluse suurus ja selle omamisega seotud asjaolud;
- 8) teave kavandatava omandamisega seotud kohustuste ja osaluse omamisest tulenevate kohustuste kohta, ning nende mõju kohta kavandatava omandaja finantsvõimekusele ning kavandatavale omandajale seaduses sätestatud nõuete täitmisele;
- 9) teave, kas osaluse omandamine toimub sama konsolideerimisgrupi üksuste vahel vastavalt CRR-i artikli 113 lõikele 6 või samasse krediitiasutuste kaitseskeemi kuuluvate üksuste vahel vastavalt sama artikli 113 lõikele 7.

Lõikega 7 täpsustatakse sama paragrahvi lõike 6 punkti 3 ning sätestatakse, et sel juhul auditeeritud vahearuanne majandusaasta esimese poolaasta kohta, kui viimase majandusaasta lõppemisest on möödunud rohkem kui üheksa kuud. Aruannetele tuleb lisada vandeaudiitori aruanne, kui selle koostamine on õigusaktiga ette nähtud.

Tuleb siiski märkida, et EBA on kohustatud töötama välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et määrata kindlaks loetelu miinimumteabest, mille kavandav omandaja peab esitama pädevale asutusele kavandavast omandamisest teavitamisel (direktiivi artikli 27b lõike 7 punkti a).

Paragrahviga 37² kehtestatakse nõuded kavandavale omandajale. Nõuete kehtestamise eesmärk on panna paika kriteeriumid, mille põhjal Finantsinspeksioon saaks hinnata kavandava omandaja kindla ja usaldusväärse juhtimise väljavaadet.

Kavandav omandaja peab paragrahvi 37² kohaselt vastama järgmistele nõuetele:

- 1) kavandavas omandajas peab olema tagatud kindel ja usaldusväärne juhtimine;
- 2) kavandav omandaja peab järjepidevalt järgima KAS-is ja CRR-is ning asjakohasel juhul teistes Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud usaldatavusnormatiive ning olema suuteline nende järgimist jätkata;
- 3) kavandava omandaja suhtes ei ole põhjendatud kahtlust, et osaluse omandamine, omamine või suurendamine või kontroll omandatava üksuse üle on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega või suurendab selliseid riske.

Eelnimetatud nõuded tulenevad CRD VI artikli 27b lõike 1 punktidest a ja b.

Paragrahviga 37³ sätestatakse osaluse omandamise ja võõrandamise menetlusreeglid ja -tähtajad.

Lõike 1 kohaselt on Finantsinspeksioon kohustatud teavitama kavandavat omandajat kirjalikult viivitamata, kuid mitte hiljem kui kümne tööpäeva jooksul teate ning lisaandmete ja -dokumentide kättesaamisest, samuti peab järelevalveasutus teada andma menetlustähtaja võimalikust lõppkuupäevast.

Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõiked 5 ja 8.

Lõikest 2 tulenevalt hindab Finantsinspeksioon kavandava omandaja vastavust tema kohta esitatud nõuetele ning otsustab osaluse omandamise keelamise või lubamise 60 tööpäeva jooksul. Tähtaeg hakkab kulgema hindamiseks vajalike andmete ja dokumentide saamist kinnitava teate (lõige 1) esitamisest arvates.

Hindamise selguse ja prognoositavuse tagamiseks nähakse ette maksimaalne ajavahemik, mille jooksul Finantsinspeksioon peab asjakohase menetluse läbi viima.

Lõikega 2 võetakse üle artikli 27a lõike 6 esimene alalõige.

Lõikega 3 nähakse ette erisus hindamisest läbi viimise kohustusest. Nimelt ei ole hindamine vajalik, kui osaluse omandamine toimub sama konsolideerimisgrupi üksuste vahel vastavalt CRR-i artikli 113 lõikele 6 või samasse krediitiasutuste kaitseskeemi kuuluvate üksuste vahel vastavalt sama artikli lõikele 7. Lõikega 3 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõige 7.

Kui teade või sellele lisatud dokumendid on oluliste puudustega, on Finantsinspeksioonil õigus jätta teade läbi vaatamata (**lõige 4**). Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 15 lõike 1 kohaselt on haldusorgan kohustatud talle esitatud taotluse vastu võtma, sõltumata selle puudustest, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. Tegemist on teatud mõttes erandiga HMS-ist, ent samas ei ole oluliste puudustega taotluse esitamise automaatne järelem taotluse läbi vaatamata jätmine, vaid Finantsinspeksioonile on jäetud kaalutlusruum. Taotluse läbi vaatamata jätmist sel juhul, peab inspeksioon tulenevalt põhjendamiskohustusest ka selgitama.

Juhul, kui kavandatav omandamine puudutab olulise osaluse omandamist krediitiasutuses vastavalt KAS 3. peatüki 2. jaole, kohaldatakse ka kavandatava omandaja suhtes **lõike 5** kohaselt nimetatud jaos sätestatud teavitamisnõuet ja hindamist. Sellisel juhul lõpeb tähtaeg, mille jooksul Finantsinspeksioon peab tegema nii §-des 30¹ ja 37³ sätestatud hindamise alles siis, kui lõpeb kahest asjakohasest hindamistähtajast hilisem.

Lõikega 5 väljendatakse direktiivi artikli 27a lõike 6 teises alalõikes sätestatut.

Vajadusel võib Finantsinspeksioon 50 tööpäeva jooksul menetlustähtaja algusest arvates kirjalikult nõuda dokumentide täpsustamiseks ja kontrollimiseks lisaandmeid ja -dokumente. (**lõige 6**). Kuni nimetatud lisaandmete ja -dokumentide saamiseni menetlustähtaeg peatub, ent peatumine ei saa kesta kauem kui 20 tööpäeva (**lõige 7**). Erandjuhtudel võib Finantsinspeksioon menetlustähtaja peatamist pikendada kuni 30 tööpäevani. seda juhul, kui kavandava omandaja omandatav üksus asub kolmandas riigis või selle suhtes kohaldatakse kolmanda riigi õigust (**punkt 1**) või §-s 37³ sätestatud hindamise käigus on vajalik rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alane koostöö teise Euroopa Liidu lepinguriigi pädeva asutusega (**lõige 8**). Lõigetega 6 ja 7 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõiked 9 ja 10 ning lõikega 8 sama artikli lõike 11 punktid a ja b.

Lõikega 9 nähakse ette regulatsioon olukorraks, kui valdusettevõtja esitab teatega samal ajal heakskiitmise taotluse vastavalt KAS §-le 13⁴. Sel juhul koordineerib Finantsinspeksioon tegevust konsolideeritud finantsjärelevalvet tegeva asutusega, kui see on asjakohane, ja selle lepinguriigi pädeva asutusega, kus finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja on asutatud. Kirjeldatud olukorras peatub menetlustähtaeg kuni heakskiitmise menetluse lõppemiseni. Sätte eesmärk on luua selgust olukorras, kus paralleelselt toimub kaks erineva tähtsusega menetlust. Lõikega 9 väljendatakse direktiivi artikli 27a lõikes 12 sätestatut.

Lõike 10 kohaselt on Finantsinspeksioon kohustatud küsima § 37² punktis 3 sätestatud nõude vastavuse kohta arvamust Rahapesu Andmehüdrool kellel on pädevus hinnata rahapesu või terrorismi rahastamisega seonduvaid kahtluseid. RahaPTS § 62¹ kohaselt peab Rahapesu Andmehüdroo oma arvamuse andma 30 tööpäeva jooksul Finantsinspeksiooni päringu esitamisest arvates.

Lõikega 11 sätestatakse kavandatavate omandajate võrdse kohtlemise nõude: kui osalust soovib üheaegselt omandada rohkem kui üks isik, peab Finantsinspeksioon kavandavaid omandajaid kohtlema võrdsete asjaolude korral võrdset.

Lõikega 10 võetakse üle CRD VI artikli 27b lõige 2 ja lõike 3 teine alalõige ning lõikega 11 sama artikli lõige 6.

Paragrahviga 37⁴ reguleeritakse osaluse omandamise tingimusi, keelamise aluseid ja otsust omandamise kohta.

Lõike 1 kohaselt võib kavandav omandaja kavandatava osaluse omandada või seda suurendada, kui Finantsinspeksioon on andnud loa nimetatud osaluse omandamiseks või suurendamiseks.

Lõikega 2 nähakse ette tingimused, mille esinemisel võib Finantsinspeksiooni osaluse omandamise või suurendamise keelata. Sellisteks tingimusteks on kavandava omandaja mittevastavust §-s 37² sätestatud nõuetele (**punkt 1**), dokumentide või andmete tähtsaks esitamata jätmise (**punkt 2**) ning oht, et kavandatav omandamine võib avaldada mõju süsteemsele riskile (**punkt 3**).

Omandamise otsuse tegemisel arvestab Finantsinspeksioon § 37³ lõike 10 kohaselt Rahapesu Andmehüdrool saadud arvamust ja §-i 37⁵ kohaselt teiste pädevate asutuste seisukohti (**lõige 4**). Finantsinspeksioon ei või kavandatava omandamise üle otsustamisel võtta arvesse mõju, mida ühinemine võib põhjustada teistele finantsturu osalistele (**lõige 5**). Lisaks on järelevalveasutusel õigus määrata otsusega tähtaja, mille jooksul peab kavandatava omandamise lõpule viima (**lõige 3**).

Lõikest 6 tulenevalt on Finantsinspeksioon kohustatud esitama kavandavale omandajale otsuse osaluse omandamise lubamise või selle keelamise kohta kahe tööpäeva jooksul pärast vastava otsuse vastuvõtmist.

Paragrahv 37⁵ sätestab osaluse ebaseadusliku omandamise tagajärjed.

Sättega nähakse ette, et kavandav omandaja ei omanda osaluse omandamise või suurendamise tehingu tagajärjel aktsiate või osadega kaasnevat hääleõigust ning aktsiate või osadega esindatud hääli ei arvata üldkoosoleku kvoorumisse, kui tehingust ei ole Finantsinspeksiooni §-s 37¹ sätestatud korras teavitatud (**punkt 1**), tehing on tehtud enne, kui olulise osaluse omandamine oli KAS-i alusel lubatud (**punkt 2**) või kui tehing on vastuolus

Finantsinspeksiooni ettekirjutusega (**punkt 3**). Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikkel 27e.

Paragrahviga 37⁶ reguleeritakse koostööd teiste pädevate asutustega.

Lõikega 1 kohustatakse Finantsinspeksiooni tegema kavandava omandaja poolt osaluse omandamise või suurendamise hindamisel koostööd vastava lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega, kui omandatav üksus on:

- 1) krediidasutus, kindlustusandja, investeerimisühing või fondivalitseja, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või tegutseb kavandava omandaja sektorist erinevas sektoris;
- 2) sellise krediidasutuse, kindlustusandja, investeerimisühingu või fondivalitseja emettevõtja, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või tegutseb kavandava omandaja sektorist erinevas sektoris või
- 3) isik, kellel on kontroll krediidasutuse, kindlustusandja, investeerimisühingu või fondivalitseja üle, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või kavandatava omandamise sektorist erinevas sektoris.

Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27c lõige 1.

Selle koostöö raames konsulteerib Finantsinspeksioon teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega ning edastab viivitamata teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele kõik andmed, mis on olulised kavandatava omandamise kohta (**lõige 2**).

Kui kavandav omandaja on krediidasutus ja künnist ületatakse ainult individuaalselt, teavitab Finantsinspeksioon kavandatavast omandamisest konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust kümne tööpäeva jooksul pärast kavandavalt omandajalt teate kättesaamist. Seda juhul, kui kavandav omandaja kuulub konsolideerimisgruppi ja Finantsinspeksioon ei ole konsolideeritud finantsjärelevalvet tegev asutus. Seejuures edastab Finantsinspeksioon konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevale asutusele ka oma hinnangu (**lõige 3**).

Lõigetega 2 ja 3 võetakse üle direktiivi artikli 27c lõike 4 esimene alalõige ja lõike 2 esimene alalõige.

Kui Finantsinspeksioon on konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus ja kavandav omandaja on KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja, kes on asutatud teises lepinguriigis, teavitab Finantsinspeksioon kavandatavast omandamisest selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutust, kus kavandav omandaja on asutatud, kümne tööpäeva jooksul pärast kavandavalt omandajalt teate saamist. Sellisel juhul edastab Finantsinspeksioon ka oma hinnangu kavandava omandamise kohta teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele (**lõige 4**).

Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 27c lõike 2 teine alalõige.

Lõike 5 kohaselt, kui kavandav omandaja on finantsinstitutsioon ja § 37¹ lõikes 1 sätestatud künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel, püüavad kavandatavat omandamist hindav finantsjärelevalve asutus ja konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus oma hindamised kooskõlastada, eelkõige pidades silmas konsulteerimist sama paragrahvi lõikes 1 osutatud asjaomaste asutustega.

Lõikes 5 sätestatu väljendab direktiivi artikli 27c lõike 2 kolmandat alalõiget.

Kui kavandatavat omandamist peab hindama § 37¹ lõikes 4 nimetatud konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ja konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ei ole selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutus, kus kavandav omandaja on asutatud, teevad mõlemad asutused koostööd ja konsulteerivad teineteisega täies ulatuses. Konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus koostab kavandatava omandamise kohta hinnangu ja edastab hinnangu selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele, kus kavandav omandaja on asutatud. Nimetatud asutused teevad kahe kuu jooksul arvates hinnangu saamisest ühise põhjendatud otsuse. Konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus edastab ühise otsuse kavandavale omandajale (**lõige 6**).

Kui sellist ühist otsust ei ole tehtud kahe kuu jooksul hinnangu kättesaamisest arvates, jätab konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus või selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutus, kus kavandav omandaja on asutatud, otsuse tegemata ja edastab asja kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artikliga 19 EBA-le (**lõige 7**).

Lõigetega 6 ja 7 võetakse üle CRD VI artikli 27c lõige 3.

Paragrahviga 37⁷ kehtestatakse võõrandamisest teavitamise nõue.

Krediidiasutus ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja on kohustatud teavitama Finantsinspeksiooni eelnevalt kirjalikult oma kavatsusest võõrandada otseselt või kaudselt § 37¹ lõikes 1 nimetatud osalus, tuues välja võõrandatava osaluse suuruse. Paragrahv tugineb CRD VI artiklil 27d.

Paragrahv 48. Kehtiv § 48 sätestab krediidiasutuse juhtidele ja töötajatele esitatavad üldnõuded.

Lõike 1 muutmine. Muudatusega täpsustatakse, et juhtideks loetakse nii krediidiasutuse kui ka KAS § 13⁴ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja nõukogu ja juhatuse liikmeid. Võrreldes kehtiva sõnastusega hõlmatakse juhi mõistega lisaks krediidiasutuse nõukogu ja juhatuse liikmele ka KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja nõukogu ja juhatuse liikmed.

Lõike 2 esimese lause muutmine. Seni kehtinud sõnastuses sätestati lõike 2 esimese lausega nõue, et krediidiasutuse või tema emettevõtjast valdusettevõtja juhtideks võib valida või määrata vaid isikuid, kellel on krediidiasutuse või valdusettevõtja juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus ja laitmatu ärialane reputatsioon. Lause muudetakse, et täpsustada nii krediidiasutuse kui ka KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja kohustust tagada, et tema juhid vastavad KAS-is sätestatud nõuetele. Seega lisatakse võrreldes seni kehtinud sõnastuses lõike 2 esimesse lausesse viide heakskiitmise sättele ning rõhutatakse, et juhtide nõuetele vastavuse tagamise kohustus on krediidiasutustel ja heakskiidu saanud valdusettevõtjatel.

Lisaks lõike esimese lause muudatusele, asendatakse sõna „reputatsioon” sõnaga „maine” (vt analoogselt § 15 lõike 2 punkti 2 muutmise selgitusi).

Lõike 2¹ muutmine. Seni kehtinud sõnastuses sätestas lõige 2¹ kohustuse tagada, et juhtide valimise või määramise tulemusena peab nõukogu ja juhatuse liikmete koosseis olema piisavalt mitmekesine, vastama krediidiasutuse kehtestatud juhtorgani koosseisu mitmekesisuse põhimõtetele ning tagama, et juhtorgan oleks töövõimeline ja seal oleksid esindatud eelkõige

erinevate pädevuste ja ametialase taustaga isikud. Juhtidel peavad olema kollektiivselt piisavad teadmised, oskused ja kogemused, arvestades krediidiasutuse ärimudelit ning strateegiat, et mõista krediidiasutuse tegevust, sealhulgas peamisi riske.

Lõikes tehakse järgnevad muudatused. Esiteks lisatakse valdusettevõtjate puhul viide KAS §-le 13⁴, teiseks sätestatakse soolise tasakaalu edendamise vajadus ning kolmandaks laiendatakse piisavate teadmiste ja oskuste nõuet selliselt, et lisaks krediidiasutuse tegevusele ja peamistele riskidele peavad juhid olema kollektiivselt suutelised arvestama keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisteguritega. Lõikega 2¹ väljendatakse CRD VI artikli 91 lõigetes 2b ja 8 sätestatut.

Lõike 2² muutmine. Kehtiv lõige 2² sätestab, et valitaval juhil peab olema vajalikus mahus aega oma tööülesannete täitmiseks vastaval ametikohal ning ta peab sobituma oma teadmiste, oskuste ja kogemuste poolest juhtorgani koosseisu.

Lõike muudatusega asendatakse sõnas „valitaval juhil” sõnaga „juhil”. Sõna “valitav” viitab et piisava aja nõue kohaldatakse vaid juhi valimisprotsessis. Muudatusega tagatakse, et see oluline nõue kehtib ametisse määratud juhile ning on kohaldatav kogu juhi ametisoleku perioodi.

Kuna juht määratakse ametisse, siis ühtlustatakse sõnakasutust ja „tööülesanne” asendatakse sõnaga „ametiülesanne”.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 2³–2⁵. Lõikega 2³ kohustatakse krediidiasutuse ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja juhte tegutsema ausalt ja usaldusväärselt ning olema oma otsuste tegemisel vabad

Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1 esimeses lauses ja lõikes 2a sätestatud nõuded.

Lõikega 2⁴ pannakse krediidiasutusele ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud valdusettevõtjale kohustus kontrollida, tagada ja vastutada selle eest, et tema juhid vastavad igal ajahetkel KAS-is juhtidele kehtestatud nõuetele, rakendades selleks asjakohase asutusesisese sobivushindamise ja dokumenteerides vastava protsessi.

Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1 a alalõige 1.

Kui krediidiasutus või heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja saab teadlikuks asjaoludest, mille tõttu juht ei vasta kehtestatud nõuetele, ei tohi seda isikut vastavale positsioonile nimetada. Kui aga juht on ametisse nimetatud, siis kutsutakse ta viivitamatult juhtorganist tagasi või asjakohasel juhul kohaldatakse muid sobivaid meetmeid (**lõige 2⁵**). Selliste meetmete üle otsustab Finantsinspektsioon, olles seejuures seotud HMS-ist tuleneva proportsionaalsuse-nõudega. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1b.

Lõike 3¹ kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõige 3¹ sätestas krediidiasutuse võtmeisikute mõiste ning tema suhtes kohaldatavad nõuded. Tulenevalt muudatustest §-s 48 ning võtmeisikute suhtes kehtestavate nõuete lisamisest, viiakse lõige 3¹ üle uude lõikesse 5³.

Lõike 4¹ muutmine. Lõike 4¹ kohaselt peab krediidiasutus kehtestama korra ametisse nimetatud juhtide juhendamiseks ja nende kutsealaste teadmiste täiendamiseks vastavalt ametikohale esitatavatele nõuetele. Muudatusega pannakse krediidiasutusele ja heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale kohustus tagada piisavad vahendid ametisse nimetatud juhtide juhendamiseks ja nende kutsealaste teadmiste täiendamiseks vastavalt ametikohale esitatavatele nõuetele. Rõhutatatakse kutsealaste teadmiste

täiendamise vajadust fokuseerituna sektorile olulistele valdkondadele ning CRR artikli 4 lõike 1 punktis 52c määratletud IKT-riski. Muudatusega tagatakse vastavus CRD VI artikli 91 lõike 7.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5²–5⁶. Lõike 5² kohaselt hindab krediidasutus ning valdusettevõtja, kellele on antud heakskiit vastavalt KAS §-le 13⁶, juhtide nõuetele vastavust enne nende valimist ning juhi sobivust olukorras, kus ilmnevad uued faktid või asjaolud. Sobivushindamist tuleb viia läbi regulaarselt. Lõikega 5² võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 6 alalõike 2.

Lõikega 5³ kehtestatakse krediidasutusele ning heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale kohustus hoida juhi sobivuse kohta käiv teave ajakohane. Lõikega 5³ võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1c.

Lõike 5⁴ kohaselt on võtmeisik isik, kellel on märkimisväärne mõju krediidasutuse ning KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja juhtimisele, aga kes ei ole juhtorgani liige, sealhulgas sisekontrollifunktsiooni juht ega finantsjuht, kui nad ei ole juhtorgani liikmed. Võtmeisikuks on eelkõige finantsjuht ning vastavuskontrolli, riskikontrolli või siseauditi üksuse juht. Võtmeisikute näitliku loetelu kehtestamisel on lähtutud kehtiva seaduse § 48 lõikes 3¹ toodud võtmeisiku määratlus. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 3 punkt 9a.

Võtmeisikule kohaldatakse lisaks KAS-is töötaja kohta sätestatule ka § 48 lõikeid 2, 2^{3–2⁵}, 3, 4¹, 5² ja 5³ (**lõike 5⁵**) ning krediidasutusel on **lõike 5⁶** kohustus tagada võtmeisiku ülesannete nõuetekohane täitmine, mis võib tähendada ka võtmeisiku funktsiooni täitva isiku asendamist.

Lõiked 6–7 tunnistatakse kehtetuks. Need sätted reguleerivad Finantsinspektsiooni teavitamist, mis edaspidi sisalduvad täiendatud kujul uutes paragrahvides 48¹ ja 48². Lõikes 7 reguleeritakse juhiks kandideeriva isiku kirjaliku nõusoleku nõuet. See sisaldub edaspidi § 48¹ lõikes 6 punktis 1.

Seaduse täiendamine paragrahvidega 48¹ ja 48².

Uute paragrahvidega kehtestatakse reeglid Finantsinspektsiooni teavitamisele ning järelevalveasutuse poolt läbiviidavale sobivusmenetlusele.

Paragrahv 48¹ reguleerib juhtidest ja võtmeisikutest teavitamist.

Lõike 1 kohaselt teavitab krediidasutus juhi või võtmeisiku valimise, määramise või ametiaja pikendamise kavatsusest Finantsinspektsiooni vähemalt kümme päeva enne selle küsimuse otsustamist ja esitab lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid. Tähtaja määramisel on arvesse võetud Finantsinspektsiooni vajadust teatud juhtudel sekkuda ja kohaldada meetmeid.

Lõike 2 alusel teavitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1619 artikli 91 lõike 1d punktides a–f sätestatud isik (KAS-i 5. peatüki tähenduses *oluline krediidasutus*) krediidasutuse juhi valimise või määramise kavatsusest Finantsinspektsiooni, esitades vähemalt kolmkümmend tööpäeva enne juhi ametisse asumise tähtpäeva lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1d.

Lõikes 2 sätestatud tähtaega ei kohaldata, kui enamik juhtorgani liikmetest tuleb asendada uute juhtorgani liikmetega samal ajal ja juhtorganist lahkuvad liikmed peaksid läbi viima uute

liikmete sobivushindamise. Sellisel juhul viib krediidasutus asutusesisese sobivushindamise läbi pärast seda, kui uute ametisse valitud või määratud juhtide volituste tähtpäev on saabunud (**lõige 3**).

CRD VI artikli 91 lõike 1a alalõike 2 kohaselt on antud juhul tegemist sättega, mille kohaldamise osas on liikmesriigile jäetud kaalutlusõigus. Eesti on otsustanud sätte üle võtta, et tagada paindlikkus.

Oluline krediidasutus on kohustatud teavitama juhi või võtmeisiku ametiaja pikendamise kavatsusest Finantsinspeksiooni, esitades vähemalt kümme päeva enne selle küsimuse otsustamist lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid (**lõige 4**).

CRD VI artikli 91 lõige 1d sätestab, et oluline krediidasutus peab sobivustaotluse esitama hiljemalt 30 tööpäeva enne tulevaste liikmete ametisse asumist. Eelnõuga antakse krediidasutusele paindlikkust juurde, sätestades teavitamiskohustuse tähtajaks kümme päeva.

Lõige 5 kohustab krediidasutust viivitamata teavitama Finantsinspeksiooni juhi või võtmeisiku sobivust mõjutada võivate uute faktide või muude asjaolude ilmnemisest. Sättega võetakse üle CRD artikli 91 lõige 1f.

Lõikega 6 sätestatakse loetelu andmetest ja dokumentidest, mis tuleb esitada Finantsinspeksioonile juhi või võtmeisiku valimiseks või määramiseks. Lõike 6 loetelu kohaselt tuleb esitada järgnev teave:

- 1) isiku kirjalik nõusolek ja täidetud sobivusküsimustik;
- 2) isiku elulookirjeldus ja üldandmed, juhatuse liikme puhul tema vastutusvaldkonna kirjeldus, ülevaade isiku maine, hariduse, teadmiste, oskuste ja kogemuse ja ettevõtluses osalemise kohta;
- 3) andmed isiku ametiaja ja -koha kohta;
- 4) krediidasutuse läbi viidud sobivushindamise dokumendid;
- 5) andmed äriühingute kohta, milles isiku osalus on suurem kui 20 protsenti;
- 6) andmed võimalike huvide konfliktide ja isiku poolt ametiülesannete täitmisele pühendatava aja kohta;
- 7) isiku kinnitus, et tal puuduvad KAS-is sätestatud asjaolud, mis välistavad õiguse olla krediidasutuse juht;
- 8) välisriigi kodaniku puhul tema päritolu- või elukohariigi karistusregistri väljavõte või pädeva kohtu- või haldusorgani väljastatud samaväärne dokument, mis ei või olla vanem kui kolm kuud;
- 9) juhi ametisse nimetamise kuupäev ja KAS § 48¹ lõikes 3 sätestatud juhul ametisse asumise kuupäev.

Loetelu tugineb CRD VI artikli 91 lõike 1e punktidele a-f. CRD VI jätab loetelu lahtiseks, nii sätestab punkt d, et sobivustaotlusele lisatakse kõik muud riigisisese õiguse alusel nõutavad dokumendid niipea, kui need on kättesaadavad ning punkt e kohaselt lisatakse sobivustaotlusele kõik muud pädeva asutuse loetletud dokumendid niipea, kui need on kättesaadavad. Loetelu kehtestamisel on arvestatud Finantsinspeksiooni vajadusega saada sobivusmenetluse läbiviimiseks igakülgselt teavet ja dokumente.

Direktiivi artikli 91 lõike 10 alalõige 1 sätestab, et artiklite 91 ja 91a kohaldamisel töötab EBA oluliste krediidasutuste loetletud üksuste jaoks välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada pädevate asutuste jaoks sobivushindamiseks esitatava sobivusküsimustiku, elulookirjelduste ja asutusesisese sobivushindamise miinimumsisu. EBA

peab vastava eelnõu komisjonile esitama hiljemalt 2026. aasta 10. juuliks (artikli 91 lõike 1 alalõige 3).

Lõikega 7 sätestatakse, et nimetatud andmed esitatakse Finantsinspektsiooni kinnitatud vormis ja mahus. Sättega tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõike 2 ülevõtmine.

Lõike 8 kohaselt, kui krediidasutuse läbi viidava sobivushindamise käigus selguvad uued asjaolud, mille tõttu juht ei vasta kehtestatud nõuetele, teavitab krediidasutus sellest viivitamatult Finantsinspektsiooni, et inspektsioonil oleks võimalik vajadusel sekkuda ja meetmeid kohaldada. Lõikega võetakse üle CRD artikli 91 lõike 1h alalõige 2

Lõike 9 kohaselt teavitab krediidasutus Finantsinspektsiooni juhi tagasiastumisest või tema tagasikutsumise algatamisest enne volituste tähtaja lõppemist vähemalt kümme päeva enne nimetatud küsimuse otsustamist.

Säte sisaldus kehtiva KAS § 48 lõikes 6¹, mis tunnistatakse eelnõuga kehtetuks ja sätestatakse uuesti selleks sobilikumas normis, mis reguleerib Finantsinspektsiooni teavitamist.

Lõikega 10 sätestatakse, et § 48¹ lõigetes 1 ja 5–9 krediidasutuse kohta sätestatud kohaldatakse ka KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale. Sellega tagatakse CRD VI teavitamisega seotud sätete kohaldatavust heakskiidu saanud valdusettevõtjatele.

Paragrahviga 48² reguleeritakse Finantsinspektsiooni läbi viidava sobivushindamise menetlust.

Lõikega 1 antakse Finantsinspektsioonile õigus igal ajal, sealhulgas krediidasutusega seotud riskide suurenemisel või juhtide ja võtmeisikute kohta uute asjaolude ilmnemisel läbi viia krediidasutuse juhi ning võtmeisiku sobivushindamine.

Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1f, mille kohaselt peab liikmesriik tagama, et pädevad asutused hindavad, kas juhtorgani liikmed vastavad alati sama artikli lõigetes 2–6 sätestatud kriteeriumidele ja nõuetele.

Lõike 2 kohaselt võib Finantsinspektsioon määrata sobivushindamise läbiviimise tähtja oluliste krediidasutuse juhtide ja võtmeisikute valimisel või määramisel. HMS § 33 lõikele 5 tuginedes võib Finantsinspektsioon seda tähtaega omal algatusel ka pikendada. Lõikega 2 tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1j ülevõtmine.

Kui krediidasutuse või heakskiidetud valdusettevõtja esitatud andmed või dokumendid on puudustega, võib Finantsinspektsioon nõuda, et juht või võtmeisik ei asuks ametisse enne kõikide asjakohaste andmete ja dokumentide esitamist (**lõige 3**). Sellega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3, mille kohaselt võib pädev asutus nõuda, et tulevane liige ei asuks ametisse enne nõutava teabe esitamist, kui tal ei ole sama lõike esimeses lõigus loetletud dokumentide põhjal sobivushindamise läbiviimiseks piisavalt teavet, välja arvatud juhul, kui kõnealune pädev asutus on veendunud, et sellist teavet ei ole võimalik esitada.

Lõikes 4 sätestatakse Finantsinspektsiooni õigus nõuda andmete täpsustamiseks ja kontrollimiseks täiendavaid andmeid ja dokumente ning seletusi, et oleks tagatud piisava info olemasolu igakülgeks hindamiseks. Ka selle sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3.

Lõikes 5 antakse Finantsinspeksioonile volitused kontrollida kogutud andmete, sealhulgas isikuandmed, õigsust karistusregistrist ja avalikest allikatest.

KAS § 48 lõige 2 sätestab juhile ja koosmõjus § 48 lõikega 5⁵ võtmeisikule laitmatu maine nõude. Sama säte kehtestab, et isiku maine ei ole laitmatu, kui Finantsinspeksioon on tuvastanud asjaolud, mis seavad kahtluse alla selle olemasolu või kinnitavad selle puudumist. Finantsinspeksioon arvestab isiku maine hindamisel muu hulgas seda, isiku või tema juhitud või kontrollitava äriühingu varasem tegevus või tegevusetus on kaasa toonud pankroti- või saneerimismenetluse alustamise või isik on olnud süüteo eest süüdi mõistetud, süüteoasjas süüdistatav või kahtlustatav või muul moel seotud süüteoasjaga või isik on toime pannud õigusvastase, pettusliku või usaldust kuritarvitava teo või rahapesu või terrorismi rahastamise teo või olnud seotud sellise teoga või selle uurimis- või järelevalvemenetlusega

Sobivushindamise menetlus on kaasusepõhine ning hindamise iseloom ja intensiivsus sõltub hinnatavast isikust endast ja temaga seotud asjaoludest.

Laitmatu maine hindamisel tugineb Finantsinspeksioon Euroopa Liidu vastavate institutsioonide (EBA ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutus) ja enda vastavatele juhenditele „Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta“²⁴ ning selle alusel koostatud Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse läbiviimise juhend²⁵. Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse juhendi järgi on laitmatu ärialane maine määratlemata õigusmõiste ning seda hindab Finantsinspeksioon iga kord konkreetsete asjaolude põhjal finantsturu ja avalikkuse kaitsmise eesmärgil (FIS § 3)²⁶.

Laitmatu maine koosneb erinevatest elementidest ning selle hindamisel võtab Finantsinspeksioon arvesse isiku varasemat käitumist – toime pandud või tegemata jäetud tegusid, meedias kajastatud, karistatud, osalust erinevates kohtumenetlustes ja nendega seotust, suhtlust riigiasutustega, osalust ettevõtluses, ühiskondlikku positsiooni, ühiskonna hinnangut vastava isiku suhtes jms. Näiteks võib laitmatut mainet tõendada kohtulahend, mis kinnitab, et ehkki isik oli kohtukaasusega seotud, siis tema tegelikku sisulist seotust asjaga ei tuvastatud või on kohus isiku osas muid tähelepanekuid või järeldusi teinud. Samuti võib selline dokument olla seotud pankrotikaasusega, mis tõendab, et isiku tegevuses pole tuvastatud negatiivseid asjaolusid vms.²⁷ Kitsamas tähenduses puudutab maine mingit kitsamat valdkonda, näiteks teatud konkreetset erialal tegutsemist või mingis konkreetses erialasfääris omatavat mainet, mis saab olla kujunenud läbi varasema töökogemuse või muude tegevuste, mis on olnud vastava konkreetse erialaga mingilgi määral seotud.²⁸

Kehtivate karistuste osas saab Finantsinspeksioon teha päringu karistusregistrisse, et kontrollida isiku karistatust. Muude asjaolude kohta kontrollib Finantsinspeksioon asjaolusid näiteks avalikest kohtulahenditest, meediast kättesaadava info põhjal või isiku enda esitatud teabe alusel.

²⁴ Finantsinspeksioon. Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/investeeringu-suunised-juhtorgani-liikmete-ja-votmeisikute-sobivuse-hindamise-kohta>

²⁵ Finantsinspeksioon. Sobivusmenetluse läbiviimise juhend. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/pangandus-ja-krediit/sobivusmenetluse-labiviimise-juhend>

²⁶ S.Tammer, M.Kohv „Sobivus ja selle ennustamine kui karuteene sobimatule“, Juridica 2020/3, lk 648.

²⁷ Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.1.

²⁸ Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.4.

Kui isik, kelle mainet Finantsinspeksioon hindab, on olnud teises Euroopa Liidu liikmesriigis finantssektori ettevõtja juht ja teise riigi finantsjärelevalve on hinnangu andnud, siis Finantsinspeksioon saab küsida seda hinnangut või ka isik ise esitada andmed selle hinnangu kohta. Järelevalveasutused teevad ka sel tasandil omavahel koostööd.

Lõikega 9 sätestatakse, et paragrahvis krediidasutuse kohta sätestatud kohaldatakse ka KAS § 13⁴ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale.

Paragrahv 49. Kehtiv § 49 sätestab konkurentsikeelu tingimused ning kohustuse deklareerida oma majanduslikud huvid.

Lõike 1¹ teise lause muutmine. Lõike esimese lause kohaselt võib krediidasutuse juht olla muu äriühingu, sealhulgas sidusettevõtja nõukogu või juhatuse liige, kui see on kooskõlas juhi kohustuste ja pädevusega, krediidasutuse tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse astmega ning ei too kaasa huvide konflikti. Lõike teise lause kohaselt, kui krediidasutus on järelevalve alla kuuluv oluline üksus Euroopa Keskpanga määruse nr 468/2014, millega kehtestatakse raamistik Euroopa Keskpanga ja riiklike pädevate asutuste vaheliseks ning riiklike määratud asutustega tehtavaks koostööks ühtse järelevalvemehhanismi raames (ühtse järelevalvemehhanismi raammäärus) (ELT L 141, 14.05.2014, lk 1–50), artikli 2 punkti 16 tähenduses, ei või juht olla enamal kui ühel juhatuse liikme ametikohal ja kahel nõukogu liikme ametikohal (**punkt 1**) või neljal nõukogu liikme ametikohal (**punkt 2**).

Lõike teist lauset muudetakse ja sätestatakse lihtsalt, et KAS § 48¹ lõikes 2 nimetatud olulise krediidasutuse juht ei või olla enamal kui punktides 1 ja 2 nimetatud ametikohtadel. Muudatusega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 3 esimese alalõike teine lause.

Lõike 1² punkti 2 täiendamine. Lõikega 1² sätestatakse loetelu ametikohtadest, mis loetakse lõike 1¹ nimetatud piirangu tõttu üheks ametikohaks, ning punkti 2 kohaselt on üheks selliseks ametikohaks juhi ametikoht CRR-i artikli 113 lõikes 7 nimetatud tingimustele vastavasse kaitseskeemi kuuluvates krediidasutustes. Tulenevalt CRD VI artikli 91 lõike 4 punkti b alapunktist i, täiendatakse lõike 1² punkti 2 sõnastust ning laiendatakse ametikoha piirangud ka äriühingutele, kus kaitseskeemi kuuluvatel krediidasutustel on oluline osalus.

Lõike 1⁴ muudatusega jäetakse välja viited KAS § 48 lõigetele 6 ja 7 ning viidatakse paragrahvile tervikuna.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1⁵. Uue lõikega reguleeritakse konsolideerimisgrupi määratlemist sama paragrahvi lõike 1² punkti 1 tähenduses. Tegemist on rühma ettevõtjatega, kes on omavahel seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL²⁹ artiklis 22 kirjeldatud viisil, või rühma ettevõtjatega, kes on sama finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja tütarettevõtja.

Paragrahv 50. Kehtiv § 50 reguleerib krediidasutuse juhi tagasikutsumist.

Paragrahvi 50 muudatuste eesmärgiks on esiteks viia pealkiri vastavusse normi tegeliku sisuga. Nimelt reguleeritakse selles paragrahvis lisaks juhi tagasikutsumisele ka võtmeisiku

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/34/EL, 26. juuni 2013, teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02013L0034-20240528>

tagasikutsumise volitust, ent sätte pealkiri seda ei kajasta. Samuti laiendatakse Finantsinspeksiooni volitusi lisaks tagasikutsumisele ka valimata või määramata jätmisele. Selleks muudetakse nii **paragrahvi pealkirja** kui ka **lõike 1 sissejuhatavat lauseosa**

Lõike 1 punkti 1 muutmine. Kehtiva punkti 1 sõnastuse kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda krediidasutuse juhi või võtmeisiku tagasikutsumist, kui too ei vasta järelevalveasutuse arvates kehtestatud nõuetele. Sätte sõnastust muudetakse selliselt, et sellest jäetakse välja rõhuasetus Finantsinspeksiooni arvamusele. Puudub vajadus inspeksiooni arvamust selgesõnaliselt välja tuua. Finantsinspeksioon viib läbi haldusmenetlust, mille tulemusena tehakse ettekirjutus, mis peab sisaldama inspeksiooni põhjendusi. Seega väljendub Finantsinspeksiooni arvamus kui selline tagasikutsumise, valimata või määramata jätmise ettekirjutuses.

Lõike 1 täiendamine punktiga 4. Uue punkti kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus nõuda krediidasutuse juhi või võtmeisiku valimata või määrata jätmist või tagasikutsumist ka juhul, kui Finantsinspeksioonile ei ole esitatud isiku sobivushindamise läbiviimiseks seadusega ettenähtud või Finantsinspeksiooni poolt KAS-i alusel nõutud andmeid või dokumente. Uue punktiga võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e teine alalõige.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Uue lõikega tagatakse, et §-s 50 krediidasutuse kohta sätestatud kohaldatakse ka KAS § 13⁴ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale.

Paragrahv 52. Kehtiv § 52 reguleerib krediidasutuse nõukogu tegevust, sealhulgas tema pädevust ja kohustusi.

Lõike 4 punkti 5 muutmine. Kehtivas sõnastuses näeb punkt 5 näeb ette, üheks nõukogu ülesandeks on siseauditi üksuse põhimääruse kinnitamine. Kuna tulenevalt järgmistes KAS-i paragrahvides tehtavatest muudatustest, kus sisekontrolli erinevate üksuste (siseaudit, riski- ja vastavuskontroll) rolle ja ülesannete sõnastust ühtlustatakse ja konsolideeritakse, siis muudetakse punkti 5 selliselt, et nõukogu peab kinnitama laiemalt sisekontrolli üksuste põhimääruse.

Lõike 4 punkt 7 muutmine. Kehtivas sõnastuses sätestab punkt 7, et nõukogu kohustuseks on ka krediidasutuse siseauditi üksuse juhi ametisse nimetamine ja vabastamine ning siseauditi üksuse juhi ettepanekul siseauditi üksuse töötajate ametisse nimetamine ja vabastamine. Sarnaselt lõike 4 punkti 5 muudatusega, asendatakse siin siseauditi üksus laiemalt sisekontrolli üksustega.

Lõike 4 punkt 10 muutmine. Kehtivas sõnastuses sätestab punkt 10, et nõukogu kohustuseks on krediidikomitee tegevuse üldpõhimõtete ja pädevuse kinnitamine. Läbi erinevate KAS-i normide tõlgendamise kaudu võib jõuda seisukohale, et sarnane kohustus on nõukogul juba täna ka muude komiteede puhul. Seega muudetakse punkti 10 nii, et sisuliselt asendatakse krediidikomitee kõigi komiteedega.

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 sätestab nõuded krediidasutuse juhatusele.

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõige 2 reguleerib juhatuse ülesandeid. Kehtiv punkt 2 näeb ette, et juhatuse peab kehtestama krediidasutuse riskide võtmise, juhtimise, jälgimise ning maandamise põhimõtted ja protseduurid. Need põhimõtted ja protseduurid peavad hõlmama nii olemasolevaid kui ka potentsiaalseid riske, sealhulgas makromajanduskeskkonnast tulenevaid

riske. Samuti näeb kehtiv punkt 2 ette, et neid põhimõtted ja protseduurid tuleb regulaarselt üle vaadata. Eelnõuga muudetakse ja täpsustatakse selles sättes kahte aspekti. Esiteks, vastav regulaarne ülevaatamine peab toimuma iga kahe aasta järel. Teiseks, riskide puhul tuleb arvestada ka majandustsükli faasiga seotud riske ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimistegurite praegusest ja lühikesest, keskmisest ja pikaajalisest mõjust tingitud riske. Muudatus põhineb CRD VI artikli 76 lõike 1 esimesel alalõikel.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Uue lõike lisamine on seotud muudatusega sama paragrahvi 2 lõike 2 punktis 2. Kui üldjuhul tuleb vastavad riskide võtmise, juhtimise, jälgimise ning maandamise põhimõtted ja protseduurid üle vaadata krediiciasutuse juhatusel iga kahe aasta järel, siis antud juhul tehakse erand väikese ja mittekeeruka krediiciasutuse suhtes. Taolise krediiciasutuse juhatus võib seda teha mõnevõrra harvemini. Antud erand põhineb CRD VI artikli 76 lõike teisel alalõikel. Väike ja mittekeerukas krediiciasutus on defineeritud CRR artikli 4 lõike 1 punktis 145.

Paragrahv 57¹. Kehtiv § 57¹ reguleerib krediiciasutuse juhtide ja töötajate tasustamist.

Lõike 1² ja lõike 3 punkti 1 muutmine. Muudatused on pigem täpsustava iseloomuga. Sõnad „Kontrollifunktsioon“ ja „kontrolliüksus“ asendatakse sõnadega, mis väljendavad täpsemalt teostatavate funktsioonide iseloomu. CRD VI määratleb uue mõistena sisekontrollifunktsiooni (artikli 3 lõike 1 uus punkt 9b), see tingib ka vajaduse muuta sätteid, mis kasutasid seni sõna „kontrollifunktsioon“.

Paragrahv 57². Kehtiv § 57² reguleerib tulemustasu maksmist krediiciasutuses.

Lõike 2 punkti 3 muutmine. Lõikega 2 sätestatakse tingimused, mida tuleb võtta arvesse tulemustasu määramisel ja väljamaksmisel krediiciasutuse juhile ja töötajale. Punkti 3 kohaselt tuleb arvestada isiku personaalseid töötulemusi, arvestades nii rahalisi kui ka muid sise-eeskirjadest ja protseduurireeglitest tulenevaid kriteeriume, jätkusuutlikke ja riskiga korrigeeritud töötulemusi ning tööülesandeid, mida on täidetud lisaks lepingust tulenevatele ülesannetele. CRD VI artikli 94 lõike 1 punktiga a laiendatakse punktis 3 nimetatud tingimust ning lisatakse kohustus arvestada ESG riske – sätet täiendatakse lauseosaga „sealhulgas keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisriskeid“.

Lõike 10 punkti 1 muutmine. Lõike 10 punkti 1 kohaselt ei kohaldata § 57² lõigetes 4 ja 5 ning § 57³ lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõudeid, kui krediiciasutusele, mis ei ole CRR artikli 4 lõike 1 punkti 146 kohaselt süsteemselt oluline krediiciasutus ning mille varade väärtus on keskmiselt ja individuaalsel alusel jooksvale majandusaastale eelnenud nelja aasta jooksul väiksem kui viis miljardit eurot. Tulenevalt CRD VI artikli 94 lõike 3 punkti a muudatusest, asendatakse punktis 1 sõnad „süsteemselt oluline krediiciasutus“ sõnadega „suur krediiciasutus“. Samuti täpsustatakse varade väärtuse künnist – kehtiva „väiksem kui viis miljardit eurot“ asemel sätestatakse, et varade väärtus peab olema keskmiselt ja individuaalsel alusel jooksvale majandusaastale vahetult eelnenud nelja aasta jooksul viis miljardit eurot või vähem.

Paragrahv 57⁴. Kehtiv § 57⁴ sätestab nõuded töötasukomiteele.

Hetkel on krediiciasutusele ettenähtud komiteed ja nende ülesanded n-ö pillutatud laiali erinevatesse KAS-i paragrahvidesse ja kohati on keeruline aru saada, kas vastava komitee moodustamine on kohustuslik või mitte. Paragrahvi muutmise tulemusena luuakse terviklik lähenemine ning nähakse ette, millised komiteed tuleb krediiciasutusel moodustada

kohustuslikus korras ja milliste komiteede puhul ei ole see teatud tingimuste täitmise korral nõutud. Samuti sätestatakse nende komiteedes olevate isikute koosseisu nõuded.

Lõikega 1 nähakse ette, et kohustuslikus korras tuleb moodustada auditikomitee ja krediitikomitee. See on sisuliselt ette nähtud ka kehtivates KAS §-des 58 ja 62.

Lõikega 2 nähakse ette, milliste komiteede moodustamisel tuleb lähtuda proportsionaalsuse põhimõttest. Lihtsustatult: nn väiksemate krediidasutuste puhul ei pea tingimata moodustama riskikomiteed, nomineerimiskomiteed ja töötasukomiteed. Krediidasutus peab suutma seda aga piisavalt ise põhistada.

Lõikega 3 tehakse omakorda täiendav erand, mille kohaselt võib lähtuvalt proportsionaalsuse põhimõttest auditikomiteed ja riskikomiteed kombineerida. Sel juhul on aga oluline, et selle nn ühendkomiteede liikmed suudaksid mõlema komiteede ülesandeid täita ja neil on selleks vastavad teadmised, oskused ja kogemused. See võimalus on sisuliselt ette nähtud ka kehtiva KAS § 62 lõikes 6. Antud kombineerimise võimalus põhineb omakorda CRD VI artikli 76 lõikel 3.

Lõike 4 kohaselt nähakse ette, et komiteed tuleb üldjuhul moodustada krediidasutuse nõukogu liikmetest. Komiteede liikmete koosseisu täpsustab omakorda veel EBA suunise³⁰ punktid 49 ja 54. Punkt 49 kohaselt ei tohiks erinevate komiteede koosseis ülemäära palju kattuda. Punkti 54 kohaselt tuleks suuremate krediidasutuste (G-SII³¹ ja O-SII³²) puhul riskikomitee moodustada enamuses sõltumatutest liikmetest, sealhulgas esimees. Hoolimata krediidasutuse suurusest ei tohiks riskikomitee esimees olla mõni selline isik, kes on juba mõne teise komitee juht.

Lõikega 5 tehakse omakorda erand lõikest 4 ning sätestatakse, et auditikomitees võib olla nõukogu liikmete asemel ka muid isikuid, välja arvatud krediidasutuse enda juhatuse liikmed ja töötajad.

Lõikega 6 tehakse samuti erand lõikest 4 ja sätestatakse, et krediitikomitee liikmed võivad olla nii krediidasutuse juhatuse liikmed kui ka töötajad. Samas näeb kehtiv KAS § 58 lõige 1 ette, et krediidasutuse juhatuse esimees ei saa olla krediitikomitee juht. See on sätestatud võimalike huvide konfliktide vältimiseks. See nõue/põhimõte jääb kehtima ka eelnõuga. Lisaks sätestatakse lõikega 6, et vähemalt pooled ühistupanga krediitikomitee liikmed peavad olema ühistupanga liikmed või ühistupanga liikmete esindajad. See sama nõue on ka kehtivas KAS § 58 lõikes 1.

Lõikega 7 täpsustatakse, et riskikomitee liikmete koosseis peab olema piisavalt pädev, et mõista ja jälgida krediidasutuse riskijuhtimise põhimõtteid ja riskitaluvust. Sama norm on sätestatud juba kehtiva KAS § 62 lõikes 5 ning põhineb omakorda CRD artikli 76 lõikel 3.

Lõige 8 sätestab, et kõikide komiteede tegevuse täpsem kord määratakse kindlaks krediidasutuse sise-eeskirjades ja protseduurireeglites. Analoogiline säte on ka kehtiva KAS § 62 lõikes 2.

Paragrahv 58. Kehtiv § 58 sätestab nõuded krediitikomiteele.

³⁰ EBA. Final Report on Guidelines on internal governance under Directive 2013/36/EU. Kättesaadav: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2021/1016721/Final%20report%20on%20Guidelines%20on%20internal%20governance%20under%20CRD.pdf

³¹ EBA. Global Systemically Important Institutions (G-SIIs). Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/risk-and-data-analysis/risk-analysis/risk-monitoring/global-systemically-important-institutions-g-siis>

³² EBA. Other systemically important institutions (O-SIIs). Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/risk-and-data-analysis/risk-analysis/risk-monitoring/other-systemically-important-institutions-o-siis>

Lähtuvalt muudatustest §-s 57⁴ (vt eelviidatud paragrahvi muudatuste selgitusi) muudetakse §-i 58 selliselt, et see hõlmab endas kõikide erinevate komiteede ülesanded. Seetõttu **muudetakse ka paragrahvi pealkirja**.

Lõikega 1 sätestatakse, et auditikomitee ülesandeks on kontrollida krediidasutuse juhatuse tegevust. See on samamoodi sätestatud ka kehtiva KAS § 62 lõikes 1.

Lõikega 2 sätestatakse, et krediidikomitee ülesandeks on sisuliselt otsustada nn suurte laenude andmise üle. Sarnane regulatsioon on ka kehtiva KAS §-s 58.

Lõikega 3 sätestatakse riskikomitee ülesanded. Direktiivi kohaselt on oluline, et krediidasutuse juhid kinnitavad ja teostavad järelevalvet riskistrateegia rakendamise üle. Seega lisaks riskijuhtimise protsessile, kinnitab nõukogu panga strateegia raames ka riskijuhtimise strateegia ning selles on nõustav roll riskikomiteel. Riskikomitee kohustuseks on pidevalt jälgida panga riskistrateegiat, riskiprofiili ja riskitaluvust ning abistada nõukogu järelevalve teostamisel riskistrateegia rakendamise üle. Komitee loomine ei vähenda aga juhtorgani vastutust riskijuhtimise nõuete rakendamise eest.

Täiendavalt on riskikomitee ülesandeks kontrollida, kas klientidele pakutavate varade ja kohustuste hinnas võetakse täielikult arvesse krediidasutuse ärimudelit ja riskistrateegiat. Juhul kui riskid ei kajastu asjakohaselt hindades kooskõlas ärimudeli ja riskistrateegiaga, esitab riskikomitee juhtorganile paranduskava. Lisaks tuleb tagada panga nõukogule ja olemasolul riskikomiteele ligipääs piisavale teabele krediidasutuse riskiolukorra ning, kui see on vajalik ja asjakohane, teabele riskikontrolli funktsiooni kohta ja vajadusel ettevõttevälise nõustajaga konsulteerimise võimalus. Nõukogu ja riskikomitee määravad kindlaks saadava teabe laadi, hulga, vormi ja selle esitamise sageduse. Täiendavalt, selleks et aidata luua usaldusväärseid tasustamise põhimõtteid ja -tavasid, kontrollib riskikomitee töötasukomitee ülesandeid hindamaks, kas tasustamise põhimõtetega pakutavates stiimulites võetakse arvesse riski, kapitali, likviidsust ning tulude tõenäosust ja ajastust.

Võrreldes kehtiva seadusega siin suuri sisulisi muudatusi ei ole. Peamiseks muutuseks on eelkõige see, et vastavate motivaatorite pakkumises tuleb nüüd arvestada ka ESG riske ja riskikomitee ülesanne on kontrollida, kas seda ikka tehakse. Antud muudatus põhineb CRD IV artikli 76 lõike 4 teise alalõike teisel lausel.

Lõiketega 4 ja 5 sätestatakse nomineerimiskomitee ülesanded. Selle komitee eesmärgiks on osaleda juhatuse kandidaatide välja valimisel ning vastavate poliitikate kujundamisel, tagades selle, et kandidaadid vastavad üldistele juhtidele esitatud nõuetele ning nende valik on piisavalt mitmekesine, esindades sealhulgas isikuid erineva taustaga ja võimalusel erinevast soost. Nomineerimiskomiteel tuleb juhtkonna mitmekesisuse tagamiseks välja töötada põhimõtted, millest lähtuvalt vähendatakse soolist tasakaalustamatust juhtorganites ning määratleda proportsioon, et tagada vähemesindatud soo osalemine krediidasutuse juhtimisel. Need nõuded on suuresti aga samal kujul ette nähtud kehtiva KAS §-s 62.

Lõikega 6 nähakse ette töötasukomitee ülesanded. Sisuliselt jäävad töötasukomitee ülesanded võrreldes kehtiva KAS §-s 57⁴ sätestatuga samaks. Üldiselt on töötasukomitee organiks, mis suunab ja rakendab oma järelevalvelise tegevusega krediidasutuses kehtivaid tasustamise põhimõtteid, mistõttu tuleb töötasukomiteel oma otsustes lähtuda eelkõige panga pikaajalistest huvidest ja riskiprofiilist.

Paragrahvide 58¹ ja 58² kehtetuks tunnistamine.

Kehtiv 58¹ sätestab hetkel riskikontrolli funktsiooni ja kehtiv § 58² vastavuskontrolli funktsiooni. Need funktsioonid paragrahvide kehtetuks tunnistamise näol ei kao, kuid viiakse mõnevõrra muudetud sõnastuses üle paragrahvi 59 ja järgmistesse paragrahvidesse. Seda eelkõige põhjusel, et vastavaid funktsioone reguleerivate normide sõnastus oleks ühtlasem ja loogilisemalt üles ehitatud (vt täpsemalt järgmiste paragrahvide muutmise ja lisamise selgitusi).

Paragrahv 59. Kehtiv § 59 sätestab nõuded sisekontrolli süsteemile.

Lõikega 1 nähakse ette üldistatud kujul, et igal krediidasutusel peab olema sisekontrolli süsteem ja lihtsustatult tuleb alati seejuures arvestada ka krediidasutuse suurus. Põhimõtteliselt on lõike 1 sõnastus sama, mis on kehtivas § 59 lõikes 1, kuid lõike lõpust on välja jäetud osa, mille kohaselt peab sisekontroll tagama riskide kontrolli ja siseauditi funktsiooni täitmise. Nende elementide rõhutamine ei ole siin vajalik, kuna sisuliselt avatakse neid juba täpsemalt järgmistes normides.

Lõige 2 on ainuke lõige antud paragrahvis, mis võrreldes kehtiva paragrahvi sõnastusega ei muuta. Lühidalt sätestab lõige 2, et krediidasutuse sisekontrolli süsteem peab hõlmama kõiki krediidasutuse tasandeid ja selle süsteemi eesmärgiks on see, et oleks tagatud, et krediidasutuse tegevus vastaks kõigile vastavatele õigusnormidele, juhiste ja tavadele.

Lõige 3 sätestab osad, millest sisekontrolli süsteem koosneb. Üldjuhul peab sisekontroll koosnema kolmest funktsioonist: a) siseaudit; b) riskikontroll; c) vastavuskontroll. Selline määratlus põhineb otseselt CRD VI artikli 3 lõike 1 punktil 9b (ingl. k. *internal control functions*” means risk management, compliance and internal audit functions). Lõike 3 teise lausega sätestatakse peamine sõltumatuse reegel – ehk kõik need funktsioonid peavad olema organisatsiooniliselt sõltumatud ja lahutatud riskide võtmisega seotud tegevustest.

Lõige 4 nähakse ette lõikes 3 nimetatud funktsioonide täitjate peamised kohustused. Lihtsustatult peavad nad tuvastama kõik riskid ja teavitama tuvastatud riskidest juhtkonda. Lõige 4 põhineb CRD VI artiklil 76 lõike 5 punktidel a ja b.

Lõikega 5 nähakse ette printsiip, mille kohaselt ei saa siseauditi funktsiooni kombineerida teiste krediidasutuste funktsioonide ega äriilidega. Eesmärk on tagada, et siseaudit oleks piisavalt sõltumatu ja ei tekiks ühelgi juhul huvide konflikti. Säte põhineb CRD VI artikli 76 lõike 6 neljandal alalõikel.

Lõikega 6 sätestatakse erinevalt eelmisest lõikest, et vastavuskontrolli võib kombineerida mõne muu kontrolli teostava üksusega, näiteks riskikontrolliga. Seda aga üksnes juhul kui see on proportsionaalne. Sama reegel on sätestatud juba kehtiva KAS § 58² lõikes 7.

Lõige 7 näeb hetkel ette, et ühistupangas täidab kehtiva paragrahvi 59 lõigetes 4 ja 5 sätestatud ülesandeid revisjonikomisjon ja tal on kehtivas §-s 61 sätestatud õigused. Kuna eeltoodud sätete sisu muutub, siis muudetud sõnastuses ei viidata enam konkreetsetele sätetele vaid nähakse ette üleüldisemalt, et põhimõtteliselt kõik mis on ettenähtud siseauditi funktsiooni üksusele ja tema liikmetele kohaldub ka revisjonikomisjonile ja tema liikmetele, sealhulgas nii õigused kui kohustused.

Seadust täiendatakse §-ga 59¹. Uus paragrahv reguleerib kolme funktsiooni – siseauditi, riskikontrolli ja vastavuskontrolli funktsiooni ülesandeid. Sisuliselt eksisteerivad need nõuded

sarnasel kujul juba kehtivas seaduses, kuid on n-ö pillatud erinevatesse paragrahvidesse. Uude §-i 59¹ koondatakse kõik kontrolliga seonduv ühte kohta ja selle raames ühtlustatakse ka sõnastust.

Lõige 1 sätestab siseauditi funktsiooni täitja ülesanded. Hetkel on siseauditi üksuse ülesanded mõnevõrra üldisemal kujul sätestatud §-s 59. Nüüd muudetakse lõikega siseauditi funktsiooni ülesandeks täpsemaks. Oluline on märkida, et varasemates CRD versioonides ei ole siseauditit eraldi reguleerinud (on käsitletud sisekontrolli üldisemas võtmes). Nüüd täpsustavad CRD VI artikli 76 lõiked 5 ja 6 siseauditi rolli ja ülesandeid.

Sisuliselt on siseauditi viis ülesannet:

- 1) jälgida krediitdiasutuse tegevust ja anda ülevaade kui efektiivselt riskistrateegiat rakendatakse (põhineb otseselt CRD VI artikli 76 lõike 5 punktil d);
- 2) hinnata, kas krediitdiasutuse sisemised nõuded on piisavad arvestades krediitdiasutuse reaalselt äritegevust ning samuti seda kas kõikidest õigusaktide normidest kui ka muudest reeglitest/juhenditest peetakse kinni;
- 3) kontrollida, kuidas peetakse töö tasustamise põhimõtetest kinni – seda ülesannet ei ole aga juhul kui krediitdiasutuses on moodustatud töötasukomitee;
- 4) analüüsida puudusi, mida on avastatud juhtide/töötajate töös ja teha selles osas parandusettepanekuid;
- 5) anda nõukogule/juhatusale regulaarseid ülevaateid oma tegevusest.

Lõikega 2 sätestatakse riskikontrolli funktsiooni täitja ülesanded. Siin on põhimõtteliselt neli ülesannet ja kohustust:

- 1) vastav isik peab olema kaasatud riskijuhtimisse (alus tuleneb CRD VI artikli 76 lõike 5 punktist c);
- 2) tuleb hallata või omada kontrolli vastavate põhimõtete/strateegia rakendamise üle
- 3) peab aru saama kõikidest riskidest;
- 4) esitama aruandeid.

Lõikega 3 nähakse ette vastavuskontrolli funktsiooni täitja ülesanded. Esiteks tuleb kontrollida krediitdiasutuse tegevust ning selle kooskõla õigusaktidega, Finantsinspektsiooni ettekirjutuste, juhtorgani otsuste, sise-eeskirjade jms pehme õigusega (**punkt 1**). Teiseks kontrollib vastavuskontrolli funktsiooni täitja, kas vastavusriski ikkagi võetakse arvesse laiemalt kõikide riskide juhtimisel (**punkt 2**, põhineb otseselt CRD VI artikli 76 lõike 5 punktil e). Kolmandaks on vastavuskontrolli funktsiooni täitja kohustatud tagama, et krediitdiasutuse juhid ja töötajad saavad aru, mis on vastavusrisk ning kuidas see mõjutab nende tööülesandeid (**punkt 3**). Viimase ehk **punkt 4** kohaselt peab funktsiooni täitja esitama juhatusele ja nõukogule regulaarselt ülevaateid, sealhulgas õigusaktide muudatustest tulenevate riskide kohta.

Lõikega 4 sätestatakse juba kehtiva § 59 lõikes 4² ettenähtud kohustus, et siseauditi funktsiooni täitja või muu kontrolli teostav osapool peab kontrollima ja hindama vähemalt üks kord aastas operatsiooniriski juhtimise korralduse toimimise ning operatsiooniriski standardmeetodi kasutamise korral regulaarselt äriliinide kaardistamise protsessi vastavust KAS-le ja selle alusel antud õigusaktide nõuetele.

Paragrahv 60. Kehtiv § 60 sätestab nõuded siseauditi üksuse töötajatele ja revisjonikomisjoni liikmetele.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Kehtiv paragrahvi sõnastus piirdub siseauditi töötajate ja revisjonikomisjoni liikmetega. Kuna paragrahvi sisu laieneb ja siseauditi asemel käsitatakse

laiemalt sisekontrolli funktsiooni (mis sisaldab lisaks siseauditile ka riskikontrolli ja vastavuskontrolli funktsiooni), siis laiendatakse vastavalt ka paragrahvi pealkirja. Samuti nähakse muudatustega ette nõuded nende funktsioonide juhtidele, mistõttu ei saa ka paragrahvi pealkirjas piirduda enam töötajatega, vaid räägitakse üldisemalt vastavaid funktsioone täitvatest isikutest. Kolmandaks, kuna edaspidi ei saa ühistupankadele sisekontrolli osas eriregulatsiooni olema, siis kaotatakse eraldi nõuded revisjonikomisjonile (seda asendabki tavapärane sisekontroll).

Lõike 1 muutmine. Lõike 1 esimene lause näeb hetkel ette nõuded siseauditi üksuse juhile ja revisjonikomisjoni esimehele. Sisuliselt muutub **lõike esimeses lauses** see, et siseaudit asendatakse laiemalt sisekontrolliga ja revisjonikomisjon kaotatakse (eeltoodud põhjustel). Teisisõnu: hetkel kehtivaid nõudeid siseauditi üksuse juhile laienetakse ka teiste funktsioonide juhtidele. **Lõike 1 teises lauses** tehakse üksnes sõnastuslik muudatus, kus siseauditi üksus asendatakse siseauditi funktsiooniga. Seal säilib aga nõue, kus siseauditi funktsiooni juhtivale isikule kohaldatakse audiitortegevuse seaduses atesteeritud siseaudiitorile sätestatud nõudeid ja tegevuse õiguslikke aluseid.

Lõigete 1¹ ja 1² lisamine. Lõikega 1¹ nähakse esiteks ette, et kõigi kolme funktsioonide juhtide puhul tuleb selgelt määratleda nende vastutusala – et oleks üheselt arusaadav, mille eest iga funktsiooni juht vastutab. Lõikega 1² nähakse ette erand – kahe funktsiooni tarvis (vastavus- ja riskikontrolli funktsiooni) ei ole vaja eraldi juhti määrata. Seda võib juhtide mõnel muul krediiciasutuse olulisel ametikohal olev isik (võtmeisik – näiteks finantsjuht). Sel juhul on aga oluline tagada, et ei teki huvide konflikti ja isik on piisavalt sobiv (omab vastavaid teadmisi) selle koha täitmiseks ning tal on ka piisavalt aega. Vastavad muudatused põhinevad direktiivi artikli 76 lõike 3 kolmanda lõike teisel lausel. Nagu aga § 59 uus lõige 5 sätestab, siis ei saa see isik olla siseauditi funktsiooni juhtiv isik.

Lõike 2 muutmine. Kehtivas lõikes 2 on sätestatud, et krediiciasutuse siseauditi üksuse töötaja ja revisjonikomisjoni liige peab olema teovõimeline füüsiline isik, kellel on laitmatu ärialane reputatsioon, sisekontrolli tööks vajalik haridus, teadmised ning kutsealane sobivus. Esiteks asendatakse lõikes 2 eeltoodust lähtuvalt siseauditi üksuse töötaja sisekontrolli funktsiooni täitva isikuga. Ehk vastavaid nõudeid laiendatakse ka vastavus- ja riskikontrolli funktsioone täitvatele isikutele. Teiseks asendatakse ärialane reputatsioon laiemalt laitmatu mainega. See lähenemine on ettenähtud ka krediiciasutuste juhtide puhul. Kolmandaks, kuna muudetavas KAS § 59 lõikes 6 nähakse laiendatult ette, et kõik ühistupanga revisjonikomisjonile ja tema liikmetele kohaldatakse kõike siseauditi ja tema liikmete suhtes sätestatud, siis antud juhul kohaldub käesolev lõige ka revisjonikomisjoni liikmetele (s.t. antud juhul ei ole vaja seda enam eraldi välja tuua).

Lõike 3 muutmine. Kehtivas lõikes 3 on sätestatud, et siseauditi üksuse töötajad nimetatakse ametisse ja vabastatakse ametist krediiciasutuse nõukogu otsuse alusel ning revisjonikomisjoni liikmed valib ja kutsub tagasi üldkoosolek. Antud lõikes muutub sisuliselt see, et siseaudit asendatakse laiemalt sisekontrolliga, mis tähendab, et ka vastavus- ja riskikontrolli funktsiooni täitvad isikud määratakse ametisse ja vabastatakse ametist nõukogu poolt. Tulenevalt § 59 lõike 6 muudatusest jäetakse revisjonikomisjoni liikmete eraldi käsitlemine antud lõikest välja. Lõikega 3 võetakse üle CRD VI artikli 76 lõike 5 viies alalõige.

Paragrahvi täiendamine lõikega 3¹. Uue lõikega nähakse ette, et sisekontrolli funktsiooni täitvad isikud peavad esiteks olema oma ülesannete täitmisel sõltumatud krediiciasutuse põhiaritegevuse funktsioonidest ja krediiciasutuse juhatuse liikmetest. Ehk vastavad isikud ei saa näiteks tegeleda laenude väljastamisega, mis on üks krediiciasutuse põhitegevusi. Teiseks,

nad peavad olema eelkõige võimalised vajadusel teavitama ja hoiatama krediidasutuse nõukogu tuvastatud kitsaskohtadest või riskidest, mis mõjutavad või võivad mõjutada krediidasutust. Sisuliselt on seega sisekontrolli funktsiooni täitvate isikute näol tegemist n-ö nõukogu tööriistaga. Antud säte põhineb CRD VI artiklil 76 lõike 5 sissejuhataval osal ja sama artikli lõike 6 teisel alalõikel.

Lõike 4 muutmine. Lõige 4 sätestab, et siseauditi üksuse töötajate või revisjonikomisjoni liikmete arv peab olema temale pandud ülesannete täitmiseks küllaldane. Muudatusega asendatakse siseauditi üksuse töötajad ja revisjonikomisjoni liikmed laiemalt sisekontrolli funktsiooni täitvate isikutega. Võrreldes kehtiva lõikega põhimõttelist muudatust ei kaasne – krediidasutuses peab olema piisavalt selliseid isikuid sõltuvalt ülesannetest.

Lõike 5 muutmine. Lõike 5 esimene lause näeb ette, et siseauditi üksuse töötajad ja revisjonikomisjoni liikmed on kohustatud hoidma saladuses neile seoses nende tegevusega teatavaks saanud informatsiooni. See nõue jääb sisuliselt kehtiva seadusega samaks, kuid eelnõuga laiendatakse **lõike esimeses lauses** nõuet kõikidele sisekontrolli üksustele – ka vastavus- ja riskikontrolli üksustele.

Lõike teise lause kohaselt on ette nähtud, et eeltööd nõue ei kehti informatsiooni suhtes, mida edastatakse Finantsinspeksioonile, krediidasutuse juhatusele ja nõukogule seaduses, krediidasutuse põhikirjas või siseauditi üksuse põhimääruses sätestatud korras. Ka see põhimõte jääb kehtima, kuid **lõike teises lauses** asendatakse siseauditi üksuse põhimäärus laiemalt sisekontrolli üksuste põhimäärusega.

Paragrahv 61. Kehtiv § 61 sätestab siseauditi üksuse õigused.

Paragrahvi pealkirja muudetakse ning siseaudit asendatakse laiemalt sisekontrolliga vastavalt eespool käsitletule (vt eelkõige §-i 59 muutmise selgitusi). See tähendab, et § 61 hakkab lisaks siseauditi üksuse töötajatele reguleerima ka vastavuskontrolli ja riskikontrolli funktsioone täitvate isikute õiguseid.

Lõike 1 muutmine. Muudatusega nähakse üheselt ette, et sisekontrolli funktsioone täitvad isikud peavad omama vajalikke õiguseid ja materiaalseid ressursse (vahendeid ja töötingimusi) oma ülesannete täitmiseks ning vastavate tingimuste tagamise kohustus on krediidasutuse juhatusel. Säte põhineb CRD VI artikli 76 lõike 5 sissejuhataval lauseosal.

Lõike 2 muutmine. Kehtiv norm näeb ette, et siseauditi üksuse töötajatel on õigus tutvuda krediidasutuse kõikide dokumentidega, jälgida piiranguteta krediidasutuse tööd igas lõigus ning osaleda juhatuse ja erinevate komiteede koosolekul. Lõikes 2 asendatakse siseaudit sisekontrolliga, muid muudatusi ei kaasne.

Lõike 3 muutmine. Kehtiv norm näeb ette, et siseauditi üksusel on õigus nõuda krediidasutuse töötajatelt nende tegevuses ilmnenud puuduste ja eksimuste kohta kirjalikke seletusi ning ilmnenud puuduste kõrvaldamist. Lõikes 3 asendatakse siseaudit laiemalt sisekontrolliga.

Lõike 3¹ lisamine. Uue lõikega sätestatakse, et sisekontrolli funktsiooni täitvatel isikutel peab olema n-ö juurdepääs krediidasutuse nõukogu liikmetele ehk neil peab olema võimalus nõukogu liikmetega kontakteeruda. See nõue põhineb CRD VI artikli 76 lõike 6 esimesel lausel.

Lõike 4 muutmine. Lõike 4 kohaselt on siseauditi üksusel kohustus töötada koostöös Finantsinspeksiooniga. Muudatusega laiendatakse vastavat koostöökohustust ka teistele sisekontrolli funktsioone täitvatele isikutele.

Paragrahvi 62 kehtetuks tunnistamine.

Kehtiv paragrahv reguleerib auditikomitee, riskikomitee ja nomineerimiskomitee tegevust. Kuna eelnõuga reguleeritakse kõigi komiteede tegevus kompaktsemalt ja ühtlustatud kujul §-des 57⁴ ja 58, siis tunnistatakse käesolev paragrahv tervikuna kehtetuks.

Paragrahv 63. Kehtiv § 63 sätestab nõuded krediidasutuse sise-eeskirjadele ja protseduurireeglitele.

Lõike 2 sissejuhatava osa muutmine. Tegemist on keelelise parandusega. Kehtivas lõikes 2 on sätestatud sõna "muuhulgas", mille asemel peaks olema aga "muu hulgas". "Muuhulgas" tähendab Eesti õigekeelsussõnaraamatu järgi pigem muuseas, muide.

Lõike 2 täiendamine punktiga 3². Lõikega 2 on sätestatud teemad, mida krediidasutus peab sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega kindlaks määrama. Tulenevalt artikli 88 täiendamisest lõikega 3 CRD VI-s, lisatakse lõikesse 2 punkt 3², mille kohaselt peab krediidasutus tagama sellise ülevaate olemasolu, mis kajastab nõukogu ja juhatuse kõigi liikmete ning võtmeisikute töökohustusi, sealhulgas üksikikasjalikke andmeid aruandluse ja vastutuse korra kohta, samuti sama lõike punktis 4 sätestatud juhtimise korraldusse kuuluvate isikute ning nende töökohustuste kohta.

Lõike 2 punkti 4 muutmine. Lõike 2 punktiga 4 nähakse hetkel ette, et krediidasutus peab oma sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega kindlaks määrama alluvussuhted, aruandluse esitamise protseduuri ja õiguste delegerimise. Samuti tuleb sätestada funktsioonide lahusus krediidasutuse nimel kohustuste võtmisel, väljamaksete tegemisel, tehingute kajastamisel raamatupidamises ja aruandluses ning tehingute riskide hindamisel. Muudatustega lisatakse punkti 4 täiend, mille kohaselt peab sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega kindlaks määrama ka selge organisatsioonilise struktuuri ning läbipaistvad ja järjepidevad vastutusala. Muudatus põhineb CRD VI artiklil 74 lõike 1 punktil a.

Lõike 2 täiendamine punktidega 4² ja 4³. Antud täiendiga nähakse ette kaks uut punkti, mille võrra tuleb krediidasutuse sise-eeskirju ja protseduurireegleid täiendada. **Punkti 4²** kohaselt peavad krediidasutuse sise-eeskirjad ja protseduurireeglid sisaldama riskide tuvastamise, juhtimise, jälgimise ja raporteerimise korda, mis käsitleb neid riske ning millele krediidasutus on avatud või võib olla avatud. See puudutab ka ESG riske lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis. Punktiga 4² võetakse üle CRD VI artikli 74 lõike 1 punkt b. **Punkti 4³** kohaselt peavad sise-eeskirjad ja protseduurireeglid sisaldama tegevuspõhimõtteid õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmata järgmise õigusriskide ning nendega seonduvate muude riskide tuvastamiseks ja nende maandamiseks või vältimiseks.

Lõike 2 punkti 5 muutmine. Kehtiva punktiga 5 on ette nähtud, et krediidasutus peab sise-eeskirjade ja protseduurireeglitega määrama kindlaks sisekontrolli süsteemi toimimise korra. Eelnõuga täiendatakse punkti 5 ja lisatakse, et see kord peab sisaldama ka krediidasutuse usaldusväärset administreerimiskorda ja raamatupidamise sise-eeskirja. Täiendamine põhineb CRD VI artikli 74 lõike 1 punktil c.

Lõike 2 punkti 5¹ muutmine. Kehtiva punktiga 5¹ on sätestatud, et krediidasutuse sise-eeskirjadega tuleb kindlaks määrata juhtide ja töötajate tasustamise põhimõtted, sealhulgas tulemustasude maksmise alused ning meetmed tasustamisega seotud huvide konfliktide maandamiseks ja vältimiseks, ning nende põhimõtete järgimise kontrollimise protseduuri. Antud muudatusega lisatakse sellesse punkti sisuliselt kaks nüanssi – need põhimõtted peavad a) olema ka kooskõlas usaldusväärse ja tõhusa riskijuhtimisega ja b) arvestama ka krediidasutuse riskiisu seoses ESG riskidega. Vastavad täiendused põhinevad CRD VI artikli 74 lõike 1 punktil e.

Lõike 2 täiendamine punktidega 5² ja 5³. Antud täiendiga nähakse ette samuti kaks uut punkti, mille võrra tuleb krediidasutuse sise-eeskirju ja protseduurireegleid täiendada. **Punkti 5²** kohaselt peab sise-eeskirjades sisalduma ka krediidasutuse juhtide ja võtmeisikute sobivuse hindamise kord. Vastav alus tuleneb direktiivi artiklitest 91 ja 91a. **Punkti 5³** kohaselt peab sise-eeskirjades olema ette nähtud võrgu- ja infosüsteemide taristu kord, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2022/2554³³ (nn DORA määrus). Punkti 5² lisamine tuleneb Finantsinspektsiooni ettepanekust, mis põhineb CRD VI artikli 91 muutmisel ja artikli 91a lisamisel, ning punktiga 5³ võetakse üle CRD VI artikli 74 lõike 1 punkt d.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2¹. Uue lõike kohaselt peavad krediidasutuse juhtide ja töötajate tasustamise põhimõtted (vastavalt § 63 lõike 2 punktile 5¹) olema sooneutraalsed. See nõue tuleneb CRD VI artikli 74 lõike 1 teisest alalõikest. Kehtiva KAS-i normid määratlevad juba, et krediidasutuse juhtorganite koosseis peab olema piisavalt mitmekesine (näiteks KAS § 48 lõige 2¹). Sooneutraalset tasustamise põhimõtet ei ole veel otseselt ette nähtud.

Paragrahv 63¹. Kehtiv § 63¹ sätestab nõuded sisemise kapitali ja likviidsuse piisavuse hindamise protsessile.

Lõike 1 täiendamine teise lausega. Lõige 1 näeb ette, et krediidasutus peab kehtestama usaldusväärsed, tõhusad ja kõikehõlmavad strateegiad ning neile vastavad protseduurid, et säilitada adekvaatne omavahendite ja likviidsuspuhvrite tase, struktuur ja jaotus struktuuriüksuste ja tegevuste vahel, lähtudes krediidasutuse võetud riskidest või potentsiaalsetest riskidest. Nüüd lisatakse lõikesse teine lause, mille kohaselt peab krediidasutus võtma ESG riskide katmisel arvesse lühi-, kesk- ja pikaajalist perspektiivi. Lõike 1 teise lausega võetakse üle CRD VI artikli 73 lõike 1 teine lause.

6. peatüki muutmine. Seni kehtinud 6. peatükk reguleeris üksikasjalikult krediidasutuste ühinemist ja jagunemist, mille aluspõhimõtted tulenevad äriühinguõiguse direktiivist. CRD VI tulemusel täiendatakse pangandusdirektiivi artikliga 27f, mis reguleerib oluliste varade ja kohustuste ülekandmist. Eelnõu koostajate hinnangul on kõige mõistlikum paigutada artikkel 27f krediidasutuste seaduse ülesehitust arvestades just 6. peatükki, sest nii ühinemine ja jagunemine ning ülekandmine on oma olemuslikult ettevõtjate vahelised tehingud, milles liigutatakse vara või õigusi ühest ühingust teise. Peamine erinevus mõlema tegevuse vahel seisneb nende reguleerimise astmes, sest varade ülekandmiseks ei pea krediidasutus CRD VI kohaselt taotlema eelnevalt pädevalt asutuselt luba, piisab lihtsalt teavitusest, kuid krediidasutuse ühinemise eelduseks on pädeva asutuse heakskiit. Siinkohal tuleb mängu ka siseriikliku õiguse erisus võrreldes CRD VI-ga, sest direktiiv sätestab ühinemistele ja jagunemistele miinimumnõuded, kuid kehtiv KAS kohustab seaduse subjekte taotlema

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2554, 14. detsember 2022, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 909/2014 ja (EL) 2016/1011. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R2554>

Finantsinspeksioonilt vastavat luba. Liikmesriikidele on direktiiviga jäetud õigus sätestada siseriiklikult karmimad nõuded niikaua, kui CRD VI-s sätestatud miinimum on täidetud ning ei esine vastuolu Euroopa Liidu õigusega.

Artikli 27f ülevõtmiseks **muudetakse esmalt 6. peatüki pealkirja** ning sätestatakse, et peatükk reguleerib krediitiasutuste ühinemist ja jagunemist ning oluliste varade ja kohustuste ülekandmist. Teiseks **jaotatakse peatükk kahte jakku. 1. jagu** sisaldab endas paragrahve 64–70⁵, mis reguleerivad krediitiasutuse ühinemist ja jagunemist. **2. jagu** on oluliste varade ja kohustuste ülekandmise keskne ning sisaldab §-i 70⁶, millega võetakse üle artikkel 27f.

CRD VI ühinemiste ja jagunemiste peatükk ei erista otseselt mõlemat tegevust, vaid kasutab terminit kavandatav tehing (ingl. k. *proposed operation*). Seetõttu on näiteks artikkel 27k, mis reguleerib pädeva asutuse koostööd teiste asutustega, kohaldatav nii ühinemisele kui ka jagunemisele. KAS-i seisukohalt on mõlemad tegevused aga rangelt eristatud, sest direktiivis sätestatu harmoneerib minimaalselt krediitiasutuste ühinemist ja jagunemist. Ainukesed kohad, kus CRD VI selles teemas teatud erisused loob, on artikli 27h lõigetes 1 ja 2, kus seatakse tingimused ühinemiste ja jagunemistele, ning artikli 27i lõikes 2, mis sätestab heakskiitmise erisuse ühinevatele krediitiasutustele, kes kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi. Kuivõrd direktiivis sätestatud ühinemiste ja jagunemise ning oluliste varade ja kohustuste ülekandmise subjektideks on nii krediitiasutused kui ka finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, täiendatakse KAS §-i 13⁶ lõigetega 6 ja 7 ja sätestatakse, et valdusettevõtjate ühinemisele, jagunemisele ning ülekandmisele kohaldatakse 6. peatüki vastavas jaos sätestatut.

Kuivõrd CRD VI ühinemiste ja jagunemiste osa kohaldub ka investeerimisühingutele, tehakse samasisulised muudatused ka VPTS-i 13. peatükis.

Paragrahv 64. Kehtiv § 64 sätestab krediitiasutuste ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise erisused.

Lõike 2 muutmise. Lõige 2 sätestab, et krediitiasutuse jagunemine toimub äriseadustikus (edaspidi ka *ÄS*) sätestatud korras, võttes arvesse samas peatükis sätestatud erisusi. Samasisuline on ka lõige 3, kuid selle erandiga, et lõige 3 keskendub krediitiasutuse ühinemisele. CRD VI artikkel 27h reguleerib ühinemiste ja jagunemiste kohaldamisala ning selle esimene alalõige sätestab, et III jaotise 5. peatüki kohaldamine ei piira Euroopa Liidu Nõukogu määruse (EL) nr 139/2004³⁴ ehk ühinemismääruse ja ühinguõiguse direktiivi kohaldamist. Eesti õiguses on ühinemismäärus võetud üle konkurentsiseadusega (edaspidi ka *KonKS*) ning ühinguõiguse direktiiv *ÄS*-iga. Kuivõrd nii lõiked 2 ja 3 viitavad juba *ÄS*-ile ning neid täiendatakse viitega *KonKS*-ile, leiavad eelnõu koostajad, et põhimõtteliselt samasisuliste sätete dubleerimine ei ole mõttekas. Seetõttu koondatakse ühinemised ja jagunemised lõikesse 2 ning lõige 3 tunnistatakse kehtetuks. Lõikega 2 sätestatakse, et ühinemine ja jagunemine toimub *ÄS*-is sätestatud korras, võttes arvesse 6. peatükis ja *KonKS*-is sätestatud erisusi. Lõikega 2 võetakse üle CRD VI artikli 27h esimene alalõige.

Lõike 3 kehtetuks tunnistamine. Vt KAS § 64 lõike 2 muutmise selgitust.

Paragrahv 65. Kehtiv § 65 sätestab krediitiasutuste ühinemise viisid.

³⁴ Nõukogu määrus (EÜ) nr 139/2004, 20. jaanuar 2004, kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32004R0139>

Paragrahvi pealkirja täiendatakse selliselt, et lisaks ühinemise viisidele reguleerib see ka ühinemise tingimusi. Pealkirja muutmine tuleneb lõigete 1¹–1³ lisamisest (vt § 65 lõike 5 lisamise selgitusi).

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1², mis võtavad üle CRD VI artikli 27h lõike 1. **Lõikega 1¹** sätestatakse neli olukorda, millest vähemalt üks peab olema täidetud, et see liigituks ühinemiseks. Kui krediidasutuse tegevus ei vasta ühele neist olukordadest, ei ole tegu ühinemisega ning Finantsinspeksioon ei anna ühinemisluba. Esimese olukorra kohaselt annab ühendatav ühing kõik oma varad ja kohustused või osa neist üle ühendavale ühingule ning nende omakapitaliväärtpaberi omanikud saavad vastu ühendatava ühingu omakapitali väärtpaberid ning asjakohasel juhul rahalise juurdemakse (**punkt 1**). Teise olukorra kohaselt annab ühendav ühing kõik oma varad ja kohustused või osa neist üle ühendavale ühingule ilma, et ühendav ühing emiteeriks uusi omakapitaliväärtpabereid tingimusel, et ühele isikule kuuluvad otseselt või kaudselt kõik ühinevate ühingute omakapitaliväärtpaberid või omakapitaliväärtpaberi omanikele kuuluvad ühinevate ühingute omakapitaliväärtpaberid samas proportsioonis (**punkt 2**). Punktile 1 sarnaneb **punkt 3**, kuid selle erisusega, et ühendav ühing annab kõik omad varad ja kohustused või osa neist üle tema poolt asutatud uuele ehk asutatavale ühingule. **Punktis 4** sätestatud olukorra järgi annab ühendatav ühing kõik oma varad ja kohustused või osa neist üle ühingule, mis valitseb kõiki ühendatava ühingu kapitali esindavaid omakapitaliväärtpabereid. Omakapitaliväärtpaberi mõiste on esitatud VPTS § 2 lõikes 5.

Lõikega 1² täpsustatakse, et lõike 1¹ punktides 1 ja 3 nimetatud juurdemakse suurusele kohaldatakse ÄS § 392 lõikes 2 sätestatud, mis piiritleb juurdemakse summat ühendatava ühingu osanikele või aktsionäridele kuni 1/10 neile asendatud osade või aktsiate nimiväärtuste või arvestuslike väärtuste summast.

Täiendavalt selgitavad eelnõu koostajad, et kuigi artikli 27h lõike 1 loetelu kohaselt võib ühinemises osaleda rohkem kui üks ühendatav ühing, seab direktiivis sätestatudle piirangu § 65 lõike 1 teine lause, mille kohaselt võib ühendatavaks ühinguks olla vaid lepinguriigi krediidasutus (punkt 1) või finantseerimisasutus või abiettevõtja (punkt 2).

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 esimene lause sätestas varasemalt, et krediidasutus võib ühineda uue krediidasutuse asutamise teel. Lõike teine lause kohustas ühinemise tulemusena asutatavat krediidasutust taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba KAS 2. peatükis või teise lepinguriigi õiguse alusel. Tulenevalt lõigete 1¹ ja 1² lisamisest samasse paragrahvi, muudetakse lõiget 2, sest selle esimeses lauses sätestatu ei oma enam relevantsust, kui lisaks uue ühingu asutamisele võib ühinemine toimuda veel kolmel teisel moel. Samuti vajab lõike teise lause sõnastus, mis väljendab CRD VI artikli 27i lõiget 3, viidet lõike 1¹ punktile 3, et luua seos asutatava ühingu tegevusloa taotlemise kohustusega. Lisaks eelnevale, tuleb sättega välistada uue ühingu asutamisel kohustus taotleda KAS § 68 lõikes 1 nimetatud ühinemisluba ning § 69 lõikes 3 sätestatud tähtaja rakendamine, sest ühinemise tulemusel asutatav ühing on uus ja iseseisev krediidasutus, mille tegevuse alustamine eeldab tegevusloa olemasolu ning seetõttu on tegevusloa taotlemise protsess pikem kui ühinemisloa andmise tähtaeg.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2². CRD VI sätestab tingimuse, et enne ühinemise või jagunemise läbiviimist, peab ühing teavitama pädevat asutust ühinemis- või jagunemiskavandi vastuvõtmisest ning küsima heakskiitu kavandatavale tehingule. Tegemist on tunduvalt leebema regulatsiooniga võrreldes kehtiva KAS-iga, mis näeb ette, et krediidasutus peab ühinemiseks või jagunemiseks taotlema Finantsinspeksioonilt vastavat luba. CRD VI-s sätestatud on liikmesriikidel õigus minna kaugemale ja proportsionaalselt

rangemaks tingimusel, et täidetud on direktiivis sätestatud miinimumnõuded ning rangem regulatsioon on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Kuigi KAS ei teinud varasemas redaktsioonis menetluslikke erisusi ühinemisloa subjektide suhtes, sätestab CRD VI artikli 27i lõige 2 erandi, mille kohaselt sõltub samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühingute loa taotlemise kohustus pädeva asutuse diskretsioonist. Täpsemalt, kui ühingud kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi, sealhulgas selliste krediitiasutuste konsolideerimisgruppi, mis on keskasutusega püsivalt seotud ja mille üle teostatakse järelevalvet konsolideerimisgrupina, peavad taolised ühingud ühinemisel teavitama Finantsinspeksiooni enda ühinemise otsusest. Artikli 27i lõige 2 on üle võetud **lõikesse 2¹**, kuid eelnõu koostajate hinnangul on oluline jätta seadusega Finantsinspeksioonile õigus nõuda sisetehingus osalevate ühingute ühinemise korral ühinemisloa taotluse esitamist. Samuti peaksid ühinemises osalevad pooled teavitama järelevalveasutust oma otsusest viivitamata, sest sellise ühinemise korral on Finantsinspeksiooni **lõike 2²** kohaselt vaid üks kuu aega otsustada, kas ta nõuab ühinevatelt ühingutelt ühinemisloa taotlemist või mitte. Kui Finantsinspeksioon otsustab loa taotlemise kohustuse kasuks, peab ta rakendama samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühingute suhtes teatud menetluslikke erisusi (vt § 68 lõigete 2²–2⁴ ja 4 selgitusi). Erinevalt direktiivi sõnastusest, mis ei sea kindlat ajalimiiti, mille jooksul peab pädev otsustus vastava otsuse samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühinevate ühingute suhtes langetama, leiavad eelnõu koostajad, et Finantsinspeksiooni otsustusaja piiritlemine ühe kuuga on mõistlik periood hindamaks loa taotlemise vajadust ning tagab läbipaistvuse ja õiguskindluse seaduse subjekti suhtes.

Lõike 3 täiendamine. Kehtiv lõige 3 täpsustab, et kui ühinemine toimub selliselt, et ühendatav ühing ühineb juba eksisteeriva ühendava ühinguga, siis jätkatakse tegevust ühendava krediitiasutuse tegevusloa alusel. Tulenevalt lõike 1¹ lisamisest §-i 65, täiendatakse lõiget 3 viidetega lõike 1¹ punktidele 1 ja 2, mis kvalifitseerivad, kuidas peab krediitiasutuse ühinemine toimuma.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõige 4 sätestas, et asutatava või ühendava krediitiasutuse usaldatavusnormatiivide tase peab vastama KAS-is sätestatud nõuetele. Tulenevalt 6. peatüki muudatustest tunnistatakse lõige 4 kehtetuks, sest ühinemise tulemusel asutatav ühing peab taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba. Seega ei ole uue krediitiasutuse asutamisel võimalik ühinemises osalevate krediitiasutuste suhtes kehtestatud usaldatavusnõudeid uuele juriidilisele isikule edasi kanda (vt § 65 lõike 2 muutmise selgitusi).

Paragrahv 66. Kehtiv § 66 sätestab tingimused ühinemislepingule ja ühinemisaruandele.

Lõike 2 esimese lause muutmine. Kehtiv lõike 2 esimene lause sätestab, et ühinevate ettevõtjate juhatused peavad kolme päeva jooksul pärast ühinemislepingu sõlmimist teatama sellest Finantsinspeksioonile ja esitama ühinemisega seotud toimingute kohta ühinemiskava. Lõike 2 esimene lause võtab juba üle CRD VI artikli 27i lõike 1 esimese alalõike, mis samuti kohustab ühinevate ühingute juhatusi teavitama pädevat asutust ühinemiskavandi vastuvõtmisest, kuid jätab teavitamisaja lahtiseks ning seab tingimusteks, et teavitus peab olema tehtud peale kavandi vastuvõtmist, aga enne ühinemise läbiviimist. Sarnase tingimuse sätestab ka artikli 27i lõige 7, mille kohaselt ei või ühinemist läbi viia enne, kui pädev asutus on esitanud oma heakskiitva arvamuse. Nagu 6. peatüki muutmise selgituste juures märgiti, on KAS võrreldes direktiiviga rangem ning kohustab krediitiasutusi taotlema ühinemiseks luba, mitte heakskiitu. Seega on kehtivate ühinemise sätetega juba kehtestatud reegel, et enne loa saamist Finantsinspeksioonilt ei ole krediitiasutuse ühinemine lubatud. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole seetõttu vaja otseselt vaja üle võtta ka artikli 27i lõiget 7, sest loamenetluse

põhimõtte väga üldistatult ongi saada positiivne otsus enne mingisuguse teo või teingu tegemist. Lisaks jätab direktiiv ühinemisest teavitamise aja laialt tõlgendatavaks. Eelnõu koostajate hinnangul on mõistlik muuta kolmepäevane teavitusaeg viivitamatuks, et Finantsinspeksioon saaks hakata koheselt tegema ettevalmistusi ühinemisloa menetlemiseks ning vajadusel määrata audiitor (vt § 67 kehtetuks tunnistamise ja § 68 lõike 3 muutmise selgitusi). Teatamisaja lühendamine ei ole eelnõu koostajate hinnangul ebaproportsionaalne, sest teavitus ise ei pea sisaldama ühinemisloa taotlust, vaid andma pädevale asutusele signaali, et finantsturul soovitakse teha muutust, mis nõuab mahuka menetluse läbiviimist.

Paragrahvi 67 kehtetuks tunnistamine.

Paragrahv 67 reguleerib audiitori määramist ja audiitori aruanne koostamist ühinemisest teadasaamise korral. Kui Finantsinspeksiooni on teavitatud krediidasutuse ühinemisest, määrab ta vähemalt ühe audiitori, kes koostab ühinemislepingu ja –aruande. Aruanne sisaldab audiitori arvamust selle kohta, kas ühendava või asutatava krediidasutuse usaldatavusnormatiivide tase vastab seaduses sätestatud nõuetele. Finantsinspeksioon võtab audiitori aruannet KAS § 68 lõike 1 punkti 4 kohaselt arvesse ühinemisloa taotluse hindamisel.

Finantsinspeksioon on teinud KAS 6. peatüki muutmise valguses ettepaneku tunnistada § 67 kehtetuks. Järelevalveasutuse hinnangul on säte kaotanud oma relevantsuse ning audiitori arvamus ei anna neile sellist uut teavet, mida nad juba tavalise järelevalve käigus ise ei ole suutnud tuvastada. Samuti ei oma audiitori arvamus sellist mõju, mille tagajärjel peaks Finantsinspeksioon keelduma ühinemisloa andmisest, sest kui audiitor tuvastab asjaolud, mis vajavad parandamist, siis on ühinevatel isikutel võimalus need puudused eemaldada. Seega on audiitori kaasamine sellises ühinemisloa menetluse etapis pigem formaalsus, mis pikendab loamenetlust ning ei loo lisandväärtust.

Audiitori kaasamise kohustus tuleneb äriühinguõiguse direktiivi artiklist 125 ja ÄS §-st 394, mille lõige 1 sätestab, et seaduses sätestatud juhtudel kontrollib ühinemislepingut audiitor. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt ei pea audiitor ühinemislepingut kontrollima, kui ühendatava ühingu kõik osad või aktsiad kuuluvad ühendavale ühingule või ühineva ühingu kõik osanikud või ühinevate aktsiaseltside kõik aktsionärid on nõus, et audiitor ühinemislepingut ei kontrolli. Eelnõu koostajad nõustuvad, et oma relevantsuse kaotanud sätete säilitamine seaduses ei ole vajalik. Samas ei ole välistatud, et sõltuvalt ühinemise iseloomust võib audiitori kaasamine olla vajalik, kui Finantsinspeksioonil ei ole võimalik muul moel kontrollida ühinemisloa taotluses esitatud asjaolusid. Võttes arvesse § 64 lõikes 3 sätestatud põhimõtet, et ühinemisel tuleb lähtuda eelkõige ÄS-ist, aga ka KAS-is sätestatud erisustest (vt ka § 64 lõike 2 muutmise ja lõike 3 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse § 67 kehtetuks, kuid muudetakse § 68 täiendatakse lõiget 4 selliselt, et ühinemisloa taotluse esitatud asjaolude kontrollimiseks võib Finantsinspeksioon nõuda erinevalt ÄS § 394 lõikes 2 sätestatule audiitori aruande esitamist. Lisaks tunnistatakse § 68 lõike 1 punktis 4 sätestatud audiitori aruande kui ühinemisloa taotluse juurde esitatava dokumendi nõue kehtetuks. Juhul, kui Finantsinspeksioon ikkagi näeb vajadust audiitori aruande järele, määrab ta ÄS-ile tuginedes audiitori, kes vastava aruande järelevalveasutusele ka edastab.

Eelkirjeldatule sarnased muudatused, mis käsitlevad audiitori aruande kohustuslikkust, tehakse eelnõus ka IFS-is, KAVS-is, MERAS-es, VPTS-is ja KindlTS-is.

Paragrahv 68. Kehtiv § 68 reguleerib ühinemisloa taotlemist.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Pealkirja muutmise vajadus on tingitud lõigete 2¹–2⁴ lisamisest, mis teevad erandi tavapärasele ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise menetlusele, kui ühinemist soovitakse läbi viia samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühingute vahel. Seetõttu reguleerib § 68 edaspidi ühinemisloa taotlemist ja menetlemist.

Lõike 1 punkt 4 kehtetuks tunnistamine. Lõikega 1 sätestatakse andmed ja dokumendid, mida ühendav krediidasutus peab ühinemisloa saamiseks esitama. Punkti 4 kohaselt on üheks selliseks dokumendiks audiitori aruanne. Tulenevalt audiitori aruande koostamise vajaduse välja jätmisest seadusest, tunnistatakse lõike 1 punkt 4 kehtetuks (vt § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Lõike 1 punkti 8⁶ muutmine. Vt analoogselt § 15 lõike 2 punkti 2 muutmise selgitusi.

Lõike 1 täiendamine punktidega 10 ja 11. Uute punktidega sätestatakse ühendavale krediidasutusele kohustus esitada koos muude ühinemisloa menetlemiseks vajalike andmete ja dokumentidega ka Konkurentsiameti ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi ka *TTJA*) otsused. Ettepaneku vastavate sätete lisamise kohta on esitanud Finantsinspeksioon, kelle sõnul ei ole hetkel selge erinevate asutuste otsuste omavaheline suhestumine nii ühinemiste kui ka jagunemiste olukordades. Menetluslikult võib taoline reguleerimatus viia ressursside raiskamise olukorrani, kuna Finantsinspeksioon on kuid menetlenud ühinemisloa taotlust ning loa lõpuks andnud, kuid alles seejärel läheb krediidasutus taotlema luba Konkurentsiametilt või TTJA-lt, kes ei pruugi luba anda. Lisaks ressursside asjatule kulutamisele kahjustab menetluste omavaheline reguleerimatus õiguskindlust luba taotlevas isikus. Eelnõu koostajate hinnangul on erinevate asutuste pädevusi ja volitusi arvestades mõistlik seada Finantsinspeksioonilt saadava loa eelduste hulka teiste asutuste positiivsete otsuste olemasolu, sest vaid Finantsinspeksioonil on õigused analüüsida ühinemise või jagunemise vastavust finantsvaldkonda reguleerivatele õigusaktidele ning selle tegevuse mõju. Konkurentsiameti ja TTJA õigused selles osas lahknevad, sest Konkurentsiamet hindab konkurentsi kahjustamist ning TTJA välisinvesteeringute usaldusväärsust. Lisaks on Finantsinspeksioonil loa andmise hindamisel keelatud võtta arvesse mõju, mida loa andmine või andmisest keeldumine võib põhjustada teistele finantsturu osalistele (vt § 69 lõike 1³ lisamise selgitusi). Eeltoodust tulenevalt täiendatakse lõiget 1 uute punktidega, mille sõnastamisel on võetud eeskuju kindlustustegevuse seaduse § 143 lõike 1 punktist 7. **Punkti 10** kohaselt peab krediidasutus esitama Finantsinspeksioonile Konkurentsiameti otsuse koondumiseks loa andmise kohta, kui kohustus selle taotlemiseks tuleneb KonkS-ist, või kinnituse, et ta on taotlenud vastavat luba ning on saanud selle KonkS § 27 lõike 5 alusel. **Punkti 11** kohaselt peab krediidasutus esitama TTJA otsuse välisinvesteeringu loa andmise kohta, kui kohustus selle taotlemiseks tuleneb välisinvesteeringute usaldusväärsuse hindamise seadusest (edaspidi ka *VUHS*), või kinnituse, et ta on taotlenud TTJA-lt luba välisinvesteeringu lõpuleviimiseks ning on selle saanud VUHS § 11 lõike 1 kohaselt.

Lõike 2 muutmine. Kehtiva lõike 2 esimene lause sätestab, et Finantsinspeksioon võib nõuda KAS § 68 lõikes 1 nimetatud dokumentide täpsustamiseks ja kontrollimiseks täiendavaid dokumente ja informatsiooni. Lõike teine lause annab järelevalveasutusele õiguse nõuda veel täiendavaid dokumente ja informatsiooni, et veenduda sama seaduse § 69 lõikes 1 nimetatud ühinemisloa andmisest keeldumise aluste mitte esinemist või muid asjaolusid. Sarnase õiguse pädevale asutusele sätestab ka CRD VI artikli 27i lõike 5 esimene alalõige, kuid erisustega, et lisateabe nõudmine peab toimuma kirjalikult. Haldusmenetluse seadustiku (edaspidi ka *HMS*) § 5 lõikega 1 on haldusorganitele jäetud õigus otsustada iseseisvalt menetlustoimingu vorm ja muud üksikasjad kaalutlusõiguse alusel, kui seaduse või määrusega ei ole sätestatud teisiti. Kuigi näiteks ühinemisluba ehk haldusakt peab HMS § 55 lõike 2 esimese lause kohaselt olema

kirjalikult vormistatud, ei reguleeri seadustik seda, kuidas Finantsinspektsiooni töötaja, kes töötab läbi ühinemisloa taotlemiseks esitatud andmeid ja dokumente, võib pöörduda taotleja poole andmete täpsustamiseks või lisadokumentide küsimiseks. Sama kirjalikkuse vorminõuet ei sätesta ka KAS ja FIS, mistõttu lisatakse lõikesse 2 kirjalikkuse nõue. Samuti muudetakse lõike 2 struktuuri, viies tingimused, mille esinemisel on Finantsinspektsioonil õigus nõuda täiendavate dokumentide ja informatsiooni esitamist, sissejuhatavale lauseosale järgnevasse loetelusse. Eelnõu koostajate hinnangut tagab lõike uus struktuur sätte parema loetavuse ning finantsjärelevalve asutuse õiguste selgema piiritluse.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁴. Lõikega 2¹ kohustatakse Finantsinspektsiooni teavitama ühinemisloa taotlejat kirjalikult taotluse ning lisateabe kättesaamisest viivitamata, kuid mitte hiljem kui kümne tööpäeva jooksul alates vastavate dokumentide ja informatsiooni kättesaamisest. Seni kehtinud sõnastuses puudus järelevalveasutusel kohustus kinnitada dokumentide kättesaamist. Uue lõikega tagatakse parem teabevahetus Finantsinspektsiooni ja ühinevate ühingute vahel, sest ergutab ühelt poolt järelevalveasutust tegutsema kiirelt ja efektiivselt ning teiselt poolt aitab vältida ühinevate ühingute sattumist infosulgu. Lõikega 2¹ võetakse üle CRD VI artikli 27i lõike 4 esimene alalõige.

Lõigetega 2²–2⁴ sätestatakse ühinemisloa taotluse menetluse erisused nende ühinevate ühingute suhtes, kes kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi. Nendest sätetest on kesksel kohal **lõige 2²**, mille kohaselt võib Finantsinspektsioon nõuda täiendavaid dokumente ja informatsiooni 50 tööpäeva jooksul alates ühinemisloa taotluse saamisest ning peatada ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise menetlusaja kuni 20 tööpäevaks täiendavate dokumentide ja informatsiooni nõudmiseks ja saamiseks. Lõikega 2² võetakse üle CRD VI artikli 27i lõike 5 teine alalõige ning kolmanda alalõike esimesed kaks lauset.

20 päeva pikkust peatamist võib pikendada **lõike 2³** kohaselt kuni 30 tööpäevani, kui vähemalt üks samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatest krediidasutustest asub kolmandas riigis või tema suhtes kohaldatakse kolmanda riigi õigust (**punkt 1**, võtab üle artikli 27i lõike 6 punkti a) või Finantsinspektsioon peab vahetama teavet Rahapesu Andmebürooga, et veenduda rahapesu või terrorismi rahastamise elemendi puudumises (**punkt 2**, võtab üle artikli 27i lõike 6 punkti b)).

Viimaks täpsustab **lõige 2⁴**, et juhul, kui Finantsinspektsioon on ammendanud lõigetes 2² ja 2³ nimetatud menetlustähtaegade peatamised, ning näeb vajadust nõuda veel täiendavaid andmeid ja dokumente, siis ei või menetlustähtaega enam peatada. Lõikega 2⁴ väljendatakse artikli 27i lõike 5 kolmanda alalõigu kolmandas lauses sätestatut.

Lõike 3 muutmine. Lõikega 3 on sätestatud, et kui ühendatava krediidasutuse aktsionärid omandavad olulise osaluse ühendavas krediidasutuses KAS §-s 30 ettenähtud määraades, tuleb esitada ka eelnimetatud paragrahvis ettenähtud dokumendid. Lõike sõnastust muudetakse selliselt, et ühinemise käigus aset leidva olulise osaluse omandamisel kohaldatakse KAS §-des 30–33 sätestatut. Muutmine on tingitud § 65 lõike 1¹ lisamisest, mille punktis 2 nimetatud ühinemise olukord võib tuua kaasa olulise osaluse menetluse paralleelselt ühinemisloa taotluse menetlusega. Sellisel juhul tuleb ühinemisloa menetlemisel võtta arvesse ka §-s 30¹ sätestatud olulise osaluse menetlustähtaegu.

Lõike 4 täiendamine. Lõike 4 kohaselt võib Finantsinspektsioon teostada ühinemisloa taotluses esitatud asjaolude kontrollimiseks kohapealset kontrolli nii ühendatavas kui ka ühendavas ühingu. Tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkust käsitlevate sätete kehtetuks tunnistamisest (vt § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi) täiendatakse lõiget 4 täiendiga, mille

kohaselt võib järelevalveasutus lisaks kohapealse kontrolli teostamisele määrata erinevalt ÄS § 394 lõikes 2 sätestatud audiitori ning temalt ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande esitamist.

Paragrahv 69. Kehtiv § 69 reguleerib ühinemisloa andmist.

Lõike 1 loetelu muutmine. Lõige 1 sätestas seni kehtinud sõnastuses seitse alust, mille esinemisel oli Finantsinspeksioonil õigus keelduda ühinemisloa andmisest. Alused varieerusid efektiivsest konkurentsist pangandusturul kuni ühendatava ühingu usaldatavusnormatiiviide täitmise halvenemiseni. CRD VI artikli 27j lõike 1 esimese alalõikega sätestatakse kriteeriumid, mille järgi peab pädev asutus hindama ühinemisloa teavitust ning heakskiidu andmist. Artikli 27j ülejäänud sätted täpsustavad lõike 1 esimese alalõike kriteeriumeid ning heakskiidu andmise tingimusi. Eelnõu koostajate hinnangul on artikli 27j lõike 1 esimese alalõike puhul sisuliselt tegu ühinemisloa andmisest keeldumise alustena ümberpööratult, sest § 69 lõige 1 on sõnastatud viisil „Finantsinspeksioon võib keelduda ühinemisloa andmisest, kui...“; kuid direktiiv sätestab: „...the competent authority shall, ..., assess the proposed operation in accordance with the following criteria: ...“. Seega ei vaja seaduse 6. peatükk täiendamist mõne uue paragrahvi või lõikega, piisab vaid lõike 1 muutmisest ning vastavusse viimisest CRD VI-s sätestatud hindamiskriteeriumitega.

Võrreldes direktiivi ja kehtiva KAS-i sõnastust, tuleb möönda, et loa andmisest keeldumise alused ei ühti ning neid ole võimalik jätta kehtima ka tõlgenduse teel. Ainuke kaudselt samasisuline tingimus on sätestatud lõike 1 punktis 3, sätestades keeldumise alusena § 68 lõigetes 1 ja 2 nimetatud dokumentide või informatsiooni mitte tähtaegset esitamise või esitamisest keeldumise. Samas näeb direktiivi artikli 27j lõike 3 esimene alalõige ette leebema keeldumise aluse, sätestades, et pädev asutus võib teha negatiivse arvamuse, kui esitatud dokumendid ja informatsioon on esitatud puudulikult. Lõike 1 punktis 2 sisalduva aluse (ühinemine vähendab oluliselt efektiivset konkurentsi pangandusturul) välistab CRD VI rangelt artikli 27j lõikega 4, mille kohaselt on pädeval asutusel keelatud hinnata ühinemise mõju turu vajadustele ja huvidele. Eeltoodust tulenevalt jäetakse lõike 1 sissejuhatav lauseosa kehtima, kuid muudetakse sellele järgnevat loetelu. Uuteks tingimusteks, mille esinemisel võib Finantsinspeksioon keelduda ühinemisloa andmisest, on ühinemises osalevate ühingute finantsvahendite ebapiisavus lähtuvalt asutatava ühingu äritegevuse iseloomust (**punkt 1**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti b); ühinemine ei vasta KAS-is sätestatud nõuetele, muu hulgas ei ole ühendava ühingu maine sobiv krediidasutuses osaluse omamiseks või krediidasutuse juhtimiseks (**punkt 2**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti a); § 68 lõigetes 1 ja 2 nimetatud dokumentide ja informatsiooni esitamine puudulikult (**punkt 3**, võtab üle artikli 27j lõike 3 esimese alalõike teise poole); esineb põhjendatud kahtlus, et asutatav ühing ei suuda püsivalt järgida KAS-is ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013, ning kui see on kohaldatav, kindlustustegevuse seaduses ning makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud usaldatavusnõudeid (**punkt 4**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti c); ühinemiskava ei ole ühingu usaldusväärsuse seisukohast teostatav ega mõistlik (**punkt 5**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti d); esineb põhjendatud kahtlus, et seoses ühinemisega toimub või on toimunud rahapesu rahapesu ja terrorismi tõkestamise seaduse § 4 tähenduses, selle katse või on suurenenud rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud või muud riskid (**punkt 6**, võtab üle artikli 27j lõike 1 esimese alalõike punkti e) või süsteemse riski põhjustamine ühinemise tulemusena (**punkt 7**).

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1¹–1³. Uued lõiked 1¹ ja 1² täpsustavad lõikes 1 punktides 5 ja 6 sätestatud. Nimelt peab **lõike 1¹** kohaselt Finantsinspeksioon kontrollima lõike 1 punktis 5 nimetatud ühinemiskava järgimist ühinemise lõpuleviimiseni. **Lõike 1²** kohaselt on

Finantsinspeksioonil kohustus konsulteerida lõike 1 punkti 6 hindamisel Rahapesu Andmebürooga ning võtta oma otsuse kujundamisel arvesse tolle arvamust. Samuti võib Rahapesu Andmebüroo arvamus olla alus ühinemisloa andmisest keeldumiseks. Lõike 1² lisamisega on seotud ka RahaPTS-i täiendamine §-ga 62¹, mis kohustab Rahapesu Andmebürood esitama Finantsinspeksioonile vastava arvamuse 30 tööpäeva jooksul alates vastava taotluse saamisest (vt RahaPTS § 62¹ lisamise selgitusi). Lõikega 1¹ on üle võetud CRD VI artikli 27j lõike 1 teine alalõige ning lõikega 1² artikli 27j lõige 2 ja lõike 3 teine alalõige.

Lõikega 1³ keelatakse Finantsinspeksioonil võtta ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise üle otsustamisel arvesse mõju, mida ühinemine võib põhjustada teistele finantsturu osalistele. Nagu § 69 lõike 1 muutmise juures selgitati, annab kehtiv KAS § 69 lõike 1 punkt 3 õiguse Finantsinspeksioonile keelduda loa andmisest, kui ühinemine vähendab oluliselt efektiivset konkurentsi pangandusturul, mis on vastupidine CRD VI artikli 27j lõikes 4 sätestatule. Lõikega 1³ võetakse üle artikli 27j lõikes 4 sätestatud piirang.

Lõike 2 muutmine. Lõige 2 sätestas seni kehtinud sõnastuses, et Finantsinspeksioon võib ühinemisloa andmisel kehtestada kohustuslikke kõrvaltingimusi, muu hulgas nõuda omavahendite suurendamist ühinemise tulemusena suurenevate riskide katteks või piirata ühinemisloa kehtivusaega. CRD VI artikli 27i lõike 10 kohaselt on pädeval asutusel õigus sätestada oma heakskiitvas arvamuses ajaperiood, mille jooksul tuleb ühinemine läbi viia. Seega on direktiivis sätestatud ühinemise läbiviimise perioodi lisatingimus lõikega 2 juba täidetud. Eelnõu koostajate hinnangul võib lõike 2 sõnastusest välja jätta selle osa, mis puudutab omavahendite suurendamise nõudmist, ning selle asemel jätta lisatingimuste kehtestamise loetelu lahtisemaks. Seetõttu muudetakse lõike 2 sõnastust ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib kehtestada ühinemisloa andmisel kohustuslikke kõrvaltingimusi, sealhulgas piirata ühinemisloa kehtivusaega.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Lõike 3 kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema otsuse ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise kohta kolme kuu jooksul, kuid hiljemalt kuus kuud pärast loa taotluse esitamist. Vastav otsus tuleb taotlejale teha teatavaks kirjalikult kolme päeva jooksul. Sarnaselt § 68 uutele lõigetele 2²–2⁴, mis sätestavad erandid samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühinevate ühingute suhtes, kohustavad CRD VI artikli 27i lõike 4 teine ja kolmas alalõige ning lõike 8 esimene lause tegema kohtlema otsuse tegemisel samasse konsolideerimisgruppi kuuluvaid ühinguid teisiti. Nimelt peab sellises olukorras pädev asutus tegema oma otsuse 60 tööpäeva jooksul alates kõigi vajalike nõuetekohaste andmete ja dokumentide kättesaamisest alates (**lõike 4 punkt 1**), andma taotlejale teada otsuse tegemise lõppkuupäevast (**punkt 2**) ning tegema otsuse taotlejale teatavaks kirjalikult kahe tööpäeva jooksul (**punkt 3**).

Seaduse täiendamine §-ga 69¹. Uus paragrahv sätestab Finantsinspeksiooni koostöötõingimused teiste finantsjärelevalve asutustega.

Lõikega 1 sätestatakse, et Finantsinspeksioon kooskõlastab KAS § 68 lõikes 1 sätestatud ühinemisloa andmise taotluse keeldumise otsus vastava lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega, kui lisaks krediidasutusele osaleb ühinemises mõni lõikele 1 järgnevas loetelus nimetatud ettevõtjatest. Taolisi ettevõtjaid on kolme liiki. Esiteks krediidasutus, kindlustusandja, investeerimisühing või varahaldusettevõtja, kes on saanud tegevusloa saanud teises Euroopa Liidu lepinguriigis või muus sektoris kui see, milles ühinemine läbi viiakse (**punkt 1**). Teiseks, punktis 1 nimetatud ettevõtjate emaettevõtja (**punkt 2**). Kolmandaks, punktis 1 nimetatud ettevõtjate üle kontrolli teostav juriidiline isik (**punkt 3**). Lõikega 1 on võetud üle CRD VI artikli 27k lõige 1.

Johtuvalt lõikes 1 sätestatust, peab Finantsinspeksioon **lõike 2** kohaselt edastama lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele ühinemisloa taotlust arvestades kogu vajaliku või olulise teabe kas omal algatusel või teise järelevalveasutuse taotluse alusel. Teabe edastamisel peab järgima, et see oleks asjakohane ja täielik. Finantsinspeksioon peab tegema kõik endast oleneva, et kooskõlastada KAS § 68 lõikes 1 nimetatud ühinemisloa andmise keeldumise otsus ja tagada otsuse sidusus. Lõikega 2 on võetud üle artikli 27k lõige 2.

Paragrahv 70¹. Kehtiv § 70¹ sätestab krediidasutuse jagunemise alused.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Pealkirja muudetakse selliselt, et edaspidi reguleerib § 70¹ jagunemise aluseid ja tingimusi. Muudatus on tingitud paragrahvi lõigete 1 ja 2 muutmisest ning lõigete 2¹–2³ lisamisest.

Lõike 1 muutmine. Kehtiv lõige 1 näeb ette kaks alust, mille esinemisel võib jagunev krediidasutus esitada Finantsinspeksioonile taotluse jagunemise loa saamiseks. Esimeseks aluseks on küllaldaste andmete olemasolu selle kohta, et krediidasutuse finantsseisundist tulenevad makseraskused või esineb risk, et krediidasutus ei suuda rahuldada kas või ühe kliendi õigustatud nõuet (punkt 1). Teiseks aluseks on tõenäosus, et pärast jagunemist vastab usaldatavusnormatiive täitma kohustatud krediidasutuse usaldatavusnormatiivide tase seaduses sätestatud nõuetele. Seega annab lõige 1 krediidasutustele ainult kaks alust, mille esinemisel võib krediidasutus jaguneda. Sama paragrahvi lõige 2 annab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda jagunemisloa taotlemist lõikes 1 nimetatud alustel ehk finantsjärelevalve asutus võib sekkuda krediidasutuse otsustusõigusesse, kui krediidasutuse majanduslik seis on halvenenud ning makseraskuseid aitab leevendada jagunemine.

Erinevalt lõigetele 1 ja 2, ei sea CRD VI eeltingimusi krediidasutuse jagunemisele. Direktiivi kohaselt on krediidasutuse jagunemine lubatud, kui see vastab vaid teatud jagunemise tingimustele (vt § 70¹ lõike 2¹ lisamise selgitusi), jagunemises osalevad pooled teavitavad sellest pädevat asutust ning saavad vastava heakskiidu. Eelnõu koostajate hinnangul vajab § 70¹ ülevaatamist, kaotades ära eeltingimused jagunemiseks, kuid samal ajal jättes Finantsinspeksioonile õigused sekkuda krediidasutuse struktuuri ja otsustusõigusesse, kui krediidasutuse majanduslik seisukord on kriitiline. Seetõttu muudetakse lõiget 1 sarnaselt § 66 lõike 2 sõnastusele ja sätestatakse, et jagunev ühing peab viivitamata pärast jagunemisotsuse vastuvõtmist teatama sellest Finantsinspeksiooni ja esitama jagunemisega seotud dokumendid ja andmed. Lõike 1 muutmise tulemusel kaotatakse ära jagunemise eeltingimus, kuid väljendatakse selgemalt, et krediidasutuse jagunemiseks on vaja Finantsinspeksioonilt jagunemise luba. Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27i lõike 1 esimene alalõige ja lõige 7.

Lõike 2 muutmine. Johtuvalt lõike 1 muutmisest (vt § 70¹ lõike 1 muutmise selgitusi), muudetakse ka lõiget 2. Varem kehtinud lõike 1 loetelu kantakse üle lõike 2 loetelusse muutmata kujul. Lõike sissejuhatav lauseosa sõnastatakse ümber Finantsinspeksiooni õigusena nõuda jagunemise küsimuse otsustamist ja jagunemise loa saamiseks taotluse esitamist.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁶. Lõikega 2¹ võetakse üle CRD VI artikli 27h lõige 2 ning sätestatakse viis olukorda, mille esinemisel on tegu jagunemisega. Üldistatuna saab jagunemine toimuda kolmel viisil. Esimeseks viisiks on jaguneva krediidasutuse kõikide või osade varade ja kohustuste üleandmine omandavale ühingule või jagunemise otstarbeks asutatud ühingule selliselt, et jaguneva krediidasutuse omakapitali väärtpaberi omanikud saavad vastu omakapitali väärtpabereid jagunevas krediidasutuses ning asjakohasel juhul

rahalise juurdemakse. Taolised jagunemise tingimused on sätestatud **punktides 1, 2 ja 4. Punkt 3** lubab jagunemist punktide 1 ja 2 kombineerimise teel ehk jagunev ühing võib anda oma varasid ja kohustusi nii omandavatele ühingutele kui ka asutatud ühingutele. Kolmanda viisi kohaselt annab jagunev krediidiasutus osa oma varadest ja kohustustest üle vähemalt ühele omandavale ühingule ning saab vastu väärtabereid. Taolist viisi väljendab **punkt 5**.

Lõige 2² seab lõike 2¹ punktides 1, 2 ja 5 nimetatud jagunemise olukordade eeltingimuseks tegevusloa olemasolu omandaval ühingul ning **lõige 2³** täpsustab, et kui krediidiasutuse omakapitali väärtapberi omanikele tehakse lõike 2¹ punktide 1, 2 või 4 kohaselt rahaline juurdemakse, siis tuleb järgida ÄS § 435 lõikes 2 sätestatud. Viimati viidatud seab juurdemakse summa piiriks 1/10 neile asendatud osade või aktsiate nimiväärtuste või aktsiate arvestuslike väärtuste summast.

Kui jagunemise käigus asutatakse uus ühing, peab see **lõike 2⁴** esimese lause kohaselt taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba KAS-i või teise lepinguriigi õiguse alusel. Lõike esimese lausega võetakse üle artikli 27i lõige 3. Lõike teine lause välistab tegevusloa taotlemisel KAS § 70² lõikes 1 sätestatud jagunemisloa taotlemise kohustuslikkuse, sest jagunemise tulemusel asutatav ühing vajab tegevuse alustamiseks tegevusluba, mitte jagunemisluba, ning KAS § 70³ lõikes 3 sätestatud tähtaja kohaldamise (vt analoogselt § 65 lõike 1¹ lisamise ja lõike 2 muutmise selgitusi). Kui jagunemise käigus annab jagunev krediidiasutus kõik oma varad ja kohustused üle, nagu on sätestatud lõike 2¹ punktides 1 ja 2, tunnistatakse lõike 2⁵ kohaselt tema krediidiasutuse tegevusluba kehtetuks. Jagunemise käigus toimuvale olulise osaluse omandamisele kohaldatakse **lõike 2⁶** kohaselt KAS §-des 30–33 sätestatud.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Vt analoogselt § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi.

Paragrahv 70². Kehtiv § 70² reguleerib ühinemisloa taotlemist.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Vt analoogselt § 68 pealkirja muutmise selgitusi.

Lõike 1 punkti 4 kehtetuks tunnistamine. Vt analoogselt § 68 lõike 1 punkti 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi.

Lõike 2 muutmine. Vt analoogselt § 68 lõike 2 muutmise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁴. Vt analoogselt § 68 lõigete 2¹–2⁴ lisamise selgitusi.

Lõike 3 muutmine. Lõike 3 kohaselt võib Finantsinspeksioon teostada jagunemistoimingute kohapealset kontrolli, sealhulgas omandavas ühingu. Analoogselt § 67 kehtetuks tunnistamise ja § 68 lõike 4 muutmise selgitustega, muudetakse § 70² lõiget 3 (vt viidatud sätete selgitusi) ja sätestatakse Finantsinspeksioonile õigus määrata erinevalt ÄS § 437 lõikes 2 sätestatud audiitor ning nõuda audiitorilt jagunemislepingu ja –aruande kontrollimise kohta koostatud aruande esitamist.

Paragrahv 70³. Kehtiv § 70³ reguleerib jagunemisloa andmist.

Lõike 2 muutmine ja lõike täiendamine punktiga 7. Analoogselt § 69 lõike 1 ühinemise andmisest keeldumise aluse muutmisega, muudetakse ka § 70³ lõiget 2 ning sätestatakse CRD VI artikli 27j lõike 1 esimese alalõike eeskujul uued alused Finantsinspeksioonile jagunemisloa andmisest keeldumiseks (vt KAS § 69 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹–2⁴. Vt analoogselt KAS § 69 lõigete 1¹–1³ lisamise ja lõike 2 muutmise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Vt analoogselt KAS § 69 lõike 4 lisamise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-dega 70⁵ ja 70⁶.

Paragrahv 70⁵ sätestab Finantsinspektsiooni koostöö tingimused teiste finantsjärelevalve asutustega.

Analoogselt § 69¹ lisamise selgitustele, lisatakse Finantsinspektsioonile koostöö kohustus teiste pädevate asutustega krediidasutuse jagunemise puhul (vt KAS § 69¹ lisamise selgitusi). Erinevalt §-le 69¹, seisneb jagunemise korral Finantsinspektsiooni koostöö § 70³ lõikes 2 sätestatud jagunemisloa andmise taotluse keeldumise otsuse menetlemises.

Paragrahviga 70⁶ sätestatakse krediidasutustele kohustus teavitada Finantsinspektsiooni oluliste varade ja kohustuste ülekandmisest.

Paragrahviga 70⁶ võetakse üle CRD VI artikkel 27f ning nähakse krediidasutustele ette teavitamiskohustus oluliste varade ja kohustuste ülekandmisel.

Ülekandmiseks **lõike 1** kohaselt on müümine või muu tehing, millega antakse üle varade või kohustuste omandiõigus. Seadusega ei sätestata piirangut, kelle suhtes võib krediidasutus ülekandmist teostada, välja arvatud juhul, kui ülekandmine toimub krediidasutuste vahel, kes kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi, sest siis peavad need krediidasutused olema ainukesed osalised tehingus. Ülekandmisest peavad kõik tehingus osalevad isikud teavitama Finantsinspektsiooni individuaalselt. Lõikega 1 on üle võetud artikli 27f lõige 1.

Lõike 2 kohaselt on ülekandmine oluline, kui tehing moodustab krediidasutuse koguvaradest või -kohustustest vähemalt kümme protsenti või 15 protsenti, kui ülekandmisel osalevad samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad krediidasutused. Lõikega 2 on üle võetud artikli 27f lõike 2 esimene alalõige.

Lõikes 2 nimetatud protsendimäärade arvestamise erisused on sätestatud **lõikes 3**, mis väljendab artikli 27f lõike 2 kolmandat alalõiget. Lõike 3 kohaselt jäetakse protsendimäärade arvutamisest välja krediidasutuse viivisvara (**punkt 1**), pandikirjaseaduse § 2 lõikes 6 määratletud tagatiste kogumi jaoks ülekantud vara (**punkt 2**), ülekantavad väärtpaberistavad varad (**punkt 3**) ning varad ja kohustused, mis on ülekantud kriisilahenduse vahendite, õiguste ja korra kasutamise raames vastavalt FELS 2. peatüki 2. jaole ja 4.–6. peatükkidele.

Lõikega 4 nähakse Finantsinspektsioonile ette kohustus kinnitada kirjalikult lõike 1 alusel saadud teavitus viivitamata, kuid hiljemalt kümne tööpäeva jooksul peale teate kättesaamist. Seega ei pea ülekandmisel osalevad pooled taotlema järelevalveasutuselt heakskiitvat otsust, kuid nad peavad enne ülekandmise läbiviimist Finantsinspektsiooni teavitama. Kohustuse rikkumisel on järelevalveasutusel õigus kohaldada teavitamiskohustuse rikkumise sätet § 134⁸.

Paragrahv 71. Kehtiv § 71 reguleerib krediidasutuse usaldatavusnormatiivide järgimise kohustust.

Lõike 3 täiendamine teise lausega. Lõikega 3 kohustatakse krediidasutust ja tema konsolideerimisgruppi kuuluvaid äriühinguid tagama, et nende süsteimid, korraldused, korrad

jms sisemised protsessid on kooskõlas usaldatavusnormatiividega sõltuvalt nende konsolideerimise tasandist ning et Finantsinspeksioonil on olemas juurdepääs nende kontrollimiseks. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et lõikega 3 on võetud üle ainult CRD V artikli 109 lõike 2 kolm esimest lauset, kuid seadus ei sisalda neljandat lauset, mis välistab seaduses ja CRR-is sätestatud usaldatavusnormatiivide täitmise nõude krediidasutuse tütarettevõtja suhtes, kes ei ole käsitatav krediidasutuse, investeerimisühingu, finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtjana, kuid kohustab taolisi tütarettevõtjaid täitma oma tegevusvaldkonna põhiseid tegevusnõudeid individuaalsel alusel. Taolise välistuse alla kuuluvad ettevõtjad, kes abistavad krediidasutuse tavapärasest äritegevust ilma, et nad oleksid selle äritegevuse pooled, näiteks varahaldusettevõtjad.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 6¹–6⁵. Lõigetega 6¹ ja 6² nähakse ette teatud kohustused Finantsinspeksioonile. Nimelt peab Finantsinspeksioon julgustama või pehmelt öeldes suunama suuremaid panku sellele, et nad kasutaksid n-ö keerukamaid meetodeid ehk sisemisi meetodeid omavahendite nõuete arvutamiseks seoses oma riskidega ja võetud positsioonidega.

Sisemeetodid kapitalinõuete arvutamiseks (ingl. k. *internal approaches*) on krediidasutuste poolt kasutatavad omaenda mudelid, mille abil hinnatakse riske ja arvutatakse nende katmiseks vajalikke omavahendeid. Need meetodid on alternatiiv standardmeetoditele, kus riskid arvutatakse põhimõtteliselt regulaatori etteantud kindlate reeglite järgi. Sisemeetodid on küll keerukamad, kuid täpsemad riskide hindamiseks ja kapitalinõuete arvutamiseks. Need on aga lubatud ainult siis, kui krediidasutus suudab tõendada, et tema mudelid on korrektsed, järjepidevad ja järelevalve poolt kontrollitavad. Järgmises tabelis on illustreeritud kahe meetodi võrdlust.

Tabel 5. Sise- ja standardmudeli võrdlus

Kriteerium	Standardmeetod (Standardised Approach)	Sisemeetod (Internal Ratings-Based Approach, IRB)
Andmete allikas	Regulaatori määratud riskikaalud (näiteks Basel, CRR)	Panga enda ajaloolised andmed ja mudelid
Riskihinnang	Üldised klassifikatsioonid (näiteks krediidireitingud, varaklass)	Täpsed hinnangud: PD, LGD, EAD tuletatud sisemistest andmetest
Kapitalinõue	Tüüpiliselt kõrgem ja konservatiivsem	Tüüpiliselt madalam , kui mudel näitab madalamat riski
Mudelivabadus	Pole – kõik pankadel ühesugune	Suur – iga pank võib kasutada oma valideeritud mudeleid
Rakendamise lihtsus	Lihtsam rakendada, vähem regulatiivseid nõudeid	Väga keeruline: nõuab mudeleid, IT-süsteeme ja kinnitusi
Regulatiivne koormus	Madal – vähe valideerimist või seiret	Kõrge – pidev valideerimine, testid ja järelevalve
Paindlikkus äristrateegias	Väike – kõik kliendid hinnatakse sarnaselt	Suur – võimaldab hinnastamist vastavalt riski profiilile
Kapitali juhtimine	Vähem tõhus – ei kajasta tegelikke riske	Tõhusam – võimaldab siduda kapitalinõuded tegeliku riskiga

Kriteerium	Standardmeetod (Standardised Approach)	Sisemeetod (Internal Ratings-Based Approach, IRB)
Kasutusvalmidus	Sobib väiksematele või uutele pankadele	Sobib suurematele, arenenud riskijuhtimisega pankadele

Lõikes 6¹ nähaksegi seepärast ette, et Finantsinspektsioon peab julgustama põhimõtteliselt suuri krediidasutusi arendama sisemist krediidiriski hindamise suutlikkust ja suurendama sisereitingute meetodi kasutamist. Ja seda juhul kui nende krediidasutuste riskipositsioonid on olulised absoluutarvestuses ning kui neil on samal ajal suur hulk olulisi vastaspooli. Antud säte põhineb otseselt CRD artiklil 77(1). CRD VI seda normi ei muuda, küll ei ole seda normi üheselt Eesti õigusesse siiani üle võetud.

Lõikega 6² nähakse ette analoogiline säte võrreldes eelmisega. Selle kohaselt peab aga Finantsinspektsioon julgustama suuri krediidasutusi arendama aga tururiski sisehindamise suutlikkust. Selle kohaselt tuleks sisemudeleid kasutada selliste omavahendite nõuete arvutamiseks, mis puudutavad kauplemisportfellide positsioone. Samuti juhul kui omavahendite nõudeid arvutatakse seoses makseviivituse riskiga ja vastavate riskide positsioonid on olulised absoluutarvestuses. Ning lisaks tingimusel, et kui neil krediidasutustel on suur hulk olulisi eri emitentide kaubeldavates võla- või omakapitaliinstrumentides (sisuliselt võlakirjades või aktsiates) võetud positsioone. Antud säte põhineb CRD VI artikli 77 lõikel 3.

Lõiked 6³–6⁵ puudutavad krediidasutuste poolt EBA näidisportfellide järgi vastavate arvutuste tegemist. Sisemudeli näidisportfell (või ka võrdlusalus, ingl. k. *supervisory benchmarking of internal approaches*) on lihtsustatult järelevalveorgani poolt koostatud portfellide kogum, mida kasutatakse kapitalinõuete sisemudelite testimiseks ja võrdlemiseks. Vastav näidisportfell sisaldab näiteks erinevate laenuüüpide, tagatiste, krediidireitingute ja geograafilise asukoha kombinatsioone. EBA näidisportfellidega põhimõtteliselt hinnatakse ja valideeritakse pankade sisemudeleid – eriti krediidiriski sisemudelite (IRB ehk *Internal Ratings-Based approach*) korral.

Näidisportfellid võimaldavad:

- 1) hinnata sisemudelite tulemuste võrreldavust eri pankade vahel;
- 2) tuvastada kõrvalekaldeid (mudelirisk);
- 3) tagada, et vastavad mudelid ei alahinda riski ega kapitalinõudeid.

Lisatava **lõike 6³** kohaselt peab krediidasutus teavitama oma arvutuste tulemustest riskipositsioonide või muude positsioonide kohta, mis sisalduvad EBA näidisportfellides. Lõike 6³ punkt 1 kohaselt tuleb teavitada juhul kui kasutatakse riskiga kaalutud varade või omavahendite nõuete arvutamiseks sisemeetodeid ja punkt 2 kohaselt juhul kui kasutatakse CRR III osa IV jaotise 1a. peatükis sätestatud alternatiivset standardmeetodit. Teise punkti kohane kohustus rakendub aga tingimusel, et krediidasutuse tururiskile avatud bilansilise ja bilansivälise tegevuse maht CRR artikli 325a lõike 1 punkti b kohaselt on piisavalt suurus ehk 500 miljonit eurot või rohkem. Antud säte põhineb CRD VI artikli 78 lõike 1 alapunktidel a ja b.

Sarnaselt eelmise lõikega, nähakse lõikega 6⁴ ette vastav teavitamiskohustus. Antud juhul puudutab see aga krediidasutus, kes on saanud õiguse kasutada CRR III osa II jaotise 3. peatüki kohaseid sisemeetodeid ja krediidasutusi, kes kasutavad CRR III osa II jaotise 2. peatüki kohast standardmeetodit. Standardmeetodeid kasutavate krediidasutuste puhul täpsustab CRD VI

artikli 78 lõike 1 punkt c, et antud teavitamiskohustus rakendub juhul kui krediidasutus koostab oma raamatupidamisaruandeid vastavalt rahvusvahelistele raamatupidamisstandarditele (IFRS ehk *International Financial Reporting Standards*). Seda ei ole vaja aga antud juhul eraldi rõhutada kuna vastavalt KAS § 91 lõikele 1¹ on kohustatud kõik Eesti krediidasutused koostama oma raamatupidamisaranded vastavalt IFRS-ile. Lisaks on oluline märkida, et võrreldes eelmise lõikega tuleb teavitada ka vastavate meetodite kohaste arvutuste tulemustest eeldatava krediidikahju summa väljaselgitamisel.

Lõikega 6⁵ sätestatakse, et mis kujul krediidasutus sama paragrahvi lõigete 6³–6⁴ kohaselt arvutuste tulemused esitab. Samuti määratakse siin teabe esitamise sagedus, mis on vähemalt kord aastas. Ka nähakse ette, et teabe vormi puhul tuleb lähtuda CRD artikli 78 lõike 8 alusel väljatöötatud vormist (EBA vastavad tehnilised standardid). Säte põhineb CRD artikli 78 teisel lõigul.

Paragrahv 71. Kehtiv § 72 reguleerib krediidasutuse usaldatavusnormatiive.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 9–11. Lõikega 9 nähakse ette kohustused Finantsinspeksioonile. Selle kohaselt peab Finantsinspeksioon jälgima ja hindama krediidasutuse poolt eelnimetatud lõigete 6³–6⁴ kohaselt esitatud teabe sisu, sealhulgas lähtuvalt kasutatavatest meetoditest. Tähelepanu tuleb eelkõige pöörata meetoditele, mille puhul sama riskipositsiooni korral ilmnevad olulised erinevused omavahendite nõuetes ja mille puhul on omavahendite nõuete hindamises eriti suured või eriti väikesed erinevused ning mille puhul alahinnatakse oluliselt ja süstemaatiliselt omavahendite nõudeid. Antud säte tuleneb CRD artikli 78 lõikest 3.

Lõige 10 näeb ette n-ö anomaaliade tuvastamise Finantsinspeksiooni poolt krediidasutuste poolt erinevate kapitalinõuete meetodite kasutamisel. Nende ilmnemisel peab Finantsinspeksioon rakendama asjakohaseid meetmeid (läbi oma otsuste, ettekirjutuste krediidasutuste suhtes). Sealjuures peab Finantsinspeksioon meetmete rakendamisel lähtuma kolmest asjaolust: nendega ei põhjustata standardiseerimist ega teatud meetodite eelistamist (**punkt 1**), ei looda valesid stiimuleid (**punkt 2**) või ei põhjustata n-ö karjakäitumist (ingl. k. *herd behaviour*) (**punkt 3**). Antud säte põhineb CRD artikli 78 lõigetel 4 ja 5.

Lõige 11 näeb ette sisemeetodi definitsiooni või täpsemalt selle kategoriseerimise KASi tähenduses. Sisuliselt viidatakse CRR-i artikli 143 lõikes 1 nimetatud sisereitingute meetodile, artiklis 221 nimetatud sisemudelil põhinevale meetodile, artiklis 283 nimetatud sisemudeli meetodile, artiklis 325az nimetatud alternatiivsele sisemudeli meetodile ja artikli 265 lõikes 2 nimetatud sisemisel hinnangul põhinev meetodile. Antud säte põhineb CRD artikli 3 lõike 1 punktil 59.

Paragrahv 82. Kehtiv § 82 sätestab üldnõuded riskide juhtimisele ja kontrollile.

Lõike 3² punkti 2 täiendamine. Kehtivas punktis 2 on ette nähtud, et krediidasutusel peavad olema kehtestatud põhimõtted ja protseduurireeglid riskide kontsentreerumise juhtimiseks ja kontrollimiseks, sealhulgas kliendi, keske vastaspoole omavahel seotud isikute, majandussektori, geograafilise regiooni, tagatise emitendi, tegevuse või toote puhul ning riskide kontsentreerumise puhul krediidiriski maandamise meetodite rakendamise juhtimiseks ja kontrollimiseks. Tulenevalt CRD VI artikli 81 teises lausest täiendatakse lõike 3² punkti 2 ning lisatakse krediidasutusele kohustus kehtestada põhimõtted ja protseduurireeglid krüptovaraga seotud riskide juhtimiseks ja kontrollimiseks.

Lõike 3² punkti 5 täiendamine. Kehtivas punktis 5 on ette nähtud, et krediidasutusel peavad olema põhimõtted operatsiooniriski, sealhulgas tegevuse edasiandmisest tulenevate riskide ning väikese esinemistõenäosusega suure potentsiaalse kahjuga juhtumite juhtimiseks ja kontrollimiseks. Tulenevalt CRD VI artikli 85 lõikest 1, täiendatakse punkti 5 selliselt, et edaspidi peab riskide juhtimine ja kontrollimine hõlmama ka selliseid krüptovarade riskipositsioone ja krüptovarateenuse osutajatega seotud riskipositsioone, kellesse krediidasutus otseselt või kaudselt ise n-ö investeerib või äritegevust teostab.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 3¹¹ ja 3¹². Uue lõikega 3¹¹ nähakse esiteks ette, et krediidasutus peab eelnevalt hindama krüptovara riskipositsiooni kuhu ta kavatseb n-ö investeerida. Samuti peab ta hindama olemasolevate protsesside ja menetluste piisavust nii vastaspoole kui ka vastava tururiski juhtimiseks. Ka peab ta teavitama sellistest hindamistest Finantsinspektsiooni. Need nõuded põhinevad CRD VI artikli 79 punktil e ja artikli 83 lõikel 4. Teiseks, juhul kui krüptovaral ei ole tuvastatavat emitenti, peab krediidasutus kontsentratsiooniriski arvestamisel lähtuma sarnaste omadustega krüptovara riskipositsioonide käsitlesest. See nõue tuleneb CRD VI artikli 81 teisest lausest. Näiteks kõige tuntumal krüptovaral bitcoinil ei ole otsest emitenti.

Lõikega 3¹² võetakse üle CRD VI artikli 101 lõige 3 ja sätestatakse, et Finantsinspektsioon vaatab üle sisemudeli kasutamise heakskiidu tingimused ning kehtestab asjakohased meetmed mudeli vastavusse viimiseks, kui tururiski sisemudelit kasutava krediidasutuse testimise tulemused või kasumi ja kahjumi päritolu testi tulemused näitavad, et sisemudel ei ole enam piisavalt täpne. Seega antakse järelevalveasutusele õigus nõuda krediidasutuselt mudeli parendamist selle järelkontrolli käigus.

Paragrahvi täiendamine lõikega 6. Uue lõikega sätestatakse, et krüptovarana tuleb mõista Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1114³⁵ artikli 3 lõike 1 punktis 5 määratletud krüptovara, mille kohaselt on krüptovara väärtus või õiguse digitaalne esitus, mida on võimalik üle kanda ja salvestada elektrooniliselt, kasutades hajusraamatu tehnoloogiat või muud sarnast tehnoloogiat. Samuti täpsustatakse lõikega 6, et krüptovara ei ole keskpanga digiraha.

Seaduse täiendamine §-dega 82⁵ ja 82⁶.

Paragrahv 82⁵ sätestab ESG ehk keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide maandamise nõuded.

Lõikega 1 sätestatakse, et krediidasutus peab oma juhtimiskorralduse osana kehtestama usaldusväärsed strateegiad, põhimõtted, protsessid ja süsteemid ESG riskide väljaselgitamiseks, mõõtmiseks, juhtimiseks ja jälgimiseks lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis. Muu hulgas tuleb lähtuda sellest, neid põhimõtteid/protseduure tuleb regulaarselt üle vaadata ja vajadusel uuendada (vt § 55 lõike 2 punkti 2 muutmise selgitusi).

Lõikega 2 nähakse ette, et lõikes 1 nimetatud strateegiad, põhimõtted, protsessid ja süsteemid peavad olema proportsionaalsed krediidasutuse ESG riske sisaldava ärimudeli ulatuse, laadi ja keerukusega ning hõlmama lühikest, keskmist ja vähemalt kümne aasta perspektiivi.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/1114, 31. mai 2023, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02023R1114-20240109>

Lõikega 3 sätestatakse, et krediidasutus peab kindlas ajavahemikus testima oma vastupanuvõimet ESG riskidest tingitud pikaajalistele kahjulikele mõjudele, arvestades lähteolukorda ja võimalikku negatiivset olukorda ning alustades kliimaga seotud teguritest. Samuti peab krediidasutus testima mitut erinevat stsenaariumit seoses ESG riskidega, kus avalduvad samaaegselt keskkonna ja sotsiaalsed muutused ning vastava avaliku poliitika võimalik mõju pikaajalisele ettevõtluskeskkonnale. Eelnimetatud testimise protsessis tuleb kasutada usutavaid stsenaariume, mis põhinevad omakorda rahvusvaheliste organisatsioonide väljatöötatud stsenaariumidel.

Lõigetega 1–3 võetakse üle CRD VI artiklil 87a lõiked 1–3.

Lõikega 4 nähakse ette, et raamatupidamisseaduse §-de 24 ja 31 nimetatud kestlikkusaruandes või muus sarnases avalikustamisele kuulavas dokumentatsioonis esitatavad meetodid, eesmärkide aluseks olevad eeldused, kohustused ja strateegilised otsused peavad olema kooskõlas EBA juhendis osutatud kriteeriumide, meetodite ja eesmärkidega ning samuti §-s 82⁶ nimetatud kavas sisalduvate eelduste ja kohustustega. Vastav EBA juhend kehtestatakse CRD VI artikli 87a lõike 5 punkti a alusel 2026. aasta 10. jaanuariks. Lõikega 4 võetakse üle CRD VI artikli 87a lõike 5 teine pool.

Paragrahviga 82⁶ sätestatakse kava koostamise kohustus ESG teguritest tulenevate riskide juhtimiseks. Paragrahviga 82⁶ võetakse üle CRD VI artikli 76 lõige 2.

Lõikega 1 sätestatakse, et krediidasutuse juhatuse peab koostama konkreetse kava ja jälgima selle rakendamist, mis hõlmab mõõdetavaid eesmärke ja protsesse selliste finantsriskide jälgimiseks ja käsitlemiseks, mis tulenevad lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis keskkonna-, sotsiaalsetest ja juhtimisteguritest.

Lõikega 2 nähakse ette, et vastav kava peab samuti sisaldama nende riskide jälgimist ja käsitlemist, mis tulenevad kohandamisprotsessist ja üleminekusuundumustest ESG teguritega seotud asjaomaste Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide regulatiivsete eesmärkide ja õigusaktide kontekstis, eelkõige kliimanetraalsuse saavutamise eesmärgi kontekstis. Samuti peab krediidasutus arvesse võtma ka kolmandate riikide seatud vastavaid regulatiivseid eesmärke, kui see on asjakohane.

Lõikega 3 määratletakse, et vastavas kavas sisalduvate ESG riskidega tegelemise kvantifitseeritavate eesmärkide ja protsesside puhul võetakse arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119³⁶ (nn Euroopa kliimamäärus) kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu poolt ette nähtud viimaseid aruandeid ja meetmeid, eelkõige seoses Euroopa Liidu kliimaeesmärkide saavutamisega.

Lõikega 4 sätestatakse, et kui krediidasutus koostab ja avalikustab raamatupidamisseaduse §-de 24 ja 31 kohaselt kestlikkusaruande, siis peab vastav kava olema kooskõlas kestlikkusaruandega. Kavas sisalduvad krediidasutuse ärimudeli ja strateegiaga seotud meetmed ning tegevused peavad samuti olema kooskõlas kestlikkusaruandes esitatuga.

Lõikega 5 on otsustatud kasutada ühte valikukohta direktiivis. Nimelt nähakse ette, et eelnimetatud lõikeid 1–4 ei kohaldata väikese ja mittekeerulise krediidasutuse suhtes. See

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1119, 30. juuni 2021, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus). Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32021R1119>

tähendab, et need krediidasutused ei pea vastavat kava koostama ega sellega seonduvat järgima.

Paragrahv 83. Kehtiv § 83 reguleerib laenude suhtes esitatavaid nõudeid.

Lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 2¹ antakse Eesti Pangale õigus kehtestada makrofinantsjärelevalve eesmärgil kõigile Eestis tegutsevatele krediidasutustele, nende Eestis asuvatele ema- ja tütarettevõtjatele ning välisriikide krediidasutuste Eestis tegutsevatele tütarettevõtjatele, filiaalidele ja esindustele lõikele järgnevas loetelus nimetatud nõuded. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv 85⁴. Kehtiv § 85⁴ reguleerib täiendavate makrotasandi usaldatavusnormatiivide kehtestamist.

Paragrahvi muutmine. Paragrahvis 85⁴ on kehtestatud Eesti Panga õigus kehtestada makrofinantsjärelevalve eesmärgil kõigile Eestis tegutsevatele krediidasutustele, nende Eestis asuvatele ema- ja tütarettevõtjatele ning välisriikide krediidasutuste Eestis tegutsevatele tütarettevõtjatele, filiaalidele ja esindustele sissejuhatavale lõikele järgnevas loetelus nimetatud nõuded. Tulenevalt CRR artikli 124 täpsustamisest (vt seletuskirja punkti 2.1.2. alapunkti (i) selgitusi) **loetakse § 85⁴ sissejuhatav lauseosa lõikeks 1 ja lisatakse lõige 2.** Lõikes 2 määratletakse teave, mida Finantsinspeksioon peab Eesti Pangale nõuete kehtestamiseks ja regulaarseks hindamiseks edastama. Finantsinspeksioon edastab Eesti Pangale sellist teavet, mis on Finantsinspeksioonil olemas, s.t. Eesti Pangale edastatakse järelevalvelist infot, mis tavapärase järelevalve käigus kogutud, analüüsitud, menetluse käigus saadud. Muudatus ei kohusta Finantsinspeksiooni täiendavaid tegevusi ega analüüse tegema ning hinnanguid andma.

Oluliste krediidasutuste puhul, kelle üle teostab Euroopa Keskpank otsejärelevalvet, on sätte mõistes teabe edastajaks Finantsinspeksiooni asemel Euroopa Keskpank vastavalt KAS § 1 lõikele 2 ja nõukogu määrusele (EL) nr 1024/2013,³⁷ millega antakse Euroopa Kesk pangale eriülesanded seoses krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga. Kuivõrd Eestis tegutsevate krediidasutuste filiaalide üle Finantsinspeksioon kapitalijärelevalvet ei tee, siis ka nende filiaalide kohta Finantsinspeksioonil Eesti Pangale teavet praktiliselt edastada ei ole, mistõttu puudub Finantsinspeksioonil kohustus Eesti Pangale filiaalide kohta teavet jagada.

Paragrahv 86⁴⁴. Kehtiv § 86⁴⁴ sätestab kapitalipuhvrite üldnõuded.

Lõike 3³ täiendamine. Lõikega 3³ on sätestatud Eesti Panga õigus kohaldada puhvrimäärasid Euroopa Komisjoni loal, kui KAS § 86⁴⁹ lõigete 8, 9 või 10 kohaldamiseks arvutatud süsteemse riski puhvri määra ja sama krediidasutuse suhtes kohaldatava muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri määra või globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri määra summa on suurem kui viis protsenti. Lõiget täiendatakse teise lausega, mis piirab puhvrimäärade kohaldamist juhul, kui varasemalt kehtestatud määr väheneb või jääb samaks. Teise lausega võetakse üle CRD VI artikli 131 lõike 15 teine alalõige.

³⁷ Nõukogu määrus (EL) nr 1024/2013, 15. oktoober 2013, millega antakse Euroopa Kesk pangale eriülesanded seoses krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:32013R1024>

Paragrahvi täiendamine lõikega 7. CRD V ülevõtmise kontrolli käigus tuvastas Euroopa Komisjon, et krediidasutuste seadusega on üle võtmata direktiivi artikli 133 lõike 14 teine alalõige. Alalõige sätestab pädevale asutusele õiguse rakendada krediidasutuse suhtes lisameetmeid, kui väljamaksete piirangute kohaldamine ei too asjaomase süsteemse riski seisukohast kaasa krediidasutuse esimese taseme põhiomavahendite piisavat suurenemist. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav säte on seadusest puudu ning selle ülevõtmiseks on vaja § 86⁴⁴ täiendada lõikega 7. Pädevaks asutuseks uue lõike kontekstis on Finantsinspeksioon, kellele antakse eelnimetatud olukorra esinemisel õigus rakendada sama seaduse § 104⁵ lõikes 1 sätestatud lisameetmeid.

Paragrahv 86⁴⁷. Kehtiv § 86⁴⁷ sätestab tingimused globaalse süsteemselt olulisele krediidasutusele ja selle puhvrile.

Lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 2¹ sätestatakse alused, mille põhjal võib globaalse süsteemselt olulise ettevõtja määramisel rakendada täiendavat meetodikat. Täiendava meetodikaga saadakse lõike 2² kohaselt täiendav üldine punktisumma, mille põhjal võib Eesti Pank paigutada sama paragrahvi lõike 8 punkti 3 kohaselt taolise ettevõtja kõrgemast kategooriast ümber madalamasse kategooriasse. Globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse kategooriast sõltub tema süsteemne olulisus ning tema suhtes rakendatavate puhvri nõuded. Nii lõike 21 sissejuhatavas lauseosas kui ka lõike 8 punktis 3 on globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse tähistamiseks kasutatud väärt sõna „ettevõtja”, sest KAS-i kontekstis reguleeritakse vaid taoliste krediidasutuste, mitte ettevõtjate tegevust. Seetõttu asendatakse mõlemas sättes sõna „ettevõtja” sõnaga „krediidasutus”. Tegemist on tehnilise muudatusega.

Lõike 2¹ punkti 2 muutmine. Üks alustest, millega peab Eesti Pank arvestama globaalse süsteemselt olulise ettevõtja määramisel, on punkti 2 kohaselt konsolideerimisgrupi piiriülene tegevus, välja arvatud konsolideerimisgrupi tegevuses osalevates lepinguriigid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 225, 30.07.2014, lk 1–90)³⁸ artikli 4 tähenduses. Kuivõrd eelnõuga viiakse eelnimetatud määruse täispikk nimi § 17 lõike 1 punkti 18 (vt eelnimetatud sätte lisamise selgitusi), jäetakse lõike 2¹ punktist 2 vastav tekstiosa välja.

Lõike 4 täiendamine. Lõikega 4 reguleeritakse globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse määramist ühte viiest kategooriast. Taoliste krediidasutusi kategoriseeritakse seetõttu, et selgitada välja, millisel määral peab krediidasutus täitma globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõuet, sest igale kategooriale vastab protsentides väljendatud puhvri nõue. Puhvri nõuete määramise meetodikat on kirjeldatud lõikes 5. Euroopa Komisjon on märkinud, et kuigi lõige 4 võtab üle CRD V artikli 131 lõike 9 esimese lause ning lõikega 5 on võetud üle sama lõike viies lause, on §-ga 86⁴⁷ üle võtma vahepealsed laused 2–4. Need laused täpsustavad, kuidas peab määrama kategooriate vahelisi punktisummasid ning kuidas mõtestada süsteemset olulisust. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastavad laused on seadusest puudu ja vajavad ülevõtmist, et tagada kooskõla direktiiviga ning võimaldada terviklikku õigusraamistiku olemasolu olukorraks, kui mõni taoline krediidasutus soovib hakata Eestis tegutsema. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse artikli 131 lõike 9 lause 2 ja 3 ülevõtmiseks § 86⁴⁷ lõiget 4 ja sätestatakse, et punktisumma alampiiri ja kategooriate määramisel võetakse

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 806/2014, 15. juuli 2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010. Kättesaadav: [EUR-Lex - 02014R0806-20241114 - EN - EUR-Lex](#)

arvesse sama paragrahvi lõigetes 2–2² sätestatud metoodika alusel saadud punktisummat. Kategooriate vaheliste punktisummade määramine peab olema selge ning järgima süsteemse olulisuse pideva lineaarse suurenemise põhimõtet, mille tulemusena suureneb lineaarselt iga kategooria vaheline täiendavate esimese taseme põhiomavahendite nõue. Samuti sätestatakse, et lineaarse suurenemise põhimõtet ei kohaldata viienda kategooria ja mis tahes tulevikus lisatava kõrgema kategooria suhtes.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5¹. Koosmõjus § 86⁴⁷ lõike 4 täiendamisega, lisatakse paragrahvi lõige 5¹, millega võetakse üle CRD V artikli 131 lõike 9 neljas lause (vt § 86⁴⁷ lõike 4 täiendamise selgitusi). Uue lõikega sätestatakse, et sama paragrahvi lõigete 4 ja 5 kohaldamisel mõistetakse süsteemset olulisust kui globaalse süsteemselt olulise ettevõtja raskuste eeldatavat mõju ülemaailmsele finantsturule.

Lõike 8 punkti 3 muutmine. Vt § 86⁴⁷ lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa muutmise selgitusi.

Paragrahv 86⁴⁸. Kehtiv § 86⁴⁸ sätestab tingimused muu süsteemselt olulisele krediidasutusele ja selle puhvrile.

Lõike 6 muutmine. Lõike 6 kohaselt vaatab Eesti Pank muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõude läbi vähemalt kord aastas. Lõike sõnastuses tehakse muudatus ehk läbi vaatamise tingimus asendatakse sobivuse hindamise tingimusega ning laiendatakse keskpanga õigusi puhvri nõude hindamisel. Vastava minimaalse muudatuse põhjuseks on lõike 6¹ lisamine samasse paragrahvi (vt § 86⁴⁸ lõike 6¹ lisamise selgitusi), mille kohaselt peab keskpank võtma muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõude sobivuse hindamisel arvesse minimaalset väljundmäära.

Paragrahvi täiendamine lõikega 6¹. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 131 lõike 6 punkt c ja sätestatakse kohustus võtta muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõude sobivuse hindamisel arvesse tema suhtes CRR artikli 92 lõike 3 alusel sätestatud minimaalset väljundimäära (vt seletuskirja punkti 2.1.2. alapunkti (i)).

Paragrahv 86⁴⁹. Kehtiv § 86⁴⁹ reguleerib süsteemse riski puhvri kehtestamise tingimusi.

Lõike 1 teise lause täiendamine. Lõikega 1 sätestatakse, kellele ning mis eesmärgil võib kohaldada süsteemse riski puhvri nõuet. Lõike teise lause kohaselt on süsteemse riski puhvri eesmärk on ennetada ja maandada makrotasandi usaldatavusnõuetega seotud riske või süsteemseid riske, millel võivad olla tõsised negatiivsed tagajärjed finantssüsteemile ja Eesti majandusele ning mis ei ole hõlmatud CRR-iga kehtestatud omavahendite nõuete ning KAS-i kohaselt kehtestatud vastutsüklilise kapitalipuhvri, globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse kapitalipuhvri ja muu süsteemselt olulise krediidasutuse kapitalipuhvri nõuetega. Lõikega 1 on võetud üle CRD artikli 133 lõige 1, kuid tulenevalt selle muutmisest CRD VI-ga, täiendatakse puhvri eesmärke kliimamuutustest tulenevate riskide ennetamise ja maandamise elemendiga. Kliimaneutraalsus ja kestlik majandus on direktiivi üks olulistest fookustest,³⁹ sest nii kliimamuutused kui ka finantssüsteem avaldavad üksteisele vastastikust mõju ning keskkonnaga seotud probleemide lahendamisel peavad osalema avalik ja erasektor mõlemad. Tulenevalt kliimamuutuste elemendi lisamisest artikli 133 lõikesse 1, täiendatakse § 86 lõike 1 teist lauset selliselt, et süsteemse riski puhvri üks eesmärkidest peab olema ka kliimamuutustest tulenevate riskide ennetamine ja maandamine.

³⁹ CRD VI selgituspunktid 37–43.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et §-ga 86⁴⁹ ei ole üle võetud CRD V artikli 133 lõiget 3, mis kohustab liikmesriike määrama siseriiklikult asutuse, kes vastutab riskipositsioonide, nende alamrühmade ja krediidasutuste, kelle suhtes vastavaid positsioone ja alamrühmasid kohaldatakse, kindlaks tegemise eest. Sama paragrahvi lõikega 2 on antud Eesti Pangale volitused süsteemse riski puhvriga seotud määrade ja korra kehtestamise eest, kuid lõikes 1 nimetatud riskipositsioonide ja nende alamrühmade puhul pole seadusega vastutavat asutust määratud. Seega on makronõuete eest vastutavaks asutuseks määratud Eesti Pank. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav säte on KAS-is üle võtmata, mistõttu täiendatakse §-i 86⁴⁹ lõikega 1¹ ja sätestatakse, et Eesti Pank määrab kindlaks riskipositsioonid, nende alamrühmad ja krediidasutused, kelle suhtes neid kohaldatakse.

Lõike 7 punkti 2 muutmine. Lõikega 7 on sätestatud tingimused, mida Eesti Pank peab järgima süsteemse riski puhvri nõude kehtestamisel. Punkti 2 kohaselt on üheks selliseks tingimuseks keeld kasutada süsteemse riski puhvrit vastutsüklilise kapitalipuhvri, globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri või muu süsteemselt olulise krediidasutuse puhvriga hõlmatud riskide käsitlemiseks. Lõikega 7 on võetud üle CRD artikli 133 lõike 8 punkt c, kuid tulenevalt selle muutmisest CRD VI-ga, lisatakse punkti 2 minimaalse väljundmäära kohaldamisega seotud riskide käsitlemise element. Seega laiendatakse punktis 2 sätestatud riskide nimekirja, mille leevendamiseks või eemaldamiseks ei või keskpank kehtestada süsteemse riski puhvrit.

Lõike 7 täiendamine punktiga 4. Punktiga 4 võetakse üle CRD VI artikli 133 lõike 8 punkt d ja sätestatakse, et süsteemse riski puhvri kehtestamisel, kui krediidasutuse koguriskipositsiooni suhtes kohaldatakse süsteemselt olulise krediidasutuse puhvri nõuet ning sellise krediidasutuse suhtes kohaldatakse CRR artikli 92 lõikes 3 sätestatud minimaalset väljundmäära, võtab Eesti Pank seda arvesse lõike 7 punktis 3 nimetatud hindamise läbiviimisel.

Paragrahvi täiendamine lõikega 8¹. Euroopa Komisjon on CRD V ülevõtmise kontrolli käigus tuvastanud, et KAS § 86⁴⁹ ei sisalda artikli 133 lõike 9 viiendat alalõiget, mis täpsustab sama paragrahvi lõiget 8. Eelnimetatud sättes on kirjeldatud Eesti Panga kohustused süsteemse riski puhvri määra või määrade kehtestamisel ning esitatud loetelu teabest, mis peab sisalduma Eesti Panga teates teistele pädevatele asututele ja ESRB-le. Ülevõtmata sättega täpsustatakse, et juhul, kui määratud asutus otsustab, et varasemalt kehtestatud süsteemse riski puhvri määr või määrad jäävad samaks või vähenevad, peab määratud asutus järgima lõikes 8 sätestatud korda. Eelnõu koostajad nõustuvad, et § 86⁴⁹ ei sisalda artikli 133 lõike 9 viiendat alalõiget ning vajab ülevõtmist, et täpsustada Eesti Panga kohustusi olukorras, kus vastavad määr või määrad ei muutu või vähenevad. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse paragrahvi lõikega 8¹ ja sätestatakse Eesti Pangale kohustus lähtuda määrade säilimisel või vähenemisel lõikes 8 sätestatust.

Lõike 10 esimese lause muutmine. Lõige 10 reguleerib Eesti Panga kohustusi olukorras, kus riskipositsioonile vastava kombineeritud süsteemse riski puhvri määra tulemuseks on pärast määrade (taas)kehtestamist 3–5 protsenti. Lõike esimese lause kohaselt peab Eesti Pank sellises olukorras taotlema arvamust Euroopa Komisjonilt. Esimese lausega on võetud üle CRD V artikli 133 lõike 11 esimene alalõige, mida muudeti CRD VI-ga selliselt, et määratud asutus on kohustatud küsima arvamust nii Euroopa Komisjonilt kui ka ESRB-lt. Tulenevalt CRD VI muudatusest täiendatakse lõike 10 esimest lauset ning kohustatakse Eesti Panka küsima arvamust määrade tulemuse kohta nii Euroopa Komisjonilt kui ka ESRB-lt.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 10¹ ja 10². Euroopa Komisjon on tuvastanud, et §-st 86⁴⁹ on puudu CRD V artikli 133 lõike 11 viies alalõige, mis reguleerib määratud asutuse õigust pöörduda arvamuse saamiseks EBA poole. Viendas alalõikes sätestatu on seotud § 86⁴⁹ lõike 10 kolmanda lausega, mis kohustab Eesti Panka taotlema sama paragrahvi lõike 8 kohaselt esitatud teavituses soovitud Euroopa Komisjonilt ja ESRB-lt. Komisjon on täheldanud, et viienda alalõike puudumise tõttu seadusest ei selgu seadusest, kuidas peab Eesti Pank toimima, kui saadud soovitus on negatiivne ning Eesti Pank ei jõua teiste lepinguriigi asjaomaste asutustega kokkuleppele süsteemse riski puhvri määra või määrade kehtestamises. Eelnõu koostajad nõustuvad, et § 86⁴⁹ vajad Komisjoni märkustest tulenevalt täiendamist, et selgemalt tuua välja Eesti Panga õigused ja kohustused määrade kehtestamisel. Seetõttu **täiendatakse paragrahvi lõikega 10¹** ning antakse Eesti Pangale õigus pöörduda olukorras, kus määrade kehtestamises ei jõuta kokkuleppele ning pädevatelt asutustelt on saadud negatiivne soovitus, pöörduda EBA poole arvamuse saamiseks. Arvamuse küsimisel peab Eesti Pank lähtuma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artiklis 19 sätestatust ning enda otsuse tegemise niikaua kui ta on saanud EBA-lt vastava arvamuse.

Lõike 10² lisamisega võetakse üle CRD VI artikli 133 lõike 11 kuues alalõige ja sätestatakse, et sama paragrahvi lõike 10 esimeses lauses nimetatud taseme kohaldamisel ei arvestata kombineeritud süsteemse riski puhvri määra hulka teises Euroopa Liidu lepinguriigis kehtestatud süsteemse riski puhvri määra tunnustamist.

Lõike 11 täiendamine teise lausega. Lõike 11 kohaselt peab Eesti Pank enne süsteemse riski puhvri rakendamist küsima Euroopa Komisjonilt luba, kui sama paragrahvi lõikes 4 nimetatud riskipositsioonide rühmale või riskipositsioonide alamrühmale, mille suhtes kohaldatakse ühte või mitut süsteemse riski puhvri nõuet, süsteemse riski puhvri määra või määrade kehtestamise või taaskehtestamise tulemuseks on mis tahes sellise riskipositsiooni puhul viiest protsendist suurem kombineeritud süsteemse riski puhvri määr. Lõikega 11 on võetud üle CRD artikli 133 lõike 12 esimene alalõige, kuid mitte seda täpsustav neljas alalõige, mille kohaselt ei arvestata süsteemse riski määra kohaldamisel kombineeritud süsteemse riski puhvri määra hulka teises Euroopa Liidu lepinguriigis kehtestatud süsteemse riski puhvri määra tunnustamist. Eesti Panga õiguste täpsustamiseks täiendatakse lõiget 11 teise lausega ning võetakse üle artikli 133 lõike 12 neljas alalõige.

Paragrahv 86⁵⁰. Kehtiv § 86⁵⁰ reguleerib kombineeritud kapitalipuhvri ja finantsvõimenduse määra puhvri nõuete täitmata jätmist ning omavahendite jaotamise piiranguid.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2¹. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et §-st 86⁵⁰ puudub CRD V artikli 141b lõikega 10 väljendatud täpsustus selle kohta, et esimese taseme kapitali väljamakse hõlmab teisi väljamakseid, mida on nimetatud artikli 141 lõikes 10 ning millele vastab sama paragrahvi lõige 7. Eelnõu koostajad nõustuvad, et artikli 141b lõige 10 on jäänud KAS-iga üle võtmata. Seetõttu täiendatakse paragrahvi lõikega 2¹ ja sätestatakse, et sama paragrahvi lõike 1 kohaldamisel krediidasutuse suhtes, kes ei täida finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, hõlmab esimese taseme kapitali mõjutav väljamakse kõiki sama paragrahvi lõikes 7 nimetatud väljamakseid.

Lõike 5 punkti 1 muutmine. Lõikega 5 on võetud üle CRD V artikli 141b lõige 8 ja sätestatud andmed, mida krediidasutus, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, peab esitama Finantsinspeksioonile, kui ka kavatses teha väljamakse või võtta kohustusi, mille tegemine on tal keelatud, kui ta ei ole eelnevalt esitanud maksimaalset väljamakstavat summat Finantsinspeksioonile. Lõike 5 punkt 1 kohustab taolist krediidasutust esitama järelevalveasutusele andmed omavahendite summa,

sealhulgas esimese taseme põhiomavahendite summa, täiendavate esimese taseme omavahendite summa ja teise taseme omavahendite summa kohta. Punkt 1 väljendab spetsiifiliselt artikli 141b lõikes 8 viidatud artikli 141 lõike 8 punkti a ja selle alapunkte i–iii. Euroopa Komisjon on märkinud, et kuigi säte on enamjaolt võetud üle korrektselt, välistab artikli 141b lõike 8 andmete esitamist teise taseme omavahendite summa kohta, mis aga sisaldub lõike 5 punktis 1 nimetatud kohustuslike andmete loetelus. Eelnõu koostajad nõustuvad, et punkti 1 koostamisel on mindud direktiivi mõttest kaugemale ja hõlmatud andmete loetelusse element, mille esitamise kohustuse artikli 141b lõike 8 välistab. Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 5 punkti 1 ja jäetakse välja kohustus esitada enne väljamakse tegemist või kohustuste võtmist Finantsinspektsioonile andmeid teise taseme omavahendite summa kohta.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5⁷. Paragrahv 86⁵⁰ sisaldab üldistatult kahte sorti sätteid: 1) neid, mille põhjal võib Finantsinspektsioon lugeda puhvri nõue mitte täidetuks ja 2) neid, mis seavad piiranguid krediidasutusele, kes vastava puhvri nõuet ei täida. Euroopa Komisjon on CRD V ülevõtmise kontrolli käigus märkinud, et lisaks sätetele, mis käsitlevad krediidasutust, kes ei täida puhvri nõuet, peaks § 86⁵⁰ sisaldama ka artikli 141 lõiget 1, mis keelab esimese taseme põhiomavahendeid mõjutavate väljamaksete tegemist ka sellisel krediidasutusel, kes täidab kombineeritud puhvri nõuet. Seega kohustatakse artikli 141 lõikega 1 krediidasutusi jälgima, et väljamaksed, mida neil on õigus teha, ei vähendaks esimese taseme põhiomavahendeid selliselt, et väljamaksete tegemine võib krediidasutuse viia rikkumisse puhvri täitmise nõudega. Komisjoni ettepanekutest lähtuvalt täiendatakse paragrahvi lõikega 5⁷.

Paragrahv 86⁵¹. Kehtiv § 86⁵¹ sätestab tingimused kapitali säilitamise plaanile.

Lõike 1 esimese lause täiendamine. Lõike 1 esimese lausega on sätestatud krediidasutustele, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet, või kui see on kohaldatav, oma finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, kohustus koostada kapitali säilitamise plaan ja esitada see Finantsinspektsioonile hiljemalt viis päeva pärast kombineeritud puhvri nõude täitmata jätmise tuvastamist. Eesti Pank on teinud ettepaneku täiendada lõike esimest lauset ning täpsustada, et viiepäevane teavitamisaeg kehtib nii kombineeritud puhvri nõude kui ka finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise tuvastamisele. Kehtivas sõnastuses on jäänud vastav täpsustus tegemata, mis võib viia ekslikult arusaamale, et finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise tuvastamisest tuleneva teavituse võib teha Finantsinspektsioonile ka hiljem kui viie päeva jooksul. Sätte ühetaoliseks mõistmiseks täiendatakse lõike 1 esimest lauset.

Finantsvõimenduse määra puhvri nõue on sätestatud CRR-i artikli 92 lõikes 1a ning selle suurus võrdub globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse riskipositsiooni näitajaga korrutatuna 50 protsendiga. Vastavat puhvri nõuet kohaldatakse globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse suhtes, kelle maksejõuetus võib kahjustada teistest temast sõltuvate ettevõtjate, aga ka Euroopa Liidu liikmesriikide stabiilsust ning järjepidevust. Finantsstabiilsusnõukogu on 2024. aasta seisuga tuvastanud 29 krediidasutust, kes liigituvad globaalse süsteemselt oluliseks.⁴⁰

Lõike 2 punkti 3 täiendamine. Lõikega 2 on sätestatud loetelu andmetest, meetmetest ja prognoosidest, mida krediidasutuse poolt esitatav kapitali säilitamise plaan peab sisaldama.

⁴⁰ FSB. 2024 List of Global Systemically Important Banks (G-SIBs). Kättesaadav: <https://www.fsb.org/2024/11/2024-list-of-global-systemically-important-banks-g-sibs/> Nimekirjast leiab enamjaolt Ameerika Ühendriikide ja Hiina Rahvariigi pangad, näiteks JP Morgan Chase ja China Construction Bank.

Selle lõike 3 kohaselt peab plaanis välja tooma omavahendite suurendamise plaani ja ajakava kombineeritud puhvri nõude täielikuks täitmiseks. CRD VI artikli 142 lõike 2 punkti c muutmise tulemusel täiendatakse punkti 3 sõnastust ning lisatakse sinna tingimus plaani ja ajakava koostamine finantsvõimenduse määra puhvri nõude täielikuks täitmiseks, kui see on kohaldatav.

Lõike 3 täiendamine. Lõike 3 kohaselt peab krediidasutuse suutma Finantsinspeksioonile kapitali säilitamise plaaniga tõendada, et selle rakendamisel on krediidasutus võimeline säilitama kombineeritud kapitalinõude täitmiseks vajalikku omavahendite taset või saavutama selle kohase aja jooksul. CRD VI artikli 142 lõike 3 muutmise tulemusel täiendatakse lõiget 3 ning lisatakse sinna tingimus, et plaaniga tuleb tõendada ka finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmist, kui see on asjaomase krediidasutuse suhtes kohaldatav.

Lõike 4 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 4 on sätestatud Finantsinspeksiooni õigus kohaldada krediidasutuse suhtes ühte lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmetest, kui järelevalveasutuse hinnangul ei taga kapitali säilitamise plaan kombineeritud puhvri nõude täitmist. Sätte sissejuhatavat lauseosa täiendatakse CRD VI artikli 142 lõike 4 muutmise tulemusena ning lisatakse sinna tingimus, et lisaks kombineeritud puhvri nõude täitmata jätmisele võib lisameetmeid rakendada ka finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise korral. Lisaks asendatakse ühe meetme kohaldamise nõue laiemas sõnastusega ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib kohaldada vähemalt ühte nimetatud meetmetest.

Paragrahv 91. Kehtiv § 91 reguleerib aruannetele esitatavaid nõudeid.

Lõike 1³ esimese lause muutmine. Lõike 1³ kohaselt on Finantsinspeksioonil lisaks sama paragrahvi lõikes 1 sätestatule järelevalve teostamiseks ning ülesannete täitmiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12–47), alusel õigus nõuda krediidasutuselt ja sama paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud välisriigi krediidasutuselt nende tegevuse kohta Eestis täiendavaid perioodilisi ja ühekordseid aruandeid, sealhulgas lühemate perioodide kohta. Kuivõrd eelnõuga täiendatakse §-i 13⁷ lõikega 9, mis viitab samale määrusele, viiakse määruse täispikk nimi ja avaldamisviide üle eespool asuvasse sättesse ning jäetakse lõike 1³ esimesest lausest välja.

Paragrahv 92. Kehtiv § 92 reguleerib krediidasutuse aruannete ja muu teabe avalikustamist.

Lõike 2¹ muutmine. Lõige 2¹ annab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda krediidasutuselt CRR-i 8. osas sätestatud teabe avaldamist sagedamini kui kord aastas ja otsustada selle avaldamise tähtsust. Eelnimetatud 8. osa koosneb artiklites 431–455 ning reguleerib teabele ja teabe avalikustamise viisile esitatavaid nõudeid. CRD VI artikli 106 lõike 1 muutmiseega arendatakse pädevate asutuste õigusi edasi ning lisaks üldisele teabe nõudmise õigusele (**punkt 1**) võivad pädevad asutused edaspidi määrata tähtaegu sellise teabe esitamiseks, mis avaldatakse EBA veebilehel (**punkt 2**), ning nõuda teabe avalikustamist lisaks EBA veebilehel ka muudes spetsiifilistes kanalites (**punkt 3**). Lõikega 2¹ võetakse üle artikli 106 lõige 1.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2². Tulenevalt lõike 2¹ muutmisest, täiendatakse paragrahvi lõikega 2², mis täpsustab, et lõike 2¹ punktis 2 nimetatud tähtaja määramist ei või kohaldada väikeste ja mittekeerukate krediidasutuste suhtes, kelle suhtes kohaldatakse leebemaid aruandlusnõudeid tulenevalt vajadusest mitte koormata taolisi pankasid üle regulatsioonidega,

mis võrreldes nende suurusega koormaksid krediidasutuse normaalset toimimist. Lõikele 2² vastab CRD VI artikli 106 lõike 1 punkt b.

Seaduse täiendamine 8¹. peatükiga. Uus peatükk reguleerib kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamist Eestis ning võetakse üle CRD VI artiklid 48a–48q. Eelnõu koostajate hinnangul on kolmanda riigi krediidasutuse filiaale käsitlevate sätete jaoks luua seaduses uus peatükk, sest ülevõetavad 17 artiklit on liiga mahukad ja keerukad, et neid kunstlikult juba olemasolevate sätete juurde liita ilma, et nende maht ei muutuks ebamõistlikult suureks, säilitades samal ajal sätte terviklikkuse.

Paragrahviga 95¹ sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus liigitada ja kvalifitseerida kolmanda riigi krediidasutuse filiaale.

Kolmanda riigi krediidasutuse filiaal liigitatakse esimesse või teise klassi ning liigitusest sõltub, milliseid nõudeid ja mis määras filiaali suhtes kohaldatakse. Esimesse klassi liigituvad **lõike 1** kohaselt n-ö riskantsemad filiaalid, kes kujutavad endast märkimisväärset riski finantsstabiilsusele, ning kelle varade suurus või varade koguväärtus on vähemalt miljardit eurot (**punkt 1**), kes kaasavad avalikkuselt hoiuseid või muid tagasimakstavaid vahendeid ning selliste vahendite summa moodustab vähemalt viis protsenti filiaali kohustuste kogusummast või ületab 50 miljonit eurot (**punkt 2**) ning kes ei ole kvalifitseeruv filiaal (**punkt 3**). Juhul, kui filiaal ei vasta lõikes 1 nimetatud tingimustele, liigitatakse ta teise klassi, kuid sõltuvalt asjaolude muutmisest võib ka filiaali liigitus muutuda (**lõiked 2 ja 3**). Paragrahvi 95¹ lõigete 1–3 võetakse üle CRD VI artikli 48a lõiked 1–3.

Kvalifitseeruvaks filiaaliks peetakse filiaali, keda ei ole veel liigitatud esimesse või teise klassi, kuid ta vastab **lõikes 4** nimetatud tingimustele ning on esitanud Finantsinspeksioonile § 21 alusel loa taotluse. Sellise filiaali suhtes võib finantsjärelevalve asutus jätta kohaldamata § 95² lõike 8 kohaselt likviidsusnõuded või § 95³ lõike 14 kohaselt aruandlusnõuded. Lõikega 4 võetakse üle artikli 48b lõige 1.

Pärast taotluse saamist kolmanda riigi krediidasutuselt, hindab Finantsinspeksioon, millisesse klassi tuleks filiaal liigitada (**lõige 5**, võtab üle artikli 48b lõike 5). Järelevalveasutus on kohustatud pöörduma Euroopa Komisjoni poole ja paluma kolmanda riigi krediidasutuse suhtes kehtivaid õigusakte ja konfidentsiaalsusnõudeid, kui sellise krediidasutuse päritoluriiki ei ole kantud EBA avalikku registrisse kolmandate riikide ja nende ametiasutuste kohta. Seni, kuni Komisjon langetab oma otsuse filiaali liigituse osas, liigitab Finantsinspeksioon filiaali esimesse klassi.

Paragrahviga 95² sätestatakse tagatiskapitali ja likviidsuse miinimumnõuded kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes.

Juhul, kui filiaal kuulub esimesse klassi, peab ta **lõike 1** kohaselt tagama, et tal on igal ajal olemas minimaalne tagatiskapital, mis moodustab vähemalt 2,5 protsenti tema keskmistest kohustustest viimase kolme majandusaasta aruande alusel. Kui filiaal on loa saanud hiljuti, peab tema tagatiskapital olema võrdne nende kohustustega, mis olid filiaalil loa saamise ajal, kuid vähemalt 10 miljonit eurot. Kui filiaal kuulub teise klassi, on samade nõuete määradeks vastavalt 0,5 protsenti ja vähemalt viis miljonit eurot (**lõige 2**).

Sarnaselt tagatiskapitali nõudele, sõltub ka likviidsusnõue sellest, kuidas on filiaali liigitatud. **Lõike 4 esimese lause** kohaselt kehtib ükskõik millisesse klassi liigitatud filiaalide suhtes põhimõte, et filiaal peab tagama, et tal oleks igal ajal olemas koormamata ja likviidset vara, mis

on piisav tema likviidsete vahendite väljavoolu katmiseks vähemalt 30 päeva jooksul. Kui filiaal kuulub esimesse klassi, siis peab ta lisaks esimeses lauses sätestatud täitma CRR-i I jaotise VI osas ja Euroopa Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61⁴¹ sätestatud likviidsuse tagamise nõuet (**lõike 4 teine lause**). Samas on Finantsinspeksioonil **lõike 5** kohaselt õigus kohaldada ka muid seaduses sätestatud tagatiskapitali ja likviidsusega seotud nõudeid ning jätta **lõike 8** kohaselt kvalifitseeruva filiaali suhtes likviidsusnõuded kohaldamata.

Vara liigid, millega peab filiaal täitma tagatiskapitali nõude, on nimetatud **lõikes 3** ning tagatiskapitali instrumentide ja likviidsete varade hoiustamise tingimused **lõigetes 6 ja 7**. Erinevalt Eesti tavapankadest, kes peavad KAS § 87 lõike 1 kohaselt avama konto Eesti Pangas, on kolmandate riikide krediitdiasutuste filiaalidele jäetud otsustusõigus, kas konto avatakse Eesti Pangas või krediitdiasutuses, mis ei ole osa kolmanda riigi krediitdiasutuse peattevõtja konsolideerimisgrupist, et minimeerida maksejõuetusega seotud riske. Taoline krediitdiasutus peab olema asutatud Eestis. Kui filiaali suhtes viiakse läbi kriisilahendust või likvideerimist, võib hoiustatud instrumente ja varasid kasutada FELS § 88 kohaldamisel (**lõige 7**).

Paragrahv 95³ reguleerib kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali juhtimist, raamatupidamist ja aruandlust.

Paragrahvi 95³ on koondatud CRD VI artiklites 48g, 48h ja 48k sätestatud kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali raamatupidamise, aruandluse ja juhtimise nõuded. Teemade rohkust väljendab ka paragrahvi pikkus (14 lõiget), kuid eelnõu koostajate hinnangul on selline konsolideerimine vajalik, sest näiteks juhtimist puudutavates sätetes saab juba seaduse siseselt viidata olemasolevatele nõuetele ning raamatupidamisega seotud aruandluse nõuded saab ühildada üleüldiste teabe jagamise ja teavitamise kohustustega. Paragrahvi koostamisel on koondatud samasisulised kohustused (näiteks teabe jagamine Finantsinspeksioonile) loeteludena, et vältida tarbetuid kordusi ning uute paragrahvide lisamist seadusesse.

Paragrahvi 95³ **lõiked 1–3** reguleerivad filiaali juhatajatele sätestatud nõudeid ja üleüldist juhtimist. Filiaali liigitusest olenemata peavad nii esimesse kui ka teise klassi kuuluvad filiaalid tagama, et filiaalil on vähemalt kaks juhatajat, kes vastavad KAS § 48 lõigetes 2, 2², §-s 48¹ ning §-s 50 sätestatud (**lõige 1**) ning filiaali juhtimisel järgitakse KAS § 55 lõikes 2¹, §-des 57¹–57⁴, § 58 lõike 3 punktis 4, § 59¹ lõikes 1 ja §-s 92² sätestatud (**lõige 2**). Filiaali liigitus mängib **lõike 3** kohaselt rolli siis, kui Finantsinspeksiooni hinnangul on filiaali juhtimise korraldust vaja tõhustada või kontrollida. Sellistes olukordades on järelevalveasutusel õigus nõuda esimesse klassi kuuluvalt filiaalilt kohaliku juhtkomitee loomist, mille ülesanded on võrreldavad tavapanga puhul nõukogu omadega, ning teise klassi kuuluvalt filiaalilt sisekontrolli funktsioonide juhtide määramist, kes vastavad KAS § 60 lõigetes 1¹–1² ja lõikes 3 sätestatud. Diskretsiooni teostamisel teise klassi kuuluva filiaali suhtes peab Finantsinspeksioon võtma arvesse sellise filiaali suurust, sisekorraldust, tegevuse laadi, ulatust ja keerukust. Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 48g lõige 1, lõikega 2 artikli 48g lõike 2 esimene lause ja lõike 3 esimese alalõike esimene pool ning lõikega 3 artikli 48g lõike 3 teine alalõige.

Lõikes 4 loetletakse dokumendid, sise-eeskirjad, protseduurid ja süsteemid, mille olemasolu, täitmise ja toimimise eest filiaal vastutab ning **lõigetega 5–8** täpsustatakse lõikes 4 nimetatud kohustuste sisu ja tingimusi.

⁴¹ Euroopa Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/61, 10. oktoober 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediitdiasutuste suhtes kohaldatava likviidsuskatte nõudega. Kättesaadav: [konsolideeritud TEKST: 32015R0061 — ET — 08.07.2022](#)

Lõigetega 9–14 sätestatakse teave, mida filiaal peab Finantsinspeksioonile esitama ning sellega seonduvad pädeva asutuse õigused.

Lõikes 9 nimetatud teabe loetelu hõlmab filiaali varasid ja kohustusi (**punkt 1**), tegevuse vastavust KAS-is sätestatud nõuetele (**punkt 2**), nimekirja hoiuste tagamisskeemidest, millega filiaal on liitunud (**punkt 3**) ning KAS §-s 91 nimetatud aruannete täitmist (**punkt 4**). Lõike 9 punktis 1 nimetatud varade ja kohustuste teabe esitamisel peab filiaal **lõike 10** kohaselt järgima nii rahvusvahelisi kui ka siseriiklikke raamatupidamist käsitlevaid õigusakte ja standardeid ning jagama Finantsinspeksioonile teavet varade ja kohustuste kohta nende sektorite ja vastaspoolte põhiselt (**punkt 1**), tooma välja olulisemad riskipositsioonid ja rahastusallikad vastaspoolte liikide kaupa (**punkt 2**) ning kirjeldama olulisemaid tehinguid filiaali peaettevõtja ja tema konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute vahel (**punkt 3**). Peaettevõtja kohta esitatava teabe loetelu on sätestatud **lõikes 11**.

Lisaks lõigetes 9–11 sätestatud teabele, andmetele ja dokumentidele, võib Finantsinspeksioon nõuda **lõike 12** kohaselt filiaalilt täiendavat teavet, kui see on vajalik põhjalikuma ülevaate saamiseks filiaali ja temaga seotud ettevõtjate muust (äri)tegevusest või rahalise usaldusväärsuse kohta (**punkt 1**) või järelevalveasutus tahab kontrollida filiaali ja tema peaettevõtja tegevuse vastavust KAS-ile (**punkt 2**). Finantsinspeksioonil on **lõike 13** kohaselt kohustus võtta täiendava teabe nõudmisel arvesse filiaali liigitust, samuti on tal õigus loobuda lõikes 10 nimetatud teabe nõudmisest kolmanda riigi krediidasutuse kvalifitseerivalt filiaalilt, kui tal on võimalik sama teave saada kolmanda riigi krediidasutuse järelevalveasutuselt.

Esimesse klassi kuuluv filiaal peab esitama lõigetes 9 ja 10 nimetatud teabe Finantsinspeksioonile vähemalt kaks korda aastas, teise klassi kuuluv filiaal vähemalt kord aastas. Filiaali juhtimise korraldust kajastava sõltumatu raamatupidamise aruande esitamise kohustus on filiaalil olenemata tema liigitusest kohustus esitada kord aastas.

Paragrahv 95⁴ sätestab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda kolmanda riigi peaettevõtjalt tütarettevõtja asutamist.

Tütarettevõtja asutamise nõuet võib järelevalveasutus rakendada kolmanda riigi krediidasutuse suhtes **lõike 1** kohaselt siis, kui kolmanda riigi krediidasutuse filiaal on tegelenud või tegeleb teistes Euroopa Liidu lepinguriikides asuvate klientide või vastaspooltega (**punkt 1**), tal on süsteemselt olulise krediidasutuse tunnused, ta on hinnatud süsteemselt oluliseks või ta põhjustab märkimisväärsed riske finantsstabiilsusele (**punkt 2**), tema varade kogusumma Eestis on vähemalt 10 miljardit eurot või koos filiaalidega, kellega ta kuulub samasse kolmanda riigi konsolideerimisgruppi, ning kes asuvad Euroopa Liidus, ületab varade kogusumma 40 miljardit eurot (**punkt 3**). Lõige 1 loetelu ei ole suletud ning Finantsinspeksioonil on õigus muudel alustel nõuda tütarettevõtja asutamist, kuid lõike 1 punktide 2 ja 3 hindamisel peab ta **lõike 2** kohaselt võtma arvesse selles nimetatud asjaolusid, alates filiaali suurusest ja turuosast kuni tema kaudu toimuva kolmanda riigi konsolideerimisgrupi äritegevuse mahuga. Sellise tütarettevõtja suhtes, kelle asutamist on järelevalveasutus nõudnud, kohaldatakse **lõike 5** kohaselt KAS-i samadel alustel nagu teistele Eesti krediidasutustele ehk tema suhtes ei kohaldata edaspidi kolmanda riigi krediidasutuse filiaali omaseid leebemaid nõudeid vaid teda hakatakse käsitlema kui tavapanka, kui KAS-is ei ole just teisiti sätestatud.

Enne tütarettevõtja asutamise nõude esitamist peab Finantsinspeksioon **lõike 3** kohaselt rakendama §-s 95⁵ või §-s 104 sätestatud meetmeid (vastavalt filiaali hindamine süsteemselt oluliseks ning ettekirjutuse tegemine), kui see on olnud asjakohane (**punkt 1**) või põhjendama muudel kui lõikes 1 nimetatud asjaoludel, miks ei ole eelnevas punktis nimetatud meetmed

piisavad järelevalvega seotud probleemide lahendamiseks (**punkt 2**). Lisaks on Finantsinspeksioonil kohustus konsulteerida enne nõude esitamist EBA ja nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutustega, kus kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud vastavad tütarettevõtjad või filiaalid (**lõige 4**).

Paragrahv 95⁵ sätestab nõuded süsteemse olulisuse hindamisele ja süsteemselt olulise kolmanda riigi krediidasutuse filiaalile.

Lõike 1 kohaselt peab Finantsinspeksioon hindama, kas filiaal, mille üle ta järelevalvet teostab, on süsteemselt oluline ning kas ta võib põhjustada märkimisväärsed riske Euroopa Liidu või Eesti finantsstabiilsusele. Hindamise eelduseks on asjaolu, et filiaal kuulub sellisesse kolmanda riigi konsolideerimisgruppi, mille kõigi Euroopa Liidus asuvate kolmanda riigi krediidasutuste filiaalide varade kogusumma Euroopa Liidus on vähemalt 40 miljardit eurot. Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 48j lõike 2 esimene lause.

Lõikes 1 nimetatud 40 miljardi suuruse koguvarade summa arvutamist reguleerib **lõige 2**, mille **punkti 1** kohaselt peab Finantsinspeksioon võtma arvutamisel aluseks viimase kolme majandusaasta aruande keskmise väärtuse või **punkti 2** kohaselt viimase viie majandusaasta aruande vähemalt kolme aasta absoluutarvud. **Lõikega 3** täpsustatakse, et lõikes 2 nimetatud varade suuruse piirmäär ei hõlma selliseid filiaalide varasid, mis on Euroopa Keskpankade Süsteemi kuuluvate keskpankadega sõlmitud tehingute kaudu. Lõikega 2 võetakse üle CRD VI artikli 48j lõike 1 esimene alalõige ning lõikega 3 artikli 48i lõike 2 teine alalõige ja artikli 48j lõike 2 teine lause.

Paragrahvi lõiked 5–9 reguleerivad Finantsinspeksiooni koostööd EBA ja teiste pädevate finantsjärelevalve asutustega ning Finantsinspeksiooni õigust esitada filiaali suhtes täiendavaid nõudeid. Lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 48j lõiked 3 ja 4.

Kui Finantsinspeksioon on asunud hindama filiaali süsteemselt olulisust, peab ta **lõike 5** kohaselt konsulteerima EBA ja nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutustega, kus kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud teisi kolmanda riigi krediidasutuse tütarettevõtjaid või filiaale, et hinnata filiaaliga seotud finantsstabiilsuse riske, ning esitama oma hinnangu kohta **lõike 6** kohaselt põhjendatud arvamuse. Finantsstabiilsuse riskide tuvastamisel võib Finantsinspeksioon **lõike 8** kohaselt kehtestada filiaali suhtes erinevaid nõudeid, sealhulgas nõuda filiaali varade või tegevuse ümberkorraldamist nii, et ta ei liigituks enam süsteemselt oluliseks või ei põhjustaks enam põhjendamatut riski finantsstabiilsusele (**punkt 1**) või kehtestada filiaali suhtes täiendavaid usaldatavusnõudeid (**punkt 2**). Lõikes 8 nimetatud meetmete ja lõikes 1 nimetatud hinnangu kohaldamiseks peab Finantsinspeksioon tegema **lõike 7** kohaselt koostööd ning saavutama vastava otsuse või hinnangu kolme kuu jooksul. Kui Finantsinspeksioon leiab, et filiaal on süsteemselt oluline, kuid ei nõua temalt tegevusloa taotlemist või varade või tegevuse ümberkorraldamist, peab ta selle kohta esitama EBA-le ja teistele pädevatele asutustele põhjendatud teate (**lõige 9**).

Paragrahv 96. Kehtiv § 96 sätestab järelevalve alused ja ülesanded.

Lõike 5 esimese lause täiendamine. Lõike 5 kohaselt peab Finantsinspeksioon jälgima ja hindama pidevalt krediidasutuses rakendatavaid strateegiaid, korraldusi, protseduure jms süsteeme kooskõla siseriikliku ja Euroopa Liidu õigusega. Lõiget 5 täiendatakse selliselt, et Finantsinspeksiooni õigus jälgida ja hinnata pidevalt krediidasutuse juhtimise korraldust hõlmab ka juhtidele esitatavaid nõudeid. Muudatus põhineb CRD VI artikli 91 lõikel 1.

Lõike 5² täiendamine kolmanda lausega. Juhul, kui Finantsinspeksioon hindab järelevalve käigus krediidasutuse tegevuse, protseduuride, süsteemide jms õiguspärasust, võib ta lõike 5² kohaselt töötada välja metoodika koos riskipõhiste võrdlusaluste ja kvantitatiivsete indikaatoritega, mis põhineb krediidasutuste jaotamisel sarnase riskiprofiili alusel. Sellise metoodika kasutamine ei tohi mõjutada §-s 104 nimetatud meetmete kohaldamist. Kuigi lõikega 5² on võetud üle CRD V artikli 97 lõike 4a esimene alalõige, on Euroopa Komisjon märkinud, et lisaks esimesele alalõikele peaks lõige 5² sisaldama ka direktiivi lõike 4a teise alalõike esimeses lauses sätestatud, mille kohaselt peab pädev asutus teavitama EBA, kui ta välja töötatud metoodikat kasutab. Teavituste põhjal jälgib EBA järelevalveasutuste praktikat ning teeb selle põhjal soovitusi järelevalveasutustele. Komisjoni tähelepanekust lähtuvalt täiendatakse lõiget 5² kolmanda lausega ja kohustatakse Finantsinspeksiooni teavitama EBA metoodika kasutamisest.

Lõike 7 esimese lause täiendamine. Lõike 7 kohaselt peab Finantsinspeksiooni järelevalve krediidasutuste ja valdusettevõtjate üle hõlmama nende juhtimise korraldamist, juhtorganite liikmete pädevust, koosoeisu mitmekesisust ja tasustamispõhimõtete järgimist. Tulenevalt CRD VI artikli 91 lõikest 1, muudetakse lõiget selliselt, et Finantsinspeksiooni järelevalve juhtorganite liikmete suutlikkuse üle oma ülesandeid täita hõlmab ka juhtidele esitatavaid nõudeid.

Lõike 9 täiendamine. Lõige 9 sätestab loetelu krediidasutusega seotud aspektidest, millega Finantsinspeksioon peab arvestama järelevalve teostamisel. Taolisteks aspektideks on näiteks krediidasutuse tegevuse iseloom, keerukus, ärimudel jms. Lõikega 9 on võetud üle CRD artikli 98 lõige 1.

CRD VI muutmise tulemusena lisatakse artikli 98 lõikesse 1 punkt k, mille kohaselt peab pädev asutus järelevalve teostamisel võtma arvesse lisaks eelnimetatule ka krediidasutuse ESG riskide juhtimise kava ning sellega seotud vahe-eesmärkide saavutamist ja ulatust. ESG kava reguleerib seaduses § 82⁶ (vt ka § 82⁶ lisamise selgitust), mille kohaselt peab krediidasutus koostama konkreetse kava ning jälgima keskkonna-, sotsiaalsetest ja juhtimisteguritest tulenevaid riske ning neid mõõtma. Tulenevalt punkti k lisamisest täiendatakse § 96 lõiget 9 ning kohustatakse Finantsinspeksiooni võtma arvesse lisaks muudele krediidasutust puudutavatele aspektidele ka krediidasutuse ESG kava ulatust, kvantifitseerivaid eesmärke ja protsesse.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 14–20. Lõigetega 14–17 nähakse Finantsinspeksioonile ette kohustus hinnata ja jälgida selliseid arenguid krediidasutuste praktilises tegevuses, mis puudutab nende nn ESG strateegiaid ning vastavat riskijuhtimist. Muu hulgas peab järelevalveasutus hindama, kuidas krediidasutus on KAS § 82⁶ alusel koostanud vastava ESG kava. Samuti tuleb hindamisel arvestada krediidasutuse poolt pakutavaid ja kestlikkusega seotud teenuseid/tooteid ning kestlikule majandusele ülemineku rahastamise põhimõtteid ning laenude väljastamise põhimõtteid seoses ESG-ga. Finantsinspeksioon peab hindama vastava kava usaldusväärsust järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi osana. Lõikega 14 võetakse üle CRD VI artiklil 87a lõike 4 esimene alalõige.

Samuti nähakse ette, et Finantsinspeksioon peab tegema vajaduse korral koostööd teiste vastavate ametiasutustega (ingl. k. *authorities or public bodies in charge of climate change and environmental supervision*), kelleks Eestis on näiteks Kliimaministeerium, Keskkonnamet ja Keskkonnaagentuur. Eeltoodu põhineb CRD VI artikli 98 lõikel 9.

Lõikega 18 nähakse ette, et Finantsinspeksioon peab järelevalve käigus hindama seda, et mis riskid on üleval seoses krüptovarasse investeerimisega või juhul kui krediidiasutus osutab ise krüptovarateenust. Antud kohustus põhineb CRD VI artikli 98 lõikel 10.

Lõikega 19 sätestatakse tingimused, mille täitmist peab Finantsinspeksioon hindama, kui ta viib läbi sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud läbivaatamist ja hindamist. Esimesed kaks tingimust on välistavad tingimused, mille kohaselt ei liigitu krediidiasutus CRR-i kohaselt (kolmanda riigi) globaalse süsteemselt oluliseks krediidiasutuseks, sellise krediidiasutuse üksuseks (**punkt 1**) ega muuks süsteemselt oluliseks krediidiasutuseks KAS § 86⁴⁸ lõigete 1 ja 2 kohaselt (**punkt 2**). Kolmanda tingimuse kohaselt peab krediidiasutuse emaettevõtja teostama üle valitsevat mõju raamatupidamise seaduse § 27 lõike 1 kohaselt nii tema kui ka enamus teiste temaga samasse gruppi kuuluvate krediidiasutuste üle (**punkt 3**). Sellisel juhul võib valitsev mõju raamatupidamise seaduse alusel tuleneda kolmest asjaolust: 1) konsolideeriv üksus on emaettevõtja või muu raamatupidamiskohustuslane, kellel on valitsev mõju teise raamatupidamiskohustuslase üle; 2) emaettevõtjal on suurem kui 50 protsendilise osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses; 3) seaduse või lepinguga on sätestatud otsene või kaudne õigus asutajaõiguste teostamiseks või üldkoosoleku otsusega nimetada või tagasi kutsuda enamikku tegevjuhtkonnast või kõrgema juhtorgani liikmetest. Lisaks punktides 1–3 nimetatud tingimuste täitmise kontrollimisele peab järelevalveasutus läbivaatamise ja hindamise teostamisel rakendama proportsionaalsuse põhimõtet kooskõlas FIS § 53 lõike 3 punkti 3 kohaselt Finantsinspeksiooni veebilehel⁴² avaldatud üldkriteeriumitega.

Emaettevõtja valitseva mõju all olev krediidiasutused lõike 19 punkti 3 tähenduses peavad **lõike 20** kohaselt vastama kahele tingimusele. Esiteks, nad liigituvad või enamus neist liigituvad CRR artikli 27 lõike 1 punkti 1 kohaselt ühistupankadeks või muudeks sarnasteks ühinguteks ning seadusega on neile kehtestatud väljamaksete ülempiir või maksimumtaseme piir (**punkt 1**). Taolised muud sarnased ühinged on CRR-i mõistes vastastikused seltsid, tulundus- või hoiu-laenuühistud, muud hoiuseid kaasavad asutused ja sellesarnased finantsinstitutsioonid, kelle tegevus põhineb oma liikmete majandusliku olukorra edendamisel. Teiseks ei või nende koguvarede maht individuaalsel või allkonsolideeritud alusel ületada 30 miljardit eurot (**punkt 2**).

Lõikega 20 võetakse üle CRD VI artikli 97 lõike 4 teise alalõike punktid a–c ning lõikega 17 sama alalõike punkt d.

Paragrahv 97. Kehtiv § 97 reguleerib järelevalve ulatust.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Lõikega 1 esitatakse loetelu subjektidest, kes on hõlmatud Finantsinspeksiooni järelevalvetegevusega. Punkti 4 kohaselt on sellisteks subjektideks välisriigi krediidiasutuste Eestis paiknevad tütarettevõtjast krediidiasutused, filiaalid ja esindused, kui vastava välisriigi finantsjärelevalve asutusega ei ole kokku lepitud teisiti. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse lõike 1 punkti 4 sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidiasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 2². Paragrahvi 97 lõige 2 sätestab kuus alust, mille esinemisel teostab Finantsinspeksioon konsolideeritud järelevalvet. Euroopa Komisjon on teinud lõike 2 osas märkuse ja täheldanud, et lõike 2 sissejuhatav lauseosa ei täpsusta KAS § 13⁷ lõikes 3 sätestatud erandit, mille kohaselt ei teosta Finantsinspeksioon konsolideeritud järelevalvet

⁴² Finantsinspeksioon. Panganduse järelevalveline avalikustamine. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit/panganduse-jarelevalveline-avalikustamine>

finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja suhtes, kellele ei kohaldata heakskiitmist. Vastav erand tuleneb CRD VI artikli 119 lõikest 1. Kui valdusettevõtja n-ö vabastatakse heakskiitmise kohustusest, järgib Finantsinspeksioon, et ta tegevus oleks kooskõlas KAS-i ja CRR-iga, kuid ei teosta konsolideeritud järelevalvet. Eelnõu koostajate hinnangul on Komisjoni märkus asjakohane, et järelevalveasutus oma pädevusi ei ületaks, kuid sissejuhatava lauseosa muutmise asemel täiendatakse §-i 97 lõikega 2² ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon teostab lõikes 2 nimetatud konsolideeritud järelevalvet juhul, kui KAS-i § 13⁷ lõikes 3 ei ole sätestatud teisiti.

Paragrahv 97². Kehtiv § 97² reguleerib järelevalvet Eestis asutatud välisriigi krediidasutuse filiaali ja esinduse ning Eestis piiriüleselt teenuseid osutava krediidasutuse üle.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse § 97² pealkirja sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Uue lõikega sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus kehtestada sama paragrahvi lõikes 1 ja KAS § 96 lõikes 5 nimetatud andmete ja dokumentide läbivaatamise ja hindamise sagedus ja ulatus, võttes arvesse kolmanda riigi krediidasutuse filiaali liigitust esimesse või teise klassi, tegevuse laadi, mahtu ja keerukust. Lõikega 1¹ võetakse üle CRD VI artikli 48n lõike 3 teine lause. Andmed ja dokumendid, mille läbivaatamist ja hindamist uus lõige reguleerib, käsitlevad filiaali strateegiaid, korraldusi, protseduure, likviidsusnõudeid ja olulise tähtsuse kindlaksmääramist.

Lõike 2 esimese lause muutmine. Lõike 2 kohaselt ei või krediidasutus, kelle filiaal või esindus on asutatud Eestis või kes osutab piiriüleseid teenuseid Eestis ja kelle tegevusloa on lepinguriigi finantsjärelevalve asutus peatanud või kehtetuks tunnistanud, enam Eestis edasi tegutseda ega osutada piiriüleseid teenuseid. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse § 97² lõike 2 esimese lause sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv täiendamine lõikega 3¹. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 48m lõige 1 ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon peab kolmanda riigi krediidasutuse filiaali üle järelevalve teostamisel võtma arvesse KAS 8¹. peatükis ja CRD VII jaotises sätestatud. Viidatud CRD jaotis reguleerib järelevalve teostamist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 10. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 48n lõige ja sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus teavitada viivitamata EBA ja Rahapesu Andmebürood, kui tal tekib kolmanda riigi krediidasutuse filiaali juhtimiskorra, ärimudeli või tegevuse läbivaatamise käigus põhjendatud kahtlus, et filiaalis on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamine või selle katse või on suurenenud sellega seotud riskid RahaPTS § 4 tähenduses. Järelevalveasutus peab teavitama EBA Finantsinspeksiooni ja Rahapesu Andmebüroo ühisest hinnangust ning võib vajadusel kohaldada kolmanda riigi krediidasutuse filiaali suhtes KAS-is sätestatud meetmeid, sealhulgas tunnistada filiaali luba kehtetuks KAS § 17 lõike 1 punkt 12 (rahapesu toimepanemine või õigusaktiga kehtestatud rahapesu ning terrorismi rahastamise keelu korra rikkumine) ja § 21² lõike 3 punkti 2 kohaselt (esineb põhjendatud kahtlus, et filiaali, selle peatevõtja või konsolideerimisgrupiga seoses toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamise katse või esineb vastav risk).

Paragrahv 100. Kehtiv § 100 reguleerib järelevalve korraldust.

Paragrahvi täiendamine lõikega 3¹. Kehtiv KAS § 100 näeb ette järelevalve korralduse ja selle lõige 3 täpsemalt ette selle, et Finantsinspeksioon teeb krediidasutuses KAS § 96 lõikes 5 sätestatud ülesannete täitmiseks asjakohastel juhtumitel stressiteste vähemalt kord aastas. Muudatusega lisatakse paragrahvi lõige 3¹, mille eesmärgiks on lihtsustatult rõhutada, et krediidasutus ise või kolmas osapool (näiteks krediidasutuse nõustaja) ei või stressitesti tulemusi kahjustada (manipuleerida andmetega vms). Säte põhineb CRD VI artikli 100 lõikel 3.

Paragrahv 104. Kehtiv § 104 sätestab Finantsinspeksiooni õigused ettekirjutuse tegemisel.

Lõike 1 punkti 1 täiendamine. Lõikega 1 on sätestatud loetelu õigustest, mida Finantsinspeksioon võib ettekirjutusega kohaldada krediidasutuse tegevusele reageerimiseks. Sama lõike punkti 1 kohaselt on järelevalveasutusel õigus keelata teatud tehingute või toimingute tegemine või nende mahu piiramine. CRD VI artikli 104 lõike 1 punkti e muutmise tulemusena antakse pädevatele asutustele õigus piirata krediidasutuse tegevust, sealhulgas hoiuste vastuvõtmist, operatsioone või võrgustikku, või nõuda sellise tegevuse lõpetamist, mis kujutab endast asjaomase krediidasutuse usaldusväärsuse seisukohast ülemäärast riski. Punkti e muudatus haakub eelnõu koostajate hinnangul kõige paremini § 104 lõike 1 punktis 1 sätestatuga, mis samuti annab Finantsinspeksioonile õiguse piirata krediidasutuse tegevust, sealhulgas keelata teatud toimingute tegemist. Järelevalveasutuse õiguste selgemaks mõistmiseks täiendatakse punkti 1 tekstiosaga, mille kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus piirata hoiuste vastuvõtmist ja äritegevust või nõuda sellise tegevuse lõpetamist, mis kujutab endast krediidasutuse stabiilsuse seisukohast ülemäärast riski.

Lõike 1 täiendamine punktiga 1¹. Johtuvalt seaduse täiendamisest kolmanda riigi krediidasutuse filiaali sätetega peatükis 8¹ ning Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi filiaali sätete ülevaatamisega, täiendatakse § 104 lõiget 1 punktiga 1¹, mis annab Finantsinspeksioonile õiguse nõuda välisriigi krediidasutuse filiaalilt äritegevuse või tegevuse ulatuse piiramist ja vastaspoolte arvu vähendamist. Uue punktiga võetakse ühtlasi üle CRD VI artikli 48o lõike 2 punkt d. Eelnõu koostajate hinnangul oleks ebamõistlik täiendada §-i 104 uue lõikega, mis reguleeriks spetsiifiliselt välisriigi krediidasutuse filiaali suhtes kohaldatavate nõuetega, sest kohati kattuvad CRD VI-ga lisatud pädevate asutuste õigusi käsitlevad sätted juba olemasolevate § 104 lõike 1 sätetega (näiteks punktid 19 ja 20, millele vastavad direktiivi artikli 48o lõike 2 punktid c ja g) ning taolise ümberkorralduse käigus tuleks luua uued lõiked ka konkreetsetl finantsvaldusettevõtjatele ja segafinantsvaldusettevõtjatele, mis lõppkokkuvõttes oleks nii seaduse subjektidele, pädevale asutusele ning seaduse lugejale ebamõistlikult koormavam. Samadel põhjustel lisatakse punktid 22–24 ja täiendatakse punkti 16¹.

Lõike 1 punkti 2 muutmine. Punkt 2 annab Finantsinspeksioonile õiguse keelata osaliselt või täielikult krediidasutuse kasumist väljamaksete tegemine. Euroopa Komisjon on tuvastanud CRD V ülevõtmise kontrolli käigus, et kuigi punktis 2 sätestatud pädevate asutuste õigus on asjakohane, ei sisalda see artikli 104 lõike 1 punktis h sätestatud täiendit selle kohta, et lisaks väljamaksete tegemise keelamisele võib pädeva asutus nõuda, et krediidasutus kasutaks puhaskasumit omavahendite tugevdamiseks. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega, et vastav õigus on lõike 1 loetelust puudu ning vastavat õigust ei ole võimalik kehtiva sõnastuse pealt ka tuletada. Seetõttu täiendatakse lõike 1 punkti 2 ja sätestatakse, et alternatiivselt väljamaksete tegemise keelamisele on Finantsinspeksioonil õigus nõuda puhaskasumi kasutamist omavahendite tugevdamiseks. Omavahendid on lihtsustatult omakapitali instrumendid ning kõlblikud kohustused, mida saab koheselt hakata realiseerima, kui tekib kriisiolukord ning Finantsinspeksioon jõuab otsusele, et vahendite ja kohustuste

kasutusele võtt on vajalik kahjumi katmiseks ning ettevõtte rekapiitaliseerimiseks. Selleks, et ennetada krediidiasutuse maksejõuetust, peab tal igal ajahetkel olema piisaval määral omakapitali ehk n-ö tagavara, mille arvelt katta võimalikku kahjumit.

Lõike 1 punkti 5 muutmine. Punkti 5 kohaselt on Finantsinspeksioonil õiguse nõuda seaduse subjektidelt likviidsete varade ja lühiajaliste kohustuste suhte parandamist. Sätte sõnastust täiendatakse ning edaspidi võib järelevalveasutus lisaks likviidsete varade ja lühiajaliste kohustuste suhte parandamisele nõuda ka CRR VI osa I ja IV jaotises ning artiklites 413 ja 428b sätestatud nõuete täitmist. Muudatuse põhjuseks on CRD VI artikli 67 lõike 1 punkti j muutmine ning punkti ab lisamine.

Eelnimetatud pangandusmääruse jaotised reguleerivad likviidsusnõudeid ja stabiilse netorahastamise kordajat ning artiklid 413 ja 428b stabiilse rahastamise nõuet ja kirjeid, mis eeldavad stabiilset rahastamist. Stabiilse rahastamise nõude kohaselt peab krediidiasutus tagama, et tema pikaajalised varad ja bilansivälised kirjed on nii tava- kui ka stressiolukorras erinevate stabiilse rahastamise instrumentidega asjakohaselt täidetud. Stabiilse netorahastamise kordaja väljendab protsentides suhet kättesaadava stabiilse rahastamise ja nõutava stabiilse rahastamise vahel. Kirjed, mis eeldavad stabiilset rahastamist, on näiteks kuld, tuletisinstrumentidest tulenevad nõuded, mittepikendatavad laenud. Krediidiasutusel on kohustus tagada, et nende stabiilse netorahastamise kordaja on alati vähemalt 100 protsenti.

Lõike 1 punktide 8–10 muutmine. Punkti 8 kohaselt on järelevalveasutusel õigus nõuda krediidiasutuselt ettekirjutusega sise-eeskirjade ja protseduurireeglite ning tasustamise põhimõtete muutmist, sealhulgas kehtestada täiendavaid edasilükkavaid tingimusi tulemustasude või nende osade väljamaksmisele, piirata või keelata tulemustasude väljamaksmist teatud aktsiate, aktsiaoptsioonide või muude sarnaste õiguste vormist. Punktiga 8 on võetud üle CRD artikli 67 lõike 1 punkt d, kuid CRD VI täiendab seda ning annab pädevatele asutustele õiguse nõuda krediidiasutuselt sooneutraalsete tasustamise põhimõtete olemasolu. Seetõttu täiendatakse punkti 8 ning lisatakse tasustamise põhimõtete juurde sooneutraalsuse element.

Punktidega 9 ja 10 on antud Finantsinspeksioonile õigus nõuda krediidiasutuse nõukogult juhatuse liikme või üldkoosolekult nõukogu liikme tagasikutsumist. Tulenevalt artikli 91 lõike 1h lisamisest CRD VI-ga, kohustatakse liikmesriike tagama, et nende pädevatele asutustele on antud õigused, et keelata selliste juhatuse liikmete ametisse nimetamine ning ametist eemaldamine, kui juhatuse liige ei vasta direktiivis sätestatud nõuetele. Vastavaid pädevusi võivad pädevad asutused artikli 91 lõike 1 kohaselt rakendada nii krediidiasutuste kui ka krediidiasutuse emaettevõtjast finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja suhtes. Seni kehtinud sõnastuses katsid punktid 9 ja 10 ainult olukordi, mis käsitlesid krediidiasutusega seotud isikute tagasikutsumist või valimata või määramata jätmist, kuid kuna CRD VI-ga on laiendatud pädevate asutuste õigusi ka teistele ettevõtjatele, peab nende punktide subjektide ringi laiendama. Seetõttu lisatakse punktidesse 9 ja 10 vastavad täiendid, mille kohaselt võib Finantsinspeksioon edaspidi nõuda nii krediidiasutuse, krediidiasutuse emaettevõtjast finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja nõukogult juhatuse liikme või üldkoosolekult nõukogu liikme tagasikutsumist või valimata jätmist või määramata jätmist.

Lõike täiendamine punktiga 10¹. Uue punktiga võetakse üle CRD VI artikli 91a lõige 6 ning antakse Finantsinspeksioonile õigus nõuda krediidiasutuse, krediidiasutuse emaettevõtjast finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja võtmeisiku tagasikutsumist või tema valimata või määramata jätmist. Võtmeisik on CRD VI artikli 3 lõike 1 punkti 9a kohaselt isik, kellel on märkimisväärne mõju krediidiasutuse juhtimisele, aga ei ole juhtorgani liige. Seega

võib võtmeisik olla sisekontrollifunktsioonide juht või finantsjuht tingimusel, et ta ei ole juhtorgani liige. Seni kehtinud seaduse sõnastuses ei olnud Finantsinspeksioonil õigust sekkuda võtmeisiku määramisse, kuid artikli 91 muutmise ning artikli 91a lisamise tagajärjel peavad liikmesriigid tagama pädevatele asutustele volitused võtmeisikute sobivuse kontrollimiseks ning ametisse nimetamiseks.

Lõike 1 punkti 16¹ muutmine. Punkti 16¹ kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda krediitdiasutuselt tema tegevuse ja süsteemidega seonduvate, sealhulgas tegevuse edasiandmisest tulenevate riskide vähendamist. Punktiga 16¹ on võetud üle CRD V artikli 104 lõike 1 punkt f. Tulenevalt peatüki 8¹ lisamisest ning välisriigi krediitdiasutuse filiaalide sätete ülevaatamisest (vt § 104 lõike 1 punkti 1¹ lisamise selgitusi), täiendatakse punkti 16¹ selliselt, et lisaks tegevuse ja süsteemidega seonduvate riskide vähendamisele võib järelevalveasutus nõuda ka teatud tegevuse või toote pakkumise lõpetamist. Täiendiga võetakse üle CRD VI artikli 48o lõike 2 punkt e.

Lõike 1 täiendamine punktiga 16². Uue punkti kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda krediitdiasutuselt äristrateegia, ühingujuhtimise ja riskijuhtimise kohandamist seoses riskide vähendamisega, mis tulenevad ESG teguritest lühikeses, keskpikas ning pikas perspektiivis. Samuti võib Finantsinspeksioon nõuda krediitdiasutuse ESG kavas sisalduvate meetmete ja tegevuste rakendamist. Käesolev norm tuleneb CRD VI artikli 104 lõike 1 punktist m.

Lõike 1 punkt 18 muutmine. Kehtiv punkt 18 näeb ette, et Finantsinspeksioon võib nõuda stressitesti või muu sarnase tundlikkusanalüüsi tegemist. Muudatusega lisatakse juurde see, et eeltoodut võib nõuda ka sel eesmärgil, et hinnata krüptovara riskipositsioonidest ja krüptovarateenuste osutamisest tulenevaid riske. Käesolev norm tuleneb CRD VI artikli 104 lõike 1 punktist n.

Lõike 1 täiendamine punktidega 22–24. Uute punktidega võetakse üle vastavalt CRD VI artikli 48o lõike 2 punktid a ja f ning sama artikli lõige 1. Punktiga 22 sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib nõuda välisriigi krediitdiasutuse filiaalilt samas seaduses sätestatud miinimumnõudest suuremat tagatiskapitali või täiendavate kapitalinõuete täitmiseks vajaliku tagatiskapitali olemasolu. Punktiga 23 antakse finantsjärelevalve asutusele õigus nõuda välisriigi krediitdiasutuse filiaalilt samas seaduses sätestatud aruandluskohustuse täitmist ning punkti 24 kohaselt võib Finantsinspeksioon esitada välisriigi krediitdiasutuse filiaalile muid nõudmisi tema tegevust reguleerivate õigusaktide täitmiseks. Lõike 1 täiendamine uute punktidega on seotud kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali lisamisega KAS-i ning Euroopa Majanduspiirkonna krediitdiasutuse filiaalide regulatsiooni ülevaatamisega (vt § 104 lõike 1 punkti 1¹ lisamise selgitusi).

Lõike 4 täiendamine. Lõike 4 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus määrata ettekirjutusega täiendav likviidsusnõue, võttes arvesse erinevaid krediitdiasutuse toimimise ja juhtimisega seotud elemente, näiteks ärimudelit ja riskijuhtimist. Lõikega 4 on võetud üle CRD artikli 105 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on CRD V kontrolli käigus tuvastanud, et § 104 ei sisalda artikli 104 lõike 1 punktist k tulenevat täpsustust selle kohta, et pädevatel asutustel on lisaks konkreetsetele likviidsusnõuete kohaldamisele õigus piirata varade ja kohustuste lõpptähtaegade erinevust. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega ja leiavad, et kuigi artikli 104 lõikes 1 sätestatud tingimused on enamjaolt üle võetud § 104 lõikega 1, on punkti k spetsiifilisust arvestades kõige mõistlikum täiendada lõiget 4, mis niikuinii käsitleb likviidsusnõude määramist. Seetõttu täiendatakse lõiget 4 ning antakse Finantsinspeksioonile õigus piirata varade ja kohustuste lõpptähtaegade erinevust.

Paragrahv 104¹. Kehtiv § 104¹ reguleerib sunniraha rakendamist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Uue lõikega võetakse CRD VI artikli 67 lõike 2 punkt b osas, mis puudutab maksimaalset sunniraha rakendamise perioodi. Ülejäänud osas reguleerib punkt b ja selle alapunktid i ja ii sunniraha maksimummäärasid füüsilise ja juriidilise isiku puhul, mis on juba sätestatud sama paragrahvi lõigetes 2 ja 3. Lõike 4 sõnastuse kohaselt võib sunniraha määrata korduvalt kuni kuue kuu jooksul alates Finantsinspektsiooni täitekorralduse tegemise kuupäevast.

Võrreldes CRD varasemate versioonidega, on CRD VI-ga harmoniseeritud ulatuslikumalt nii haldustrahvide ja sunnirahade ülempiire kui ka ettekirjutuse tegemise aluseid. Euroopa Komisjoni sõnul on halduskaristuste ja –meetmete ülevaatamine põhjustatud kahest asjaolust: järelevalveasutustele on antud liiga kitsad õigused, et reageerida CRD ja CRR rikkumistele ning liikmesriikide ebaühtlane lähenemine karistuste määramisel. Ühtlustamise eesmärk on tõsta järelevalvemenetluste efektiivsust ning tagada õigusrikkumiste kiirem lõpetamine. Järelevalveasutuste õiguste laiendamisel on olulisel kohal proportsionaalsus, sest sunniraha määramine on üks meetoditest, millega anda kohustusi rikkuvale krediidasutusele märku, et vastav tegevus on seadusevastane ja tuleb koheselt lõpetada. Sunniraha rakendamise maksimumperioodiga soovitakse ennetada õiguste kuritarvitamist järelevalveasutuste poolt, sest isiku karistamine sunnirahaga ei tohiks muuta teda maksejõuetuks või tekitada talle selliseid tõsisemaid rahalisi probleeme, mille tulemusel tuleks äritegevus lõpetada.⁴³ Juhul, kui sunniraha määramine ei täida oma eesmärki, on järelevalveasutusel õigus alustada rikkuja suhtes väärteomenetlust (KAS-i 12. peatükk) või äärmisel juhul tunnistada krediidasutusele antud tegevusluba kehtetuks (KAS-is üldsäte § 17), mis on karistamise perspektiivist *ultima ratio* meede. Seega, kui maksimaalselt kuue kuu jooksul ei õnnestu järelevalveasutusel rikkumine lõpetada, tuleks liikuda edasi tõsisemate tagajärgedega meetmete juurde.

Paragrahv 104². Kehtiv § 104² reguleerib täiendavate omavahendite nõude kehtestamise tingimusi.

Lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 2 on sätestatud tingimused, millest vähemalt ühe esinemisel on Finantsinspektsioonil õigus kohaldada sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud täiendavate omavahendite nõuet. Lõikega 2 on võetud üle CRD V artikli 104a lõike 1 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on avastanud CRD V ülevõtmise kontrolli käigus, et erinevalt direktiivi sõnastusest, puudub § 104² lõike 2 sissejuhatavast lauseosast viited artiklitele 97 ja 101, millele vastavad KAS-is § 96 ja § 100 lõige 4. Viidetega on täpsustatud, et pädev asutus võib nõuda krediidasutusest täiendavaid omanõudeid tingimusel, et omanõuete vajadus on selgunud pädeva asutuse poolt läbi viidud läbivaatuse ja hindamise käigus, mida ongi reguleeritud artiklitega 97 ja 101. Komisjoni hinnangul ei selgu lõike 2 sissejuhatava lauseosa sõnastusest, et Finantsinspektsiooni õigusele nõuda täiendavaid omavahendeid peab eelnema järelevalve käigus läbi viidud krediidasutuse läbivaatus ja hindamine, mille käigus kontrollitakse, kas krediidasutuse juhtimine, strateegiad, protseduurid, süsteemid jms tegevus vastab seadusele. Lähtuvalt Komisjoni märkustest muudetakse lõike 2 sissejuhatavat lauseosa ning sätestatakse, et Finantsinspektsioon kohaldab lõikes 1 nimetatud täiendavate omavahendite nõuet, kui ta on KAS § 96 ja § 100 lõike 4 kohase järelevalve, sealhulgas läbivaatuse ja hindamise käigus tuvastanud, et esineb vähemalt üks sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud asjaoludest.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 14–17. Uute lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 104a lõiked 6 ja 8 ning reguleeritakse täiendavate omavahendite nõude kehtestamist

⁴³ CRD VI selgituspunkt 32.

krediidiasutusele, kelle suhtes kohaldatakse paralleelselt ka minimaalset väljundmäära (vt seletuskirja punkti 2.1.2. alapunkti (i)). **Lõike 14** kohaselt peab Finantsinspeksioon tagama, et selline täiendavate omavahendite taseme summa, mis määrati krediidiasutuse suhtes KAS § 104 lõike 1 punkti 5¹ ja sama paragrahvi lõike 1 alusel, et käsitleda muid riske kui ülemäärase finantsvõimenduse riski, ei suurene minimaalse väljundmäära kohaldamisel.

Lisaks on järelevalveasutusel kohustus vaadata viivitamata, kuid hiljemalt järgmise läbivaatamise käigus lõikes 14 viidatud sätete alusel määratud täiendavate omavahendite nõue ning eemaldama sellest selliseid riske käsitlevad kohustused, mis on kaetud minimaalse väljundmäära kohaldamisega (**lõige 15**). Juhul, kui Finantsinspeksioon teostab krediidiasutuse läbivaatuse, ei kohaldata lõikes 14 sätestatud. Seega on järelevalveasutusel kohustus tagada, et minimaalse väljundmäära kehtestamine krediidiasutuse suhtes ei too kaasa täiendavate omavahendite nõude suurendamise ning samaaegselt krediidiasutuse suhtes kohaldavad nõuded ei kataks samu riske.

Lõikega 16 tuuakse seadusesse minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluva krediidiasutuse mõiste ning **lõikega 17** piiratakse sellise krediidiasutuse suhtes täiendavate omavahendite nõude määramist. Minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluv krediidiasutuse käsitlemise määrab kindlaks Finantsinspeksioon, kui sellise krediidiasutuse koguriskipositsioon, mis on arvutatud CRR-i artikli 92 lõike 3 esimese alalõikega, ületab alammäärata koguriskipositsiooni summa, mis on arvutatud kooskõlas sama määruse artikli 92 lõikega 4. Juhul, kui krediidiasutus on käsitatav minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluvana, ei määra Finantsinspeksioon tema suhtes täiendavate omavahendite nõuet, kui nõudega käsitletavat riskid on kaetud minimaalse väljundmäära kohaldamisega.

Lõigetega 14–16 võetakse üle artikli 104a lõige 6 ning lõikega 17 sama artikli lõige 8.

Paragrahv 104³. Kehtiv § 104³ sätestab nõuded täiendavate omavahendite suunisele.

Lõike 3 täiendamine teise lausega. Uue lausega võetakse üle CRD VI artikli 104b lõige 4a ja sätestatakse Finantsinspeksioonile õigus vaadata üle suunised, mis ta on andnud krediidiasutusele, kelle suhtes kohaldatakse minimaalset väljundmäära, et tagada suuniste asjakohasus. Suuniste ülevaatamine on vajalik võimalike kattuvuste tuvastamiseks ja eemaldamiseks, et krediidiasutus ei peaks suuniste ja minimaalse väljundmäära täitmisel oma tegevusi dubleerima, kui mõlemad kohustused adresseerivad samasisuliste riskide eemaldamist ja leevendamist.

Paragrahv 113. Kehtiv § 113 reguleerib krediidiasutuse juhtimist moratooriumi ajal.

Lõike 3 punkti 1 muutmine. Lõikega 3 sätestatakse kohustused, mida moratooriumihaldur peab kahe päeva jooksul pärast nimetamist täitma. Punkti 1 kohaselt on ta kohustatud paigutama krediidiasutuse asukohta, igasse filiaali ja esindusse teate moratooriumihalduri määramise kohta ning märkima seal isikud, kellele varem antud õigused enam ei kehti. Tulenevalt § 22 kehtetuks tunnistamisest muudetakse § 113 lõike 3 punkti 1 sõnastust ja jäetakse sellest välja krediidiasutuste esindust puudutav tekstiosa (vt § 22 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv 134⁷. Kehtiv § 134⁷ sätestab vastutuse usaldatavusnõuete rikkumise eest.

Paragrahvi täiendamine. Paragrahvi sätestuse kohaselt karistatakse juriidilist isikut usaldatavusnormatiivide, sealhulgas likviidsete varade hoidmise, suure riskide kontsentreerumise piirmäära või väärtpaberistamise positsiooni krediidiriski nõuete rikkumise

eest rahatrahviga kuni 5 000 000 eurot või kuni kahekordses väärteto tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas või kuni 10 protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest. Tulenevalt artikli 67 lõike 1 täiendamisest punktiga x täiendatakse paragrahvis sätestatud kohustuste loetelu finantsvõimenduse määra arvutamise kohustuste rikkumisega. Finantsvõimenduse põhimõtte seisneb laenatud finantsvahendite kasutamises, et teostada krediidasutuse tavapäraseid tegevusi ilma, et krediidasutus peaks kasutama omakapitali.

Seaduse täiendamine paragrahvidega 134²⁷–134³⁰.

Paragrahviga 134²⁷ sätestatakse vastutus ühinemise ja jagunemise nõuete rikkumise eest ning võetakse üle CRD VI artikkel 271, mis kohustab liikmesriike töötama välja proportsionaalseid meetmeid, et reageerida ühinemisest ja jagunemisest teavitamata jätmisele ning läbiviimisele ilma pädeva asutuse loata. Varasemalt samasisuline säte seadusest puudus. **Lõike 1** kohaselt võib Finantsinspeksioon karistada füüsilist isikut teavitamis- või loakohustuse rikkumise eest rahatrahviga kuni 700 000 eurot või kahekordses väärteto tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas. Kui rikkumise on toime pannud juriidiline isik, on **lõike 2** kohaselt rahatrahvi suurus kuni 5 miljonit eurot või kuni kahekordses väärteto tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas või kuni kolm protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest. Vastavad trahvisummad on eelnõu koostajate hinnangul proportsionaalsed, arvestades teo raskust, ning järgivad juba KAS-is sätestatud vastutuse sätete karistumäärasid.

Paragrahviga 134²⁸ sätestatakse väärtetovastutus Euroopa Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61 sätestatud likviidsuskatte kordaja arvutamise nõude rikkumise eest ning võetakse üle CRD VI artikli 67 lõike 1 punkti ab teine pool (esimene poole ülevõtmise kohta vt KAS § 104 lõike 1 punkti 5 muutmise selgitusi). Nimetatud määrus reguleerib likviidsuskattekordaja ja stabiilse netorahastamise kordaja arvutamise nõudeid. Juhul, kui füüsiline isik arvutamise nõudeid rikub, võib Finantsinspeksioon karistada teda kuni 300 trahviühiku suuruse rahatrahviga. Sama teo eest võib juriidilist isikut karistada kuni 400 000 euro suuruse trahviga.

Komisjoni delegeeritud määrus on kehtestab eeskirjad CRR artikli 412 lõikes 1 nimetatud likviidsuskatte nõude täitmiseks. Likviidsuskatte nõue kohustab krediidasutusi tagama, et neil on olemas piisavalt likviidseid varasid ehk likviidsuspuhver, mille väärtuste summa katab likviidsete vahendite väljavoolu, millelt on maha arvatud likviidsete varade sissevool stressiolukorras, et tagada likviidsuspuhvrite säilitamine sellisel tasemel, et sellega oleks võimalik tulla toime mis tahes stressiolukordades 30 päeva jooksul. Likviidsuskattekordaja väljendabki protsentides suhet likviidsuspuhvri ja likviidsete vahendite netoväljavoolu vahel 30 päeva jooksul. Krediidasutustel peab vastav kordaja olema alati vähemalt 100%.

Paragrahv 134²⁹ sätestab väärtetovastutuse CRR III osa III jaotise 2. peatükis sätestatud andmete kogumise ja haldamise nõuete rikkumise eest. Eelnimetatud peatükk reguleerib andmeid kahjude kohta, mis võivad mõjutada krediidasutuse operatsiooniriski arvutamist, nende töötlemist ja edastamist järelevalveasutusele. Füüsilise isiku maksimaalne rahatrahvi määr võib sellises olukorras olla kuni 700 000 eurot ning juriidilise isikul 5 miljonit eurot või kuni kahekordses väärteto tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastav summa. Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikli 67 lõike 1 punkt z.

Paragrahviga 134³⁰ sätestatakse väärtetovastutus krediidasutuse või valdusettevõtja poolt osaluse omandamise korra rikkumise eest. **Lõike 1** kohaselt võib füüsilist isikut karistada kohustuse rikkumise eest kuni 5 miljoni suuruse või kuni kahekordse väärteto tulemusel teenitud

kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas. Kui rikkumise on toime pannud juriidiline isik, on **lõike 2** kohaselt rahatrahvi suurus kuni 5 miljonit eurot või kuni kahekordses väärteto tulumusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas või kuni kümme protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest. Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikkel 27e.

Paragrahv 140¹. Kehtiv § 140¹ reguleerib juriidilise isiku ja konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibe arvestust.

Lõike 1 muutmise. Lõike 1 sõnastuse kohaselt on KAS-i 12. peatükis sätestatud juriidilise isiku käive tema aastane netokäive eelmisel majandusaastal, sealhulgas brutotulu, mis koosneb saadaolevatest intressidest ja samalaadsetest tuludest, tuludest aktsiatelt ja muudelt muutuv- või püsituluga väärtpaberitelt ning saadaolevatest komisjoni- või teenustasudest kooskõlas CRR artikliga 316. Kui juriidiline isik on emaettevõtja tütarettevõtja, on käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud brutotuluks kogutulu eelmise majandusaasta konsolideeritud aastaaruande järgi.

Lõikega 1 on võetud üle CRD artikli 67 lõige 2, kuid kuna CRD VI-ga muudetakse sama artiklit, viiakse selle lõike 2 muudetud kujul üle lõikesse 3 ning lisatakse lõige 4. Võrreldes varasemaga, sätestab CRD VI artikli 67 detailsema nimekirja kuludest ja tuludest, mida tuleb arvestada aastase netokäibe arvutamisel. Lisaks täpsustatakse nende kulude ja tulude kindlaksmääramist ning aastase kogukäibe arvutamise erisusi.

Eelnõu koostajate hinnangul ei piisa lõike 1 muutmisest uute tulu- ja kululiikide lisamisest esimesse lausesse, vaid loetavuse huvides tuleks lõige muuta kahetasandiliseks ning lisada paragrahvi uued lõiked (vt § 140¹ lõigete 1¹ ja 1² lisamise selgitusi). Lõike sissejuhatav lause kohaselt on juriidilise isiku käive aastane netokäive eelmisel majandusaastal, mis koosneb lõikele järgnevas loetelus nimetatud näitajatest, milleks on vastavalt intressikulu ja –tulu (**punkt 1**), väärtpaberitega seonduv kulu ja nende pealt makstav tulu (**punkt 2**), komisjoni- või teenustasudest saadav tulu ja nendega seonduv kulu (**punkt 3**), kauplemiseks hoitavate finantsvaradest ja –kohustustest tulenev netokasum või -kahjum (**punkt 4**), õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatud finantsvarade ja –kohustuste netokasum või -kahjum (**punkt 5**), tuletisinstrumentide netokasum või -kahjum riskimaandamise arvestuses (**punkt 6**), vahetuskursi erinevused netokasumilt või -kahjumilt (**punkt 7**) ning muud tegevuskulud ja -tulud (**punkt 8**). Lõike 1 sissejuhatava lauseosaga võetakse üle artikli 67 lõike 3 esimese alalõike sissejuhatava lauseosa esimene pool ning sellele järgnev loetelu.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 1¹ ja 1². Uute lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 67 lõike 3 esimese alalõike sissejuhatava lauseosa teine pool ning teises alalõikes sätestatu. **Lõike 1¹** kohaselt määratakse lõikes 1 nimetatud elemendid kindlaks kooskõlas Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/451 lisadega III ja IV. Kui juriidilise isiku suhtes vastavat määrust ei rakendata, määratakse tema aastane kogukäive kindlaks viimase majandusaasta aruande järgi. **Lõikega 1²** täpsustatakse, et kui lõikes 1¹ nimetatud juriidiline isik kuulub konsolideerimisgruppi, määratakse tema aastane netokäive viimase majandusaasta aruande järgi, mille on heaks kiitnud kõrgeima taseme emaettevõtja juhtorgan.

Seaduse täiendamine paragrahvidega 141¹⁸–141²⁰. Uued paragrahvid on rakendussätted, mis reguleerivad eelnõuga kaasnevate muudatuste kehtima hakkamist ja kooskõlla viimist.

Paragrahviga 141¹⁸ sätestatakse, et § 20⁶ lõike 3 kohaldamine ei piira selliste lepingute täitmist ja kehtivate lepingute alusel omandatud klientide õigusi, mis sõlmiti enne 2026. aasta 11. juulit. Sättega võetakse üle CRD VI artikli 21c lõige 5.

Paragrahviga 141¹⁹ reguleeritakse olemasolevate kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele antud tegevuslubade vastavusse viimist eelnõus sätestatud muudatustega. Kuigi eelnõu koostajatele teadaolevalt ei ole Finantsinspeksiooni poolt ühtegi taolist kehtivat luba väljastatud, ei ole välistatud, et eelnõu kehtima hakkamise ajaks ei ole vähemalt üks selline filiaal alustanud Eestis tegevusloa alusel tegevust n-ö endise regulatsiooni alusel. Paragrahviga sätestatakse, et järelevalveasutusel on õigus jätta kolmanda riigi krediidasutuse filiaali tegevusluba, mis on filiaalile antud enne 2027. aasta 10. jaanuarit, kehtima, kui filiaal vastab KAS § 2 lõigetes 2² ja 4¹, § 3¹ lõigetes 3 ja 4, §-des 17, 21, 21² ning 8¹. peatükis sätestatule. Rakendussättega võetakse üle artikli 48c lõige 6.

Paragrahviga 141²⁰ lubatakse Finantsinspeksioonil rakendada KAS § 2 lõigetes 2² ja 4¹, § 3¹ lõigetes 3 ja 4, §-des 17, 20⁶, 21, 21², 8¹. peatükis, § 97² lõigetes 1¹, 3¹ ja 10 ning § 104 lõike 1 punktide 1¹ ja 22–24 sätestatud kolmandate riikide krediidasutuste suhtes alates 2027. aasta 11. jaanuarist. Paragrahvi lisamise põhjuseks on asjaolu, et kuigi CRD VI peavad liikmesriigid võtma üle 2026. aasta 10. jaanuariks ning hakkama seda alates 11. jaanuarist rakendama, rakenduvad kolmandate riikide krediidasutuste filiaale reguleerivad sätted üks aasta hiljem. Tegemist on üleminekuajaga, mille jooksul peavad olemasolevate lubade alusel tegutsevad filiaalid viima oma tegevuse kooskõlla uute nõuetega ning pädevad asutused hindama, kas filiaalile antud luba võib jääda kehtima või tuleb taotleda uus luba kooskõlas uute nõuetega.

3.3. Muudatused Finantsinspeksiooni seaduses

Paragrahv 5. Kehtiv § 5 reguleerib Finantsinspeksiooni tegevuse põhimõtteid.

Lõike 2 teise lause täiendamine. Lõike esimese lause kohaselt arvestavad Finantsinspeksiooni järelevalvetoimingute sagedus ja rakendatavad meetodid finantsjärelevalve subjekti suurust, tegevuse mõju finantssüsteemile ning tegevuse laadi, ulatust ja keerukust, lähtudes proportsionaalsuse põhimõttest. Lõike teine lause sätestab, et järelevalveasutus arvestab haldussunni kohaldamisel riskide ja võimaliku rikkumise iseloomu, kestust ja korduvust ning varasemaid õigusrikkumisi, õigusrikkumise eest vastutava isiku majanduslikku võimekust, sealhulgas juriidilise isiku kogukäivet, teenitud kasumi või ära hoitud kahjumi suurust või füüsilise isiku aastasissetulekut, samuti tekkinud või tekkida võinud kahjude suurust ja võimalikku mõju finantssüsteemi stabiilsusele ning järelevalveasutusega tehtava koostöö ulatust. Tulenevalt artikli 70 muutmisest CRD VI-ga, loetakse selle olemasolev tekst lõikeks 1 ning artiklit täiendatakse uute lõigetega. Eelnõu koostajate hinnangul on kõik lõikes 1 nimetatud tingimused kaetud FIS § 5 lõike 2 teise lausega välja arvatud artikli lõike 1 punktis b nimetatud element, mille kohaselt tuleb haldussunni kohaldamisel võtta arvesse vastutava isiku vastutuse suurust (ingl. k. *degree of responsibility*). Samuti ei ole sellist elementi võimalik lõike kehtivast sõnastusest tuletada. Eelnõu koostajad on arvamusel, et vastutuse suurusega arvestamise tingimust ei ole võimalik lõike 2 teise lause kehtivast sõnastusest võimalik tuletada, mistõttu lisatakse lõike teise lausesse vastav täiend.

Paragrahv 19. Kehtiv § 19 sätestab nõuded juhatuse liikmete arvule, nimetamisele ja tagasi kutsumisele.

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt on juhatuse liikme nimetamise ja tagasikutsumise õigus nõukogul. Finantsinspeksioon esitas CRD VI artikli 4a ülevõtmise käigus ettepaneku muuta

lõiget 2 ning täiendavalt reguleerida, et juhatuse liikme ametisse nimetamine ja tagasikutsumine peab toimuma avaliku konkursi või suunatud pakkumise kaudu. Täiendavalt soovis järelevalveasutus täpsustada, et suunatud pakkumist on lubatud teha ainult olemasoleva juhatuse liikmele seoses uue ametiajaga. Seni kehtinud seaduses vastav täpsustus puudus, kuid kuna eelnõuga piiratakse juhatuse liikmete ametiaja kogupikkust 14 aastaga, on vaja täpsustada, kuidas peab toimuma juhatuse liikme ametiaja pikendamine, kui nõukogu on tema tööga rahul näeb vajadust tema jätkamiseks samal ametikohal.

Ühest küljest annab lõike 2 muudatus nõukogule rohkem paindlikkust juhatuse liikme kandidaadi leidmisel näiteks olukordades, kus avaliku konkursi käigus ei leita Finantsinspeksioonile sobivat juhatuse liiget, kuid olemasolev liige on oma varasema ametiaja jooksul enda kompetentsi ja asjatundlikkust piisavalt tõestanud. Sellisel juhul on mõistlik teha pakkumine olemasolevale juhile, sest formaalsus korraldada avalik konkurss ei tohi üles kaaluda praktilist vajadust leida järelevalveasutusele sobiv ja kompetentne juhatuse liige. Teisest küljelt piiritleb muudatus selgelt, et juhatuse liiget ei või esmakordsel ametinimetamisel otsida suunatud pakkumise kaudu. Piirang on vajalik korruptsiooniohu ennetamiseks ning konkursi läbipaistvuse tagamiseks, ennetamaks ebavõrdset konkurentsi kandidaatide vahel ning võimalikku kokkumängu kandidaadi ja nõukogu vahel.

Paragrahv 20. Kehtiv § 20 sätestab nõuded juhatuse liikmele.

Lõike 2 täiendamine punktiga 7. Lõige 2 sätestab kinnise loetelu isikutest, keda ei või nimetada Finantsinspeksiooni juhatuse liikmeks. Lähtuvalt CRD VI artikli 4a muudatustest esitas Finantsinspeksioon ettepaneku täiendada lõiget 2 punktiga 7 ja sätestada, et juhatuse liikmeks ei või nimetada isiku, kes on vähem kui aasta enne kandideerimisaja lõppu olnud finantsjärelevalve subjekti juhatuse või nõukogu liige või finantssektori huve esindava organisatsiooni juht. Uue tingimuse lisamine on kaudselt seotud üldlõike 7 huvid konflikti reguleerivate sätete ülevaatamise ja karmistamisega, aga ka ooteaja sätestamisega (vt § 32¹ lisamise selgitusi), mille kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus piirata juhatuse liikme asumist tööle finantsjärelevalve subjekti või temaga seotud ettevõtjate konkurentide juurde vähemalt kuue kuu jooksul pärast ametiaja lõppemist (vt § 32¹ lõike 4 selgitusi).

Punkti 7 lisamise eesmärk on ennetada olukordi, kus erasektorist tulev kandidaat saaks hakata mõjutama järelevalveasutuse otsuse objektiivsust ja iseseisvust lähtuvalt enda varasema tööandja huvidest, kes kuulus Finantsinspeksiooni järelevalve alla või oli sellest puudutatud. Samuti aitab uus punkt minimeerida riske, et Finantsinspeksiooni juhatuse liige läheb peale ooteaja lõppu tööle finantssubjekti või lobiorganisatsiooni juurde ja kandideerib mõne aja möödudes uuesti järelevalveasutuse juhatuse liikmeks, sest taoline liikumine ilma seaduses sätestatud piiranguteta toob kaasa võimaliku huvid konflikt olukorra. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse lõiget 2 punktiga 7 ning seatakse piirang juhatuse liikme kandidaatidele, kes on vahetult enne kandideerimist töötanud finantssektoris või seda esindava huviorganisatsiooni juhina.

Lõike 4 täiendamine. Lõige 4 sätestab, et juhatuse liikme suhtes kohaldatakse FIS §-s 31, § 32 lõigetes 1 ja 2 ning §-s 34 sätestatud. Kõik eelmainitud sätted reguleerivad Finantsinspeksiooni töötajatele esitatavaid nõudeid. Sätete loetelu täiendatakse viitega §-le 32¹ tulenevalt selle lisamisest seadusesse (vt § 32¹ lisamise selgitusi).

Paragrahv 21. Kehtiv § 21 sätestab juhatuse liikmete volituste tähtaja.

Lõike 1 muutmine. Lõige 1 sätestab, et Finantsinspeksiooni juhatuse liikme volituste tähtjaks kolm aastat. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku pikendada johtuvalt 14 aasta piirangu lisamisest (vt KAS § 21 lõike 5 muutmise selgitusi) juhatuse liikmete ja esimehe volituste tähtaegsid. Järelevalveasutuse sõnul pidurdavad kehtivad tähtjad organisatsiooni arengut, sest tulenevalt ameti pikkusest kulub esimene ametiaasta sisseelamisele, vajadusel struktuurimuudatustele ning järelevalve korralduse ümberkorrigeerimisele. Kuigi teisel ametiaastal saavutab juhatuse oma täispotentsiaali ja töö efektiivsuse, jääb see kolmeaastase tähtja töttu lühikeseks, sest tegeleda tuleb volituste lõppemisest tulenevalt pooleliolevate menetluste ja protsesside lõpetamisega. Lisaks esineb teatud ebavõrdsus Finantsinspeksiooni juhatuse liikmete volituste ja teiste avaliku sektori juhtide volituste tähtaegades, sest üldreeglina on ameti, inspeksiooni vms asutuse juhi ametiaeg viie aasta pikkune.⁴⁴ Kuigi Finantsinspeksioon on FIS § 4 lõike 1 kohaselt autonoomse pädevusega ja oma eelarvega Eesti Panga juures asuv asutus, tegutseb ta lõike 2 kohaselt riigi nimel. Seega on Finantsinspeksioon haldusorgan, kellele on antud avaliku võimu teostamise õigus.

Järelevalveasutuse juhtide ametiaegade pikendamisel on mitu positiivset külge. Esiteks, juhatustes toimuvad muudatused omavad otsest mõju nii organisatsiooni kui ka terviku stabiilsusele ja järelevalvemenetluste efektiivsusele. Kuigi seadusega on sätestatud, et juhatuse esimehe volituste tähtaeg peab olema alati ühe aasta võrra pikem, kui juhatuse liikmete omad, et kanda juhatuse vahetumisel edasi organisatsiooni juhtimise põhimõtteid, kogemusi, korda ja kultuuri, võib juhatuse liikmeks valida isiku, kes on seni töötanud ainult erasektoris ning ei pruugi seetõttu olla kursis haldusmenetluse läbiviimisega ning haldusorgani juhtimisega. Sellistes olukordades on inimlik, et erasektori taustaga juhatuse liikme sisseelamise periood on pikem, mis avaldab mõju järelevalvemenetluste kiirusele ja organisatsiooni juhtimisele.

Teiseks harmoniseeritakse muudatustega avaliku sektori tippjuhtide ametiaegu, sest juhatuse esimehe volituste tähtaega pikendatakse viiele aastale. Sama kaua on ametis näiteks Rahapesu Andmebüroo juht, kelle hallatav asutus tegeleb samuti finantsjärelevalvega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise aspektist, aga ka teiste valitsusasutuste hallatavad riigiasutuste (näiteks TTJA, Konkurentsiamet, Andmekaitse Inspeksioon, riigi rakenduskõrgkoolid ja muuseumid) juhid. Siinkohal tuleb selgitada, et kuigi Finantsinspeksioon ei ole valitsusasutuse hallatav riigiasutus, vaid Eesti Panga juures asuv asutus, ning Eesti Pank ei allu Eesti Panga seaduse § 3 lõike 1 teise lause kohaselt Vabariigi Valitsusele ega ühelegi teisele täidesaatvale riigivõimuasutusele, ei ole eelnõu koostajate hinnangul mõistlik harmoniseerida Finantsinspeksiooni juhtide ametiaja pikkust lähtuvalt Eesti Panga presidendi ametiaja pikkusest (seitse aastat), vaid pigem valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste ja Eesti Panga asepresidentide ametiaja pikkusest (viis aastat), sest seitsmeaastane ametiaeg raskendab selliste kandidaatide leidmist, kes oleksid nõus nii pikalt olema ametis. Samuti tuleb ametiaegade pikendamisel võtta arvesse Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga funktsioone ja ülesandeid, sest riikliku järelevalve tõhus teostamine eeldab Finantsinspeksiooni aktiivust, et reageerida finantsjärelevalvesubjektide rikkumistele, ning sisemist innovatsiooni, mida saab tagada läbi juhtide vahetumise mõistlike ajaperioodide tagant. Veel enam, liiga pikk ametiaeg (ja ka teiseks ametiajaks tagasi valimine) võib tekitada olukorra, et kvaliteetsete juhikandidaatide asemel, kes pelgavad pikemat ametiaega, suureneb selliste kandidaatide hulk, kelle soov leida endale soodne ametikoht näiteks enne pensionile suundumist, omab nende jaoks suuremat prioriteeti kui eesmärk juhtida finantsjärelevalveasutust efektiivselt ja tulemuslikult. Samuti ei ole välistatud, et kandideerimise protsessis sellise isiku tegelik tahe kohe ei avaldu ning taoline isik valitakse juhatuse liikmeks.

⁴⁴ Vabariigi Valitsuse seaduse § 43 lõige 1¹: Valitsusasutuse hallatava riigiasutuse juhiga sõlmitakse tähtajaline tööleping viieks aastaks, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Kolmandaks suurendab ametiaegade pikendamine aasta võrra juhatuse liikmete sõltumatust ning tagab finantsjärelevalve asutuse stabiilse toimimise. Sõltuvuse all mõeldakse igasugust välist mõjutust, millega soovitakse kasutada ära juhatuse liikmele antud võimu või suunata tema otsuste tegemist.

Eeltoodust tulenevalt pikendatakse juhatuse liikmete volituste tähtaega kolmelt aastalt neljale aastale ning juhatuse esimene volituste tähtaega neljalt aastalt viiele aastale.

Lõike 2 muutmise. Lõike 2 kohaselt on Finantsinspektsiooni juhatuse esimehe volituste tähtaeg neli aastat. Juhatuse esimehe volituste tähtaega pikendatakse neljalt aastalt viiele aastale (vt § 21 lõike 1 muutmise selgitusi).

Lõike 5 muutmise. Lõike sõnastuse kohaselt võib Finantsinspektsiooni nõukogu oma otsusega sama paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegu (ametiaegu) pikendada vastava juhatuse liikme nõusolekul kokku kuni ühe aasta võrra. Kehtiv FIS ei sätesta maksimumpiiri ametisse nimetatud juhatuse liikme ametiaja kogupikkusele. CRD VI artikli 4a lõike 2 teise alalõike esimese lausega sätestatakse pädevate asutuste juhtide ametiajale 14 aasta piirang, mille täitumisel ei või isik vastaval ametikohal enam jätkata, samuti saada tagasi valituks.

Piirangu kehtestamisel on mitu eesmärki ja põhjust. Esiteks, järelevalveasutuse sõltumatuse ja objektiivsuse tagamine.⁴⁵ Olukorras, kus juhatuse liikmed ei vahetu kindla intervalli tagant, on asutus avatud stagnatsioonile, innovaatiliste ideede ja konkurentsi vähenemisele. Riiklikult olulised asutus, millest sõltub ühe suure sektori järelevalve, kooskõla kehtiva õigusega ning atraktiivsus (välis)investorile, peab käima kaasas muutuvate olude ja sündmustega, mis mõjutavad asutuse sisekliimat, järelevalve tõhusust ning usaldusväärust. Teiseks ennetab piirang töökohajuurdumist ning soodustab tippjuhtide rotatsiooni. Juhatuse liikme positsioon ei tohiks asutuses nagu Finantsinspektsioon olla võimalus n-ö sooja koha hoidmiseks seetõttu, et isikul puudub ambitsioon edasi liikumiseks või ta tahab pensionieani töökohta kindlustada. Kolmandaks, juhatuse liikmete vahetumine aitab ennetada korruptsiooni, mõjuvõimuga kauplemist ja julgeolekuriske, sest isiku volituste tähtaeg ja seega tema mõju on piiratud.

Direktiiv ei sätesta piiranguid nõukogu pädevusele pikendada juhatuse liikmete ametiaegu niikaua, kui peetakse kinni 14 aasta piirangust. Kuivõrd eelnõu koostajate hinnangul on nõukogule vastava õiguse alles jätmine oluline (vt § 19 lõike 2 muutmise selgitusi), viiakse lõike 5 tekst üle lõike **teise lausesse** ning lisatakse tingimus, et juhatuse liikme tähtaega võib pikendada siis, kui see on vajalik maksimumametiaja täitmiseks. Ametiaja pikendamine on nõukogu diskretsioon ning eelnõuga ei kehtestata nõukogule ootust, et juhul, kui isik on kaks või kolm ametiaega (olenevalt sellest, kas tegu on juhatuse liikme või esimehega) ametis olnud, siis peaks tal lubama selles ametis olla kuni maksimumperioodi täitumiseni. Kui nõukogu ei ole rahul isiku senise tööga Finantsinspektsioonis, pole nõukogul kohustust isiku ametiaega pikendada olenemata sellest, kas ta on ametis olnud 4, 8, 12 (juhatuse liige) või 5 või 10 aastat (juhatuse esimees). Lõike **esimese lausega** sätestatakse 14 aasta pikkune ametiaja piirang.

14-aastane piirang hakkab kehtima koos CRD VI kehtima hakkamisega ehk alates 2026. aasta 11. jaanuarist. Piirangu rakendamiseks täiendatakse seadust ka vastava rakendussättega (vt § 64 lõike 10 lisamise selgitusi). Nende juhatuse liikmete, kes on ametisse nimetatud enne eelnõu jõustumist seadusena, maksimumametiaeg hakkab samuti jooksmas alates eelnõu vastuvõtmise ajast ehk juba ametis oldud aega ei loeta 14 aasta sisse.

⁴⁵ CRD VI selgituspunkt 2.

Paragrahv 22. Kehtiv § 22 sätestab alused juhatuse liikme tagasikutsumisele.

Lõike 4 täiendamine. Lõige 4 sätestab, et juhatuse liikme volituste tähtaja lõppemise, tagasikutsumise või surma korral nimetab nõukogu mõistlikult vajaliku aja jooksul juhatuse uue liikme. CRD VI artikli 4a lõike 2 teise alalõike teise lause kohaselt võib pädev asutus avalikustada juhatuse liikme tagasikutsumise täpsemad põhjused, kui tagasikutsutud juhatuse liige on andnud sellekohase nõusoleku. Avalikustamise eesmärk on avalikkusele kajastada finantsjärelevalveasutuses toimunud muudatusi ning olla läbipaistev nii ühiskonna kui ka järelevalve subjektide suhtes, kellel on õigustatud huvi teada, mis põhjusel on asutuse juht oma ametikohalt tagasi kutsutud. Samas on tagasikutsumise põhjuste avalikustamine piiratud tagasikutsutud isiku nõusolekuga. Seadusega ei piiritleta nõusoleku andmise tingimusi, sest tagasikutsutud isikul võivad olla väga isiklikud põhjused, miks ta ei pruugi soovida taolise teabe avalikustamist (näiteks probleemid tervisega või isiklikus elus). Taoliste andmete avaldamiseks on vaja isiku nõusolekut ka isikuandmete kaitse üldmääruse (edaspidi ka *GDPR*)⁴⁶ artikli 6 lõike 1 esimese alalõike punkti a kohaselt. Tagasikutsutud juhatuse liikme nõusolekuga tuleb arvestada ka § 53 lõike 1 teise lause kohaldamisel (vt § 53 lõike 1 teise lause muutmise selgitusi).

Paragrahv 29. Kehtiv § 29 reguleerib juhatuse liikme vastutust.

Lõike 2 muutmine. Juhatuse liige peab lõike 2 kohaselt hüvitama riigile tahtlikult või raske hooletuse tõttu oma kohustuste rikkumisega tekitatud kahju. Raskest hooletusest põhjustatud kahju eest nõutav hüvitis ei tohi ületada juhatuse liikmele makstava tasu kuue kuu määra. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku jätta lõikest 2 välja raske hooletuse element, sest see hoiab järelevalveasutuse juhatust tagasi otsuste tegemisel. Finantsinspeksiooni sõnul võtavad nad aastas vastu üle 200 otsuse, mille igakordsel tegemisel peavad nad hindama vastutust riigi ees tahtlikult ja raskest hooletusest tekitatud kahju eest, samuti vastutust riigivastutuse seaduse alusel FIS § 58 kohaselt. Samuti peavad nad arvestama võimalusega, et iga tehtud otsus võib neile kaasa rahalise vastutuse, mille maksimummääraks on kuue kuu makstav tasu. Järelevalveasutuse hinnangul mõjutab raske hooletuse element nende otsuste vastuvõtmist olulisel määral ning hoiab kohati tagasi otsustusjulgust riskantsemate otsuste tegemisel, sest tagajärjed (kuni kuue kuu tasu suurune rahaline vastutus iga 200 otsuse puhul) on liiga suured.

Eelnõu koostajate hinnangul on § 29 lõige 2 jäänud oma ajale jalgu ning vajab muutmist. FIS võeti vastu 2012. aasta juunikuus ning selle koostamisel tugineti tol ajal kehtinud ning 1996. aastal vastu võetud avaliku teenistuse seadusele (edaspidi ka *ATS*). Võrreldes FIS §-i 29 ja ATS §-i 74, selgub, et hetkel, mil juhatuse liikme vastutuse säte FIS-is jõustus, ei kasutanud ATS raske hooletuse terminit, vaid eristas süüliselt tekitatud kahju kahjust, mida ametnik ei tekitanud tahtlikult. FIS-i seletuskirjas ei ole põhjendatud, miks tehti otsus lisada seadusesse võimalus võtta järelevalveasutuse juht vastutusele raske hooletuse eest, kuid on märgitud, et vastav otsus on tehtud vaatamata muule tol ajal kehtinud seadustele.

Rangemate vastutusmäärade rakendamine Finantsinspeksiooni juhtide suhtes võib viia ebavõrdse kohtlemiseni, sest nii järelevalveasutuse juhid kui ka töötajad ei ole ametnikud ATS § 7 lõike 1 kohaselt. Kuigi Finantsinspeksioon on haldusorgan HMS § 8 kohaselt, kes teostab järelevalvet FIS § 2 lõikes 1 nimetatud seadustes sätestatu täitmise üle ning seega avalikku võimu, kohaldatakse Finantsinspeksiooni töötajate töösuhtele töölepingu seadust FIS § 30

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02016R0679-20160504>

lõike 1 kohaselt ning juhatuse liikmete ning nõukogu esimehega sõlmitakse ametileping FIS § 21 lõike 4 kohaselt. Seega reguleerivad Finantsinspeksiooni heaks töötavate isikute töösuhteid eraõiguslikud lepingud ning avalikku võimu teostatakse ainult läbi juhatuste otsuste läbi. Tegemist on erineva režiimiga võrreldes avaliku sektoriga, kus avaliku võimu teostamiseks tuleb ametnik ATS § 7 lõike 2 kohaselt nimetada teenistusse käskkirjaga ning kõiki ametisuhetest tulenevaid õigusi, kohustusi, ülesandeid ja erisusi reguleerib seadus, mitte tööleping.

Oma korralduselt sarnaneb Finantsinspeksioon kõige enam Eesti Pangaga, kelle presidendi nimetamine käib nõukogu kaudu ning kelle heaks töötavad töötajad, mitte ametnikud. Erinevalt FIS-ist, ei sätesta Eesti Panga Seadus tema presidendile ega asepresidentidele vastutust riigile tekitatud kahju eest, veel vähem eristab kahju tekitamise astmeid. Kuivõrd mõlemale institutsioonile on antud avaliku võimu ja järelevalve teostamise õigus, võib ebavõrdset kohtlemist tekitada Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni juhtide suhtes kohaldatavad erinevad vastutuse põhimõtted.

Eeltoodust tulenevalt leiavad eelnõu koostajad, et Finantsinspeksiooni poolt esitatud ettepanek on asjakohane ja vajalik, et tõhustada järelevalvemenetluste läbiviimist ning kohelda võrreldavatel kohtadel töötavaid isikuid võimalikult sarnaste nõuete järgi.

Paragrahv 32. Kehtiv § 32 reguleerib huvide konflikti vältimist.

Tegemist on sättega, mis võtab terve FIS-i peale kokku keelud ja kohustused, millest Finantsinspeksiooni töötajad ja juhid peavad juhinduma huvide konflikti vältimisel. Seni kehtinud sõnastuses piiras lõige 1 järelevalveasutuse töötaja rolle, positsioone, instantse, lõige 2 keelas töötajatel lõikes 1 nimetatud isikutega lepingute sõlmimist, kui lepingu sisuks oli investeerimis- või konsultatsiooniteenuse osutamine, ning lõikega 3 oli sätestatud volitusnorm huvide deklaratsioonile ja deklaratsiooni täitmise tingimused. Seega hõlmab kehtiv § 32 endas konsolideerituna nii huvide konflikti ennetamise kohustust kui ka töötajate tegevuspiiranguid.

Tulenevalt artikli 4a lisamisest CRD VI-ga, tuleb kehtivas seaduses üle vaadata nii huvide konflikti tingimused kui ka järelevalveasutuse töötajate tegevuspiirangud (vt § 32¹ lisamise selgitusi). Võrreldes paragrahviga 32, toob direktiiv sisse järgnevad teemad:

- 1) keeld kaubelda finantsinstrumentidega (sealhulgas krüptovaraga), kui need on emiteeritud finantsjärelevalve subjekti või temaga seotud ettevõtjate poolt;
- 2) kohustus võõrandada huvide konflikti põhjustavad finantsinstrumendid;
- 3) ooteaja rakendamine endiste töötajate ja juhtide edasiliikumisele finantsjärelevalve subjekti ja temaga seotud ettevõtjate juurde.

Eelnõu koostajate hinnangul on artikli 4a ülevõtmiseks vaja muuta § 32 ainult huvide konflikti hoidumise keskseks ning täiendada seadust §-ga 32¹, milles nähakse ette töötamise piirangute ja ooteajaga seonduv. Seetõttu muudetakse §-i 32 tekst järgnevalt.

Lõikega 2 defineeritakse huvide konflikt kui olukord, kus töötaja tööalast tegevuse otseselt mõjutab või võib mõjutada tema või tema lähedaste huvi. Taolisteks lähedasteks isikuteks on eelkõige töötaja abikaasa või elukaaslane, lapsed, vanemad, õed ja vennad, aga ka muud isikud, kes ei ole töötaja sugulane või partner, kuid töötaja jaoks küllaldaselt oluline isik, näiteks kasuvanem, kasuõde või -vend, sõber, mentor, partner, kes ei ole tema faktiline abikaasa või elukaaslane vms isik. **Lõikega 1** kohustatakse töötajat hoiduma huvide konfliktist töökohustuste täitmisel ning **lõikega 3** keelatakse töötajal kasutada talle teatavaks saadud konfidentsiaalset teavet enda, enda lähedaste ja muude kolmandate isikute huvides investeerimisotsuste tegemisel. Eelnimetatud lõiked ei tulene direktiivist, kuid vajavad

seaduses sidustamist, et täpsemini piiritleda, mida käsitletakse huvide konfliktina ning kuidas peab töötaja huvide konflikti vältimiseks käituma.

Lõike 4 kohaselt on Finantsinspeksiooni töötajal keelatud teha tehinguid finantsjärelevalve subjekti, tema ema- või tütarettevõtja ning sidusettevõtja väärtpaberite ning muude finantsinstrumentidega, samuti finantsjärelevalve subjekti poolt emiteeritud krüptovaraga. Seega ei või töötaja osta Finantsinspeksioonis töötamise ajal näiteks BigBank võlakirju, sest eelnimetatud pank allub järelevalveasutuse järelevalve alla ning võib seada ohtu töötaja objektiivsuse oma tööülesannete teostamisel. Kauplemiskeeld ei laiene investeerimisele investeerimisfondidesse või kolmandate isikute valitsevatesse instrumentidesse tingimusel, et nende instrumentide omanikud ei saa sekkuda portfelli valitsemisse ning investeringud on hajutatud. Kauplemiskeeluga on seotud **lõige 5**, mille kohaselt peab Finantsinspeksiooni töölevõtmist taotlev isik või töötaja võõrandama finantsinstrumendid, mis võivad põhjustada huvide konflikti. Vastavad instrumendid tuleb võõrandada vabatahtlikult mõistliku aja jooksul ning kui vabatahtliku võõrandamist ei toimu, on järelevalveasutusel õigus nõuda nende võõrandamist. Seega pannakse Finantsinspeksiooni töötajale ja töölevõtmist taotlevale isikule kohustus tagada, et nende investeerimisportfell on kooskõlas seadusega, sest just neil on kõige parem ülevaade kõikidest osakutest, aktsiatest jms instrumentidest, mida nad omavad ning mis võivad teoreetiliselt mõjutada nende otsusi järelevalve teostamisel. Kuivõrd lõikes 4 sätestatud kauplemiskeeld ja lõikes 5 sätestatud võõrandamiskohustus riivavad Finantsinspeksiooni töötajate põhiõigust vabale eneseteostusele, on riivete vastavust põhiseadusele analüüsitud seletuskirja 6. peatükis.

Lõikega 4 võetakse üle CRD VI artikli 4a lõike 3 esimese alalõike punkti a alapunktid i ja ii ning teine alalõige ning lõikega 5 võetakse üle artikli 4a lõige 8.

Lõikega 6 antakse Finantsinspeksioonile õigus seada töölepingutes ja sise-eeskirjades täpsemad nõuded töötajatele huvide konflikti vältimiseks. Lõike lisamine on seotud artikli 4a lõike 3 esimese alalõike esimese lause ülevõtmisega. Olemuslikult ei ole tegemist uue õiguse andmisega järelevalveasutusele, sest näiteks FIS § 5¹ lõige 4 lubab Finantsinspeksioonil reguleerida finantskriisi lahendamise üksuse struktuurset eraldatust ja tegevuse sõltumatust sise-eeskirjadega. Eelnõu koostajate hinnangul on vastava õiguse andmine finantsjärelevalve asutusele mõistlik, sest asutuse juhatus suudab kõige paremini analüüsida oma organisatsiooni vajadusi ja ohukohti ning nendest lähtuvalt reguleerida järelevalve huve ja spetsiifikat arvestades huvide konflikti ennetamist.

Seaduse täiendamine §-ga 32¹. Uue paragrahviga sätestatakse töötamise piirangud Finantsinspeksiooni töötajatele.

Paragrahvi lisamine tuleneb CRD VI artikli 4a ülevõtmisest FIS-i. Uus säte reguleerib üksikasjalikult Finantsinspeksiooni töötajate suhtes kohaldatavaid töötamise piiranguid, mis ulatuvad kuni ettevõtlusvabaduse piiramisest kuni konkurentsipiiranguni pärast töösuhte lõppemist järelevalveasutuses. Paragrahvi lisamine on sõltuvuses §-i 32 muutmisest huvide konflikti vältimise põhiseks (vt § 32 muutmise selgitusi).

Lõigetega 1 ja 2 võetakse üle §-i 32 lõigete 1 ja 2 senine sõnastus ning täiendatakse neid lähtuvalt Finantsinspeksiooni ettepanekutest ja praktilistest vajadustest. **Lõikega 1** nähakse ette, et Finantsinspeksiooni töötaja ei või omada finantsjärelevalve subjekti olulist osalust, omada märkimisväärset mõju ning täita subjekti toimimisega seotud olulisi rolle (audiitor, prokurist jms). Finantsinspeksioon on teinud johtuvalt artiklist 4a ettepaneku täiendada lõike 1 sõnastust piiranguga kuuluda lobiorganisatsiooni. Nimelt sätestab artikli 4a lõike 3 esimese

alalõike punkti b alapunkt iii pädevatele asutustele õiguse kohaldada töötaja suhtes peale töösuhte lõppemist ooteaega, kui töötaja uus töö seisneb lobi- või nõustamistegevuses selles sektoris, mille suhtes tegi töötaja varem järelevalvealaseid otsuseid. Direktiiv ei sätesta, et töötamise ajal on töötajal keelatud olla seotud lobi- või nõustamisteenust pakkuva organisatsiooniga, kuid kuna direktiivis sätestatud on miinimum, on liikmesriikidel õigus sätestada rangemaid nõudeid tingimustel, et rangem nõue hõlmab endas direktiivis sätestatud miinimumi ning on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav muudatus on asjakohane, et vältida olukorda, kus oma töökohustuste ajal teostab Finantsinspeksiooni töötaja järelevalvet finantssubjektide üle ning töövälisel ajal püüab oma tööandjat mõjutada tegema soodsaid otsuseid ettevõtjate suhtes, keda esindavasse organisatsiooni ta kuulub ning kelle suhtes ta tõenäoliselt neid samu järelevalvelisi otsuseid teeb.

Lõikega 2 keelatakse töötajal omada ning sõlmida ühegi finantsjärelevalve subjekti ja temaga seotud ettevõtjatega ning lõikes 1 nimetatud isikutega töölepinguid ja muid lepinguid, mille sisuks on neile teenuste osutamine. Siinkohal on Finantsinspeksioon teinud ettepaneku täiendada seni ühelauselist lõiget teise lausega ning täpsustada, et piiranguga on hõlmatud ka need isikud, kes veel ei ole finantsjärelevalve subjektid, kuid kõigi eelduste kohaselt saavad selleks kuue kuu jooksul. Eelnõu koostajad nõustuvad, et teise lause lisamine on mõistlik, sest just järelevalveasutuse töötajatel on kõige parem ülevaade ettevõtjatest, kes on tegemas ettevalmistusi turule sisenemiseks või tegevusloa saamiseks.

Lõiked 3–7 reguleerivad ooteaja kohaldamist Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete suhtes. Ooteaja põhimõte seisneb selles, et kui järelevalveasutuses töötanud isik lõpetab oma töö- või ametisuhte, on Finantsinspeksioonil sõltuvalt isiku tööalasest positsioonist (töötaja või juhatuse liige) õigus nõuda temalt n-ö puhverajast kinnipidamist, et maandada huvide konflikti olukorra esinemist. Sellises olukorras võib huvide konflikt seisneda näiteks tööalaste teadmiste ja oskuste (ingl. k. *know how*) edasikandumises või järelevalvealase siseinformatsiooni ärakasutamises selleks, et varjata teavet või rikkumisi, mille põhjal võib Finantsinspeksioonil tavaolukorras alustada järelevalvemenetluse. Ooteaja mõte on seega anda isiku teadmiste ja oskustele, mis on talle teatavaks tehtud ja omandatud järelevalvet teostades, aeg jahtumiseks, et ta ei saaks neid ära kasutada koheselt uue tööandja juures tolle tegevuste, seisu ning võimalike õigusrikkumiste leevendamiseks või parandamiseks. Sisuliselt on tegemist konkurentsipiiranguga töölepingu seaduse § 23 mõistes. Ooteaega kohaldatakse nii lepingutele, mis on sõlmitud töötajate ja juhatuse liikmetega, enne eelnõu vastuvõtmist seadusega, kui ka lepingutele, mida sõlmitakse tulevikus.

Lõikega 3 sätestatakse Finantsinspeksiooni töötaja ooteaja pikkuseks kuus kuud, mida järelevalveasutus võib lühendada kuni kolme kuuni. Ooteaja lühendamise üle otsustamisel peab Finantsinspeksioon võtma arvesse töötaja seniseid ametikohti ja tööülesandeid Inspeksioonis (**punkt 1**), töötaja tulevast ametikohta ja tööülesandeid ning uue tööandja tegevusala, sealhulgas tema seotust finantsjärelevalvesubjektidega, kelle üle Inspeksioon järelevalvet teostab (**punkt 2**) ning muid asjaolusid (**punkt 3**).

Punktis 1 nimetatud tingimuse puhul peab Finantsinspeksioon hindama töötaja asutusesisest karjääri ning talle usaldatud ülesandeid. Juhul, kui töötaja töökohustused on piirdunud administratiivse või toetava tööga ning tema panus finantsjärelevalvemenetlustesse on olnud minimaalne, tuleks eelistada lühema ooteaja rakendamist. Seevastu näiteks osakonnajuhtide puhul, kes on juhtinud pankade suhtes läbiviidavaid menetlusi, on põhjendatud pikema ooteaja rakendamine, kui ta suundub peale töösuhte lõppemist Finantsinspeksioonis asjaomasesse

krediidiasutusse tööle. Esimeses punktis nimetatud asjaolude hindamine käib käsikäes punktis 2 nimetatud asjaolude hindamisega, sest Finantsinspeksioon peab võrdlema, kuidas muutub töötaja roll uue tööandja juures ning kas selle rolliga kaasnevad ülesanded võimaldavad Finantsinspeksioonist saadud teadmiste ja oskuste otsest ärakasutamist uue tööandja kasuks või järelevalveasutuse menetluste tulemuslikkuse minimeerimist. Lisaks töötaja uuele rollile peab Finantsinspeksioon võtma arvesse sektorit, milles uus tööandja tegutseb, ning kas ta on mingil viisil seotud subjektidega, kelle üle Finantsinspeksioon järelevalvet teostab. Sektori puhul on oluline tuvastada, kas tulevane tööandja pakub lobi- või finantsteenust või konkureerib selliste isikutega, kelle suhtes viis töötaja läbi menetlusi ning kes on Finantsinspeksiooni järelevalve subjektid. Seotuse all peetakse silmas eelkõige uue tööandja emaettevõtjat, tütarettevõtjat ja sidusettevõtjat.

Lõike 3 esimese lausega võetakse üle artikli 4a lõike 4 esimese alalõike kolmas lause, punktidega 1 ja 2 sama artikli lõike 3 esimese alalõike punkt b ning punktiga 3 lõige 5.

Juhul, kui ooteaega rakendatakse Finantsinspeksiooni juhatuse liikme suhtes, siis ei või ooteaeg **lõike 4** kohaselt olla lühem kui 12 kuud. Ooteaja lühendamise otsustab nõukogu ning lühema perioodi pikkus sõltub sellest, kas juhatuse liige asub pärast oma ametiaja lõppu tööle või lepingulisse suhtesse finantsjärelevalve subjekti, selle emaettevõtja, tütarettevõtja või sidusettevõtja, mille üle on juhatuse liige teostanud järelevalvet või võtnud vastu otsuseid, konkurendi juurde. Kui juhatuse liige ei suundu eelnimetatud konkurendi juurde tööle, võib ooteaega lühendada kuni kolme kuuni, ning kui ta suundub, siis ei või ooteaeg olla lühem kui kuus kuud. Lõike 4 esimese lausega võetakse üle artikli 4a lõike 4 esimese alalõike neljas lause ning teise lausega lõike 4 teine alalõige.

Lõikega 5 sätestatakse, mis hetkest algab ooteaeg, ning **lõige 6** sätestab kohustuse maksta ooteajal olevale töötajale ja juhatuse liikmele hüvitist. Ooteaeg algab pärast töö- või ametisuhte lõppemist, mil töötajal või juhatuse liikmel ei ole võimalik otseselt osaleda finantsjärelevalve subjekti ja temaga seotud ettevõtjate järelevalves. Seega peab isiku mõju ooteaja alguseks olema takistatud või lõppenud. Finantsinspeksioonil on kohustus tagada, et pärast töö- või ametisuhte lõppu ei ole isikul ligipääsu konfidentsiaalsele teabele. Kui isiku suhtes rakendatakse ooteaega, peab järelevalveasutus maksma töötajale või juhatuse liikmele igakuist hüvitist, mille suurus ühe ooteaja viibitud kuu kohta peab vastama töötaja või juhatuse liikme viimasele lepingulisele kuutasule. Hüvitise maksmise kohustus on sõltuvuses ooteaja algusest ehk hüvitist makstakse pärast töö- või ametisuhte lõppemist. Lõikega 6 nähakse ette õigus nõuda endiselt töötajalt või juhatuse liikmelt tasutud hüvitist, tekkinud kahju ning leppetrahvi, kui isik on rikkunud ooteaja tingimusi. Leppetrahvi kohaldamises tuleb aga kokku leppida enne töö- või ametisuhte lepingu sõlmimist ehk seda ei saa kohaldada tagantjärele. Lõikega 5 on üle võetud artikli 4a lõike 4 esimese alalõike esimene ja teine lause ning lõikega 6 on üle võetud artikli 4a lõige 6.

Lõige 7 annab Finantsinspeksioonile õiguse kehtestada sise-eeskirjadega täpsemad ooteaja kohaldamise tingimused. Diskretsiooni jätmine järelevalveasutusele tuleneb artikli 4a lõike 3 esimesest alalõike sissejuhatavast lauseosast ja lõike 4 teisest alalõikest. Eelnõu koostajate hinnangul on Finantsinspeksioonile antav õigus proportsionaalne ja mõistlik, sest seaduse mõistes ei ole asutusesiseste reeglite kehtestamine sise-eeskirjadega uus nähtus (vt analoogselt § 32 lõike 6 lisamise selgitusi). Samuti jätab diskretsiooninorm Finantsinspeksioonile vabaduse reguleerida, kuidas ta soovib kohaldada ooteaega töötaja või juhatuse liikme suhtes, kes soovib asuda tööle artikli 4a lõike 3 esimese alalõike punktis b nimetatud üksuste juures. Nendeks üksusteks on lõikes 2 nimetatud finantsjärelevalve subjekt ja temaga seotud ettevõtjad, üksused, mis osutavad lõikes 2 nimetatud ettevõtjatele teenuseid ning organisatsioonid, mis

esindavad pädeva asutuse ees finantssektori huve valdkondades, mille ees töötaja või juhatuse liige oma töö- või ametisuhte ajal vastutas. Sise-eeskirjade kehtestamisel peab Finantsinspeksioon võtma arvesse §-des 32 ja 32¹ sätestatud.

Lõikega 8 võetakse üle § 32 lõike 3 senine sõnastus ning artikli 4a lõike 7 esimene alalõige. Sättega kohustatakse Finantsinspeksiooni töölevõtmist taotlevat isikut esitama enne töölepingu sõlmimist juhatusele deklaratsioon oma varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta. Vastav deklaratsioon on kehtestatud rahandusministri 2001. aasta määrusega⁴⁷. Töötaja peab vähemalt kord aastas deklaratsiooni kontrollima ning teavitama andmetes toimunud muudatustest viivitamatult. Kuivõrd § 32 lõikes 4 nimetatud finantsinstrumentide mõiste alla kuulub edaspidi ka krüptovara, muudetakse ministri määrust ja lisatakse sinna krüptovara kohta käiva teabe deklareerimise kohustus (vt seletuskirja punkti 9 rakendusaktide kohta).

Paragrahv 46. Kehtiv § 46 reguleerib Finantsinspeksiooni koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Lõike 8 täiendamine. Lõike 8 sätestab Finantsinspeksioonile kohustuse teavitada Euroopa Komisjoni ja asjaomast Euroopa järelevalveasutust ning teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutust kõikidest kokkulepetest, mis on sõlmitud järelevalveülesannete üleandmiseks, sealhulgas sellise üleandmise täpsetest tingimustest. Lõikega 8 on üle võetud CRD V artikli 111 lõike 7. Euroopa Komisjon on tuvastanud, et lõikest puudub tingimus teavituse kiireloomulisuse kohta. Nimelt sätestab direktiiv, et teavitus tuleb teha viivitamatult (ingl. k. *without delay*), kuid lõikest 8 vastav tingimus puudub. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega, sest nii sätte sõnastusest kui ka tõlgendamisest ei ole võimalik kiireloomulise elementi tuletada. Seetõttu muudetakse lõiget 8 ja kohustatakse Finantsinspeksiooni teavitama asjakohaseid asutusi viivitamata.

Paragrahv 46². Kehtiv § 46² reguleerib Finantsinspeksiooni koostööd Euroopa Pangandusjärelevalve Asutusega ja taoliste seotud organisatsioonidega.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1². Euroopa Komisjon on tuvastanud, et Eesti pangandussektorit käsitlevates õigusaktidest on puudu CRD V artikli 21b lõike 6, mis reguleerib teavet, mida pädev asutus peab esitama EBA-le seoses kolmanda riigi konsolideerimisgrupiga. Eelnõu koostajad nõustuvad, et vastav säte on seadusega üle võtmata, ning leiavad, et kõige mõistlikum on võtta säte üle FIS-i §-ga 46², mis reguleerib erinevaid teavitusi, mida Finantsinspeksioon peab erinevatele asutustele tegema. Seetõttu täiendatakse §-i 46² lõikega 1² ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon esitab EBA-le kolmanda riigi konsolideerimisgruppi ja Finantsinspeksiooni järelevalve alla kuuluvate isikute nimed ja varade koguväärtuse (**punkt 1**), tegevusloa saanud kolmanda riigi krediidasutuse filiaali nime, varade koguväärtuse ja tegevusloas märgitud tegevusalad (**punkt 2**) ning KAS § 20⁷ lõikele 1 vastava Euroopa Liidus vahelülina tegutseva ettevõtja nime ja täpsustuse, mis kujul ta Euroopa Liidus tegutseb, ning selle kolmanda riigi konsolideerimisgrupi nime, millesse ta kuulub (**punkt 3**).

Paragrahv 47¹. Kehtiv § 47¹ reguleerib finantsjärelevalve koostöö teostamist.

Lõike 4⁶ muutmine. Lõike kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema kolmanda riigi krediidasutuse Eesti filiaali üle järelevalve teostamisel koostööd selle kolmanda riigi konsolideerimisgruppi kuuluva krediidasutuse järelevalveasutusega, et tagada kogu Euroopa

⁴⁷ Rahandusministri 8. oktoobri 2001. a määrus nr 86 „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete vormi kehtestamine“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

Liidus toimiv järelevalve kolmanda riigi konsolideerimisgrupi tegevuse üle ja kolmanda riigi konsolideerimisgrupile kohaldatavate Euroopa Liidu õigusaktide nõuete täitmine ning hoida ära kahjulik mõju Euroopa Liidu finantsstabiilsusele. Tulenevalt kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide asutamiste erisuste ülevõtmisega KAS-is (vt KAS 8¹. peatüki lisamise selgitusi), tuleb FIS-i täiendada selliselt, et järelevalveline koostöö hõlmaks ka kolmandate riikide krediidasutuste filiaale. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole filiaalide spetsiifilist uut sätet vaja seadusesse lisada, kuivõrd lõige 4⁶ juba katab filiaalide üle teostatavat järelevalvet. Küll aga on vaja lõikes teha kolm muudatust: lugeda lõike tekst esimeseks lauseks ning täiendada seda enne sõnu „krediidasutuse järelevalveasutusega” sõnaga „tütarettevõtja” ning täiendada lõiget teise lausega, mille kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema kõik endast oleneva, et sõlmida asjaomase järelevalvet teostava asutusega koostöökokkulepe. Muudatustega võetakse üle CRD VI artikli 48p lõige 1.

Paragrahv 47³. Kehtiv § 47³ reguleerib ühisotsustusmenetlust kapitali adekvaatsuse ja likviidsuse tagamisel.

Lõike 3 täiendamine. Lõike 3 kohaselt peab Finantsinspeksioon, kui ta teostab konsolideeritud järelevalvet, esitama pärast lõikes 1 sätestatud menetluse läbiviimist konsolideerimisgrupi ja iga tütarettevõtja kohta riskihinnangut sisaldava aruande ning ettepaneku ühisotsuse kohta asjasse puutuval teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele. Lõikega 3 on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 2 teine alalõige. Euroopa Komisjon on täheldanud, et lõikest 3 on puudu viited sätetele, mille alusel tuleb riskihinnang koostada. Direktiiv viitab siinkohal artiklitele 73, 97, 104a ja 104b, mis on üle võetud KAS-is paragrahvidega 63¹, 82, 96, 104² ja 104³. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni tähelepanekuga ning täiendavad lõiget 3 teise lausega, millega tehakse viited asjakohastele sätetele riskihinnangu koostamisel.

Lõike 7 muutmine. Lõike 7 esimese lause kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus otsustada ettekirjutuse tegemine või suuniste andmine Eestis tegevusloa saanud krediidasutusele, kui Finantsinspeksioon ei ole jõudnud ühisotsusele ning ta teostab krediidasutuse suhtes konsolideeritud järelevalvet. Sama lõike teise lause kohaselt peab Finantsinspeksioon oma otsuse tegemisel võimaluse korral arvestama asjasse puutuva teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutuse seisukohti ja reservatsioone. Lõike esimese lausega on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 3 teise alalõike esimene lause ning teise lausega on võetud üle sama artikli lõike 3 kolmanda alalõike esimene lause.

Euroopa Komisjon on tuvastanud puudused mõlemas lauses. Nimelt on Komisjon täheldanud, et esimesest lausest on puudu täiend, et otsus ettekirjutuse tegemise või suunise andmise kohta peab olema tehtud konsolideeritud või allkonsolideeritud alusel. Lõike teise lause kohta märkis Komisjon, et sõnad „võimaluse korral arvestama” ei ühti direktiivi eesmärgiga, sest teise asutuse seisukohtade ja reservatsioonidega arvestamine on Finantsinspeksiooni kohustus (ingl. k. *shall take into account*), mitte diskretsioon. Samuti puudub teisest lausest täpsustus selle kohta, et vastavaid seisukohti ja reservatsioone peavad olema esitatud lõikes 4 nimetatud nelja kuu jooksul. Eelnõu koostajad nõustuvad **lõike 7 esimese lause** kohta tehtud märkusega ning esimesse lausesse lisatakse vastav täiend, sest konsolideerimise alusest sõltub, kas ettekirjutus või suunis puudutab krediidasutust ja tema ematettevõtjat või krediidasutust ja tema tütarettevõtjaid (vt konsolideeritud ja allkonsolideeritud alusel järelevalve erisuse selgitusi seletuskirja punktist 2.2.1.) Eelnõu koostajad nõustuvad ka Komisjoni märkustega **lõike 7 teise lause** kohta, kuid peavad vajalikuks muuta selle sõnastust laiemalt, et sellest selguks paremini, et mitte ettekirjutuses või juhises endas, vaid nende tegemise otsuses peab Finantsinspeksioon võtma arvesse teisi seisukohti ja reservatsioone, ning et neid võetakse arvesse vaid siis, kui

need on esitatud tähtaegselt, sest FIS-iga ei saa sätestada kohustusi teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele. Seega on seisukohtade ja reservatsioonide arvestamisele seatud nende tähtaegse esitamise tingimus.

Lõike 8 muutmine. Lõike 8 sätestab Finantsinspeksioonile kohustuse oodata ära EBA otsus ja seejärel teha enda otsus kooskõlas EBA otsusega olukorras, kus Finantsinspeksioon ei ole jõudnud ühisotsuseni teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega ning too on edastanud asja EBA-le otsustamiseks. Lõikega 8 on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 3 esimese alalõike teine lause, kuid Euroopa Komisjon on tuvastanud, et teise lause ülevõtmine sisaldab kahte puudujääki. Esiteks puudub lõikest 8 viide selle kohta, et küsimuse edastamisel EBA-le tuleb lähtuda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artiklis 19 sätestatust. Teiseks peab EBA otsus olema tehtud kooskõlas eelviidatud määruse artikli 19 lõike 3 kohaselt. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni esimese etteheitega, mistõttu täiendatakse lõiget 8 lähtuvalt esimesest märkusest. Samas ei nõustu eelnõu koostajad Komisjoni teise etteheitega seoses artikli 19 lõikega 3, sest selle järgimise kohustus on pandud EBA-le, mitte pädevatele asutustele, kes ühisotsustusmenetluses osalevad. Seega väljuvad EBA suhtes sätestatud kohustused Eesti seadusloome raamidest ja pädevustest, mistõttu jäetakse Komisjoni teise märkusega arvestamata.

Lisaks eelnevatele märkustele on Komisjon tuvastanud, et §-st 47³ on puudu artikli 113 lõike 3 esimese alalõike viies lause ning lõike 3 teise alalõike viies lause, mis keelab edastada küsimuse otsustamist EBA-le, kui pöördumiseks ettenähtud nelja kuuline periood on lõppenud või kui ühisotsustusmenetluses osalevad pädevad asutused on jõudnud ühisotsusele. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega ning leiavad, et sarnaselt FELS-i sõnastusele, kus samasisuline piirang on ette nähtud kriisilahendusega seotud ühisotsustusmenetlustes, on kõige mõistlik võtta viies alalõige üle lõike 8 teise lausena, mitte täiendada paragrahvi uue lõikega. Seega loetakse lõike 8 senine tekst esimeseks lauseks ning lõiget täiendatakse teise lausega, milles nähakse ette EBA poole pöördumise piirang.

Lõike 10 muutmine. Lõike 10 kohaselt peab ühisotsust ning lõigetes 7 ja 8 nimetatud otsuseid ajakohastama vähemalt kord aastas, kuid otsuseid ja suuniseid, mis on tehtud erandlike asjaolude korral, ajakohastatakse siis, kui seda nõuab konsolideerimisgrupi krediitiasutusest tütarettevõtja üle järelevalvet teostav finantsjärelevalve asutus. Lõikega 10 on võetud üle CRD V artikli 113 lõike 4 teine alalõike esimene lause. Komisjon on tuvastanud, et ülevõtmisele kuulub ka sama alalõike teine lause, mis täpsustab, et erandlikel asjaoludel tehtud otsuste ja suuniste ajakohastamise küsimuse peavad omavahel lahendama konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ja lepinguriigi finantsjärelevalve asutus kahepoolset. Eelnõu koostajad nõustuvad Komisjoni märkusega, sest vastavat kohustust ei ole võimalik §-st 47³ tuletada. Eeltoodust tulenevalt loetakse lõike 10 tekst esimeseks lauseks ning lõiget täiendatakse teise lausega, mille kohaselt peab Finantsinspeksioon tegema kõik endast oleneva, et leppida asjasse puutuva teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega kokku erandlike asjaolude kohta tehtud otsuste ja suuniste ajakohastamine.

Paragrahv 47⁵. Kehtiv § 47⁵ reguleerib järelevalveasutuste koostööd kolleegiumites.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 8 ja 9. Uute lõigetega reguleeritakse kolleegiumite moodustamist järelevalve teostamisel kolmanda riigi krediitiasutuse filiaali üle. **Lõike 8** sissejuhatava lause kohaselt peab Finantsinspeksioon, kui ta teostab järelevalvet kolmanda riigi krediitiasutuse tütarettevõtja või filiaali üle, FIS § 47¹ lõike 4⁶ kohaldamiseks moodustama kolleegiumi, mis vastab § 47⁵ lõigetes 1²–1³, 3–4 ja 5–7 sätestatud kriteeriumitele. Kolleegiumi moodustamisel tuleb võtta arvesse lõike 8 sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus

sätestatud tingimusi, millest esimese kohaselt, kui kolleegium on moodustatud kolmanda riigi konsolideerimisgrupi tütarettevõtja üle järelevalve teostamiseks, peab järelevalve hõlmama ka samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate esimesse klassi kuuluvaid kolmanda riigi krediidasutuse filiaale (**punkt 1**). Teine tingimuse kohaselt tuleb kolleegium moodustada samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate esimesse klassi kuuluvate kolmanda riigi krediidasutuste filiaalide üle järelevalve teostamiseks, kui kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud kolmanda riigi krediidasutuse filiaale rohkem kui ühes Euroopa Liidu lepinguriigis, aga mitte ühtegi kolmanda riigi krediidasutusest tütarettevõtjat, kes alluks §-s 47⁵ sätestatud kolleegiumi järelevalve alla (**punkt 2**). Viimase tingimuse kohaselt peab Finantsinspeksioon moodustama kolleegiumi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate kolmanda riigi filiaalide ja tütarettevõtjate üle järelevalve teostamiseks, kui kolmanda riigi konsolideerimisgrupp on asutanud esimesse klassi kuuluvaid kolmanda riigi krediidasutuse filiaale rohkem kui ühes Euroopa Liidu lepinguriigis ning vähemalt ühe kolmanda riigi krediidasutuse tütarettevõtja, kes ei alluks §-s 47⁵ sätestatud kolleegiumi järelevalve alla (**punkt 3**). Lõikega 8 võetakse üle CRD VI artikli 48p lõige 2.

Lisaks § 47⁵ lõigetes 1²–1³, 3–4 ja 5–7 sätestatule, peab kolleegium järgima teisi **lõikes 9** sätestatud nõudeid, mis kokkuvõtvalt hõlmab aruande koostamist kolmanda riigi konsolideerimisgrupi struktuuri ja tegevuse kohta Euroopa Liidus (**punkt 1**), teabe jagamist KAS-is ja FIS-is sätestatud alustel (**punkt 2**), järelevalvemeetmete kohaldamist (**punkt 3**) ning koostöö tegemist ja koordineerimist (**punkt 4**). Lõikega 9 võetakse üle CRD VI artikli 48p lõiked 4 ja 5.

Paragrahv 47⁹. Kehtiv § 47⁹ reguleerib koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 4–6. Lõike 4 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus esitada Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ametile taotlus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise keskandmebaasile juurdepääsu ja selles kogutud teabe saamiseks, kui see teave on vajalik finantsjärelevalve teostamise jaoks. Lõige 4 põhineb Finantsinspeksiooni ettepanekul ning CRD VI artikli 91 lõikel 1i.

Lõigetega 5 ja 6 reguleeritakse Finantsinspeksiooni ja Rahapesu Andmebüroo vahelist koostööd järelevalve teostamisel kolmanda riigi krediidasutuse filiaali üle. **Lõikega 5** antakse Finantsinspeksioonile diskretsioon vahetada Rahapesu Andmebürooga rahapesu ja terrorismi tõkestamisega seonduvat teavet kolmanda riigi krediidasutuse filiaali üle järelevalve teostamisel. Vastav teabevahetus ja koostöö ei või **lõike 6** kohaselt kahjustada kummagi ametiasutuse ühtegi käimasolevat menetlust vastavalt FIS-ile, KAS-ile, RahaPTS-ile, HMS-ile ega karistusseadustikule. Seega peavad mõlemad asutused üksteist menetluste käigus abistama ning edastama asjakohast informatsiooni, kuid seda tuleb teha viisil, mis ei sekkuks teise asutuse läbiviidavatesse menetlustesse. Uute lõigetega võetakse üle CRD VI artikli 48n lõike 4 teise lause esimene pool ja lõike 5 esimene lause.

Paragrahv 53. Kehtiv § 53 nõuded Finantsinspeksiooni tegevuse avalikustamisele.

Lõike 1 teise lause täiendamine. Lõike esimene lause sätestab, et nõukogu otsused avaldatakse Finantsinspeksiooni poolt tema veebilehel. Teise lausega viidatakse sätetele FIS-is, milles nimetatud teavet sisaldavad otsused ei ole avalik teave, välja arvatud teave juhatuse esimehega ametilepingu lõpetamise asjaolude kohta. Tulenevalt § 22 lõike 4 muutmisest (vt § 22 lõike 4 teise lause lisamise selgitusi), täiendatakse lõike 1 teist lauset täiendiga, mille kohaselt peab

juhatuse esimehega ametilepingu lõpetamise asjaolude avalikustamisel võtta arvesse § 22 lõike 4 teises lauses nimetatud piirangut.

Paragrahv 54. Kehtiv § 54 sätestab nõuded kontrollimisandmete salastatusele.

Lõike 4 täiendamine punktiga 14. Paragrahv 54 lõige 2 sätestab, et finantsjärelevalve käigus kogutud teave, dokumendid ning finantsjärelevalve asutuse poolt koostatud ametlikud dokumendid on konfidentsiaalsed. Lõige 4 sätestab nimekirja olukordadest, millal on lõikes 2 nimetatud teabe ja finantsjärelevalve tulemusi kajastavate dokumentide avaldamine lubatud.

CRD VI artiklit 56 täiendatakse neljanda alalõikega, mille esimene lause loob aluse teabe jagamiseks asutusega, mis teostab siseriiklikku maksualast kontrolli. Alalõike teise lause kohaselt kehtib teabe jagamise põhimõte ka olukorras, kus maksualast kontrolli teostav asutus asub teises Euroopa Liidu liikmesriigis tingimusel, et mõlemad asutused on andnud selleks selgesõnalise nõusoleku.

Tulenevalt artikli 56 neljanda alalõike lisamisest täiendatakse § 54 lõiget 4 punktiga 14 ja sätestatakse, et teabe avaldamine on lubatud Maksu- ja Tolliametiga seoses krediidasutuse või tema filiaaliga, seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses. Neljanda alalõike teises lauses sisalduv teabe jagamise piirangu sätestamiseks täiendatakse §-i 54 uue lõikega (vt § 54 lõike 4⁷ lisamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 4⁸. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 56 neljanda alalõike teine lause ja sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib edastada Maksu- ja Tolliametile teise lepinguriigi pädevalt järelevalveasutuselt saadud konfidentsiaalset teavet ainult juhul, kui taoline järelevalveasutus on selleks andnud selgesõnalise nõusoleku. Alalõike lisamine direktiivis on ajendatud vajadusest parandada asutustevahelist teabevahetust vaatamata kehtivatele ametisadaluste hoidmise reeglitele.⁴⁸

Paragrahv 64. Kehtiv § 64 reguleerib seaduse kohaldamist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 10. Uue lõikega sätestatakse, et Finantsinspeksiooni juhtide 14-aastase maksimaalse ametiaja piirangut kohaldatakse alates 2026. aasta 11. jaanuarist. Säte lisamine on seotud § 21 lõike 5 muutmisega ning CRD VI artikli 4a lõike 2 teise alalõike esimese lausega (vt § 21 lõike 5 muutmise selgitusi).

3.4. Muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 reguleerib kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamise üldpõhimõtteid.

Paragrahvi täiendamine lõikega 11¹. Uue lõikega võetakse üle CRD VI artikli 27h teine alalõige ja sätestatakse, et kui kriisilahendusmeetmete või -õiguste rakendamise tulemusena krediidasutus ühineb või jaguneb, siis ei kohaldata tema suhtes krediidasutuste seaduse 6. peatüki 1. jaos sätestatud, välja arvatud juhul, kui FELS ei sätesta teisiti. Lõike 11¹ lisamise põhjuseks on asjaolu, et FELS § 68 lõike 2 kohaselt kohaldatakse sildasutuse ühinemisele KAS-i 6. peatükis sätestatud, kuid direktiivi artikli 27h teine alalõige välistab CRD kohaldamise ühinemistele ja jagunemistele, kui see toimub krediidasutuse kriisilahenduse käigus. Seega tuleb lähtuvalt FELS § 68 lõikest 2 lisada seadusesse erand, mis lubab KAS-i kohaldamist ka kriisilahenduse käigus asutatava sildasutuse ühinemisele ja jagunemisele.

⁴⁸ CRD VI selgituspunkt 25.

Paragrahv 68. Kehtiv § 68 reguleerib sildasutuse tegevuse lõpetamist.

Lõike 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt kohaldatakse sildasutuse ühinemisele KAS 6. peatükis sätestatud. Põhjusel, et 6. peatüki senine ühinemist ja jagunemist käsitlev tekstiosa viiakse sama peatüki 1. jakku, täiendatakse lõike 2 viidet ning sätestatakse, et ühinemisele kohaldatakse KAS 6. peatüki 1. jaos sätestatud (vt KAS 6. peatüki muutmise selgitusi).

3.5 Muudatused investeerimisfondide seaduses

Paragrahv 153. Kehtiv § 153 nõuded ühinemise tingimuste kontrollile.

Lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõike sissejuhatava lauseosa kohaselt peab ühendatava fondi depositoorium või vandeaudiitor kontrollima täiendavalt lauseosale järgnevaid ühinemislepingu tingimusi. Tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse nõude väljajätmisest (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi), jäetakse § 153 lõike 2 sissejuhatavast lauseosas välja sõnad „või vandeaudiitor”.

Lõike 3 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõige 3 sätestas, et ühinemislepingu tingimuste kontrollimiseks võib mitme või kõigi ühinevate fondide jaoks olla määratud üks või mitu ühist vandeaudiitorit. Kuivõrd seadusest kaotatakse audiitori aruande kohustuslikkuse nõue (vt analoogselt § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse § 153 lõige 3 kehtetuks ning antakse lõikega 5 Finantsinspeksioonile õigus otsustada audiitori määramise vajadus, sealhulgas auditeerimise täpne kord.

Lõike 4 muutmine. Lõike 4 esimese lause kohaselt peab lõikes 2 nimetatud ühinemislepingute kontrolli kohta depositoorium või vandeaudiitor koostama kirjaliku aruande, mille fondivalitseja peab tegema ühendatava ja ühendava fondi osakuomanikele või aktsionäridele ja Finantsinspeksioonile nende nõudmisel kättesaadavaks tasuta. Lõike teise lause kohaselt, kohaldatakse aruandele äriseadustiku § 396 lõigetes 2²–4 sätestatud, kui kontrolli teostab vandeaudiitor. Tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse nõude väljajätmisest (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi), jäetakse lõike 4 esimesest lausest välja vandeaudiitori element ning lõike teine lause viiakse üle uude lõikesse 5 teise lausena, et selgemalt väljendada järelevalveasutuse õigust määrata vajaduse korral audiitor ning nõudeid, mida ta peab aruande koostamisel järgima.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Uue lõike esimese lause kohaselt võib Finantsinspeksioon vaatamata ÄS § 394 lõikes 2 sätestatule määrata vandeaudiitori ning nõuda vandeaudiitorilt ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Lõike 5 teine lause on lõike 4 teine lause, mis audiitori aruande kohustuslikkuse nõude väljajätmise tulemusel tuuakse üle lõikesse 5 (vt IFS § 153 lõike 4 muutmise selgitusi).

Paragrahv 235. Kehtiv § 235 reguleerib määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi ühinemist.

Lõike 5 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõike 5 kohaselt tuli määratud väljamaksetega tööandja pensionifondide ühinemislepingu vandeaudiitori aruandes anda arvamus selle kohta, kas ühendaval või asutataval fondil on nõuetekohased tehnilised eraldised ja neile vastav vara. Lõige tunnistatakse kehtetuks tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse väljajätmisest seadusest (vt analoogselt KAS § 67 muutmise selgitusi) ning sõnastatakse § 236 lõikes 1¹

ümber Finantsinspektsiooni õigusega määrata vajaduse korral audiitor ning nõuda audiitorilt oma arvamuses samasisulise hinnangu andmist, nagu sätestas lõige 5.

Paragrahv 236. Kehtiv § 236 sätestab nõuded määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi ühinemisloa taotlemisele.

Lõike 1 punkti 3 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõike 1 punkti 3 kohaselt tuli määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi ühinemiseks esitada lisaks muudele dokumentidele ka IFS § 235 lõikes 5 nimetatud vandeaudiitori aruanne. Kuivõrd eelnimetatud säte tunnistatakse kehtetuks ning seadusest jäetakse välja audiitori aruande kohustuslikkuse nõue, tunnistatakse ka lõike 1 punkt 3 kehtetuks (vt IFS § 235 lõike 5 ning analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Uue lõike esimese lause kohaselt võib Finantsinspektsioon vaatamata ÄS § 394 lõikes 2 sätestatule määrata vandeaudiitori ning nõuda vandeaudiitorilt ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Lõike teise lausega võetakse üle seni § 235 lõikes 5 sätestatud nõuded andmetele, mida vandeaudiitor peab oma aruandes kajastama (vt IFS § 235 lõike 5 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi 382 kehtetuks tunnistamine.

Seni kehtinud § 382 lõike 1 kohaselt tuli ühinemisel koostada ühinemisaruanne, mida pidi kontrollima vandeaudiitor. Lõike 2 kohaselt pidi vandeaudiitor andma oma aruandes arvamuse selle kohta, kas ühendav fondivalitseja vastab IFS-is sätestatud usaldatavusnõuetele. Tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse nõude väljajätmisest seadusest (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse § 382 kehtetuks, kuid selle lõikes 2 sätestatud nõuded vandeaudiitori aruandele viiakse üle § 383 lõikesse 4 teise lausena, et selgemalt väljendada järelevalveasutuse õigust määrata vajaduse korral audiitor ning nõudeid, mida ta peab aruande koostamisel järgima.

Paragrahv 383. Kehtiv § 383 sätestab nõuded fondivalitseja ühinemisloale.

Lõike 1 punkti 4 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõike 1 punkti 4 kohaselt tuli fondivalitseja ühinemiseks esitada lisaks muudele dokumentidele ka vandeaudiitori aruanne. Kuivõrd seadusest jäetakse välja audiitori aruande kohustuslikkuse nõue, tunnistatakse ka lõike 1 punkt 4 kehtetuks (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Uue lõike esimese lause kohaselt võib Finantsinspektsioon vaatamata ÄS § 394 lõikes 2 sätestatule määrata vandeaudiitori ning nõuda vandeaudiitorilt ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Lõike teise lausega võetakse üle seni § 382 lõikes 2 sätestatud nõuded andmetele, mida vandeaudiitor peab oma aruandes kajastama (vt IFS § 382 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

3.6. Muudatused kindlustustegevuse seaduses

Paragrahvi 142 muutmine. Kehtiv § 142 reguleerib audiitorettevõtja määramist ja audiitorettevõtja aruannet.

Senises sõnastuses reguleerisid § 142 lõiked 1 ja 2 ühise audiitorettevõtja määramist, lõiked 3 ja 6 nõudeid audiitorile ning tema poolt koostatavale aruandele, lõige 4 Finantsinspektsiooni

õigust kehtestada audiitori tasustamise korda ning lõiked 5 ja 7 audiitori mitte määramise tingimusi.

Tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse nõude väljajätmisest KindlTS-ist (vt analoogselt § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi), muudetakse §-i 142. Paragrahvi **lõike 1 esimese lausega** sätestatakse, et vaatamata ÄS § 392 lõikes 2 sätestatule, võib Finantsinspeksioon määrata audiitori ning nõuda audiitorilt ühinemislepingu ja –aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Varasemast paragrahvi sõnastusest tuuakse **lõike 1 teise lausesse** üle lõige 6 mis sätestas, et audiitori aruandes tuleb lisaks ÄS §-s 396 sätestatule esitada audiitori arvamus selle kohta, kas ühendava või asutatava kindlustusandja tehnilised eraldised ja kattevara vastavad õigusaktidest tulenevatele nõuetele.

Lõikega 2 sätestatakse, et piiriülesel ühinemisel võib Finantsinspeksioon jätta audiitorettevõtja määramata, kui selle on juba määranud lepinguriigi ühineva kindlustusandja asukohariigi kohus või haldusasutus. Tegemist on varasema lõike 5 sõnastusega, millele on lisatud piiriülene element ning jäetud välja ühise audiitori element. Sõna „piiriülene” lisamisega soovivad eelnõu koostajad rõhutada, et Finantsinspeksioon võib otsustada jätta audiitori määramata olukorras, kus lisaks Eestis tegevusloa saanud subjektile osaleb ühinemises teises Euroopa Liidu lepinguriigis asutatud isik. Tegemist on erandiga ÄS § 433⁴ lõikes 1 sätestatule, mis kohustab piiriülese ühinemise korral kaasama ühinemislepingu kontrolli audiitori. Seega muudetakse lõike 2 sõnastusega Finantsinspeksiooni õigus mitte määrata audiitor fookus siseriiklikult ühinemisel piiri. Kuivõrd Finantsinspeksiooni otsustada on edaspidi audiitori määramisega seotud asjaolud, sealhulgas see, kas ta määrab kindlustusandjate omavahelisel ühinemisel või kindlustusandja ühinemisel tugiettevõtjaga ühe ühise audiitori või mitu erinevat, ei ole vaja lõikes 2 kasutada ka audiitorile viidates „ühine”.

Lõike 3 kohaselt kehtestab audiitori tasu ja tasustamise korra Finantsinspeksioon. Sama mõte oli varem väljendatud lõikes 4.

Paragrahv 143. Kehtiv § 143 sätestab nõuded ühinemisloa taotlusele.

Lõike 1 punkti 4 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõike 1 punkti 4 kohaselt tuli ühinemisloa saamiseks esitada Finantsinspeksioonile lisaks muudele andmetele ja dokumentidele audiitorettevõtja aruanne. Kuivõrd seadusest jäetakse välja audiitori aruande kohustuslikkuse nõue, tunnistatakse ka lõike 1 punkt 4 kehtetuks (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

3.7. Muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses

Paragrahv 62. Kehtiv § 62 reguleerib krediidiandja ja -vahendaja ühinemist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Uue lõikega sätestatakse Finantsinspeksioonile õigus määrata vaatamata ÄS § 394 lõikes 2 sätestatule krediidiandja või -vahendaja ühinemisel audiitor ning nõuda audiitorilt ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Lõike 5 lisamine on seotud KAS § 67 kehtetuks tunnistamisega ning § 68 lõike 4 muutmisega (vt eelviidatud sätete kehtetuks tunnistamise ja muutmise selgitusi).

Paragrahv 63. Kehtiv § 63 reguleerib krediidiandja ja -vahendaja jagunemist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 5. Uue lõikega sätestatakse Finantsinspeksioonile õigus määrata vaatamata ÄS § 437 lõikes 2 sätestatule krediidiandja või -vahendaja jagunemisel

audiitor ning nõuda audiitorilt jagunemislepingu ja –aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Lõike 5 lisamine on seotud KAS § 67 kehtetuks tunnistamisega ning § 68 lõike 4 muutmisega (vt eelviidatud sätete kehtetuks tunnistamise ja muutmise selgitusi)

3.8. Muudatused makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses

Paragrahv 54. Kehtiv § 54 sätestab nõuded ühinemislepingule ja -aruandele.

Lõike 3 muutmine. Lõike 3 kohaselt peab makseasutuste ühinemisel ja e-raha asutuste ühinemisel koostama ühinemisaruaruande ning tagama, et seda on kontrollinud audiitor. Tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse nõude väljajätmisest seadusest (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi), muudetakse lõiget 3 ja jäetakse välja ühinemisaruaruande auditeerimise kohustus.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõige 4 sätestas, et audiitori aruandes tuleb näidata, milliseid hindamismeetodeid on aktsiate või osade vahetussuhte määramisel kasutatud, ning anda arvamus selle kohta, kas ühendav makseasutus või e-raha asutus vastab seaduses sätestatud usaldatavusnõuetele. Tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse nõude väljajätmisest seadusest (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse § 54 lõige 4 kehtetuks, kuid selle sõnastus viiakse üle § 55 lõikesse 3 teise lausena.

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 reguleerib ühinemisloa taotlemist.

Lõike 1 punkti 4 kehtetuks tunnistamine. Lõike 1 punktiga 4 on sätestatud makse- ja e-raha asutustele kohustus esitada ühinemisloa saamiseks audiitori aruanne. Kuivõrd MERAS-est jäetakse välja audiitori aruande kohustuslikkuse nõue (vt analoogselt KAS § 67 ja § 68 lõike 1 punkt 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse § 55 lõike 1 punkt 4 kehtetuks.

Lõike 2 punkti 4 kehtetuks tunnistamine. Lõike 2 punktiga 4 on sätestatud makse- ja e-raha asutustele kohustus esitada Finantsinspeksioonile audiitori aruanne, kui ühinemise tulemusel asutatakse uue makse- või e-raha asutus. Kuivõrd MERAS-est jäetakse välja audiitori aruande kohustuslikkuse nõue (vt analoogselt KAS § 67 ja § 68 lõike 1 punkt 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi), tunnistatakse § 55 lõike 2 punkt 4 kehtetuks.

Paragrahvi täiendamine lõikega 3. Uue lõike esimese lause kohaselt võib Finantsinspeksioon, vaatamata ÄS § 394 lõikes 2 sätestatule, määrata audiitori ja nõuda audiitorilt ühinemislepingu ja -aruande kontrollimise kohta aruande esitamist. Lõike teise lausega võetakse üle seni § 54 lõikes 4 sätestatud nõuded andmetele, mida audiitor peab oma aruandes kajastama (vt MERAS § 55 lõike 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

3.9. Muudatused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses

Seaduse täiendamine paragrahviga 62¹. Uue paragrahviga reguleeritakse Rahapesu Andmebüroo ja Finantsinspeksiooni vahelist koostööd.

Paragrahviga 62¹ kohustatakse Rahapesu Andmebürood esitama Finantsinspeksioonile KAS § 37³ lõikes 10, § 69 lõikes 1² ja § 70³ lõikes 2² nimetatud arvamus 30 tööpäeva jooksul arvates Finantsinspeksioonilt vastava taotluse saamisest. Uue sättega võetakse üle CRD VI artikli 27b lõike 3 teine alalõige ja 27j lõike 3 teise alalõige esimene pool. Eelviidatud sätetes viidatud arvamus sisaldab Rahapesu Andmebüroo hinnangut selle kohta, kas olulise osaluse võõrandamine, ühinemine või jagunemine võib endast kujutada rahapesu või terrorismi

rahastamist. Arvamuse andmisele kohaldatakse HMS §-s 16 sätestatud. Rahapesu Andmebüroolt oodatakse adekvaatset ja sisulist arvamust, milles on antud hinnang sellele, kas ettevõtjate kavandatavas tegevuses on rahapesu või terrorismi rahastamise elemente.

3.10. Muudatused väärtpaberituruseaduses

Paragrahv 40. Kehtiv § 40 reguleerib investeerimisühingu suhtes sätestatud nõudeid.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5¹ ja 5². Uue lõike 5¹ kohaselt kohaldatakse finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja ühinemisele ja jagunemisele VPTS 13. peatüki 1. jaos sätestatud. **Lõikega 5²** nähakse ette VPTS 13. peatüki 2. jao kohaldamine valdusettevõtja oluliste varade ja kohustuste ülekandmisele ning § 118¹ lõike 2 kohaldamise tingimusi (vt analoogselt KAS § 13⁶ lõigete 6 ja 7 lisamise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 9. Uue lõike kohaselt kohaldatakse kolmanda riigi konsolideerimisgrupi investeerimisühingu tegevusele KAS §-s 20⁷ sätestatud. Sätte lisamise põhjuseks on Euroopa Komisjoni märkus, mille ei ole VPTS-iga võetud üle CRD artiklit 21b, mis reguleerib paralleelselt nii kolmanda riigi konsolideerimisgrupi krediitiasutuse ja investeerimisühingu tegevuse aluseid. Artikli 21b sätestuse leiab KAS §-st 20⁷, kuid VPTS-is puudub ristviide KAS-ile. Seega esineb seaduses lünk, mida ei ole võimalik ületada VPTS-i tõlgendamise teel. Puuduse eemaldamiseks täiendatakse §-i 40 lõikega 9 ning tehakse viide KAS-i kohaldamise kohta investeerimisühingu tegevuse aluse kohaldamisel.

Paragrahv 79. Kehtiv § 79 sätestab nõuded investeerimisühingu, investeerimisvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja juhtide valimisele, pädevusele ja tegevusele.

Paragrahvi pealkirja muudetakse nii, et see vastaks sätte sisule – lisaks juhtidele reguleeritakse normis ka võtmeisikutele kohalduvaid nõudeid.

Lõike 1 muudatusel on kaks eesmärki. Esiteks rõhutatakse, et juhtide nõuetele vastavuse tagamise kohustus on investeerimisühingul. Teiseks jäetakse kehtivast sättest välja osa, mis puudutab juhi või võtmeisiku kohustust pühendada piisavalt aega oma tööülesannete täitmiseks. Selline kohustus tuleneb sama paragrahvi lõikest 9, puudub vajadus sätestada seda dubleerivalt ka lõikes 1.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4¹. Sättega kohustatakse investeerimisühingu juhte tegutsema ausalt ja usaldusväärselt ning olema oma otsuste tegemisel vabad. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1 esimeses lauses ja lõikes 2a sätestatud nõuded.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 7¹ ja 7². Paragrahvi lõiked 5–7 näevad ette, millised on investeerimisühingu juhtide (nii nõukogu kui juhatuse liikmete) peamised kohustused oma ühingu juhtimisel. Lisaks tuleb arvestada juhtidel ka § 79¹ lõikes 3 sätestatuga, kus muu hulgas viidatakse nõukogu ja juhatuste liikmete kohustuste osas KAS §-dele 52 ja 55 (ehk kohaldatakse lisaks krediitiasutuste nõukogu ja juhatuse suhtes kehtivaid kohustusi). See lahend ei ole aga piisavalt õigusselge ja subjektidel on üsna keeruline aru saada, milliseid kohustusi tema juhid täitma peavad. Seepärast sätestatakse nüüd uute lõigetega 7¹ ja 7², et milliseid kohustusi lisaks olemasolevatele lõigetele 5–7 peavad investeerimisühingu nõukogu ja juhatuse liikmed veel täitma. Lõiked 7¹ ja 7² põhinevad omakorda KAS §-del 52 ja 55, samas ei ole n-ö üks-ühele krediitiasutuste juhtide suhtes ettenähtud kohustusi üle toodud investeerimisühingu juhtidele, arvestatud on investeerimisühingute spetsiifikat ja ka seda, et osaliselt on sarnased nõuded ette nähtud juba üldistes regulatsioonides (eelkõige

äriseadustikus). Antud lõigete lisamise näol kustutatakse omakorda ka viide VPTS § 79¹ lõikes 3 KAS §-dele 52 ja 55.

Oluline on märkida, et täiesti uue nõudena lisatakse § 7² punkt 1 näol kohustus, mille kohaselt peab investeerimisühingu juhatus kehtestama ja vähemalt iga kahe aasta tagant üle vaatama investeerimisühingu riskide võtmise, juhtimise, jälgimise ning maandamise põhimõtted ja protseduurid sellisel kujul, mis muu hulgas hõlmavad ka ESG tegurite praegusest ja lühikesest, keskmisest ja pikaajalisest mõjust tingitud riske. Eeltoodu kehtestatakse sarnaselt krediitiasutustega CRD artikli 76 lõike 1 esimese alalõike alusel.

Sisuliselt kehtivad investeerimisühingu juhtidele vastavad nõuded ja kohustused läbi mitme erineva direktiivi, eelkõige läbi:

- 1) CRD artikli 76, artikli 86 lõike 2 ning artiklite 88 ja 91;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2019/2034/EL⁴⁹ ehk investeerimisühingute direktiivi artikli 28 ja 29 lõike 1;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2014/65/EL⁵⁰ ehk investeerimisteenuste osutamise direktiivi (nn MiFID) artikli 9.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 9¹–9⁵.

Lõikega 9¹ pannakse investeerimisühingule kohustus kontrollida, tagada ja vastutada selle eest, et tema juhid vastavad igal ajahetkel juhtidele ja võtmeisikutele kehtestatud nõuetele, rakendades selleks asjakohase asutusesisese sobivushindamise ja dokumenteerides vastava protsessi. Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1 a alalõige 1.

Lõikega 9² pannakse paika investeerimisühingu läbiviidava sobivushindamise sagedus. Nii näeb norm ette, et investeerimisühing hindab juhtide võtmeisikute nõuetele vastavust enne nende valimist ning juhul, kui ilmnevad uued faktid või asjaolud. Sobivushindamist tuleb viia läbi regulaarselt. Lõikega 9² võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 6 alalõige 2.

Lõikega 9³ kehtestatakse investeerimisühingule kohustus hoida juhi ja võtmeisiku sobivuse kohta käiv teave ajakohane. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1c.

Kui investeerimisühing saab teadlikuks asjaoludest, mille tõttu juht või võtmeisik ei vasta kehtestatud nõuetele, ei tohi seda isikut vastavale positsioonile nimetada. Kui aga juht või võtmeisik on ametisse nimetatud, siis kutsutakse ta viivitamatult tagasi või asjakohasel juhul kohaldatakse muid sobivaid meetmeid (**lõige 9⁴**). Selliste meetmete üle otsustab Finantsinspeksioon, olles seejuures seotud HMS-ist tuleneva proportsionaalsuse-nõudega. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1b.

Lõike 5⁶ kohaselt on investeerimisühingul kohustus tagada võtmeisiku ülesannete nõuetekohane täitmine, mis võib tähendada ka võtmeisiku funktsiooni täitva isiku asendamist. Sättega võetakse üle CRD VI art 91a lõike 3 alalõige 2, mille kohaselt võtavad üksused kõik vajalikud meetmed selle tagamiseks, et võtmeisiku funktsioon toimiks nagu vaja, sealhulgas asendavad võtmeisiku, kui see isik ei vasta enam sobivuskriteeriumidele ja -nõuetele.

⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/2034, 27. november 2019, mis käsitleb investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2002/87/EÜ, 2009/65/EÜ, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/59/EL ja 2014/65/EL. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02019L2034-20241224>

⁵⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/65/EL, 15. mai 2014, finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL. Kättesaadav: [EUR-Lex - 02014L0065-20250117 - EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02014L0065-20250117-EN)

Paragrahv 79¹. Kehtiv § 79¹ sätestab nõuded investeerimisühingu juhtidele ja töötajatele.

Lõike 1 täiendamine teise lausega. Praegune lõige 1 näeb ette, et investeerimisühingu juhid ja töötajad on kohustatud tegutsema nendelt oodatava ettenägelikkuse ning asjatundlikkusega vastavalt nende ametikohale esitatavatele nõuetele, lähtudes investeerimisühingu ning selle klientide huvidest. Muudatusega lisatakse uus lause, mille kohaselt investeerimisühingu juhid ja töötajad on kohustatud seadma investeerimisühingu ning selle klientide majanduslikud huvid kõrgemale oma isiklikest majanduslikest huvidest. See nõue on nähtud ette krediitiasutustele KAS § 48 lõike 5 näol ja kohaldub ka läbi VPTS § 79¹ lõike 3 viite ka investeerimisühingutele. Nüüd see viide eelnimetatud sättes kustutakse ja suurema õigusselguse huvides kirjutatakse see kohutus eraldi VPTS-s lahti. Ehk sisuliselt mingit uut kohustust käesoleva muudatusega investeerimisühingute jaoks ei kaasne.

Lõike 3 esimese lause muutmine. Kehtiv § 79¹ reguleerib investeerimisühingu juhtide ja töötajate suhtes sätestatud nõudeid. Selle paragrahvi lõige 3 viitab omakorda KAS-i vastavatele paragrahvidele, mis omakorda näevad ette erinevad nõuded krediitiasutuste juhtidele ja töötajatele, samuti erinevatele komiteedele ja sisekontrolli funktsioonidele. Ehk neid samu nõudeid kohaldatakse läbi erinevate KAS-i viidetes seeläbi ka investeerimisühingu juhtidele ja töötajatele. Samas osaliselt on vastavad nõuded investeerimisühingu juhtidele ja töötajatele kehtivas VPTS-is ette nähtud (näiteks §-des 79, 83² ja 83³) ning seetõttu on praegune lahendus teatud mõttes ebaühtlane (s.t. et osaliselt tuleb nõuete järgmisel lähtuda KAS-s sätestatust). Seepärast antud paragrahvi lõike 3 muutmiseiga tühistatakse suurem osa viiteid KAS-le ja vastavad normid avatakse VPTS-is endas.

Ehk tühistamisele lähevad viited järgmisele KAS-i sätetele: KAS § 48 lõiked 4¹–5¹, §-d 52, 55, 57¹–57⁴ ja 58¹, § 59 lõiked 1, 3 ja 4³, § 62, § 82 lõiked 1–2².

Siiski VPTS § 79¹ lõikes 3 säilivad viited KAS § 49 lõigetele 1¹–2, §-le 84 ning § 92² lõigetele 4 ja 5. Eeltoodud KAS-i sätteid näevad ette spetsiifilised nõuded selles osas kas ja mis ametikohtadel võivad juhid veel ametis olla, laenamise nõuded seotud isikutele ja juhtide tasustamise kohta vastava info esitamine Finantsinspeksioonile. Ehk eeltoodud nõuete puhul tuleb jätkuvalt investeerimisühingul lähtuda KAS-is sätestatust.

Paragrahv 79². Kehtiv § 79² reguleerib investeerimisühingu juhtide ja töötajate tasustamist.

Lõike 2 punktis 3 ja lõikes 8 asendatakse sõna „kontrollifunktsioon” sõnaga „sisekontrollifunktsioon”. Vt analoogselt § 83 muutmise selgitusi.

Lõike 5 kehtetuks tunnistamine. Kehtiv lõige 5 näeb ette, et investeerimisühingu nõukogu kinnitab investeerimisühingu tasustamise põhimõtted ja vaatab need regulaarselt üle. Samuti on selles lõikes sätestatud, et järelevalvet tasustamispoliitika rakendamise üle teostab investeerimisühingu nõukogu, välja arvatud juhul, kui investeerimisühingus on moodustatud töötasukomitee. Lähtuvalt eeltoodust, kus kõik põhilised nõukogu kohustused n-ö konsolideeritakse ühte paragrahvi, siis saavad need nõuded sisalduma § 79 lõike 7¹ punktis 3. Seega sisuliselt selle lõike kehtetuks tunnistamisega investeerimisühingu jaoks põhimõttelisi muudatusi ei kaasne.

Seaduse täiendamine §-ga 79⁵. Uue paragrahviga nähakse ette nomineerimiskomitee moodustamise põhimõtted investeerimisühingus. Nomineerimiskomitee peamiseks ülesandeks on lihtsustatult investeerimisühingu juhatuse liikme kandidaatide esitamine nõukogule, muu hulgas arvestades ka n-ö mitmekesisuse nõudeid. Ka hetkel kehtib investeerimisühingu puhul

nomineerimiskomitee moodustamise nõue, kuid seda läbi viitelise lahendi – VPTS § 79¹ lõige 3 viitab omakorda KAS §-le 62, mille alusel on nomineerimiskomitee moodustamine krediidasutuses ette nähtud. Vastavalt aga eespool juba käsitletule tuuakse vastavad normid nõu KAS-ist üle VPTS-i, muu hulgas võttes arvesse investeerimisühingu eripärasid võrreldes krediidasutusega. Seepärast kustutakse VPTS § 79¹ lõikes 3 vastav viide ka KAS-ile.

Paragrahvi 80 kehtetuks tunnistamine. Kehtiv § 80 reguleerib juhtidest ja audiitorist teavitamist. Juhtidest ja võtmeisikutest teavitamise regulatsioon sisaldub edaspidi §-s 80¹. Audiitorist teavitamise kohustust investeerimisühingul edaspidi ei ole, sest sellisel teavitamisel puudub lisandväärtus.

Seaduse täiendamine §-dega 80¹ ja 80².

Uute paragrahvidega kehtestatakse reeglid Finantsinspeksiooni teavitamisele ning järelevalveasutuse poolt läbiviidavale sobivusmenetlusele.

Paragrahv 80¹ reguleerib juhtidest ja võtmeisikutest teavitamist.

Lõike 1 kohaselt teavitab investeerimisühing juhi või võtmeisiku valimise, määramise või ametiaja pikendamise kavatsusest Finantsinspeksiooni vähemalt kümme päeva enne selle küsimuse otsustamist ja esitab lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid. Tähtaja määramisel on arvesse võetud Finantsinspeksiooni vajadust teatud juhtudel sekkuda ja kohaldada meetmeid.

Lõike 2 alusel teavitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1619 artikli 91 lõike 1d punktides a–f sätestatud isik (*oluline investeerimisühing*) investeerimisühingu juhi sisekontrollifunktsiooni juhi ja finantsjuhi valimise või määramise kavatsusest Finantsinspeksiooni, esitades vähemalt kolmkümmend tööpäeva enne juhi ametisse asumise tähtpäeva lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid. Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1d.

Lõikes 2 sätestatud tähtaega ei kohaldata, kui enamik juhtorgani liikmetest tuleb asendada uute juhtorgani liikmetega samal ajal ja juhtorganist lahkuvad liikmed peaksid läbi viima uute liikmete sobivushindamise. Sellisel juhul viib investeerimisühing asutusesisese sobivushindamise läbi pärast seda, kui uute ametisse valitud või määratud juhtide volituste tähtpäev on saabunud (**lõige 3**).

CRD VI artikli 91 lõike 1a alalõike 2 kohaselt on antud juhul tegemist sättega, mille kohaldamise osas on liikmesriigile jäetud kaalutlusõigus. Eesti on otsustanud sätte üle võtta, et tagada paindlikkus.

Oluline investeerimisühing on kohustatud teavitama juhi või võtmeisiku ametiaja pikendamise kavatsusest Finantsinspeksiooni, esitades vähemalt kümme päeva enne selle küsimuse otsustamist lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid (**lõige 4**).

CRD VI artikli 91 lõige 1d sätestab, et oluline investeerimisühing peab sobivustootluse esitama hiljemalt 30 tööpäeva enne tulevaste liikmete ametisse asumist. Eelnõuga antakse investeerimisühingule paindlikkust juurde, sätestades teavitamiskohustuse tähtajaks kümme päeva.

Lõige 5 kohustab investeerimisühingut viivitamata teavitama Finantsinspektsiooni juhi või võtmeisiku sobivust mõjutada võivate uute faktide või muude asjaolude ilmnemisest. Sättega võetakse üle CRD artikli 91 lõige 1f.

Lõikega 6 sätestatakse loetelu andmetest ja dokumentidest, mis tuleb esitada Finantsinspektsioonile juhi või võtmeisiku valimiseks või määramiseks. Lõike 6 loetelu kohaselt tuleb esitada järgnev teave:

- 1) isiku kirjalik nõusolek ja täidetud sobivusküsimustik;
- 2) isiku elulookirjeldus ja üldandmed, juhatuse liikme puhul tema vastutusvaldkonna kirjeldus, ülevaade isiku maine, hariduse, teadmiste, oskuste ja kogemuse ja ettevõtluses osalemise kohta;
- 3) andmed isiku ametiaja ja -koha kohta;
- 4) investeerimisühingu läbi viidud sobivushindamise dokumendid;
- 5) andmed äriühingute kohta, milles isiku osalus on suurem kui 20 protsenti;
- 6) andmed võimalike huvide konfliktide ja isiku poolt ametiülesannete täitmisele pühendatava aja kohta;
- 7) isiku kinnitus, et tal puuduvad VPTS-is sätestatud asjaolud, mis välistavad õiguse olla investeerimisühingu juht;
- 8) välisriigi kodaniku puhul tema päritolu- või elukohariigi karistusregistri väljavõte või pädeva kohtu- või haldusorgani väljastatud samaväärne dokument, mis ei või olla vanem kui kolm kuud;
- 9) juhi ametisse nimetamise kuupäev ja VPTS § 80¹ lõikes 3 sätestatud juhul ametisse asumise kuupäev.

Loetelu tugineb CRD VI artikli 91 lõike 1e punktidele a-f. CRD VI ei kehtesta ammendavat loetelu. Nii sätestab punkt d, et sobivustaotlusele lisatakse kõik muud riigisisese õiguse alusel nõutavad dokumendid niipea, kui need on kättesaadavad ning punkt e kohaselt lisatakse sobivustaotlusele kõik muud pädeva asutuse loetletud dokumendid niipea, kui need on kättesaadavad. Loetelu kehtestamisel on arvestatud Finantsinspektsiooni vajadusega saada sobivusmenetluse läbiviimiseks igakülgset teavet ja dokumente.

Direktiivi artikli 91 lõike 10 alalõige 1 sätestab, et artiklite 91 ja 91a kohaldamisel töötab EBA oluliste finantsinstitutsioonide jaoks välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et täpsustada pädevate asutuste jaoks sobivushindamiseks esitatava sobivusküsimustiku, elulookirjelduste ja asutusesisese sobivushindamise miinimumsisu. EBA peab vastava eelnõu komisjonile esitama hiljemalt 2026. aasta 10. juuliks (artikli 91 lõike 1 alalõige 3).

Lõikega 7 sätestatakse, et nimetatud andmed esitatakse Finantsinspektsiooni kinnitatud vormis ja mahus. Sättega tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõike 2 ülevõtmine.

Lõike 8 kohaselt, kui investeerimisühingu läbi viidava sobivushindamise käigus selguvad uued asjaolud, mille tõttu juht või võtmeisik ei vasta kehtestatud nõuetele, teavitab investeerimisühing sellest viivitamatult Finantsinspektsiooni, et inspektsioonil oleks võimalik vajadusel sekkuda ja meetmeid kohaldada. Lõikega võetakse üle CRD artikli 91 lõike 1h alalõige 2

Lõike 9 kohaselt teavitab investeerimisühing Finantsinspektsiooni juhi või võtmeisiku tagasiastumisest või tema tagasikutsumise algatamisest enne volituste tähtaja lõppemist vähemalt kümme päeva enne nimetatud küsimuse otsustamist.

Paragrahviga 80² reguleeritakse Finantsinspektsiooni läbi viidava sobivushindamise menetlust.

Lõikega 1 antakse Finantsinspeksioonile õigus igal ajal, sealhulgas investeerimisühinguga seotud riskide suurenemisel või juhtide ja võtmeisikute kohta uute asjaolude ilmnemisel läbi viia investeerimisühingu juhi ning võtmeisiku sobivushindamine.

Sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõige 1f, mille kohaselt peab liikmesriik tagama, et pädevad asutused hindavad, kas juhtorgani liikmed vastavad alati sama artikli lõigetes 2–6 sätestatud kriteeriumidele ja nõuetele.

Lõike 2 kohaselt võib Finantsinspeksioon määrata sobivushindamise läbiviimise tähtja oluliste investeerimisühingute juhtide ja võtmeisikute valimisel või määramisel. HMS § 33 lõikele 5 tuginedes võib Finantsinspeksioon seda tähtaega omal algatusel ka pikendada. Lõikega 2 tagatakse CRD VI artikli 91 lõike 1j ülevõtmine.

Kui investeerimisühingu esitatud andmed või dokumendid on puudustega, võib Finantsinspeksioon nõuda, et juht või võtmeisik ei asuks ametisse enne kõikide asjakohaste andmete ja dokumentide esitamist (**lõige 3**). Sellega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3, mille kohaselt võib pädev asutus nõuda, et tulevane liige ei asuks ametisse enne nõutava teabe esitamist, kui tal ei ole sama lõike esimeses lõigus loetletud dokumentide põhjal sobivushindamise läbiviimiseks piisavalt teavet, välja arvatud juhul, kui kõnealune pädev asutus on veendunud, et sellist teavet ei ole võimalik esitada.

Lõikes 4 sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus nõuda andmete täpsustamiseks ja kontrollimiseks täiendavaid andmeid ja dokumente ning seletusi, et oleks tagatud piisava info olemasolu igakülgselt hindamiseks. Ka selle sättega võetakse üle CRD VI artikli 91 lõike 1e alalõige 3.

Lõikes 5 antakse Finantsinspeksioonile volitused kontrollida kogutud andmete, sealhulgas isikuandmed, õigsust karistusregistrist ja avalikest allikatest.

VPTS § 79 lõige 1 sätestab juhile ja võtmeisikule laitmatu maine nõude. Sama paragrahvi lõige 3 kehtestab, et isiku maine ei ole laitmatu, kui:

- 1) isiku tegevus või tegevusetus on kaasa toonud investeerimisühingu või muu finantsjärelevalve alla kuuluva isiku pankroti või tegevusloa kehtetuks tunnistamise finantsjärelevalve asutuse algatusel;
- 2) isikut on karistatud esimese astme kuriteo eest ja tema vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud;
- 3) kohus on isiku suhtes kohaldanud tegutsemiskeeldu või ettevõtluskeeldu vastavalt karistusseadustiku §-le 49 või 49¹, samuti kui isiku suhtes on kohaldatud seaduses või kohtulahendis ettenähtud ärikeeldu või teataval erialal või ametikohal töötamise keeldu või teda on karistatud sellise keelu rikkumise eest ja tema vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud;
- 4) isik ei ole suuteline korraldama investeerimisühingu tegevust selliselt, et klientide huvid oleksid piisavalt kaitstud;
- 5) isik on esitanud inspeksioonile valeteavet või jätnud olulise teabe esitamata;
- 6) isikut on karistatud majanduslase, ametialase, varavastase või avaliku usalduse vastase süüteo eest või terrorikuriteo või selle toimepanemisele suunatud tegevuse rahastamise või toetamise eest ning tema vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud või tema suhtes on kohaldatud rahvusvahelist sanktsiooni.

Sobivushindamise menetlus on kaasusepõhine ning hindamise iseloom ja intensiivsus sõltub hinnatavast isikust endast ja temaga seotud asjaoludest.

Laitmatu maine hindamisel tugineb Finantsinspeksioon Euroopa Liidu vastavate institutsioonide (EBA ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutus) ja enda vastavatele juhenditele „Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta“⁵¹ ning selle alusel koostatud Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse läbiviimise juhend⁵². Finantsinspeksiooni sobivusmenetluse juhendi järgi on laitmata ärialane maine määratlemata õigusmõiste ning seda hindab Finantsinspeksioon iga kord konkreetsete asjaolude põhjal finantsturu ja avalikkuse kaitsmise eesmärgil (FIS § 3)⁵³.

Laitmatu maine koosneb erinevatest elementidest ning selle hindamisel võtab Finantsinspeksioon arvesse isiku varasemat käitumist – toime pandud või tegemata jäetud tegusid, meedias kajastatud, karistatud, osalust erinevates kohtumenetlustes ja nendega seotust, suhtlust riigiasutustega, osalust ettevõtluses, ühiskondlikku positsiooni, ühiskonna hinnangut vastava isiku suhtes jms. Näiteks võib laimatut mainet tõendada kohtulahend, mis kinnitab, et ehkki isik oli kohtukaasusega seotud, siis tema tegelikku sisulist seotust asjaga ei tuvastatud või on kohus isiku osas muid tähelepanekuid või järeldusi teinud. Samuti võib selline dokument olla seotud pankrotikaasusega, mis tõendab, et isiku tegevuses pole tuvastatud negatiivseid asjaolusid vms.⁵⁴ Kitsamas tähenduses puudutab maine mingit kitsamat valdkonda, näiteks teatud konkreetset erialal tegutsemist või mingis konkreetses erialasfääris omatavat mainet, mis saab olla kujunenud läbi varasema töökogemuse või muude tegevuste, mis on olnud vastava konkreetse erialaga mingilgi määral seotud.⁵⁵

Kehtivate karistuste osas saab Finantsinspeksioon teha päringu karistusregistrisse, et kontrollida isiku karistatust. Muude asjaolude kohta kontrollib Finantsinspeksioon asjaolusid näiteks avalikest kohtulahenditest, meediast kättesaadava info põhjal või isiku enda esitatud teabe alusel.

Kui isik, kelle mainet Finantsinspeksioon hindab, on olnud teises Euroopa Liidu liikmesriigis finantssektori ettevõtja juht ja teise riigi finantsjärelevalve on hinnangu andnud, siis Finantsinspeksioon saab küsida seda hinnangut või ka isik ise esitada andmed selle hinnangu kohta. Järelevalveasutused teevad ka sel tasandil omavahel koostööd.

Paragrahv 81. Kehtiv § 81 reguleerib investeerimisühingu juhi tagasikutsumist.

Paragrahvi pealkirja muudetakse tulenevalt lõike 1 muutmisest

Lõike 1 muutmine. Vt analoogselt KAS § 50 muutmise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-ga 81². Uue paragrahviga nähakse ette nõuded investeerimisühingu riskide juhtimisele ja kontrollile. Kehtiv VPTS § 79¹ lõige 3 viitab hetkel selles osas KAS § 82 lõigetele 1 kuni 2². Eelnõuga täiendatakse KAS §-i 82 mitmete uute n-ö riskielementidega, eelkõige mis on seotud investeerimisega krüptovaradesse ja ESG teguritest tulenevate

⁵¹ Finantsinspeksioon. Suunised juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/investeerimine/suunised-juhtorgani-liikmete-ja-votmeisikute-sobivuse-hindamise-kohta>

⁵² Finantsinspeksioon. Sobivusmenetluse läbiviimise juhend. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/juhendid/pangandus-ja-krediit/sobivusmenetluse-labiviimise-juhend>

⁵³ S.Tammer, M.Kohv „Sobivus ja selle ennustamine kui karuteene sobimatule“, Juridica 2020/3, lk 648.

⁵⁴ Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.1.

⁵⁵ Finantsinspeksiooni viidatud juhendi punkt 3.12.4.

riskidega. Neid samu nõudeid tuleb kohaldada ka investeerimisühingute suhtes. Et nende nõuete kohaldamine oleks investeerimisühingute jaoks õigusselgem ja arusaadavam, siis loobutakse viitamisest KAS-i vastavatele normidele ja põhilised riskijuhtimise nõuded sätestatakse investeerimisühingutele eraldi uue paragrahvi lisamise näol.

Paragrahv 82. Kehtiv § 82 sätestab nõuded investeerimisühingu sise-eeskirjadele.

Lõike 3 täiendamine punktidega 2¹–2⁴. Vt analoogselt KAS § 63 lõike 2 punktide 3², 4² ja 4³ lisamise selgitusi.

Lõike 3 punkt 3 muutmine. Kehtiv § 82 näeb investeerimisühingule ette sise-eeskirjade kehtestamise nõude ja selle sisu ning lõike 3 punkt 3 näeb omakorda hetkel ette, et sise-eeskirjadega tuleb muu hulgas panna paika ka töötajate valikukriteeriumid, töö- või ametiülesanded ning samuti alluvussuhted. Eelnõuga muudetakse punkti 3 selliselt, et lisaks alluvussuhetele tuleb laiemalt näha ette ka selge organisatsiooniline struktuur ning läbipaistvad ja järjepidevad vastutusalad.

Lõike 3 täiendamine punktidega 3¹–3³. Eelnõuga nähakse ette uued nõuded ja kohustused, mis peavad investeerimisühingu sise-eeskirjades sisalduma.

Esiteks nähakse **punkt 3¹** alusel ette, et sise-eeskirjad peavad sisaldama investeerimisühingu juhtide ja töötajate tasustamise põhimõtteid, sealhulgas mis puudutab tulemustasusid. Ning seda sellisel kujul, mis peavad olema ka kooskõlas usaldusväärse ja tõhusa riskijuhtimisega. Seejuures tuleb arvestada ka investeerimisühingu riskiisu seoses ESG riskidega.

Teiseks nähakse uue **punkti 3²** näol ette, et sise-eeskirjades peab sisalduma see, et kuidas hinnatakse juhtide (nii nõukogu kui juhatuse liikmete) ja võtmeisikute (näiteks finantsjuhi) sobivust oma ametikohtadele.

Kolmandaks nähakse uue **punkt 3³** alusel ette see, et sise-eeskirjad peavad kehtestama ka võrgu- ja infosüsteemide taristu korra, mis luuakse ja mida juhitakse vastavalt DORA määrusele.

Paragrahvi täiendamine lõikega 4. Täiendusega viidatakse eelmise lõike 3 punktile 3¹, mis käsitleb juhtide ja töötajate tasustamise põhimõtteid. Lõikega 4 nähakse ette, et vastavad põhimõtted peavad olema sooneutraalsed. See nõue põhineb CRD VI artikli 74 lõike 1 teisel alalõikel.

Paragrahv 82². Kehtiv § 82² reguleerib investeerimisühingu sisemise kapitali ja likviidsuse piisamise hindamise protsessi.

Lõike 1 täiendamine teise lausega. Kehtiv VPTS § 82² näeb ette investeerimisühingu sisemise kapitali ja likviidsuse piisavuse hindamise protsessi. Selle lõige 1 sätestab, et investeerimisühingu kõik olulised riskid peavad olema igal hetkel adekvaatselt kaetud omavahenditega. Muudatusega lisatakse lõikesse 1 uus lause, mille kohaselt peab investeerimisühing võtma ESG riskide katmisel arvesse lühi-, kesk- ja pikaajalist perspektiivi. Muudatus põhineb CRD VI artikli 73 lõike 1 teisel lausel.

Paragrahv 83. Kehtiv § 83 sätestab nõuded investeerimisühingu sisekontrolli süsteemile.

Paragrahv 83 sätestab üsna lakooniliselt, et investeerimisühingus peab toimima piisav sisekontrolli süsteem, mille eesmärk on tagada tema tegevuse vastavus kehtivatele eeskirjadele

ja vastuvõetud otsustele investeerimisühingu kõigil juhtimis- ja tegevustasanditel. Lisaks on kparagrahvis ette nähtud, et sisekontrolli süsteemi kuulub vähemalt vastavuskontrolli funktsioon ja olemasolul siseauditi üksuse tegevus.

Eelnõuga **muudetakse §-i 83** olulises ulatuses. Esiteks nähakse **lõikega 1** ette proportsionaalsuse põhimõtte. Ehk sisekontrolli süsteemi moodustamisel tuleb lihtsustatult pidada silmas ka investeerimisühingu suurust.

Lõikega 2 nähakse ette, et investeerimisühingu sisekontrolli süsteem peab lihtsustatult hõlmama kõiki tasandeid.

Lõikes 3 sätestatakse sarnaselt KAS §-le 59 lõikega 3, et sisekontrolli süsteem koosneb kolmest üksusest/funktsioonist – siseauditi üksusest ning riskikontrolli ja vastavuskontrolli funktsioonidest. Samuti sätestatakse, et need funktsioonid peavad olema sõltumatud ja ei või olla seotud riskide võtmisega. Sisekontrolli definitsioon põhineb CRD VI artikli 3 lõike 1 punktil 9b.

Lõikega 4 sätestatakse, et sisekontrolli funktsioonide täitjad peavad lihtsustatult tagama, et kõik olulised riskid tuvastatakse ja selle info ka edasi andma juhtidele. See nõue on samamoodi sätestatud ka KAS § 59 lõikes 4 ja põhineb omakorda CRD VI artikli 76 lõike 5 punktidel a ja b.

Lõige 5 näeb ette, et siseauditi üksus peab olema täiesti sõltumatu s.t. seda ei või n-ö kokku panna investeerimisühingu ühegi muu äriini või kontrollifunktsiooniga. Samamoodi on see sätestatud ka KAS § 59 lõikes 5 ja see nõue põhineb CRD VI artikli 76 lõike 6 neljandal alalõikel.

Lõikes 6 nähakse erinevalt lõikest 5 ette, et vastavuskontrolli funktsiooni võib n-ö kokku panna mõne muu kontrolli teostava üksusega. Sel juhul tuleb lihtsustatult arvestada ka investeerimisühingu suurust ja selline kokkupanemine ei tohi mõjutada vastavuskontrolli teostaja sõltumatust ja suutlikkust täita oma ülesandeid.

Lõikes 7 nähakse ette viiteline norm, kus investeerimisühingu sisekontrolli funktsioone täitvate isikute õiguste ja kohustuse osas kohaldatakse krediitdiasutuste seaduse §-des 60 ja 61 krediitdiasutuse sisekontrolli funktsioone täitvate isikute kohta sätestatud.

Seaduse täiendamine §-ga 83⁴. Uue paragrahviga sätestatakse riskikontrolli ja vastavuskontrolli ülesanded.

VPTS-i § 83¹, mis puudutab vastavuskontrolli funktsiooni, tunnistati kehtetuks 2017. aastal seetõttu, et toona reguleeriti vastavuskontrolli Euroopa Komisjoni otsekohalduvas määruses (EL) 2017/565.⁵⁶ See on ka jätkuvalt nii, kuid CRD VI näeb lisaks krediitdiasutustele ka investeerimisühingute riskikontrolli ja vastavuskontrolli funktsioonide täitjatele uued ülesanded.

Lõikega 1 nähakse ette riskikontrolli funktsiooni või selle täitja ülesanded. Lihtsustatult öeldes peab riskikontrolli funktsioon ja selle täitja tuvastama investeerimisühingut mõjutavad riskid

⁵⁶ Euroopa Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2017/565, 25. aprill 2016, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning nimetatud direktiivi jaoks määratletud mõistetega. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R0565-20220802>

(punkt 1), kontrollima riskide kindlaksmääramist ja juhtimist (punkt 2), omama ülevaadet neist (punkt 3) ning jagama nendega seotud teavet investeerimisühingu nõukogule (punkt 4). Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 76 lõike 5 punkt c.

Lõikega 2 sätestatakse vastavuskontrolli funktsiooni või selle täitja ülesanded. Lihtsustatult tuleb kontrollida, et investeerimisühingu juhid ja töötajad ei eksiks investeerimisühingu suhtes kohaldatavatest õigusaktidest ja n-ö mittesiduvast reeglistikust (näiteks sise-eeskirjad, investeerimisühingu hea tava jms) ettenähtud nõuete vastu.

Lõikega 3 nähakse ette pedagoogilise suunitlusega norm, milles viidatakse, et täpsemad vastavuskontrolli nõuded on sätestatud määruse (EL) 2017/565 artiklis 22.

Paragrahv 83². Kehtiv § 83² sätestab nõuded siseauditi üksusele.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Kehtiv VPTS § 83² näeb ette nõuded siseauditi üksusele. Eelnõuga lisatakse uus lõige 1¹, mille kohaselt peab siseauditi üksuse ülesannete täitja peab muu hulgas jälgima kogu investeerimisühingu tegevust ja andma sõltumatu ülevaate investeerimisühingu riskistrateegia efektiivsusest rakendamisest. See on samamoodi sätestatud ka krediitiasutuste seaduse § 59¹ lõike 1 punktis 1 ja põhineb omakorda CRD VI artikli 76 lõike 5 punktil d.

Lõigete 4 ja 5 kehtetuks tunnistamine. Kehtiva lõikega 4 on ette nähtud, et investeerimisühingu juhatus peab tagama siseauditi üksuse ülesannete täitjale kõik tema ülesannete täitmiseks vajalikud õigused ja töötingimused, sealhulgas õiguse saada selgitusi ja teavet investeerimisühingu juhtidelt ning õiguse jälgida avastatud puuduste kõrvaldamist ja tehtud ettepanekute täitmist. Kehtiva lõikega 5 on ette nähtud, et siseauditi üksuse ülesannete täitja on kohustatud talle investeerimisühingu kohta teatavaks saanud teabe, mis osutab õigusrikkumisele või klientide huvide kahjustamisele, edastama investeerimisühingu juhtidele ning inspeksioonile. Kuna VPTS § 83 uues lõikes 7 nähakse ette, et investeerimisühingu sisekontrolli funktsioone täitvate isikute õiguste ja kohustuse osas kohaldatakse krediitiasutuste seaduse §-des 60 ja 61 krediitiasutuse sisekontrolli funktsioone täitvate isikute kohta sätestatud, siis ei ole antud lõigetes enam eraldi vaja siseauditi ülesannete täitja õigusi ja kohustusi ette näha.

Paragrahv 83³. Kehtiv § 83³ sätestab nõuded investeerimisühingu nõukogu ja riskikomitee kohustustele seoses riskide käsitlemisega.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Paragrahvi pealkiri asendatakse pealkirjaga „Riskide käsitlemine, riskikomitee ja auditikomitee“. Seda põhjusel, et paragrahvi sisu laieneb vastavalt.

Lõigete 1 ja 2 kehtetuks tunnistamine. Kehtiva VPTS § 83³ lõige 1 näeb ette, et investeerimisühingu nõukogu kinnitab ja vaatab regulaarselt üle investeerimisühingu riskivalmiduse ning potentsiaalsete riskide juhtimise, jälgimise ja maandamise strateegiad ja põhimõtted, võttes arvesse makromajanduslikku keskkonda ja investeerimisühingu äritsükli. CRD VI artikli 76 lõike 1 teise alalõike kohaselt on see pigem juhatuse ülesannete ja seetõttu sätestatakse see kohustus VPTS § 79 lõike 7² punktis 1.

Kehtiva VPTS § 83³ lõige 2 näeb ette, et investeerimisühingu nõukogu peab pühendama piisavalt aega ja vahendeid, et tagada sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesannete nõuetekohane täitmine. Sisuliselt sisaldub juba taoline pühendumise kohustus kehtiva VPTS §-s 79.

Lõike 5 täiendamine punktidega 3 ja 4. Kehtiv lõige 5 näeb ette, mis peab kuuluma riskikomitee pädevusse. Eelnõuga täiendatakse seda loetelu esiteks punktiga 3, mille kohaselt peab lihtsustatult kontrollima, et kas investeerimisühingu klientide tasude võtmise poliitikas arvestatakse ka piisavalt investeerimisühingu ärimudelit ja riskijuhtimise põhimõtteid. Samasisuline norm on ettenähtud ka krediidiasutustele vastavalt KAS § 58 lõike 3 punktis 3.

Teiseks, uus punkt 4 näeb ette, et kontrollida tuleb ka seda kas investeerimisühingu juhtide ja töötajate tasustamisel makstavate boonuste puhul võetakse arvesse erinevaid riske, muu hulgas mis tulenevad ESG tegurite mõjust. See norm põhineb CRD VI artikli 76 lõike 4 teise alalõike teisel lausel.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 8 ja 9. Uue lõikega 8 nähakse ette auditikomitee moodustamise kohustus ja auditikomitee peamised ülesanded. Need kohustused kehtivad ka tegelikult juba täna läbi viitelise normi VPTS § 79¹ lõike 3 näol (kus viidatakse KAS §-le 62). Kuna aga eespool vastav viide tühistatakse, siis avatakse siin need kohustused investeerimisühingu jaoks eraldi.

Uue lõikega 9 nähakse ette, et kes peavad olema riskikomitee ja auditikomitee liikmed. Need moodustatakse üldjuhul nõukogu liikmetest, sealhulgas sõltumatutest nõukogu liikmetest. Auditikomitee liikmeteks võivad nõukogu liikmete asemel samas olla ka muud nõukogu määratud isikud, välja arvatud investeerimisühingu juhatuse liikmed ja krediidiasutuse töötajad. Sisuliselt kehtivad need koosseisulised nõuded ka juba täna investeerimisühingu suhtes, jällegi läbi VPTS § 79¹ lõike 3, kus viidatakse KAS §-le 62.

Ehk kokkuvõttes nende uute lõigetega investeerimisühingute jaoks põhimõttelisi muudatusi ei kaasne, suureneb aga õigusselgus.

9. peatüki täiendamine 3. jaoga.

Uus jagu reguleerib osaluse omandamist ja võõrandamist olukorras, kus omandajaks on investeerimisühing. 3. jao eesmärk on luua selged reeglid olukorraks, kus investeerimisühing omandab tähtsust omava künnisega osaluse mõnes ettevõtjas ning tagada seeläbi selgus ja õiguskindlus Finantsinspektsiooni läbi viidava hindamise menetluse ja selle tulemuste suhtes.

Paragrahviga 83⁴ sätestatakse reeglid osaluse omandamisest teavitamisele, sealhulgas esitatavatele andmetele.

Lõike 1 kohaselt peab investeerimisühing (*kavandav omandaja*), kes soovib otseselt või kaudselt osaluse omandada või suurendada osalust nii, et see ületab 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist (edaspidi ka *kavandatav omandamine*) teavitama eelnevalt oma kavatsusest Finantsinspektsiooni.

Sätte aluseks on CRD VI artikli 27a lõiked 1 ja 2. Lõike 1 kohaselt nõuavad liikmesriigid artikli 21a lõike 1 kohaldamisalasse kuulvatelt finantsinstitutsioonidelt ning finantsvaldusettevõtjatelt ja segafinantsvaldusettevõtjatelt, et nad teavitaksid eelnevalt kirjalikult oma pädevat asutust, kui nad kavatsevad otseselt või kaudselt omandada olulise osaluse. Teade peab sisaldama kavandatava omandamise suurust ja artikli 27b lõikes 5 sätestatud asjakohast teavet. Lõikes 2 sätestatakse sellise osaluse suurus: osalust käsitatakse olulisena, kui see moodustab vähemalt protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist.

Selles osas kasutatakse mõiste „oluline osalus” asemel terminit „kavandatav omandamine”, et tagada eristatavus VPTS-i teistest peatükkidest, mis reguleerivad olulist osalust.

Lõige 2 sätestab reeglid künnise kohaldamisele: kui kavandav omandaja on investeerimisühing, kohaldatakse künnist 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud näitajate alusel. Muudatus on seotud CRD VI artikli 27a lõikega 3, mis sätestab, et kui kavandav omandaja on finantsinstitutsioon, kohaldatakse lõike 1 kohaldamisel lõikes 2 osutatud künnist nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel.

Lõike 3 kohaselt peab kavandav omandaja teavitama selle lepinguriigi finantsjärelevalveasutust, kus omandaja on asutatud, kui künnist ületatakse ainult individuaalselt. Kui künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud näitajate alusel, peab kavandav omandaja teavitama ka konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust (**lõike 4**).

Lõiked 3 ja 4 on seotud CRD VI artikli 27a lõikega 3, mis sätestab, et kui künnist ületatakse ainult individuaalselt, teavitab kavandav omandaja selle liikmesriigi pädevat asutust, kus omandaja on asutatud. Kõnealune pädev asutus hindab kavandatavat omandamist. Kui künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel, teavitab kavandav omandaja ka konsolideeritud järelevalvet tegevat asutust. Kõnealune konsolideeritud järelevalvet tegev asutus hindab kavandatavat omandamist.

Lõikega 5 sätestatakse reegel olukorraks, kus kavandav omandaja on KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja. Sel juhul kohaldatakse 15 protsenti kavandava omandaja aktsepteeritud kapitalist künnist konsolideeritud olukorra alusel ning kavandav omandaja peab eelnevalt teavitama konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust. Muudatus on ajendatud direktiivi artikli 27a lõikest 4.

Lõikes 6 loetletakse kavandavast omandamisest teavitamisel esitatavate andmete ja dokumentide loetelu. CRD VI artikkel 27b lõige 5 kohustab liikmesriiki avaldama hindamiseks vajaliku teabe loetelu. Loetelu kehtestamisel on arvesse võetud Finantsinspektsiooni vajadusi osaluse hindamisel ning eesmärk on tagada, et inspektsioonil on olemas igakülgne info õige otsuse tegemiseks. Nõutav teave peab olema proportsionaalne ja kohandatud vastavalt omandamise laadile.

Andmed ja dokumendid, mis esitada tuleb, on järgmised:

- 1) omandatava üksuse kirjeldus, mis sisaldab väljavõtet aktsiaraamatust, andmeid kavandava omandaja poolt omandatavate ja talle kuuluvate aktsiate või osade tüübi ja häälte arvu kohta ning vajaduse korral muud informatsiooni;
- 2) kirjeldus omandatava üksuse tegevuse kohta ettevõtluses ning temaga seotud isikute majanduslike ja mittemajanduslike huvide kirjeldus;
- 3) olemasolu korral omandatava üksuse kolme viimase majandusaasta aruanded. Kui viimase majandusaasta lõppemisest on möödunud rohkem kui üheksa kuud, esitatakse auditeeritud vahearuanne majandusaasta esimese poolaasta kohta. Aruannetele tuleb lisada vandeaudiitori aruanne, kui selle koostamine on õigusaktiga ette nähtud;
- 4) konsolideerimisgruppi kuuluva omandatava üksuse puhul konsolideerimisgrupi struktuuri kirjeldus koos andmetega sinna kuuluvate äriühingute osaluse suuruse kohta ja konsolideerimisgrupi kolme viimase majandusaasta aruanded ning vandeaudiitori aruanded;

- 5) andmed ja dokumendid nende rahaliste ja mitterahaliste vahendite päritolu kohta, mille eest kavatakse osalus omandada või seda suurendada;
- 6) kavandava osaluse omandamisega seotud asjaolud ;
- 7) pärast kavandava osaluse omandamist omatava osaluse suurus ja selle omamisega seotud asjaolud;
- 8) teave kavandatava omandamisega seotud kohustuste ja osaluse omamisest tulenevate kohustuste kohta, ning nende mõju kohta kavandatava omandaja finantsvõimekusele ning kavandatavale omandajale seaduses sätestatud nõuete täitmisele;
- 9) teave, kas osaluse omandamine toimub sama konsolideerimisgrupi üksuste vahel vastavalt CRR-i artikli 113 lõikele 6 või samasse krediitiasutuste kaitseskeemi kuuluvate üksuste vahel vastavalt sama artikli 113 lõikele 7.

Lõikega 7 täpsustatakse sama paragrahvi lõike 6 punkti 3 ning sätestatakse, et sel juhul auditeeritud vahearuanne majandusaasta esimese poolaasta kohta, kui viimase majandusaasta lõppemisest on möödunud rohkem kui üheksa kuud. Aruannetele tuleb lisada vandeaudiitori aruanne, kui selle koostamine on õigusaktiga ette nähtud.

EBA on kohustatud töötama välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, et määrata kindlaks loetelu miinimumteabest, mille kavandav omandaja peab esitama pädevale asutusele kavandavast omandamisest teavitamisel (direktiivi artikli 27b lõike 7 punkti a).

Paragrahviga 83⁵ kehtestatakse nõuded kavandavale omandajale. Nõuete kehtestamise eesmärk on panna paika kriteeriumid, mille põhjal Finantsinspeksioon saaks hinnata kavandava omandaja kindla ja usaldusväärse juhtimise väljavaadet.

Kavandav omandaja peab paragrahvi 37² kohaselt vastama järgmistele nõuetele:

- 1) kavandavas omandajas peab olema tagatud kindel ja usaldusväärne juhtimine;
- 2) kavandav omandaja peab järjepidevalt järgima VPTS-is ja CRR-is ning asjakohasel juhul teistes Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud usaldatavusnormatiive ning olema suuteline nende järgimist jätkata;
- 3) kavandava omandaja suhtes ei ole põhjendatud kahtlust, et osaluse omandamine, omamine või suurendamine või kontroll omandatava üksuse üle on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega või suurendab selliseid riske.

Eelnimetatud nõuded tulenevad CRD VI artikli 27b lõike 1 punktidest a ja b.

Paragrahviga 83⁶ sätestatakse osaluse omandamise ja võõrandamise menetlusreeglid ja -tähtajad.

Lõike 1 kohaselt on Finantsinspeksioon kohustatud teavitama kavandavat omandajat kirjalikult viivitamata, kuid mitte hiljem kui kümne tööpäeva jooksul teate ning lisaandmete ja -dokumentide kättesaamisest, samuti peab järelevalveasutus teada andma menetlustähtaja võimalikust lõppkuupäevast.

Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõiked 5 ja 8.

Lõikest 2 tulenevalt hindab Finantsinspeksioon kavandava omandaja vastavust tema kohta esitatud nõuetele ning otsustab osaluse omandamise keelamise või lubamise 60 tööpäeva jooksul. Tähtaeg hakkab kulgema hindamiseks vajalike andmete ja dokumentide saamist kinnitava teate (lõike 1) esitamisest arvates.

Hindamise selguse ja prognoositavuse tagamiseks nähakse ette maksimaalne ajavahemik, mille jooksul Finantsinspeksioon peab asjakohase menetluse läbi viima.

Lõikega 2 võetakse üle artikli 27a lõike 6 esimene alalõige.

Lõikega 3 nähakse ette erisus hindamisest läbi viimise kohustusest. Nimelt ei ole hindamine vajalik, kui osaluse omandamine toimub sama konsolideerimisgrupi üksuste vahel vastavalt CRR-i artikli 113 lõikele 6 või samasse krediitdiasutuste kaitseskeemi kuuluvate üksuste vahel vastavalt sama artikli lõikele 7. Lõikega 3 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõige 7.

Kui teade või sellele lisatud dokumendid on oluliste puudustega, on Finantsinspeksioonil õigus jätta teade läbi vaatamata (**lõige 4**). Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 15 lõike 1 kohaselt on haldusorgan kohustatud talle esitatud taotluse vastu võtma, sõltumata selle puudustest, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. Tegemist on teatud mõttes erandiga HMS-ist, ent samas ei ole oluliste puudustega taotluse esitamise automaatne järelem taotluse läbi vaatamata jätmine, vaid Finantsinspeksioonile on jäetud kaalutlusruum. Taotluse läbi vaatamata jätmist sel juhul, peab inspeksioon tulenevalt põhjendamiskohustusest ka selgitama.

Juhul, kui kavandatav omandamine puudutab olulise osaluse omandamist krediitdiasutuses vastavalt KAS 3. peatüki 2. jaole, kohaldatakse ka kavandatava omandaja suhtes **lõike 5** kohaselt nimetatud jaos sätestatud teavitamisnõuet ja hindamist. Sellisel juhul lõpeb tähtaeg, mille jooksul Finantsinspeksioon peab tegema mõlemad hindamised alles siis, kui lõpeb kahest asjakohasest hindamistähtajast hilisem.

Lõikega 5 väljendatakse direktiivi artikli 27a lõike 6 teises alalõikes sätestatud.

Vajadusel võib Finantsinspeksioon 50 tööpäeva jooksul menetlustähtaja algusest arvates kirjalikult nõuda dokumentide täpsustamiseks ja kontrollimiseks lisaandmeid ja -dokumente. (**lõige 6**). Kuni nimetatud lisaandmete ja -dokumentide saamiseni menetlustähtaeg peatub, ent peatumine ei saa kesta kauem kui 20 tööpäeva (**lõige 7**). Erandjuhtudel võib Finantsinspeksioon menetlustähtaja peatamist pikendada kuni 30 tööpäevani. seda juhul, kui kavandatava omandaja omandatav üksus asub kolmandas riigis või selle suhtes kohaldatakse kolmanda riigi õigust (**punkt 1**) või §-s 37³ sätestatud hindamise käigus on vajalik rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alane koostöö teise Euroopa Liidu lepinguriigi pädeva asutusega (**lõige 8**). Lõigetega 6 ja 7 võetakse üle CRD VI artikli 27a lõiked 9 ja 10 ning lõikega 8 sama artikli lõike 11 punktid a ja b.

Lõikega 9 nähakse ette regulatsioon olukorraks, kui valdusettevõtja esitab teatega samal ajal heakskiitmise taotluse vastavalt KAS §-le 13⁴. Sel juhul koordineerib Finantsinspeksioon tegevust konsolideeritud finantsjärelevalvet tegeva asutusega, kui see on asjakohane, ja selle lepinguriigi pädeva asutusega, kus finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja on asutatud. Kirjeldatud olukorras peatub menetlustähtaeg kuni heakskiitmise menetluse lõppemiseni. Sätte eesmärk on luua selgust olukorras, kus paralleelselt toimub kaks erineva tähtajaga menetlust. Lõikega 9 väljendatakse direktiivi artikli 27a lõikes 12 sätestatud.

Lõike 10 kohaselt on Finantsinspeksioon kohustatud küsima § 37² punktis 3 sätestatud nõude vastavuse kohta arvamust Rahapesu Andmebüroolt kellel on pädevus hinnata rahapesu või terrorismi rahastamisega seonduvaid kahtluseid. RahaPTS § 62¹ kohaselt peab Rahapesu Andmebüroo oma arvamuse andma 30 tööpäeva jooksul Finantsinspeksiooni päringu esitamisest arvates.

Lõikega 11 sätestatakse kavandatavate omandajate võrdse kohtlemise nõude: kui osalust soovib üheaegselt omandada rohkem kui üks isik, peab Finantsinspeksioon kavandavaid omandajaid kohtlema võrdsete asjaolude korral võrdselt.

Lõikega 10 võetakse üle CRD VI artikli 27b lõige 2 ja lõike 3 teine alalõige ning lõikega 11 sama artikli lõige 6.

Paragrahviga 83⁷ reguleeritakse osaluse omandamise tingimusi, keelamise aluseid ja otsust omandamise kohta.

Lõike 1 kohaselt võib kavandav omandaja kavandatava osaluse omandada või seda suurendada, kui Finantsinspeksioon on andnud loa nimetatud osaluse omandamiseks või suurendamiseks.

Lõikega 2 nähakse ette tingimused, mille esinemisel võib Finantsinspeksiooni osaluse omandamise või suurendamise keelata. Sellisteks tingimusteks on kavandava omandaja mittevastavust §-s 37² sätestatud nõuetele (**punkt 1**), dokumentide või andmete tähtjaks esitamata jätmine (**punkt 2**) ning oht, et kavandatav omandamine võib avaldada mõju süsteemsele riskile (**punkt 3**).

Omandamise otsuse tegemisel arvestab Finantsinspeksioon § 37³ lõike 10 kohaselt Rahapesu Andmebüroolt saadud arvamust ja §-i 37⁵ kohaselt teiste pädevate asutuste seisukohti (**lõige 4**). Finantsinspeksioon ei või kavandatava omandamise üle otsustamisel võtta arvesse mõju, mida ühinemine võib põhjustada teistele finantsturu osalistele (**lõige 5**). Lisaks on järelevalveasutusel õigus määrata otsusega tähtaja, mille jooksul peab kavandatava omandamise lõpule viima (**lõige 3**).

Lõikest 6 tulenevalt on Finantsinspeksioon kohustatud esitama kavandavale omandajale otsuse osaluse omandamise lubamise või selle keelamise kohta kahe tööpäeva jooksul pärast vastava otsuse vastuvõtmist.

Paragrahv 83⁸ sätestab osaluse ebaseadusliku omandamise tagajärjed.

Sättega nähakse ette, et kavandav omandaja ei omanda osaluse omandamise või suurendamise tehingu tagajärjel aktsiate või osadega kaasnevat hääleõigust ning aktsiate või osadega esindatud hääli ei arvata üldkoosoleku kvoorumisse, kui tehingust ei ole Finantsinspeksiooni nõutud korras teavitatud (**punkt 1**), tehing on tehtud enne, kui olulise osaluse omandamine oli VPTS-i alusel lubatud (**punkt 2**) või kui tehing on vastuolus Finantsinspeksiooni ettekirjutusega (**punkt 3**). Paragrahviga võetakse üle CRD VI artikkel 27e.

Paragrahviga 83⁹ reguleeritakse koostööd teiste pädevate asutustega.

Lõikega 1 kohustatakse Finantsinspeksiooni tegema kavandava omandaja poolt osaluse omandamise või suurendamise hindamisel koostööd vastava lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega, kui omandatav üksus on:

- 1) krediidasutus, kindlustusandja, investeerimisühing või fondivalitseja, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või tegutseb kavandava omandaja sektorist erinevas sektoris;
- 2) sellise krediidasutuse, kindlustusandja, investeerimisühingu või fondivalitseja emattevõtja, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või tegutseb kavandava omandaja sektorist erinevas sektoris või

3) isik, kellel on kontroll krediidasutuse, kindlustusandja, investeerimisühingu või fondivalitseja üle, mis on tegevusloa saanud teises lepinguriigis või kavandatava omandamise sektorist erinevas sektoris.

Lõikega 1 võetakse üle CRD VI artikli 27c lõige 1.

Selle koostöö raames konsulteerib Finantsinspeksioon teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusega ning edastab viivitamata teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele kõik andmed, mis on olulised kavandatava omandamise kohta (**lõige 2**).

Kui kavandav omandaja on krediidasutus ja künnist ületatakse ainult individuaalselt, teavitab Finantsinspeksioon kavandatavast omandamisest konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevat asutust kümne tööpäeva jooksul pärast kavandavalt omandajalt teate kättesaamist. Seda juhul, kui kavandav omandaja kuulub konsolideerimisgruppi ja Finantsinspeksioon ei ole konsolideeritud finantsjärelevalvet tegev asutus. Seejuures edastab Finantsinspeksioon konsolideeritud finantsjärelevalvet tegevale asutusele ka oma hinnangu (**lõige 3**).

Lõigetega 2 ja 3 võetakse üle direktiivi artikli 27c lõike 4 esimene alalõige ja lõike 2 esimene alalõige.

Kui Finantsinspeksioon on konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus ja kavandav omandaja on KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja, kes on asutatud teises lepinguriigis, teavitab Finantsinspeksioon kavandatavast omandamisest selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutust, kus kavandav omandaja on asutatud, kümne tööpäeva jooksul pärast kavandavalt omandajalt teate saamist. Sellisel juhul edastab Finantsinspeksioon ka oma hinnangu kavandava omandamise kohta teise lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele (**lõige 4**).

Lõikega võetakse üle CRD VI artikli 27c lõike 2 teine alalõige.

Lõike 5 kohaselt, kui kavandav omandaja on finantsinstitutsioon ja § 37¹ lõikes 1 sätestatud künnist ületatakse nii individuaalselt kui ka konsolideerimisgrupi konsolideeritud olukorra alusel, püüavad kavandatavat omandamist hindav finantsjärelevalve asutus ja konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus oma hindamised kooskõlastada, eelkõige pidades silmas konsulteerimist sama paragrahvi lõikes 1 osutatud asjaomaste asutustega.

Lõikes 5 sätestatu väljendab direktiivi artikli 27c lõike 2 kolmandat alalõiget.

Kui kavandatavat omandamist peab hindama § 37¹ lõikes 4 nimetatud konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ja konsolideeritud järelevalvet tegev asutus ei ole selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutus, kus kavandav omandaja on asutatud, teevad mõlemad asutused koostööd ja konsulteerivad teineteisega täies ulatuses. Konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus koostab kavandatava omandamise kohta hinnangu ja edastab hinnangu selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutusele, kus kavandav omandaja on asutatud. Nimetatud asutused teevad kahe kuu jooksul arvates hinnangu saamisest ühise põhjendatud otsuse. Konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus edastab ühise otsuse kavandavale omandajale (**lõige 6**).

Kui sellist ühist otsust ei ole tehtud kahe kuu jooksul hinnangu kättesaamisest arvates, jätab konsolideeritud järelevalvet tegev finantsjärelevalve asutus või selle lepinguriigi finantsjärelevalve asutus, kus kavandav omandaja on asutatud, otsuse tegemata ja edastab asja

kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artikliga 19 EBA-le (lõige 7).

Lõigetega 6 ja 7 võetakse üle CRD VI artikli 27c lõige 3.

Paragrahviga 83¹⁰ kehtestatakse võõrandamisest teavitamise nõue.

Investeeringisühing on kohustatud teavitama Finantsinspektsiooni eelnevalt kirjalikult oma kavatsusest võõrandada otseselt või kaudselt § 37¹ lõikes 1 nimetatud osalus, tuues välja võõrandatava osaluse suuruse. Paragrahv tugineb CRD VI artiklil 27d.

13. peatüki muutmine. Kuivõrd CRD VI ühinemiste ja jagunemiste osa kohaldub ka investeeringisühingutele, muudetakse VPTS-i ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise 13. peatükki analoogselt KAS 6. peatükile (vt KAS 6. peatüki muutmise selgitusi). Eelõeldu ei kohaldu aga investeeringisühingute jagunemisele, sest VPTS § 114 kohaselt on investeeringisühingu jagunemine keelatud. Kuivõrd Euroopa Liidu õigus lubab liikmesriikidel näha siseriiklikult ette rangemad nõuded, kui on sätestatud direktiivides, ei kohaldata investeeringisühingute jagunemisele CRD VI-s sätestatud. Eelnõuga viiakse VPTS-i 13. peatüki kehtiv tekst 1. jakku ning täiendatakse peatükki 2. jao ning §-ga 118², mis reguleerib investeeringisühingu oluliste varade ja kohustuste ülekandmist. Samuti muudetakse peatükki pealkirja.

Paragrahv 115. Kehtiv § 115 reguleerib ühinemise erisusi.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Pealkirja muutmise vajadus on tingitud uute lõigete lisamisest samas paragrahvis. Uues sõnastuses reguleerib § 115 investeeringisühingu ühinemise viise, tingimusi ja erisusi.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 2¹ ja 2². Vt analoogselt KAS § 65 lõigete 1¹ ja 1² lisamise selgitusi.

Lõike 3 muutmine. Lõike 3 kohaselt lõpevad kõigi ühinevate investeeringisühingute tegevusload, kui ühingud ühinevad uue äriühingu asutamise teel. Eelnõuga loetakse lõike 3 senine tekst kolmandaks lauseks ning lõiget täiendatakse kahe uue lausega. **Esimese lause** kohaselt peab sama paragrahvi lõike 21 punktis 3 nimetatud ühing taotlema tegevusluba VPTS 8. peatüki sätestatud korras või teise lepinguriigi õiguse alusel. **Teise lause** kohaselt ei kohaldata asutatavale ühingule tegevusloa taotlemisel VPTS § 117 lõikes 1 sätestatud ühinemisloa taotlemise kohustust ning § 188 lõikes 1 sätestatud ühinemisloa menetlemise tähtaega. Lõike 3 muutmise kohta vaata analoogselt KAS § 65 lõike 2 muutmise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 4 ja 5. Vt analoogselt KAS § 65 lõigete 2¹ ja 2² lisamise selgitusi.

Paragrahvi 115¹ kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud § 115¹ sätestas, et kahe või enama investeeringisühingu ühinemisel tekkinud uue investeeringisühingu omavahendid ei tohi väheneda madalamale ühinenud investeeringisühingute omavahendite koondtasemest ühinemise hetkel. Paragrahviga 115¹ on võetud üle CRD artikkel 32, mis kaotas kehtivuse 2020. aastal. Kuivõrd eelnõuga sätestatakse täpsemad tingimused, millele peab investeeringisühingu ühinemine vastama, ning ühinemisel asutatav ühing peab taotlema tegevusluba, mitte ühinemisluba, minetab § 115¹ oma relevantsuse ja tunnistatakse kehtetuks.

Paragrahv 116. Kehtiv § 116 sätestab nõuded ühinemislepingule ja -aruandele.

Lõike 2 muutmine. Vt analoogselt KAS § 66 lõike 2 muutmise selgitusi.

Lõigete 3 ja 4 kehtetuks tunnistamine. Lõike 3 kohaselt pidi investeerimisühingute ühinemisel kontrollima ühinemisaruanne audiitor, kes pidi lõike 4 kohaselt andma oma aruandes hinnangu aktsiate vahetussuhte, selle määramisele ning usaldatavusnormatiivide vastavusele. Lõiked tunnistatakse kehtetuks tulenevalt audiitori aruande kohustuslikkuse väljajätmisest VPTS-ist (vt analoogiliselt KAS § 67 muutmise selgitusi) ning sõnastatakse § 117 lõike 9 ümber Finantsinspeksiooni õigusega määrata vajaduse korral audiitor ning nõuda audiitorilt oma arvamuses samasisuliste hinnangute andmist, nagu sätestas lõike 4.

Paragrahv 117. Kehtiv § 117 reguleerib investeerimisühingu ühinemisloa taotlemist.

Paragrahvi pealkirja muutmine. Pealkirja muudetakse selliselt, et edaspidi reguleerib § 117 ühinemisloa taotlemist ja menetlemist. Muudatus on tingitud vajadusest väljendada selgemalt paragrahvis sätestatud ning eelnõuga tehtavaid muudatusi.

Lõike 1 kehtetuks tunnistamine. Lõikega 1 oli sätestatud üheaegselt kohustus saada investeerimisühingute ühinemiseks luba ning ühinemisloa mõiste. Eelnõu koostajate hinnangul ei oma lõike 1 enam sisulist väärtust, sest mõiste „ühinemisluba” võetakse CRD VI muudatuste tõttu juba kasutusele eespool asuvates sätetes § 115 lõike 3 teine lause ning lõike 4 teine lause, lõike 5). Lisaks põhjustab direktiivi ühinemiste osa ülevõtmine KAS-i ja VPTS-i sõnastuste ühtlustamist Kuivõrd KAS ei sisalda samasisulist sätet ning VPTS-i ühinemiste sätetest on loogiliselt tuletatav ja arusaadav, et ühinemine ei saa toimuda ilma Finantsinspeksiooni vastava loata (näiteks peavad ühinevad investeerimisühingud teavitama Finantsinspeksiooni ühinemislepingu sõlmimisest § 116 lõike 2 kohaselt ning esitama ühinemisloa saamiseks järelevalveasutusele andmeid ja dokumente § 117 lõike 2 kohaselt), tunnistatakse lõike 1 kehtetuks.

Lõike 2 punkti 4 kehtetuks tunnistamine. Seni kehtinud lõike 2 punkti 4 kohaselt tuli investeerimisühingu ühinemiseks esitada lisaks muudele dokumentidele ka audiitori aruanne. Kuivõrd seadusest jäetakse välja audiitori aruande kohustuslikkuse nõue, tunnistatakse ka lõike 2 punkt 4 kehtetuks (vt analoogselt KAS § 67 kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Lõike 2 täiendamine punktidega 7 ja 8. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 1 punktide 10 ja 11 lisamise selgitusi.

Lõike 3 muutmine. Vt analoogselt KAS § 68 lõike 2 muutmise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 4–9. Vt analoogselt KAS § 68 lõigete 2¹–2⁴ lisamise ning lõigete 3 ja 4 muutmise selgitusi.

Paragrahv 118. Kehtiv § 118 reguleerib otsuse tegemist ühinemisloa kohta.

Lõike 1 muutmine. Lõike 1 sätestab, et otsuse ühinemisloa andmise või sellest keeldumise kohta või ühinemise tulemusena asutatavale investeerimisühingule tegevusloa andmise kohta teeb inspeksioon 30 päeva jooksul, arvates kõigi nõutud andmete ja dokumentide esitamisest. Otsusest teatatakse viivitamata taotlejale. Eelnõuga pikendatakse tähtaega, mille jooksul peab Finantsinspeksioon otsustama ära ühinemisloa andmise või andmisest keeldumise, kolme kuni kuue kuuni, ning otsuse tegemisest teatamist kolme päevani. Muudatus on tingitud grupisisesest

ühinemise sätete lisamisest, mis peaks võrreldes mitte grupisisese ühinemisega olema menetluslikult kiirem variant, kestes 50–100 tööpäeva. Seega, kui lõige 1 jääks muutmata, tekiks vastuolu kahe ühinemise variandi vahel, mis ei pruugi olla ka praktikas teostatav, eriti juhul, kui investeerimisühing ühineb teise lepinguriigi alusel asutatud investeerimisühinguga. Eelnõu koostajate hinnangul tuleks investeerimisühingu ühinemise menetlustähtaega ühildada KAS § 69 lõike 3 kehtiva sõnastusega, milles jäetakse Finantsinspeksioonile mõistlik paindlikkus loa menetlemisel ning on sätestatud realistlik loamenetluse tähtaeg.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Vt analoogselt KAS § 69 lõike 4 lisamise selgitusi.

Lõike 2 loetelu muutmine. Vt analoogselt KAS § 69 lõike 1 loetelu muutmise selgitusi.

Lõigete 3 ja 4 kehtetuks tunnistamine. Lõike 3 kohaselt otsustab Finantsinspeksioon tegevusloa lõpetamise investeerimisühingute ühinemise korral uue investeerimisühingu asutamise teel üheaegselt ühinemise tulemusel asutatavale investeerimisühingule tegevusloa andmise otsustamisega. Seejuures ei või otsus jõustuda varem kui uue investeerimisühingu äriregistrisse kandmise päeval. Lõikega 4 on sätestatud, et ühendatava investeerimisühingu tegevusloa lõpetamise investeerimisühingute ühinemise korral otsustab Finantsinspeksioon üheaegselt ühinemisloa andmise otsustamisega. Seejuures ei või otsus jõustuda varem kui ühinemise kande äriregistrisse kandmise päeval. Tulenevalt § 115 lõike 3 muudatusest, millega ühtlasi sätestatakse, et asutatav ühing peab taotlema tegevusluba VPTS 8. peatükis sätestatud korras või teise lepinguriigi õiguse alusel, kaotavad lõiked 3 ja 4 oma relevantsuse ning tunnistatakse kehtetuks.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 5–8. Vt analoogselt KAS § 69 lõigete 1¹–1³ lisamise ning lõike 2 muutmise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-dega 118¹ ja 118².

Paragrahviga 118¹ sätestatakse Finantsinspeksiooni koostöö tingimused teiste finantsjärelevalve asutustega.

Analoogselt KAS § 69¹ lisamise selgitustele, lisatakse VPTS-is Finantsinspeksioonile koostöö kohustus teiste pädevate asutustega investeerimisühingu ühinemise puhul (vt eelviidatud sätte lisamise selgitusi). Erinevalt KAS §-le 69¹, seisneb Finantsinspeksiooni koostöö § 117 lõikes 2 sätestatud ühinemisloa andmise taotluse keeldumise otsuse menetlemises. Lisaks ei laiene koostöökohustus investeerimisühingu ühinemisel selliste pädevate asutustega teabe jagamisele, kes teevad järelevalvet kindlustusandjate ja varahaldusettevõtjate üle, kuivõrd investeerimisühing saab ühineda ainult teise investeerimisühingu või krediitiasutusega VPTS § 115 lõike 2 kohaselt.

Paragrahviga 118² sätestatakse investeerimisühingutele kohustus teavitada Finantsinspeksiooni oluliste varade ja kohustuste ülekandmisest. Kohustuse rikkumise eest võib Finantsinspeksioon trahvida ülekandmise regulatsiooni subjekte VPTS § 237⁸ alusel. Vt analoogselt KAS § 70⁶ lisamise selgitusi.

Paragrahv 230¹. Kehtiv § 230¹ reguleerib järelevalve teostamist investeerimisühingu üle.

Paragrahvi täiendamine lõikega 2⁵. Vt analoogselt KAS § 97 lõike 2² lisamise selgitusi.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 10-18. Vt analoogselt KAS § 96 lõigete 14–18 lisamise selgitusi.

Seaduse täiendamine §-ga 237⁹⁰. Uue paragrahviga sätestatakse vastutus investeerimisühingu ühinemise nõuete rikkumise eest. Kuigi VPTS § 114 kohaselt on investeerimisühingu jagunemine, vt vastutuse paragrahvi lisamise kohta analoogselt KAS § 134²⁷ lisamise selgitusi.

3.11. Eelnõu § 10 – seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 11. jaanuaril tulenevalt CRD VI artikli 2 lõike 1 esimeses kahes alalõikes sätestatud ülevõtmis- ja rakendustähtjast.

4. Terminoloogia

Eesti õigusesse lisatakse järgmised terminid:

- „kavandatav omandamine” ja „kavandav omandaja” – kavandatav omandamine (ingl. k. *proposed acquisition*) on KAS § 37¹ lõike 1 kohaselt krediidasutuse või heakskiidu saanud valdusettevõtja ehk kavandava omandaja (ingl.k. *proposed acquirer*) poolt otseselt või kaudselt osaluse suurendamine selliselt, et see ületab 15 protsenti tema aktsepteeritud kapitalist.
- „keskkonna-, sotsiaalne ja juhtimisrisk” – (ingl. k. *environmental, social and governance risk (ESG)*) on risk, et krediidasutusele avaldub negatiivne finantsmõju tulenevalt keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimistegurite hetkelisest või tulevasesest mõjust krediidasutuse vastaspooltele või investeeritud varadele. ESG riske tuleb KAS §-de 48, 58, 63, 82⁵, 82⁶ jj sätete kohaselt hinnata lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis, et minimeerida keskkonnamuutustest tulenevaid riske ja kahjusid.
- „kolmanda riigi krediidasutuse filiaal” – (ingl. k. *third country branch*) on KAS § 3¹ lõike 3 kohaselt filiaal, mille on asutanud ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ning kes teostab KAS § 2 lõikes 2² nimetatud tegevusi, või krediidasutus, mille peakontor asub kolmandas riigis.
- „kolmanda riigi peaettevõtja” – (ingl. k. *head undertaking*) on KAS § 3¹ lõike 4 kohaselt ettevõtja, kelle peakontor asub kolmandas riigis ja kes on asutatud Eestis kolmanda riigi krediidasutuse filiaali, ja kui see on kohaldatav, selle ettevõtja vahepealsed või kõrgema tasandi emaettevõtjad.
- „likviidsuskatte nõue” ja „likviidsuskattekindlustaja” – likviidsuskattekindlustaja (ingl. k. *liquidity coverage ratio*) on likviidsuspuhvri ja likviidsete vahendite netoväljavoolu suhe 30 päeva jooksul. Kindlustajaga täidetakse likviidsuskatte nõuet (ingl. k. *liquidity coverage requirement*), mille kohaselt peab krediidasutusel olema alati piisavalt likviidseid varasid, et katta likviidsete vahendite väljavoolu, et tagada likviidsuspuhvrite säilitamine sellisel tasemel, et sellega oleks võimalik tulla toime mis tahes stressiolukordades 30 päeva jooksul. Likviidsuskattekindlustajat väljendatakse protsentidest ning krediidasutustel peab see alati olema 100%. Likviidsuskatte nõude ja -kindlustaja kohustuste täitmist reguleerib KAS § 134²⁸.
- „minimaalne väljundmäär” – (ingl. k. *output floor*) on omavahendite nõuete alampiir selliste krediidasutuste suhtes, kes kasutavad omavahendite nõuete arvutamiseks standardmeetodi asemel sisemudelit. Minimaalse väljundimääraga piiratakse kapitali ülemäärase vähendamise riski ning minimeeritakse omavahendite nõutete põhjendamatut varieerumist. Minimaalse väljundimäära kehtestamist ning sellest tulenevalt muude nõuete kehtestamist reguleerivad KAS §-d 86⁴⁸, 86⁴⁹ ja 104².
- „minimaalse väljundmäära kohaldamisalasse kuuluv krediidasutus” – (ingl. k. *institution bound by the output floor*) on KAS § 104² lõike 16 kohaselt krediidasutus, kelle

koguriskipositsioon, mis on arvutatud kooskõlas CRR-i artikli 92 lõike 3 esimese alalõikega, ületab alammäärata koguriskipositsiooni summat, mis on arvutatud kooskõlas sama määruse artikli 92 lõikega 4.

- „määratud ettevõtja” – (ingl. k. *designated entity*) on KAS § 13⁴ lõike 1 teise lause kohaselt finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja, kes on määratud vastutavaks selle eest, et tagada usaldatavusnõuete järgimine konsolideerimisgrupi poolt konsolideeritud alusel vastavalt KAS § 13⁷ lõike 1 punktile 3. Taolise ettevõtja kohustus on tuvastada korrektset ettevõtja, kes vastab sellistele kriteeriumidele, mille kohaselt saaks teda käsitada Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutseva valdusettevõtjana.
- „oluline krediidasutus” – on KAS § 48¹ lõike 2 kohaselt ja 5. peatüki tähenduses CRD VI artikli 91 lõike 1d punktides a–f sätestatud isik, kes peab enne juhi valimist või ametisse nimetamist teavitama Finantsinspeksiooni vähemalt 30 päeva ette. Direktiivi kohaselt liigituvad oluliseks krediidasutuseks järgmised isikud:
 - Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsevad krediidasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks;
 - Euroopa Liidu liikmesriigis emaettevõtjana tegutsevad krediidasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks, välja arvatud juhul, kui nad on seotud keskasutusega;
 - Keskasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks või teevad järelevalvet oma sidususettevõtjate üle, kes on suured krediidasutused;
 - Euroopa Liidus tegutsevad eraldiseisvad krediidasutused, mis liigituvad suurteks krediidasutusteks;
 - CRR artikli 4 lõike 1 punktis 147 määratletud suured tütarettevõtjad;
 - Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsevad finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, kelle konsolideerimisgruppi kuuluvad suured krediidasutused, välja arvatud need, mis kuuluvad CRD VI artikli 21a lõike 4 kohaldamisalasse.

Krediidasutust peetakse suureks CRR artikli 4 lõike 1 punkti 146 kohaselt, kui ta on globaalne süsteemselt oluline krediidasutus, muu süsteemselt oluline krediidasutus, ta on liikmesriigi poolt määratud üheks kolmest suurimaks krediidasutuseks varade mahu poolest või tema koguvarade maht individuaalsel tasandil ületab 30 miljardit eurot.

- „ooteaeg” – ooteaeg (ingl. k. *cooling-off period*) on FIS § 32¹ lõike 3 tähenduses on periood, mille jooksul ei või Finantsinspeksiooni juhatuse liige või töötaja peale töö- või ametisuhte lõppemist järelevalveasutuse juures asuda tööle finantsjärelevalve subjekti, temaga seotud isiku või tema konkurendi juures, kui see toob kaasa huvide konflikti või ameti- või töösuhte jooksul omandatud teadmiste ja oskuste ärakasutamise. Ooteaja kehtestamise täpsemad tingimused ning hüvitamise kord on sätestatud FIS §-s 32¹.
- „väike ja mittekeerukas krediidasutus” – (ingl. k. *small and non-complex institution*) on KAS § 55 lõike 5 kohaselt ja CRR artikli 4 lõike 1 punkti 145 tähenduses krediidasutus, mis peab vastama järgmistele tingimustele:
 - ta ei kvalifitseeru suureks krediidasutuseks (vt suure krediidasutuse mõiste selgitust olulise krediidasutuse termini selgituse juures);
 - tema koguvarade maht individuaalsel tasandil ei ületa nelja eelnenud aasta jooksul 5 miljardit;
 - ta ei pea täitma Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2014/59 lõikes 4 nimetatud finantsseisundi taastamise nõudeid;
 - tema kauplemisportfelli maht on CRR artikli 94 lõike 1 kohaselt väike;
 - tema kauplemise eesmärgil hoitavate tuletisinstrumentide positsioonide koguväärtus ei ületa 2% bilansiliste ja bilansiväliste varade koguväärtuse puhul ning 5% CRR artikli 273 lõike 3 kohaselt;

- tema konsolideeritud varad või kohustused, mis on seotud tegevusega, mille vastaspoolled asuvad Euroopa Majanduspiirkonnas, ületavad 75% krediitdiasutuse konsolideeritud koguvaradest ja -kohustustest (arvestamata riskipositsioone);
- krediitdiasutus ei kasuta usaldatavusnõuete täitmiseks sisemudeleid (kohalduvad teatud erandid);
- pädev asutus on liigitanud krediitdiasutuse väikeseks ja mittekeerukaks ning krediitdiasutus ei ole esitanud sellele vastuväiteid.
- „välisriik” – välisriigina mõistetakse KAS § 3¹ lõike 5 tähenduses kõiki Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike ja kolmandaid riike.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga võetakse üle CRD VI, CRR III artiklid 124 ja 164 ning tehakse KAS-is, VPTS-is ja FIS-is parandusi lähtuvalt CRD V-st. Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediitdiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012;
- Direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitdiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitdiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ;
- Määrus (EL) 575/2013, krediitdiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta;
- Direktiiv (EL) 2017/1132, äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta.

6. Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele

6.1. Põhiõiguse esemeline kaitseala

Eelnõus sisalduvad muudatused, välja arvatud Finantsinspektsiooni töötajate ja juhtide piirangud, ei riiva muudatuste subjektideks olevate isikute põhiõiguseid ja -vabadusi ebaproportsionaalselt.

CRD VI artikkel 4a kehtestab pädevate asutuste juhtidele maksimaalse ametiaja pikkuse piirangu, kohustab nii pädeva asutuse juhte kui ka töötajaid võõrandama finantsjärelevalve subjektidega seotud finantsinstrumente ning annab õiguse kohaldada töötajate ja juhtide suhtes ooteaega ehk konkurentsipiirangut. Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi ka *PS*) kontekstis riivavad eelnimetatud piirangud Finantsinspektsiooni juhtide ja töötajate vaba tegevusala, elukutse ja töökoha valikuvabaduse (PS § 29), ettevõtlusvabaduse (PS § 31), omandivabaduse (PS § 32) ja ühinemisvabaduse (PS § 48) kaitseala. Järgnevalt avatakse riivete sisu täpsemalt ning analüüsitakse riivete kooskõla põhiseadusega.

6.1.1. Õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus

PS § 31 kohaselt on Eesti kodanikel õigus tegelda ettevõtlusega ning kuuluda tulundusühingutesse ja –liitudesse. Tulenevalt PS § 9 lõikest 2, laieneb ettevõtlusvabadus ka juriidilistele isikutele.⁵⁷ Ettevõtlusvabadusel on kaks külge: õigus nõuda avalikult võimult

⁵⁷ RKPJKo 06.03.2002 nr 3-4-1-1-02, punkt 12.

sekkumisest hoidumist, teisalt õigus nõuda positiivsete (ettevõtlust edendavate) meetmete võtmist.

Ettevõtluse põhieesmärgiks on tulu teenimine.⁵⁸ Üks paljudest ettevõtluse väljendusvormidest on investeerimine, mille käigus paigutatakse likviidsed vahendid börsil kaubeldavatesse väärtpaberitesse (aktsiad, osad, võlakirjad jms VPTS § 2 lõike 1 tähenduses), et teenida nende pealt kasumit (väljendub dividendides). Investeerimise viise on erinevaid, alates pensionist kuni virtuaalvääringuteni. Eraisikuna investeerimiseks võib avada investeerimiskonto, asutada juriidilise keha või teha seda läbi tavalise või spetsiifiliselt investeerimiseks avatud panga- või investeerimisplatvormi konto. Praktikas alustavad füüsilised isikud investeerimist väikeste summadega tavaliselt pangakontolt ning portfelli suurenedes asutatakse juriidiline keha, millele väärtpaberid võõrandatakse. Sellise juriidilise keha ja võõrandamise eesmärk on lükata edasi tulumaksukohustust, kuna väljamakstud dividendilt arvutatakse maha tulumaks.⁵⁹ Investeerides ettevõtte alt, tuleb tulumaksu tasuda alles dividendide väljavõtmisel.⁶⁰

Eelnõuga (täpsemalt FIS § 32 lõikega 4) piiratakse Finantsinspektsiooni töötajate ja juhatuse liikmete õigust omandada finantsinstrumente, mille on emiteerinud Finantsinspektsiooni finantsjärelevalve subjekt, tema ema-, tütar- või sidususettevõtja, ning kohustatakse nad taolised finantsinstrumendid võõrandama FIS § 32 lõike 5 kohaselt. Piirangute eesmärk on ennetada huvide konflikti ning sellise olukorra tekkimist, kus Finantsinspektsioonis töötav isik, kes puutub kokku finantsjärelevalvega, seaks oma erahuvid kõrgemale oma tööandja huvidest, või kasutaks töö käigus omandatud teavet ära oma investeerimisportfelli seisu parandamiseks. Tegemist on sisuliselt investeerimiskeeluga teatavatesse finantsinstrumentidesse ning selle alus tuleneb CRD VI artikli 4a lõike 3 punktist a. Piiranguga taotletakse järelevalveasutustes töötavate isikute objektiivsust ja iseseisvust finantsjärelevalve läbiviimisel. Investeerimiskeeld omab puudet ka omandivabadusega (vt seletuskirja punkt 6.1.2.).

Eelnõuga (täpsemalt FIS § 32¹ lõikega 1) keelatakse Finantsinspektsiooni töötajatel ja juhatuse liikmetel kuuluda organisatsioonidesse, mis esindavad Finantsinspektsiooni ees finantssektori huve. Piirangut tuleb tõlgendada väga kitsalt: keelatud on sellistesse ühingutesse kuulumine, milles seistakse finantsturu osaliste (pangad, investeerimisfondid, krediidiandjad, makseasutused jms) ja professionaalsete investorite huvide ja eesmärkide eest. Eestis esindavad eelnimetatud finantsturu osalisi mittetulundusühingud Eesti Pangaliit ja Finance Estonia, kuid nende liikmed on vaid juriidilised eraõiguslikud isikud. Eelnõuga ei keelata jaeinvestoreid ühendavate ühingute moodustamist või nendesse kuulumist (näiteks investor Toomase Investeerimisklubi), sest sellised ühingud koondavad n-ö tavalisi inimesi, et pakkuda neile päevakajalisi seminari, tutvumis- ja sotsialiseerumisüritusi, vestlusõhtuid, finantstarkust jms investeerimisega seotud tegevusi. Samuti ei keelata selliste sotsiaalmeedias tegutsevate gruppidesse kuulumine ja jälgimine, kus jagatakse investeerimisuudiseid, kogemusi ja kontakte (näiteks Naisinvestorite Klubi ja Finantsvabadus Facebookis).

Finantssektori huve esindavatesse organisatsioonidesse kuulumise piirang riivab paralleelselt nii ettevõtlus- kui ka ühinemisvabadust, sest eelnõu kohaselt ei või Finantsinspektsiooni töötajad ja juhatuse liikmed kuuluda ühingutesse, millesse nad panustavad ühiste huvide ja eesmärkide edendamiseks (ühinemisvabaduse riive) või tulu teenimise eesmärgil (ettevõtlusvabaduse riive). Vahetegu mõlema põhiõiguse riive vahel sõltub sellest, kas isik on taolises organisatsioonis lihtliige (ei saa tulu, aga panustab tegevusega) või juhatuse liige või töötaja (saab tulu ja panustab tegevusega). Näiteks võib Finantsinspektsiooni juhatuse liige või

⁵⁸ RKÜKo otsus nr 3-4-1-2-13, punkt 105.

⁵⁹ Tulumaksuseadus § 14 lõige 1.

⁶⁰ Samas, § 17¹ lõige 1.

töötaja jälgida Finantsvabaduse grupi postitusi Facebookis või käia Naisinvestorite Klubi poolt korraldatavatel vestlusõhtutel, kuid ei või töötada Eesti Pangaliidu juhatuses.

6.1.2. Omandipõhiõigus

PS § 32 lõike 1 kohaselt on igapäevase omandi puutumatust ja võrdselt kaitstud. Lõikega 2 on sätestatud õigus enda omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada ning kitsendused peavad olema sätestatud seadusega. Omandipõhiõigusega antakse isikutele vabadus on elu iseseisvalt korraldada ning sellega on kaetud nii kinnis- ja vallasasjad, õigused, nõuded aga ka õigusviljad (näiteks intress) ja raha.

Eelnõu kontekstis kaitseb omandipõhiõigus finantsinstrumente, mida Finantsinspeksiooni töötaja või juhatuse liige omab. FIS § 32 lõike 5 kohaselt võib järelevalveasutus nõuda töölevõtmist taotlevalt isikult ja töötajalt selliste finantsinstrumentide võõrandamist, mis võivad põhjustada huvide konflikti, mõistliku aja jooksul. Omandatud finantsinstrumentide, varade, õiguste jms kohta peavad Finantsinspeksiooni töötajad ja juhatuse liikmed esitama kord aastas huvide deklaratsiooni ning seda uuendama viivitamata, kui varade või õiguste koosseis muutub.

Kohustusega võõrandada teatavad finantsinstrumendid riivatakse selliste Finantsinspeksioonis töötavate isikute omandiõigust, kes omavad selliseid finantsinstrumente, mis võivad põhjustada huvide konflikti. Näiteks võib järelevalveasutus nõuda Coop või BigBank panga aktsiate võõrandamist, sest Finantsinspeksioon teostab järelevalvet nende üle.

6.1.3. Õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta

PS § 29 lõike 1 kohaselt on Eesti kodanikul õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta, kuid seadusega võib sätestada selle õiguse kasutamise korra ja tingimused. Vastav õigus kaitseb igasugust tegevust, millega inimene teenib endale igapäevast elatist kohaselt. Samuti on isikul endal õigus otsustada, millisel määral ta soovib olla majanduslikult aktiivne, millises valdkonnas ja viisil. Tegevusala, elukutse ja töökohta valikuvabadusega kaitstakse isikut riigi põhjendamatu sekkumise eest ning kohustab riiki tegutsema, et tagada sellest vabaduse olemasolu. Riigil on üldjuhul keelatud sekkuda isiku positiivse (milline tegevusala, elukutse või töökoht valida) ja negatiivse (töötu olemine, väiksem koormus jms) valiku tegemisse.

Eelnõuga antakse Finantsinspeksioonile õigus kohaldada ooteaega ehk konkurentsipiirangut oma töötajate suhtes. Selle eelduseks on, et töötaja uueks tööandjaks on Finantsinspeksiooni järelevalve subjekt või temaga seotud ema-, tütar- või sidusettevõtja, taolise ettevõtja juhatuse liige, audiitor, märkimisväärset mõju omav isik, siseauditi või -kontrolli osakonna juhataja, revisjonikomisjoni esimees, välisriigi äriühingu Eesti filiaali juhataja või esindaja. Ooteaja rakendamisel tuleb võtta arvesse töötaja ametikohta ja tööülesandeid nii Finantsinspeksioonis kui ka uue tööandja juures ning muid asjaolusid. Ooteaja pikkus on üldjuhul kuus kuud, kuid seda võib lühendada kuni kolme kuuni. Ooteaja rakendamise eest peab töötajale maksma hüvitist. Seega on Finantsinspeksioonil diskretsioon otsustada, kas ja millistel tingimustel ta ooteaega töötaja suhtes kohaldab. Vastav diskretsioon laieneb ka juhatuse liikmetele, kelle suhtes on kohaldatava ooteaja pikkus üldjuhul 12 kuud, mida võib vähendada kuni kolme kuuni. Eeltoodu ei kehti juhul, kui juhatuse liige suundub tööle finantsjärelevalve subjekti konkurendi juurde, sest sellisel juhul peab ooteaja pikkus olema vähemalt kuus kuud.

Seega riivatakse ooteaja kohaldamisega Finantsinspektsiooni töötajate ja juhatuse liikmete õigust vabalt valida oma järgmine töökoht, kui järelevalveasutuse hinnangul tekib vahetu edasiliikumisega huvide konflikt.

6.1.4. Ühinemisvabadus

PS § 48 lõike 1 esimese lause kohaselt on igal isikul õigus koonduda mittetulundusühingutesse ja -liitudesse. Ühinemisvabadus erineb ettevõtlusvabadusest selle poolest, kas ühingu eesmärk on teenida tulu või edendada ühingu eesmärke. Ühinemisvabadusega võimaldatakse nii füüsilistel kui ka juriidilistel isikutel moodustada ühing või sellega liituda. Läbi ühingu kaitsevad selle liikmed neid ühendavaid huvisid ning edendavad huvidega seonduvaid eesmärke.

Piirangut ühinemisvabadusele lähtuvalt finantssektori huve esindavatesse organisatsioonidesse kuulumisele on selgitatud seletuskirja punktis 6.1.1.

6.2. Riive põhiseaduslik õigustamine

Riivist tulenevad piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratud õiguste ja vabaduste olemust (PS § 11). Põhiõigust riivav õigusakt ei riku põhiõigust, kui see on põhiseaduspärane ehk formaalselt ja materiaalselt põhiseadusega kooskõlas. Selleks, et välja selgitada, kas tegemist on põhiõiguse riivega või põhiõiguse rikkumisega, analüüsitakse, kas põhiõiguse riive on formaalselt ja materiaalselt põhiseaduspärane.

Kõik põhiõigused, mida eelnõuga piiratakse, on lihtsa seadusreservatsiooniga põhiõigused, mida saab piirata mistahes eesmärgil tingimusel, et see ei ole vastuolus põhiõigusega. Eelnõus sätestatud piirangute eesmärk on ennetada ja leevendada huvide konflikti tekkimist Finantsinspektsiooni töötajates ja juhatuse liikmetest, kuivõrd nad puutuvad igapäevaselt kokku järelevalvemenetlustega ning omavad spetsiifilisi teadmisi järelevalveasutuse menetluste, otsuste ja plaanide ning finantsjärelevalve subjektide probleemide, puuduste jms kohta.

6.3. Riive formaalne põhiseaduspärasus

Formaalse põhiseaduspärasuse kohaselt peab põhiõigusi piirav õigustloov akt vastama pädevus- menetlus ja vorminõuetele ning määratluse ja seadusreservatsiooni põhimõtetele. Õigusaktid peaksid olema sõnastatud piisavalt selgelt ja arusaadavalt, et isikul oleks võimalik piisava tõenäosusega ette näha, milline õiguslik tagajärg kaasneb teatud tegevuse või tegevusetusega. Põhiõigusi võib riivata, kui selle põhjus tuleneb avalikust huvist, vajadusest kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi, olema kaalukas ja enesestmõistetavalt õiguspärane.⁶¹

6.4. Riive materiaalne põhiseaduspärasus

Riive materiaalse õiguspärasuse eeldused on seaduse legitiimne eesmärk ning PS § 11 teisest lausest tuleneva proportsionaalsuse põhimõtte järgimine: sobivus, vajalikkus ja mõõdukus.

Riive proportsionaalsuse hindamisel tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. Kasutatud vahendid peavad olema proportsionaalsed soovitud eesmärgiga. Põhiõiguse riive on proportsionaalne, kui see on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Hinnata tuleb

⁶¹ RKPJKo 30.06.2017, nr 3-4-1-4-17, p 57.

selle eesmärgi kaalukust, mille saavutamise vahendiks riive on, see tähendab kaalumise argumendid tulenevad legitiimsest eesmärgist.

6.4.1. Legitiimne eesmärk

Riive proportsionaalsuse hindamisel tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. Kasutatud vahendid peavad olema proportsionaalsed soovitud eesmärgiga. Põhiõiguse riive on proportsionaalne, kui see on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Hinnata tuleb selle eesmärgi kaalukust, mille saavutamise vahendiks riive on, s.t. kaalumise argumendid tulenevad legitiimsest eesmärgist.

6.4.2. Sobivus

Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Sobivuse seisukohalt on vaieldamatult ebaproportsionaalne abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta riive eesmärgi saavutamist.

Eelnõus sätestatud piirangud on sobivad, sest need ei ole absoluutsed ning eelnõuga sätestatavad keelde või kohustusi võib kohaldada vaid väga konkreetsetes tingimustes. Järgnevalt tuuakse välja iga piirangu kohaldamise eeltingimused:

- 1) finantssektori huve esindavasse organisatsiooni kuulumise keeld– organisatsioon seisab ja edendab finantsturu osaliste ehk pankade, krediidiandjate, makseasutuste jms ettevõtjate huve;
- 2) teatavate finantsinstrumentide omandamise keeld– finantsinstrumendid on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt, tema ema-, tütar- või sidususettevõtja;
- 3) teatavate finantsinstrumentide võõrandamise kohustus– finantsinstrumendid on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt, tema ema-, tütar- või sidususettevõtja; võõrandamine peab toimuma mõistliku aja jooksul;
- 4) ooteaja rakendamine– Finantsinspektsiooni töötaja või juhatuse liige suundub pärast töö- või ametisuhte lõppemist järelevalveasutusega tööle finantsjärelevalve subjekti, tema ema-, tütar- või sidususettevõtja juurde (juhatuse liikmete puhul ka subjekti konkurendi juurde).

Eelnõu koostajate hinnangul on piirangud sobilikud, sest kohati keelab juba kehtiv FIS Finantsinspektsiooni töötajatel teatud töökohtadel töötamise või huvide omamist (§ 32 lõige 1), lepingute sõlmimise (lõige 2) või kohustab neid teatud viisil käituma (§-d 31 ja 33). Konkurentsipiirangu kokkuleppe sõlmimist reguleerib TLS §-d 23–27. Kõik juba kehtivate piirangute eesmärk, nagu ka eelnõus sätestatud piirangud, taotleavad Finantsinspektsioonis töötavate isikute huvide konflikti olukorra vältimist ning objektiivsuse säilitamist.

6.4.3. Vajalikkus

Abinõu on vajalik üksnes juhul, kui eesmärki pole võimalik saavutada mõnda teist, põhiõigusi vähem piiravat meetet kasutades. Põhiõiguse riive vajalikkuse hindamisel tuleb juhul, kui on võimalik valida õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks mitme sobiva meetme vahel, langetada valik kõige vähem koormava meetme kasuks. Eesmärgi olulisus peaks olema riive raskusastmega vastavuses (tasakaalus) ja meetme rakendamisega kaasnev koormus ei tohiks olla seatud eesmärke arvestades ülemäära suur.

Finantsinspektsiooni töötajate ja juhatuse liikmete kõikide eelnõus käsitletud põhiõiguste riive on vajalik nende huvide konflikti ennetamiseks ja maandamiseks. Piirangutega taotletakse, et

Finantsinspeksioonis töötavad inimesed oleksid oma otsustes võimalikult objektiivset ning neil ei oleks võimalik lähtuda otsuste tegemisel enda või oma lähedaste isikute isiklikest huvidest.

6.4.4. Mõõdukus

Abinõu on mõõdukas siis, kui sellega taotletav eesmärk kaalub üles põhiõiguse riive. Mida intensiivsem on põhiõiguse riive, seda kaalukamad peavad olema seda õigustavad põhjused. Seetõttu tuleb esmalt kujundada seisukoht riive intensiivsuse osas.

Investeermiskeeld hõlmab vaid selliseid finantsinstrumente, mille on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud ettevõtja. Juhul, kui Finantsinspeksiooni tööle taotlemist isikul, töötajal või juhatuse liikmel on oma investeermisportfellis taolisi finantsinstrumente, võib Finantsinspeksioon nõuda nende võõrandamist, kui nende omamine võib põhjustada huvide konflikti. Eelnõu FIS § 32 lõike 5 kohaselt tuleb taolisi instrumente omavale isikule anda mõistlik aeg nende võõrandamiseks. Mõistliku ajaperioodi tingimusega leevendatakse omandi- ja ettevõtlusvabaduse riivet, et isikul oleks võimalik mõelda läbi oma senine ja edasine investeermisstrateegia, kõige ratsionaalsem hetk võõrandamiseks ning finantsinstrumentide jaotus portfellis. Samas ei ole investeermiskeeld absoluutne, sest eelnõu FIS § 32 lõike 4 teise lause kohaselt võib Finantsinspeksiooni töötaja ja juhatuse liige jätkuvalt investeerida investeermisfondidesse või kolmandate isikute poolt valitsevatesse instrumentidesse tingimusel, et nende instrumentide omanikud ei saa sekkuda portfelli valitsemisse ning need investeeringud on hajutatud. Seega, kui investeermisega tegeleva Finantsinspeksiooni töötaja või juhatuse liikme investeermisstrateegia on investeerida vähem riskantsematesse instrumentidesse, saab ta võõrandatud instrumentidest saadud raha edasi suunata investeermisfondidesse. Oluline on ka rõhutada, et investeermiskeeld hõlmab vaid väga spetsiifilisi finantsinstrumente ehk kui aktsia, osak, võlakiri, krüptovara vms väärtpaber on emiteeritud ettevõtja poolt, kellel pole puutumust Finantsinspeksiooni järelevalvega, siis võib Finantsinspeksiooni töötaja ja juhatuse liige taolistesse väärtpaberitesse investeerimist jätkata.

Ooteaja kontseptsioon on Eesti õiguses sisustatud TLS §-s 23 ning Finantsinspeksiooni sõnul on konkurentsipiirangu kokkulepe sõlmitud juba praegu teatud ametipositsioonidel töötavate isikutega. Seega ei võeta eelnõuga kasutusele uut süsteemi, vaid laiendatakse selle kohaldamisala kõikidele Finantsinspeksiooni töötajatele ja juhatuse liikmetele. Nagu ka investeermis- ja ühinemiskeeld, ei ole ooteaja rakendamise kohustus absoluutne. Järelevalveasutusel on diskretsioon otsustada, kas arvestades isiku varasemat tööstaaži, rolli ja kokkupuudet finantsjärelevalve menetlustega ning edasise töödaja seotust järelevalvemenetlustega, on ooteaja rakendamine vajalik. Seega on ooteaja rakendamise tingimused väga spetsiifilised ning seda ei tohiks kohaldada isikute suhtes, kes töötasid Finantsinspeksioonis tugitöötajatena või kes ei oma kokkupuudet järelevalvemenetlustega.

Finantssektori huve esindava organisatsiooni kuulumise piirangu lisamise seadusesse on sobiv, sest selle eesmärgiks on ennetada ja maandada Finantsinspeksiooni töötaja ja juhatuse liikmel huvide konflikti tekkimist. Juba kehtiva FIS § 31 lõike 1 kohaselt peab järelevalveasutuse töötaja täitma oma tööülesandeid heas usus, järgima häid tavasid, tegutsema avaliku võimu teostamiseks vajaliku hoolsuse ja temalt oodatava ettenägelikkuse ning kompetentsusega. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt peab töötaja hoiduma tegudest, mis kahjustavad või võivad kahjustada Finantsinspeksiooni eesmarke, ülesandeid ja mainet. Eelnõu koostajate hinnangul on n-ö lobiorganisatsiooni kuulumise keeld, olenemata sellest, kas isikule makstakse selle eest tasu või mitte, kaetud FIS §-ga 31, sest taolisse organisatsiooni kuulumine kujutab endast Finantsinspeksiooni ehk oma töödaja huvidele ja eesmärkidele vastu töötamist. Veel enam,

panustamine sellise organisatsiooni tegevustesse seab kahtluse alla töötaja ja või juhatuse liikme erapooletuse ning kahjustab Finantsinspeksiooni kui riiklikku järelevalveasutuse ja haldusorgani mainet, usaldusväärsust ja tõsiseltvõetavust. Samas ei ole ühinemisvabaduse piirang absoluutne, sest nagu selgitati eelpool seletuskirja punktis 6.1.1., võivad Finantsinspeksioonis töötavad isikud jätkuvalt kuuluda ühingutesse, mis ei seisa finantsturu osaliste huvide eest, kuid mis koondavad investeerimisega tegelevaid eraisikuid ning milles jagatakse omavahel kogemusi, teadmisi, kontakte jms asjakohast informatsiooni.

Kokkuvõttes on Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete põhiõiguste riive põhiseaduspärane, sest nende eesmärgiks on erapooletuse säilitamine ning huvide konflikti vältimine. Põhiõiguste riive võib põhjustada puudutatud isikutele teatud ebamugavusi ning vajadusi muutunud oludega ümber kohaneda, kuid piirangute kohaldamiseks peavad olema väga spetsiifilised eeltingimused.

7. Seaduse mõjud

7.1. CRD VI muudatused

7.1.1. Finantsinspeksiooni töötajate ja juhtide ametipiirangud

(i) Sihtrühm : Finantsinspeksiooni töötajad ja juhatuse liikmed

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat. Järelevalveasutusel on neli juhatuse liiget.

Mõju ulatus: suur. Muudatustega keelatakse Finantsinspeksiooni töötajatel ja juhatuse liikmetel omada finantsinstrumente, kui need on emiteerinud Finantsinspeksiooni finantsjärelevalve subjekt, olla finantssektori huve esindava organisatsiooni liige või osaleda sellise organisatsiooni tegemistes ning teatud juhtudel ka asuda tööle finantsjärelevalve subjekti või temaga seotud isikute juures peale töö- või ametisuhte lõppemist Finantsinspeksioonis. Piirangute eesmärk on ennetada huvide konflikti tekkimise olukorda, kus Finantsinspeksiooni töötaja või juhatuse liige saaks oma töö käigus omandatud teadmisi ja oskusi ära kasutada isiklikeks huvideks või kallutada tema otsuseid, mida ta teeb Finantsinspeksiooni järelevalve subjektide suhtes.

Juba kehtiva FIS § 32 lõike 3 (koosmõjus FIS 20 lõikega 5 juhatuse liikmete puhul) ja selle alusel välja antud rahandusministri määruse⁶² kohaselt on Finantsinspeksiooni töölevõtmist taotleval isikul kohustus deklareerida andmed oma ja temaga seotud perekonnaliikmete ja elukaaslase varaliste kohustuste ja väärtpaberite kohta. Kui isik on võetud tööle, siis peab ta viivitamatult andmetes toimunud muudatustest enda tööandjat teavitama. Eelnõuga säilib vastav huvide deklareerimise kohustus, kuid Finantsinspeksiooni töötajad ja juhatuse liikmed on kohustatud võõrandama kõik sellised finantsinstrumendid, mille on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt, tema ema- või tütarettevõtja ja sidususettevõtja. Lisaks on töötajatel kohustus vaadata vähemalt kord aastas esitatud andmed üle. Võõrandamise kohustusega piiratakse Finantsinspeksiooni töötajate ja juhatuse liikmete ettevõtlus- ja omandivabadust, sest järelevalveasutuses töötamise ajal ei või nad vastavaid finantsinstrumente ühelgi viisil omandada. Vastav keeld ei laiene investeerimisele investeerimisfondidesse ja kolmanda isiku poolt valitsevatesse instrumentidesse tingimusel, et nende instrumentide omanikud ei saa sekkuda portfelli valitsemisse ning investeringud on hajutatud. Juba olemasolevate

⁶² Rahandusministri 8. oktoobri 2001. a määrus nr 86 „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete esitamise vorm“ (lisa). Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

instrumentide kohustuslik võõrandamine sunnib investeerimisega tegelevaid töötajaid ja juhatuse liikmeid mõtlema ümber oma investeerimisstrateegiad, dividendiallikad jms asjaolud. Samuti ei ole välistatud, et töötaja või juhatuse liige peab varem omandatud instrumendid müüma maha odavamalt, kui ta on algselt prognoosinud, ning nende tagasiostu hind on selleks ajaks, kui töötaja või juhatuse liige Finantsinspeksioonist lahkub, oluliselt tõusnud.

Järelevalveasutusel on õigus rakendada oma töötajate ja juhatuse liikmete suhtes ooteaega ehk konkurentsipiirangut, kui töötaja või juhatuse liikme uueks tööandjaks on finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud isik. Juhatuse liikmete puhul laieneb piirang ka olukorrale, kus tema uueks tööandjaks on finantsjärelevalve subjekti konkurent. Ooteaja eesmärk on vältida selliste Finantsinspeksioonis omandatud oskuste, teadmiste, siseinformatsiooni jms kasutamine uue tööandja kasuks viisil, mis võib mõjutada Finantsinspeksiooni menetluste efektiivsust. Kuigi ooteaja eest peab töötajale või juhatuse liikmele maksma tema tavapärasest igakuist lepingulist tasu, takistab ooteaja rakendamine töötaja või juhatuse liikme suubumist uuele töökohale, kus tasu oleks näiteks kõrgem võrreldes hüvitisega. Samuti võib ooteaja kohaldamine jätta töötaja või juhatuse liikme karjäärikulgu märkimisväärselt pika tühimiku või mõjutada tema teadmisi ja oskusi finantssektorist. Finantsinspeksiooni sõnul on neil üldjuhul asutuse siseselt teatud positsioonil töötavate isikutega vastavad konkurentsipiirangu kokkulepped sõlmitud, kuid kuna CRD VI kohaselt tuleks piirangut kohaldada kõikidele töötajatele, kes on seotud finantsjärelevalvega, siis laienevad piirangud eelnõuga suuremale hulgale Finantsinspeksiooni töötajatele ning juhatuse liikmetele.

Lobiorganisatsioonides osalemise keeluga ennetatakse olukorda, kus töövälisel ajal teeb töötaja oma tööandjale n-ö vastutööd finantssektori huve esindavates organisatsioonides, sest selline talitlemine seab kahtluse alla töötaja huvid ja kallutab Finantsinspeksiooni kui riikliku järelevalveasutuse ja haldusorgani mainet, usaldusväärsust ja erapooletut kuvandit.

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Muudatustega seotud piirangud on mõju avaldamise sageduse perspektiivist kahte liiki: muudatused, mis avaldavad mõju ebaregulaarselt, ning muudatused, millega seotud piirangutest kinnipidamist peavad Finantsinspeksiooni töötajaid ja juhatuse liikmed järgima regulaarselt. Ebaregulaarseteks piiranguteks on huvide deklaratsiooni esitamine ja uuendamine ning ooteaja rakendamine. Regulaarsed piirangud on lobiorganisatsiooni kuulumine ja investeerimine järelevalvesubjekti või temaga seotud isiku poolt emiteeritud väärtpaberitesse. Tulenevalt regulaarsest mõjust sihtrühmale, hinnatakse mõju avaldumise sagedus keskmiseks, sest Finantsinspeksiooni töötajad ja juhatuse liikmed peavad pidevalt kontrollima, et nende isiklik investeerimisportfell ei sisalda aktsiaid, osakuid jms väärtpabereid, mille on emiteeritud subjektid, kelle üle Finantsinspeksioon (ja seeläbi ka töötaja või juhatuse liige) teostab finantsjärelevalvet, või isikud, kes on finantsjärelevalve subjekti ema- või tütarettevõtja ja sidusettevõtja. Samuti peab töötaja või juhatuse liige järgima piirangut mitte panustada selliste organisatsioonide tegevustesse, kus tegeletakse finantssektori huvide esindamisega, et ennetada huvide konflikti tekkimise ohtu.

Ooteaja rakendamisega seotud muudatused on ebaregulaarsed seetõttu, et selle kohaldamine on Finantsinspeksiooni otsus ning mitte iga töötaja suhtes ei pea seda rakendama. Nagu on ka seletuskirjas FIS § 321 lõike 3 lisamise selgitustes märgitud, peaks ooteaga kohaldama olukordades, kus töötaja otseselt panustas finantsjärelevalvesubjekti järelevalvesse, teinud tema suhtes toiminguid, või omab töö käigus saadud teavet, teadmisi ja kogemusi, mille rakendamine vahetult pärast töösuhte lõppemist Finantsinspeksioonis võib kahjustada järelevalveasutuse läbiviidavaid menetlusi või anda põhjendamatu eelise olukorras, kus töötaja uus tööandja on samuti finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud isik, võrreldes teiste finantsturuosalistega. Juhatuse liikme ooteaja üldpikkuseks on 12 kuud, kuid seda võib vähendada, kui juhatuse liige

on esitanud vastavasisulise ettepaneku ning tema uus tööandja ei ole Finantsinspektsiooni järelevalve subjekt või temaga seotud isik. Samas, kui juhatuse liige soovib peale ametisuhte lõppemist asuda tööle finantsjärelevalve subjekti konkurendi juures, peab kehtestatava ooteaja pikkus olema vähemalt kuus kuud.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: suur. Eelnõuga kitsendatakse Finantsinspektsiooni töötajate ja juhatuse liikmete õigust valida elukutset, tegevusala ja töökohta (ooteaja rakendamine), ettevõtlus- ja omandivabadust (investeeringuspiirang, lobiorganisatsiooni kuulumine) ja ühinemisvabadust (lobiorganisatsiooni kuulumine).

Ooteaja rakendamisega töötaja või juhatuse liikme suhtes piiratakse töötamise võimalusi, kus töötajal või juhatuse liikmel oleks pärast töö- või ametisuhte lõppemist Finantsinspektsiooniga võimalik edasi suunduda. Kuigi ooteaja rakendamise eest on töötajal või juhatuse liikmel õigus saada hüvitist, mõjutab see tema edasisi karjäärivalikuid, sest selleks ajaks, kui ooteaeg läbi saab, võib pakutavate töökohtade arv olla turul vähenenud või töötaja või juhatuse liige peab valima töökoha kasuks, mille tingimused, asukoht või palganumber vasta sellistele ootustele, mida ta oleks soovinud saada või mis tal oleks olnud võimalik saada juhul, kui tema suhtes ei oleks ooteaega rakendatud. Samuti tekib töötaja või juhatuse liikme karjääris sõltuvalt tema positsioonist kolme kuni 12-kuuline paus, mis võib mõjutada tema teadmisi ja oskusi ning vähendada tema atraktiivsust uutele tööandjatele. Limiteeritud võimalused uuele töökohale kandideerimisel võivad viia ka olukorrani, kus töötaja või juhatuse liige peab oma karjääri trajektoori ümber mõtestama, omandama uue eriala või läbima koolitusi, et alustada tööd sektoris, mis ei ole keelatud ooteaja tingimuste kohaselt. Ooteaja rakendamine sõltub Finantsinspektsiooni diskretsioonist ning tema senisest rollist järelevalveasutuses ning juhul, kui töötaja töökohustused ei hõlmanud järelevalve tegemist finantsjärelevalve subjektide üle, või kui tal ei olnud selliste menetluste, toimingute ja tegevustega kokkupuudet, siis ooteaega tema suhtes ei rakendata. Juhatuse liikmete suhtes sõltub ooteaja rakendamine pigem tema uuest tööandjast, sest tema tulenevalt tema varasemast positsioonist Finantsinspektsioonis, on elementaarne, et ta on kokku puutunud järelevalvemenetlustega ning omab sellekohast teavet.

Finantssektori huve esindava organisatsiooni panustamise keelu eesmärk on ennetada töötaja ja juhatuse liikme huvide konflikti olukorra tekkimist ning Finantsinspektsiooni eesmärkidele vastu töötamist. Keeluga piiratakse Finantsinspektsiooni töötaja ja juhatuse liikme ettevõtlus- ja ühinemisvabadust, sest töötaja või juhatuse liige ei saa oma teadmisi ja oskusi väljendada organisatsioonis, mille vastu ta võib tunda isiklikku või professionaalset huvi, luua uusi tutvuseid ja suhteid ning panustada finantssektori arengusse. Juhul, kui lobiorganisatsioon on mittetulundusühing, riivab piirang Finantsinspektsiooni töötaja või juhatuse liikme ühinemisvabadust. Samas, kui isik töötab taolises organisatsioonis ning talle makstakse finantssektori huvide eest seismise ning levitamise eest, riivab piirang isiku ettevõtlusvabadust.

Investeeringuspiirangud mõjutavad enim neid töötajaid ja juhatuse liikmeid, kes omavad oma investeeringusportfellides selliste krediitiasutuste poolt emiteeritud väärtpapereid, kelle üle Finantsinspektsioon teeb seadusest tulenevalt järelevalvet. Investeeringusportfelli võib töötaja või juhatuse liige omada era- või juriidilise isikuna. Piirangaga kaasneb kohustus taolised finantsinstrumendid võõrandada. Juhul, kui töötaja või juhatuse liige Finantsinspektsiooni poolt seatud mõistliku tähtaja jooksul väärtpapereid ei võõranda, on järelevalveasutusel õigus isikuga töö- või ametisuhte lõpetada.

Finantsinstrumentide võõrandamise kohustus riivab Finantsinspektsiooni töötajate ja juhatuse liikmete ettevõtlus- ja omandivabadust, sest võimalusi, kuhu isik saab investeerida ning seeläbi investeeringute pealt tulu teenida, piiratakse. Veel enam, kuigi järelevalveasutus peab andma

töötajale või juhatuse liikmele mõistliku aja väärtpaberite võõrandamiseks, võib olukord finantsturul olla isiku suhtes väärtpaberite võõrandamise hetkel kahjulik. See võib viia olukorrani, et töötaja peab olemasolevad väärtpaberid müüma kahjumiga või jääb ilma kasumist, mida ta lootis väärtpabereid algsest omandades teenida.

Mõju olulisus: oluline. Muudatused mõjutavad potentsiaalselt kõiki Finantsinspektsiooni töötajaid, kuid kindlasti kõiki juhatuse liikmeid, sest nendega piiratakse töötajate ja juhatuse liikmete õigust osaleda finantssektori huve esindavate ehk lobiorganisatsioonide tegevuses, suunduda ükskõik millise järgmise tööandja juurde peale töö- või ametisuhte lõppemist Finantsinspektsioonis ning investeerimist vabalt valitud finantsinstrumentidesse. Suurimat mõju nendest muudatustest avaldavad töötajatele ja juhatuse liikmetele investeerimispiirang ning ooteaja rakendamine. Ooteaja rakendamisel on isikul õigus saada hüvitist, mis vastab tema viimasele lepingulisele kuutasule. Samas võib töötaja või juhatuse liige jääda ooteaja rakendamise tõttu ilma mõnest potentsiaalsest tööpakkumisest, sest uus tööandja ei ole nõus või võimeline ootama, kuni isiku ooteaeg lõpeb, või leppima muutunud tööturu olukorra tõttu töökohaga, mis ei vasta tema ootustele (näiteks halvemad töötingimused, väiksem palganumber vms asjaolud). Lisaks võib esineda ka olukorda, kus töötaja või juhatuse liige, kes soovib ooteaja jooksul jätkata töö tegemist mistahes sektoris, mis ei ole finantssektor ja seega ooteaja tingimustega kaetud, omandama uues sektoris töö leidmiseks vajalikud oskused ja teadmised. Juhul, kui töötaja või juhatuse liige ei soovi ooteaja jooksul mõnes uues sektoris tööle asuda ning otsustab ooteaja lõpuni olla tööturul mitte hõivatud, võib ooteaja rakendamine mõjutada tema teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud finantssektoris töötamiseks.

7.1.2. Osaluse omandamine ja võõrandamine

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediidasutused, heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja ja investeerimisühing

Sihtrühm: CRD VI osaluse omandamises ja võõrandamise regulatsioon kohaldub krediidasutustele, finantsvaldusettevõtjatele ja investeerimisühingutele.

Mõju ulatus: keskmine. Osaluse omandamise regulatsiooni muudatused avaldavad mõju vaid nendele krediidasutustele, investeerimisühingutele ja valdusettevõtjatele, kes soovivad mõnes ettevõtjas osalust omandada. Suureneb krediidasutuste, finantsvaldusettevõtjate ja investeerimisühingute poolt osaluse omandamise tehingute hindamisprotseduuride läbipaistvus. Osaluse omandamise või suurendamise hindamine toimub selgete hindamiskriteeriumite abil. Kehtiv õigus ei näe ette sellisel juhul konkreetseid kriteeriume omandaja sobivuse hindamiseks ning võimaldab seega märkimisväärselt suurt vabadust omandamiseks. Seega seaduses määratletud hinnangukriteeriumid peaksid suurendama õigusselgust ja õiguskindlust sihtrühma jaoks. Mõju ulatus hinnatakse subjektide suhtes keskmiseks, kuivõrd muudatused tingivad vajaduse nendega tutvuda ja kohaneda.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Muudatused mõjutavad vaid neid subjekte, kes soovivad mõnes ettevõtjas osalust omandada.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Subjektide suhtes, kes ei plaani osalust omandada, ei avalda muudatused mõju. Muudatused võivad avaldada mõju nendele subjektidele, kes teevad ettevalmistusi osaluse omandamiseks 2024. aasta lõpu seisuga, sest sellisel juhul peavad subjektid viima end kurssi eelnõus sätestatuga ning valmistama ette dokumentatsiooni Finantsinspektsioonile esitamiseks.

Mõju olulisus: keskmine. Uus regulatsioon avaldab mõju vaid nende krediitiasutuste, investeerimisühingute ja valdusettevõtjate suhtes, kes hakkavad osalust omandama pärast 2024. aasta III kvartalit. Mõju olulisus on selliste subjektide suhtes hinnatud keskmiseks, sest eelnõuga kaasneb vajadus viia end kurssi muudatustega ja valmistada ette dokumentatsioon Finantsinspeksioonile esitamiseks.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Muudatused toovad Finantsinspeksioonile kaasa vajaduse nendega kohaneda, järelevalveasutus peab hindama oma asutuse siseste korralduste ja protseduuride vastavust eelnõus sätestatuga ning tegema vajadusel korrekture. Finantsinspeksiooni läbi viidav sobivushindamise menetlus ei ole iseenesest inspeksiooni jaoks täiesti uus menetlus. Lisaks olemasolevatele juhtudele, mil sobivushindamine läbi tuleb viia lisandub uus olukord – krediitiasutuste, finantsvaldusettevõtjate ja investeerimisühingute poolt osaluse omandamine.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju Finantsinspeksioonile sõltub turuosaliste otsustest osalust omandada. Eesti turul toimub vastavaid tehinguid vähe. Eelnõu koostajate hinnangul ei too regulatsiooni muutmine kaasa hüppelist kasvu osaluse omandamiseks ning seeläbi ka tõusu Finantsinspeksiooni töökoormusele. Seega hinnatakse vastavate muudatuste mõju avaldumise sagedus väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: negatiivse mõju risk Finantsinspeksioonile hinnatakse keskmiseks, sest kuigi ühinemise ja jagunemise sätete kohaldamine sõltub enamjaolt sellest, kas mõni turuosaline otsustab osalust omandada, peab järelevalveasutus tagama valmisoleku efektiivseks menetluseks. Valmisolek eeldab aga sisemiste dokumentide, eeskirjade ja protseduuride olemasolu, milles on muu hulgas võetud arvesse eelnõus sätestatud.

Mõju olulisus: keskmine. Muudatused osaluse omandamise regulatsioonis toovad kaasa järelevalveasutuse vajaduse kohaneda ja tutvuda uute nõuetega ning vajaduse korral vaadata üle sisekorraldused. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad Finantsinspeksioonile töökoormuse märkimisväärset tõusu ning uute järelevalvesubjektide taotluste hüppelist kasvu.

7.1.3. Ühinemine ja jagunemine

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediitiasutused, finantsvaldusettevõtjad, segafinantsvaldusettevõtjad, investeerimisühingud, finantseerimisasutused, abiettevõtjad ning Euroopa Liidu lepinguriikides asutatud krediitiasutused

Sihtrühm: CRD VI ühinemiste ja jagunemiste regulatsioon kohaldub krediitiasutustele, investeerimisühingutele ja valdusettevõtjatele. KAS § 65 lõike 1 kohaselt võib krediitiasutus või valdusettevõtja ühineda teise Euroopa Liidu lepinguriigi krediitiasutuse, finantseerimisasutuse või abiettevõtjaga. VPTS § 115 lõike 2 kohaselt võib investeerimisühing ühineda vaid teise Euroopa Liidu lepinguriigi õiguse alusel asutatud investeerimisühinguga. Jagunemiste puhul ei piiritle KAS lubatud isikute ringi ning VPTS § 114 kohaselt on investeerimisühingu jagunemine keelatud.

Mõju ulatus: keskmine. Ühinemiste ja jagunemiste regulatsiooni muudatused puudutavad kaudselt kõiki Eestis tegevusloa saanud krediidasutusi, heakskiidu saanud valdusettevõtjaid, investeerimisühinguid, finantseerimisasutusi, abiettevõtjaid ja teistes Euroopa Liidu lepinguriikides asutatud krediidasutusi, sest juba kehtiv KAS-i sõnastuse kohaselt peavad krediidasutus saama ühinemiseks või jagunemiseks Finantsinspektsioonilt vastava loa. Eelnõu avaldab mõju vaid nendele krediidasutustele, kes otsustavad ühineda või jaguneda või kelle suhtes näeb järelevalveasutus vajadust rakendada KAS §-s 70¹ sätestatud õigust nõuda krediidasutuse jagunemist (ehk mitte-vabatahtlik jagunemine).

Võrreldes kehtiva ühinemiste ja jagunemiste regulatsiooniga, tehakse eelnõuga seaduses järgnevad muudatused:

- 1) piiritletakse ühinemise ja jagunemise viise;
- 2) audiitori kaasamise kohustus asendatakse Finantsinspektsiooni diskretsiooniga;
- 3) lisatakse eritingimused ühinemistele ja jagunemistele, mis toimuvad konsolideerimisgrupi siseselt;
- 4) kohustatakse krediidasutust esitama koos muude taotluse juurde käivate dokumentide juurde ka Konkurentsiameti ja TTJA luba;
- 5) muudetakse ühinemis- või jagunemisloa andmise keeldumise aluseid;
- 6) lisatakse koostöökohustus teiste lepinguriikide pädevate asutustega.

Kuigi eelkirjeldatud eelnõu muudatustega ei muudeta ühinemiste ja jagunemise üldisi põhimõtteid ja loogikat (piiratud isikute ring, loakohustus jms), hinnatakse mõju ulatus kõikide ühinemise ja jagunemise regulatsiooni subjektide suhtes keskmiseks, kuivõrd muudatused tingivad vajaduse nendega tutvuda ja kohaneda. Nende subjektide suhtes, kes veel ei ole ühinemise või jagunemise soovist Finantsinspektsiooni teavitanud, kuid on tegemas organisatsioonisiseseid ettevalmistusi, võib kaasneda kohustus saada TTJA-lt ja Konkurentsiametilt luba koondumiseks või välisinvesteeringute kaasamiseks enne loa taotluse esitamist Finantsinspektsioonile. Muudatuste mõju sõltub eelnõu vastuvõtmise ajast seadusena ning 2024. aastal menetletavad taotlustele eelnõus sätestatud ei kohaldata. Samas, kui krediidasutus, investeerimisühing või valdusettevõtja esitab ühinemise või jagunemise loa taotluse Finantsinspektsioonile 2024. aasta lõpus, tuleb arvestada eelnõus sätestatud muudatustega, mis hakkavad eelduslikult kehtima 2025. aasta I kvartalis.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Muudatused mõjutavad vaid neid subjekte, kes kaaluvad või otsustavad ühinemist või jagunemist. Eelnõuga ei muudeta ühinemise ja jagunemise regulatsioonile alluvate isikute ringi.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Subjektide suhtes, kes ei plaani taotleda Finantsinspektsioonilt luba ühinemiseks või jagunemiseks, ei avalda muudatused mõju. Muudatused võivad avaldada mõju nendele subjektidele, kes teevad ettevalmistusi ühinemiseks või jagunemiseks või on vastava loa taotluse Finantsinspektsioonile 2024. aasta lõpus, sest sellisel juhul peavad subjektid viima end kurssi eelnõus sätestatuga ning tegema vajaduse korral vastavad muudatused enda loa taotlemise dokumentides.

Mõju olulisus: keskmine. Muudatused ühinemise ja jagunemise regulatsioonis avaldavad mõju vaid nende krediidasutuste, investeerimisühingute ja valdusettevõtjate suhtes, kes esitavad Finantsinspektsioonile ühinemise või jagunemise loa pärast 2024. aasta III kvartalit. Mõju olulisus on selliste subjektide suhtes hinnatud keskmiseks, sest eelnõuga kaasneb vajadus taotleda eelnevalt lubasid Konkurentsiametilt ja TTJA-lt ning viia end kurssi muudatustega.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspektsioon

Sihtrühm: Finantsinspektsiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspektsioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Muudatused võivad tuua kaasa vajaduse Finantsinspektsioonil nendega kohaneda, sest kuigi ühinemise ja jagunemise põhimõtted on KAS-is ja VPTS-is juba reguleeritud, peab järelevalveasutus hindama oma asutuse siseste korralduste ja protseduuride vastavust eelnõus sätestatuga ning tegema vajadusel korrekture. Teemad, mis Finantsinspektsiooni tavapärasest tööd enim mõjutavad, on koostöö teiste lepinguriikide pädevate asutustega, konsolideerimisgrupi sisese ühinemise ja jagunemise eritingimused ning loa andmisest keeldumised alused.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju Finantsinspektsioonile sõltub turuosaliste otsustest ühineda või jaguneda. Eesti turul toimub vastavaid tehinguid vähe, üldjuhul üks ühinemine või jagunemine kord viie aasta jooksul (näiteks 2024. aastal Coop Pank ja Coop Finants AS ühinemine, 2019. aastal Luminor Eesti, Läti ja Leedu ühinemine). Eelnõu koostajate hinnangul ei too ühinemise ja jagunemise regulatsiooni muutmine kaasa hüppelist kasvu ühinemis- või jagunemisloa taotlemise menetlusest ning seega ka tõusu Finantsinspektsiooni töökoormusele. Seega hinnatakse vastavate muudatuste mõju avaldumise sagedus väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: negatiivse mõju risk Finantsinspektsioonile hinnatakse keskmiseks, sest kuigi ühinemise ja jagunemise sätete kohaldamine sõltub enamjaolt sellest, kas mõni turuosaline otsustab vastava loa taotluse esitada, peab järelevalveasutus tagama valmisoleku taolise loa efektiivseks menetlemiseks. Valmisolek eeldab aga sisemiste dokumentide, eeskirjade ja protseduuride olemasolu, milles on muu hulgas võetud arvesse eelnõus sätestatud.

Mõju olulisus: oluline. Muudatused ühinemiste ja jagunemiste regulatsioonis toovad kaasa järelevalveasutuse vajaduse kohaneda ja tutvuda uute nõuetega ning vajaduse korral vaadata üle sisekorraldused. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad Finantsinspektsioonile töökoormuse märkimisväärset tõusu ning uute järelevalvesubjektide taotluste hüppelist kasvu.

7.1.4. Oluliste varade ja kohustuste ülekandmine

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediitiasutused, finantsvaldusettevõtjad, segafinantsvaldusettevõtjad ja investeerimisühingud

Sihtrühm: Finantsinspektsiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediitiasutust⁶³ ja seitse investeerimisühingut.⁶⁴ Eelnõu koostajatele teadaolevalt tegutseb Eesti pangandussektoris vähemalt kaks finantsvaldusettevõtjat (Luminor Holding AS ja LHV Group AS).

Mõju ulatus: väike. Eelnõuga lisatakse krediidiandjatele, valdusettevõtjatele ja investeerimisühingutele kohustus teavitada Finantsinspektsiooni oluliste varade ja kohustuste ülekandmisest, kui ülekantavate varad või kohustused moodustavad vähemalt kümme protsenti subjekti koguvarest või -kohustustest. Kui ülekandmine toimub konsolideerimisgrupi siseselt, siis on vastavaks määraks 15 protsenti. Muudatused omavad ülekandmisest kohustatud

⁶³ Finantsinspektsioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0>

⁶⁴ Finantsinspektsioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/investeerimine-0/investeerimine/investeerimisuhingud/investeerimisuhingud>

subjektide ringile väikest mõju, sest sellega ei kaasne loamenetlus või täiendav aruandluskohustus.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Muudatused mõjutavad vaid neid isikuid, kes otsustavad oma olulisi varasid või kohustusi müüa või võõrandada muul viisil. Eelnõu koostajatele ei ole teada, kui paljud turuosalistest vastavaid tehinguid igapäevaselt läbi viivad, kuid kuna eelnõuga kaasneb vaid teavitamiskohustus, hinnatakse mõju avaldamise sagedus väikeseks, sest kohustus teavitada Finantsinspeksiooni eelnevalt tehingu tegemist on seadustes sätestatud juba teiste teemadega. Seega avaldub mõju ülekandmises osalevatele subjektidele ühekordselt (enne ülekandmise tegemist) ning teavitamiskohustuse realiseerimine sõltub subjektide tegevusest.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: väike. Oluliste kohustuste ja varade ülekandmise regulatsioon toob selle subjektidele kaasa kohustuse teavitada Finantsinspeksiooni kavandatavast tehingust enne selle läbiviimist. Eelnõuga ei anta järelevalveasutusele volitusi piirata ülekandmise läbiviimist või seada sellele täiendavaid tingimusi. Ülekandmise regulatsiooni eesmärk on hoida Finantsinspeksiooni kursis erinevatest tehingutest, mis võivad mõjutada subjektide turupositsioone ning üleüldist järelevalvet. Kuivõrd ülekandmise regulatsiooni sisseviimine seadustesse mõjutab vaid neid isikuid, kes ülekandmises osalevad, ning seadustega on juba sätestatud vastutus teavitamiskohustuse rikkumise eest (KAS § 134⁸ ja VPTS § 237⁸), hinnatakse ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk krediitiasutuste, investeerimisühingute ja valdusettevõtjate suhtes väikeseks.

Mõju olulisus: väike. Oluliste varade ja kohustuste ülekandmise sätete lisamine KAS-i ja VPTS-i ei oma ülekandmise regulatsiooni subjektide suhtes erilist mõju, sest sellega kaasneb vaid eelnev teavitamiskohustus, mida subjektid peavad juba praegu teiste teemadega seoses täitma. Muudatustega ei suurendata turuosaliste arvu, samuti ei kaasne nendega loakohustust.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Mõju Finantsinspeksioonile avaldub eelnõu vastuvõtmisena seadusena, sest järelevalveasutus peab viima end kurssi oluliste varade ja kohustuste ülekandmise regulatsiooniga, ning siis, kui mõni subjektidest otsustab vastavas tehingus osaleda. Viimasel juhul on Finantsinspeksioonil kohustus kontrollida, et ülekandmises osalevad isikud on teavitanud tehingust ning kinnitada teavituse kättesaamist.

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Mõju avaldumise sagedus Finantsinspeksioonile sõltub sellest, kas turul viiakse läbi oluliste varade ja kohustuste ülekandmist. Eelnõu koostajatele ei ole teada, kui paljud turuosalistest vastavaid tehinguid igapäevaselt läbi viivad. Samas peab järelevalveasutus tagama igapäevaselt valmisoleku reageerimaks ülekandmise läbiviimise kavatsusele ning vajaduse korral alkatama menetluse, kui teavitamiskohustust on rikutud. Seetõttu hinnatakse muudatuste mõju avaldumise sagedus Finantsinspeksioonile keskmiseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: väike. Finantsinspeksioon peab viima end kurssi eelnõus sisalduvate oluliste varade ja kohustuste ülekandmise muudatustega. Järelevalveasutuse töökoormust võib ajutiselt suurendada ülekandmise läbiviimise kavatsuse teavituse saamine mõne krediitiasutuse, investeerimisühingu või valdusettevõtja poolt.

Mõju olulisus: oluline. Oluliste varade ja kohustuste ülekandmise regulatsiooni lisamine KAS-i ja VPTS-i võivad kaasa tuua järelevalveasutuse kohanemise ning organisatsioonisiseste ümberkorralduste tegemise vajaduse. Samas ei muutu ülekandmise regulatsiooniga finantsjärelevalve subjektide arv ning eelnõu koostajad ei prognoosi Finantsinspeksioonile töökoormuse märkimisväärset tõusu.

7.1.5. Kolmanda riigi krediidasutuse filiaal

(i) Sihtrühm 1: kolmanda riigi krediidasutused

Sihtrühm: Täpset kolmandate riikide krediidasutuste arvu ei ole võimalik öelda, sest nii CRD VI kui ka KAS-i tähenduses hõlmab see kõikide riikide krediidasutusi, kes ei ole Euroopa Liidu lepingu- või liikmesriigid. Taoliste krediidasutuste arv ulatub kindlasti tuhandetesse, sest ainuüksi Ameerika Ühendriikides on üle 4400⁶⁵ ning Ühendkuningriigis üle 360 panga.⁶⁶ 2024. aasta seisuga on EBA tuvastanud, et kolmanda riigi konsolideerimisgruppe, mis tegutsevad Euroopa majanduspiirkonnas, on 417 ning nende asutatud filiaale on Euroopas 107.⁶⁷ Need grupid pärinevad 48 erinevast kolmandast riigist.

Mõju ulatus: väike. Kuigi eelnõuga muudetakse kolmanda riigi filiaali asutamise korda, mis olemuslikult väärib mõju ulatuse hindamist vähemalt keskmiseks, ei ole teada, kui mitu kolmanda riigi krediidasutust on teinud ettevalmistusi vastava filiaali asutamiseks ning loa taotlemiseks või üldse plaanib Eestis filiaali avada. Hetkel taolisi filiaale Eestis asutatud ei ole.

Veel enam, hetkel reguleerib kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamist peamiselt KAS § 21, mis kohaldub paralleelselt nii Euroopa majanduspiirkonna liikmesriikide kui ka kolmandate riikide krediidasutuste ning nende filiaalide suhtes. Seal sätestatud nõuded on võrreldes tavapankade kohta sätestatuga kordades minimaalsemad ning tervikuna annab kehtiv KAS väga palju diskretsiooni Finantsinspeksioonile, otsustamaks, milliseid andmeid, aruandeid ning dokumente peab filiaal oma igapäevategevuse kohta järelevalveasutusele esitama. Eelnõuga täiendatakse KAS-i 8¹. peatükiga ning sätestatakse konkreetsed dokumendid, andmed, protseduurid, aruanded jms teabe, mida Finantsinspeksioonil on õigus nõuda. Nagu nähtub ka seletuskirja alapeatüki 2.1.2. punktis (ii) olevast tabelist, muutub filiaalide suhtes võrreldes kehtiva regulatsiooniga klassi liigitamine, kvalifitseerimine ning tütarettevõtja asutamine. Ülejäänud elemendid, nõuded ja tingimused nagu likviidsus, kapital, loakohustus, aruandlus, raamatupidamine, nõuded juhtimisele ja juhtidele on kaetud KAS-iga ning selles osas tehakse muudatusi sõltuvalt vaid filiaalide liigitusest esimesse või teise klassi.

Eeltoodust tulenevalt hinnatakse muudatuste mõju ulatus kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele väikeseks, sest informatsioon krediidasutuste kohta, kes soovivad siin oma filiaali avada, puudub, ning muudatused taoliste filiaalide regulatsioonis loovad suuremat õigusselgust,

⁶⁵ Federal Deposit Insurance Corporation ehk Ameerika Ühendriikide tagatisfondi panustavate krediidasutuste register. Kättesaadav: <https://banks.data.fdic.gov/bankfind-suite/bankfind?activeStatus=1&branchOffices=true&pageNumber=1&resultLimit=25&sortField=NAME&sortOrder=DESC>

⁶⁶ Kättesaadav: <https://www.ibisworld.com/united-kingdom/number-of-businesses/banks/3670/#:~:text=There%20was%20362%20Banks%20in,increase%20of%206.8%25%20from%202023.>

⁶⁷ EBA. EBA publishes list of third country groups and third country branches of credit institutions operating in the EU/EEA. Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-list-third-country-groups-and-third-country>

millega ei pea filiaalid, kes ei ole seni kaalunud Eestis filiaali asutamist või teinud sellekohast taustauuringut, eraldi kohanema. Filiaalide suhtes, kes saavad tegevusloa enne eelnõu jõustumist või plaanivad Finantsinspeksioonilt filiaali luba taotleda, võib eelnõu avaldada teatavat mõju. Samas ei hinnata ka nende suhtes mõju ulatust kõrgemaks, sest muudatusi filiaalide regulatsioonis hakatakse kohaldama alles 2027. aasta 10. jaanuarist (vt KAS § 141¹⁹ lisamise selgitusi). Seega antakse sellistele kolmandate riikide krediidasutustele ja filiaalidele piisavalt pikk ja mõistlik kohanemis- ja üleminekuaeg.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju kolmandate riikide krediidasutustele ja filiaalidele avaldub ainult siis, kui vastav krediidasutus otsustab Eestis taotleda filiaali asutamise luba. Kuivõrd Eestis ei ole ükski kolmanda riigi krediidasutus saanud filiaali asutamise luba ning teadaolevalt ei ole selliseid loa taotlusi ka menetluses, hinnatakse eelnõuga kaasneva mõju avaldumise sagedus väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: väike. Eelnõu võiks avaldada negatiivset mõju juhul, kui filiaali tegevusloa oleks taotlemas või selle saanud mõni kolmanda riigi krediidasutus, sest sellisel juhul peaks ta viima end kurssi uute loa taotlemise või tegutsemise põhimõtetega ning tegema vajadusel korrekture. Samas ei ole ühtegi taolist filiaali Eestis asutatud ning eelnõu koostajatele teadaolevalt ka ühtegi taolist taotlust ka menetluses. Seetõttu hinnatakse ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk väikeseks.

Mõju olulisus: väheoluline. CRD VI-st tulenevad muudatused kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide suhtes hinnatakse tervikuna väheoluliseks, sest Eestis taolisi filiaale ei tegutse ning puudub prognoos, kas neid ka lähitulevikus siin asutatakse. Võrreldes kehtiva KAS-i sätestusega, kohustab direktiiv jaotama filiaale klassidesse ning neid kvalifitseerima ning annab pädevale asutusele õiguse nõuda kolmanda riigi krediidasutuselt tütarettevõtja asutamist. Tegemist on elementidega, mis võiksid mõjutada filiaale oluliselt, kuid kuna sellised filiaalid Eesti turul ei tegutse, ei saa ka need elemendid avaldada nende suhtes suurt mõju.

(ii) Sihtrühm 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu seisuga töötab Finantsinspeksioonis 137 töötajat.

Mõju ulatus: keskmine. Muudatused võivad tuua kaasa Finantsinspeksiooni kohanemise nendega, sest kuigi kolmandate riikide krediidasutuste filiaale käsitlevad üldnõuded on KAS-is juba reguleeritud, peab järelevalveasutus olema valmis filiaali asutamise loa taotluse esitamisel selle korrektseks klassi liigitama, tegema tema tegevuse üle järelevalvet ning tuvastama ära hetke, millal filiaal on muutunud süsteemselt oluliseks või krediidasutus peaks asutama Eestis tütarettevõtja. Selleks peab Finantsinspeksioon eelduslikult vaatama üle filiaale käsitlevad korrad, eeskirjad ja nõuded ning aruandluse ja järelevalve teostamise meetodid.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju Finantsinspeksioonile avaldub siis, kui mõni kolmanda riigi krediidasutus soovib Eestis oma filiaali asutada. Hetkel taolisi filiaale Eestis asutatud ei ole ning puudub prognoos selle kohta, kas tulevikus on mõnel kolmanda riigi krediidasutusel plaanis ka taoline filiaal asutada.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Finantsinspeksioon peab viima end kurssi eelnõus sisalduvate muudatustega, mis käsitlevad kolmandate riikide krediidasutuste filiaale, ning ajakohastama või töötama välja sise-eeskirjad ja korrad filiaali loa taotlemise menetlemiseks ning edasise tegevuse järelevalve teostamiseks. Lisaks võib

Finantsinspektsiooni töökoormust suurendada filiaali asutamise loa taotluse esitamine mõne kolmanda riigi krediidasutuse poolt, sest lisaks üldnõuete kontrollile (andmed, dokumendid, juhtide sobivus, kapital, likviidsus jne), peab järelevalveasutus tegema koostööd Rahapesu Andmebüroo ning kolmanda riigi krediidasutuse pädeva finantsjärelevalve asutusega, kui see on võimalik. Eeltoodust tulenevalt hinnatakse Finantsinspektsiooni ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk keskmiseks.

Mõju olulisus: oluline. Muudatused kolmandate riikide krediidasutuste filiaalide regulatsioonis toovad kaasa järelevalveasutuse kohanemise ja tutvumise uute nõuete ja sätetega ning vajaduse korral sisekorralduste ülevaatamise ja muutmise. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad Finantsinspektsioonile töökoormuse märkimisväärset tõusu ning uute järelevalvesubjektide taotluste hüppelist kasvu, sest hetkel Eesti turul taolisi filiaale ei tegutse ning puuduvad märgid selle kohta, et mõni kolmanda riigi krediidasutus sooviks siin lähitulevikus oma filiaali ka asutada.

(iii) Sihtrühm 3: Eestis tegutsevad krediidasutused ja Euroopa Liidu liikmesriikide krediidasutuste filiaalid

Sihtrühm: Finantsinspektsiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediidasutust. Ülepiirilist pangandusteenust pakub 469 krediidasutust ja viis filiaali.⁶⁸

Mõju ulatus: väike. Muudatustega avatakse kolmandate riikide krediidasutustele võimalus asutada Eestis filiaal lihtsamatel tingimustel, kui oleks krediidasutuse asutamine. Seni ei ole Finantsinspektsiooni juures registreeritud ühtegi kolmanda riigi krediidasutuse filiaali ega esindust. Siin tegutsevad viis filiaali on Euroopa Liidu lepinguriikides (Läti, Leedu, Soome, Rootsi) asutatud krediidasutuste filiaalid. Kuivõrd tegu on teiste Euroopa Liidu lepinguriikide krediidasutuste filiaalidega, on neile aluslepingutest tulenevalt eelis siseneda teise lepinguriigi finantsturule ning seetõttu oluliselt kergem alustada oma tegevust. Lepinguriikide krediidasutuste filiaalide asutamist Eestis reguleerib KAS § 21⁴.

Kolmandate riikide krediidasutuste filiaale käsitlevate muudatuste koostamisel on eelnõu koostajad teadvustanud, et hetkel vastavaid filiaale Eesti turul ei tegutse ning võib minna aastaid, enne kui mõni taoline krediidasutus siin filiaali asutamise loa Finantsinspektsioonile esitab. Samuti ei prognoosita, et kolmandate riikide krediidasutuste filiaalidele eriregulatsiooni loomise tõttu tõuseks äkiliselt ja massiivselt taoliste huviliste ja taotluste hulk, võttes arvesse Eesti majanduse seisuga alates 2024. aastast, julgeolekuohte ning potentsiaalsete klientide vähesust. Eeltoodust tulenevalt hinnatakse mõju ulatus teistele Eesti pangandusturu osalistele väikeseks.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju avaldumise sagedus sõltub sellest, kas mõni kolmanda riigi krediidasutus otsustab siin asutada oma filiaali. Juba praegu on mõju olematu, sest ühtegi taolist filiaali Eestis asutatud ei ole. Isegi, kui tulevikus asutatakse mõni taoline filiaal, hindavad eelnõu koostajad, et sellise filiaali asutamine ei korralda oluliselt ümber senist Eesti pangandusturugu, samuti ei avalda turuosalistele sellist mõju, mis sunniks neid oma tegevusi ja strateegiaid ümber korraldama. Seetõttu hinnatakse mõju avaldumise sagedus pangandusturu osalistele väikeseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Eesti pangandusturu osalised võivad negatiivselt mõjutada see, kui Finantsinspektsiooni loaga hakkab tulevikus turul tegutsema selline kolmanda riigi krediidasutuse filiaal(id), kes lihtsustatult öeldes meelitab üle nende

⁶⁸ Finantsinspektsioon. Turuosaliste register. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/pangandus-ja-krediit-0>

kliendid või hõivab suure osa turust. Selliste riskide realiseerimine eeldab, et filiaal pakub võrreldes teiste turuosalistega atraktiivsemaid tooteid ja teenuseid, sealhulgas väljastab laene parematel tingimustel. Samuti on olulised nii taolise filiaali kui ka tema asutanud krediitdiasutuse kui organisatsiooni ja selle juhtide maine, kuvand, teenuste ja toodete kättesaadavus, suhtlus klientidega, varasemad probleemid (näiteks rahapesus süüdimõistmine või kahtlustused, kapitaliseeritus ja likviidsus, investeeringud, riskipositsioonid jms), aga kindlasti ka krediitdiasutuse päritoluriik. Eelduslikult tunneksid Eesti tarbijad ja ettevõtjad suuremat huvi Ameerika Ühendriikide või Suurbritannia krediitdiasutuste poolt asutatud filiaalide vastu, ning väiksemat huvi Uganda või Filipiinide krediitdiasutuste vastu. Uute konkurentide potentsiaalile vaatamata hinnatakse ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk Eesti pangandusturu osalistele väikseks, sest seni ei ole Eestis ühtegi kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali asutatud ning puuduvad ka märgid, et mõni taoline krediitdiasutus kaaluks vastava filiaali asutamist lähitulevikus.

Mõju olulisus: oluline. Mõju juba Eesti pangandusturul tegutsevatele isikutele sõltub sellest, kas mõni kolmanda riigi krediitdiasutus otsustab siin oma filiaali asutada. Eelnõu koostajatele teadaolevalt ei ole ükski selline krediitdiasutus seni soovi avaldanud. Isegi, kui Finantsinspeksioonile esitatakse kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali asutamise loa taotlus, tuleb arvestada asjaoludega, et vastavad filiaale puudutavad muudatusi hakatakse kohaldama alles 2027. aasta 11. jaanuaril, loa menetlemisele võib kuluda kuni 12 kuud ning alates loa saamisest peab filiaal oma tegevust alustama samuti 12 kuu jooksul. Seega võivad praegused turuosalistes tunda esimesi mõjutusi kõige varem 2028. aastal eeldusel.

Tarbijate perspektiivist avaldaks uute turuosaliste lisandumine positiivset mõju, tuues kaasa näiteks kodulaenude lihtsama taotlemise, paremates laenutingimustes kokkuleppimise või toodete ja teenuste variatsiooni suurenemise ning igapäevapanganduse kulude alandamise. Konkurendi lisandumine pangandusturul võib mõjutada pankade käivet ning klientide hulka, kuid negatiivsete mõjude avaldumine on seni veel pigem ebatõenäoline ning jääb kaugemasse tulevikku.

7.1.6. Keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid

(i) Sihtrühm 1: Eesti krediitdiasutused ja investeerimisühingud

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni andmetel on Eestis tegevusloa saanud kaheksa krediitdiasutust ja seitse investeerimisühingut.

Mõju ulatus: keskmine. Üldiselt kestlikule ja kliimanetraalsele majandusele üleminek mõjutab nii pangandust kui ka finantssüsteemi laiemalt arvestataval määral. Selleks, et pangad ja investeerimisühingud oleksid valmis arvestama võimaliku ESG tegurite negatiivsele mõjuga, peavad nad suutma ESG riske süsteemselt tuvastada, mõõta ja juhtida. Eelkõige kaasneb eelnõuga selline kohustus.

Pankadelt ja investeerimisühingutelt nõutakse, et nad hindaksid oma portfelli koostöös EL eesmärgiga saada 2050. aastaks kliimanetraalseks ning eesmärgiga hoida ära keskkonnaseisundi halvenemine ja elurikkuse kadumine. Pankadel ja investeerimisühingutel on seetõttu kohustus kehtestada konkreetsed kavad, et käsitleda finantsriske, mis tulenevad lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis ESG teguritest, sealhulgas üleminekusuundumustest Euroopa Liidu ja liikmesriikide asjaomaste regulatiivsete eesmärkide kontekstis, nagu on

sätestatud näiteks Pariisi kokkuleppes, Euroopa kliimamääruses, paketis „Eesmärk 55“⁶⁹ ja Kunmingi–Montréal'i üleilmses elurikkuse raamistikus⁷⁰. Juhul kui pangandusgrupp on laiema haardega ja tegutseb ka kolmandates riikides, siis tuleb arvestada seda ka kolmandate riikide õiguslike ja regulatiivsete eesmärkide kontekstis. Seetõttu peavad pangad ja investeerimisühingud kehtestama usaldusväärse ESG riskide juhtimise sisekorra ning panga/investeerimisühingu juhtorganite heakskiidetud strateegiad, milles arvestatakse ESG tegurite mitte ainult praegust, vaid ka tulevast mõju.

Lisaks peavad pangad ja investeerimisühingud lõimima oma poliitikasse ja tegevusse kestliku arengu edendamise rolli. Selle lõimimisprotsessi elluviimiseks tuleb neil oma ärimudeleid ja strateegiaid testida Euroopa Liidu asjakohaste kestliku majanduse saavutamise regulatiivsete eesmärkide suhtes, sealhulgas näiteks kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu poolt ette nähtud meetmete suhtes. Samuti peab subjektide riskivalmidus seoses ESG riskidega olema nende tasustamispoliitika üks osa.

Mõju avaldumise sagedus: keskmine. Antud muudatused toovad kaasa pankadele ja investeerimisühingutele uusi kohustusi. Samas on pangad selles osas mitmeid samme juba astunud. Näiteks 2024. aastal avaldasid Balti riikide pangaliidud ühise ettevõtetele mõeldud ESG-küsimustiku, et muuta lähenemine ühtsemaks ning luua standardid, mis on ESG andmete kogumise ja avalikustamise aluseks.⁷¹ Lisaks on mitmed Eesti pangad, kes kuuluvad Põhjamaade panganduskontsernidesse ühinenud sellise liikumisega nagu NZBA ehk *Net-Zero Banking Alliance*.⁷² Selle raames on seatud mitmeid eesmärke, et kuidas saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: keskmine. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peavad ennast kurssi viima eelnõu muudatustega ning tegema organisatsiooniseid muudatusi. Samuti kaasneb subjektidele kohustusi hinnata oma ärimudeleid ja strateegiaid erinevate ESG riskide vastu.

Mõju olulisus: keskmine. Kokkuvõttes avaldab ESG riskidega arvestamine pankadele ja investeerimisühingutele keskmist mõju, sest sellega kaasneb vajadus kohaneda ja vaadata üle sisemised strateegiad, eeskirjad jms dokumendid.

7.4. Andmekaitse mõjuhinnang muudatustele

GDPR artikli 35 kohaselt tuleb koostada andmekaitse mõjuhinnang, kui andmetöötluse tulemusel võib tõenäoliselt tekkida suur oht isikute õigustele ja vabadustele. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta isikuandmete töötlemise ulatust, konteksti ega eesmärke. Töödeldavate andmete mahud ja liigid ei suurene, mistõttu on töötlemisega kaasnevad riskid väikesed.

7.5. Kokkuvõte mõjudest

Eelnõu omab suurimat mõju krediidiasutustele, investeerimisühingutele ja Finantsinspeksioonile. Mõju liik sõltub muudatuse regulaarsusest, näiteks peavad krediidiasutused ja investeerimisühingud pidevalt jälgima, et nende juhid, võtmeisikud ja

⁶⁹ Kliimaministeerium. Euroopa Liidu kliimaeesmärgid. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/euroopa-liidu-kliimaeesmaargid>

⁷⁰ Kliimaministeerium. Maailma riigid lepivad kokku uued sammud elurikkuse hävimise peatamiseks. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/uudised/maailma-riigid-lepivad-kokku-uued-sammud-elurikkuse-havimise-peatamiseks>

⁷¹ Eesti Pangaliit. Kestlik finantseerimine. Kättesaadav: <https://pangaliit.ee/kestlik-finantseerimine>

⁷² Kättesaadav: <https://www.unepfi.org/net-zero-banking/>

komiteede juhid vastavad seaduses sätestatud nõuetele ning nende tegevuses hinnatakse pidevalt ESG riske. Ebaregulaarset mõju avaldavad ühinemine ja jagunemine, oluliste varade ja kohustuste ülekandmine, olulise osaluse võõrandamine jms tegevused, mille tagajärjed sõltuvad sellest, kas krediidasutus või investeerimisühing otsustab vastavas protsessi osaleda. Välist mõju võib krediidasutustele avaldada mõne filiaali asutamine Eestis kolmanda riigi krediidasutuse poolt, kuid ka sellisel juhul hinnatakse mõju juba turul tegutsevatele väikeseks.

Finantsinspektsiooni töötajatele ja juhatuse liikmetele avaldab suurt mõju investeerimiskeeld finantsinstrumentidesse, mille on emiteerinud finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud ettevõtja ning kohustus taolised finantsinstrumendid võõrandada, keeld panustada finantssektori huve esindavasse organisatsiooni ning ooteaja rakendamine peale töösuhte lõppemist järelevalveasutusega. Samuti peab Finantsinspektsioon tagama teadmised, oskused ja suutlikkuse rakendada eelnõus sätestatud muudatusi.

Eelnõu omab kaudselt sotsiaalset mõju. Mõju keskkonnale, regionaalarengule, siseturvalisusele ja välissuhtetele puudub. Keskkonnavalused muudatused keskenduvad pankade kohustusele võtta oma tegevuses arvesse keskkondlikke muudatusi ja riske ning kuigi ESG muudatused seonduvad Pariisi kliimakokkuleppega, et sätestata eelnõuga krediidasutustele, pankadele ja järelevalveasutustele kohustust võtta täiendavaid meetmeid keskkonnajalajälje vms vähendamiseks.

Sotsiaalne mõju võib avalduda olukordades, kus krediidasutused vms subjektid ühinevad või jagunevad ning kui Eesti turul alustab tegevust mõni kolmanda riigi krediidasutuse filiaal. Kõikides eelnimetatud olukordades suurenevad eelduslikult turul pakutavad toodete ja teenuste hulk ning paranevad nende tingimused ja kättesaadavus, sest turuosalisel peavad pingutama rohkem oma olemasolevate klientide hoidmiseks, aga ka uute kliendilepingute sõlmimiseks. Sama kehtib eelduslikult ka kolmanda riigi krediidasutuse filiaali suhtes, kes suure tõenäosusega soovib hõivata teatud protsenti turuosast ning seeläbi pakub tarbijatele uudsemaid või soodsamaid tooteid või teenuseid oma kliendibaasi kasvatamiseks ning kulude, mis kaasnevad filiaali asutamisega, tasaarveldamiseks. Tarbijaid ja seeläbi ka sotsiaalset olukorda mõjutab positiivset see, kui tarbijad saavad lihtsamalt kodulaenu või suuremat intressi hoiustelt, sama kehtib ka erinevate pensioni- ja säästmistoodete suhtes, sest nii viisi suureneb tarbijate majanduslik kindlustatus ja finantsalane teadlikkus. Eelnevale vaatamata ei ole sotsiaalse mõju ulatust võimalik täpselt hinnata, sest arvestada tuleb ka julgeoleku ja välispoliitilise olukorraga, Euroopa Liidu otsuste, riigisiseste maksutõusude jms teguritega.

Eelnõu omab mõju ka Rahapesu Andmepüroole, sest mitme muudatuse tulemusel tekib asutusel kohustus anda oma hinnang rahapesu ja terrorismi rahastamise tõenäosuse ja riskide kohta lähtuvalt Finantsinspektsiooni vastavast taotlusest. Olukordi, mis nõuavad Finantsinspektsiooni ja Rahapesu Andmepüroo vahelist koostööd on CRD VI kohaselt kolm: olulise osaluse võõrandamine, ühinemine ja jagunemine, kolmanda riigi krediidasutuse filiaali asutamine Eestis. Rahapesu Andmepüroolt ei nõuta eelnõuga detailsete ja suuremahuliste riskihinnangute vms analüüside koostamist, vaid arvamuse avaldamist HMS § 16 tähenduses. Samas ei prognoosi eelnõu koostajad taoliste kohustuste täitmise mahu märkimisväärset tõusu, mistõttu on Rahapesu Andmepüroole avaldub mõju väheoluline.

8. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõu rakendamise mõju ning tõus riigieelarvele on kaudne ja ebatõenäoline. Finantsinspeksioon on finantsjärelevalve subjektide poolt täielikult rahastatav, mistõttu täiendavat kulu riigieelarve tähenduses eelnõuga ei kaasne.

Eelnõu mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele on väike või olematu. Avaliku sektori, näiteks Rahandusministeeriumi ja Rahapesu Andmehüüroo ning Finantsinspeksiooni töötajate töökoormus, võib mõnevõrra tõusta, kuid mitte märgiliselt ning pikaajaliselt.

9. Rakendusaktid

Tulenevalt HÖNTE § 48 lõike 3 punktist 3 esitatakse tabelis 6 volitusnormidega seotud määruste ülevaade.

Tabel 6. Eelnõuga seotud määrused.

Volitusnorm	Volitusnormi alusel kehtestatav rakendusakt
FIS § 32 ¹ lõige 8	Eelnõuga muudetakse rahandusministri määrust „Finantsinspeksiooni seaduse alusel varaliste kohustuste ja väärtpaberite omamise kohta andmete esitamise vormi kehtestamine“ ⁷³ tulenevalt vajadusest lisada finantsinstrumentide loetellu krüptovarad, mille omamist peavad Finantsinspeksiooni töölevõtmist taotlevad isikud ja töötajad oma varadeklaratsioonis kajastama. Samuti muudetakse määruses selle kehtestamise alusnormi ning asendatakse viide FIS § 32 lõikele 3 viitega FIS § 32 ¹ lõikele 8.
FIS § 53 lõige 4	Eelnõuga muudetakse rahandusministri määrust „Finantsinspeksiooni veebilehel andmete avalikustamise ulatus ja kord“ ⁷⁴ ning lisatakse Finantsinspeksioonile kohustus avalikustada teavet valdusettevõtjate kohta, kes on saanud järelevalveasutuselt heakskiidu või heakskiidu taotlemise vabastuse.

Seletuskirjale on lisatud eelnõu tegemise hetkeks teada oleva rakendusakti kavand (seletuskirja lisa nr 2).

10. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 11. jaanuaril. Jõustumistähtaeg tuleneb CRD VI artikli 2 lõikest 1.

11. Huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Eesti Pangale, Finantsinspeksioonile, Rahapesu Andmehüüroole, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Konkurentsiametile, Audiitorkogule, Advokatuurile, mittetulundusühingutele Eesti Kindlustusseltside Liit, FinanceEstonia ja Eesti Pangaliit ning Eesti investeerimisühingutele Admiral Markets, KAWA KAPITAL, Redgate Capital, Lightyear Europe, Plus500EE, Venturebeam Markets ja Wise Assets Europe.

⁷³ Kätesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/86331>

⁷⁴ Kätesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/115012025008?leiaKehtiv>